

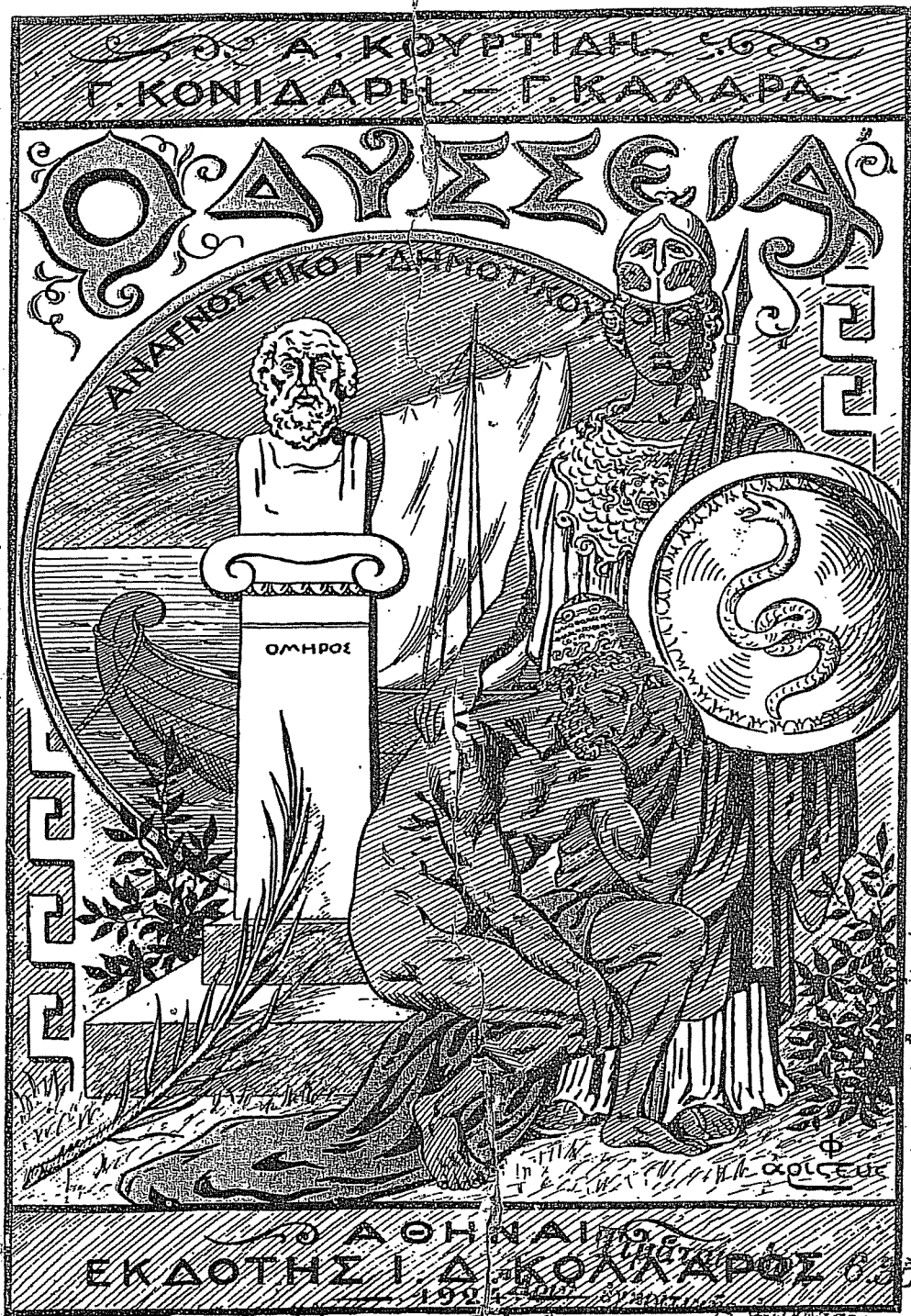
ΕΡΩΤΑ ΚΟΥΡΤΙΑΝ Ε.Ε.
Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ — Γ. ΚΑΛΔΑΡΑ

ΦΑΥΣΣΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Δ. ΚΑΛΔΑΡΟΣ Ε.Ε.
1924

Αδελφός μου...

ΜΕΡΟΣ Α

1. Τί αποφασίζουν οι θεοί για τον Όδυσσέα.

Μια μέρα όλοι οι θεοί είχαν συμβούλιο. Μονάχα ο Ποσειδάωνας, ο θεός της θάλασσας, έλειπε, γιατί είχε πάει ταξίδι σε χώρα μακρινή.

Ο Δίας θυμήθηκε τον Αίγισθο και είπε στους άλλους θεούς :

« Τί παράξενοι πού είναι αυτοί οι άνθρωποι ! Νομίζουν πως ό,τι κακό παθαίνουν, έμεις τους το στέλνουμε, ενώ αυτό δεν είναι αλήθεια.

» Τί φταίμε έμεις τώρα για τον Αίγισθο που σκοτώθηκε ; Δεν παραγγείλαμε σ' αυτόν με τον ξακουστό ταχυδρόμο μας τον Έρμη, να μην κάμη το κακούργημα που είχε στο νοῦ του ; Μα αυτός δέ μας άκουσε και το έκαμε. Και να τώρα, το άκριβο πλήρωσε ».

Στό Δία άποκρίθηκε ή γαλανομάτα Αθηνά :

« Πατέρα μου, του έπρεπε του Αίγισθου αυτή ή τιμοσρία. Άμποτε τὰ ίδια να πάθη κάθε κακός. Μονάχα για το δυστυχισμένο τον Όδυσσέα, που βρίσκεται σ' ένα μακρινό νησί και υποφέρει τόσες πίκρες, ματώνει ή καρδιά μου.

Συμβούλιο τῶν θεῶν.

» Σ' αὐτὸ τὸ νησί κατοικεῖ ἡ θεὰ Καλυψώ, καὶ θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ γιὰ πάντα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ξεχάσῃ τὴν πατρίδα του.

» Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φύγῃ, καὶ λαχταρᾷ νὰ δῇ καὶ καπνὸ μονάχα ν' ἀνεβαίνει ψηλὰ ἀπὸ τὴ γλυκιὰ τοῦ πατρίδα.

» Γιατί, πατέρα μου, δὲν τὸν λυπᾶσαι ; »

— « Κόρη μου, τί λόγια εἶν' αὐτά ; » ἀποκριθῆκε ὁ Δίας. « Πῶς μπορῶ νὰ ξεχάσω τὸν Ὀδυσσεά, ποὺ εἶναι πρῶτος στὴ γνώση καὶ στὴν ἐξυπνάδα, καὶ κάνει τόσες θυσίες σὲ μᾶς τοὺς θεοὺς ; Μὰ ὁ Ποσειδῶνας εἶναι θυμωμένος μαζί του, γιατί τοῦ τύφλωσε τὸ γιό του τὸν Πολύφημο. Ἀπὸ τότε τὸν κατατρέχει.

» Ἀλλὰ τώρα ἄς βροῦμε τρόπο νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Καὶ ὅσο γιὰ τὸ θυμὸ τοῦ Ποσειδῶνα νὰ μὴ σᾶς μέλῃ. Ὅταν ὅλοι οἱ ἄλλοι εἴμαστε σύμφωνοι, ἐκεῖνος τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ ».

Τότε τοῦ λέει ἡ Ἀθηνα :

« Ναί, πατέρα μου, ἀφοῦ ὅλοι εἴμαστε σύμφωνοι, στείλε τὸν Ἑρμῆ νὰ προστάξῃ τὴν Καλυψώ, ν' ἀφήσῃ ἀμέσως τὸν Ὀδυσσεά νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἐγὼ θὰ πάω στὴν Ἰθάκῃ νὰ βρῶ τὸ γιό του τὸν Τηλέμαχο, νὰ βάλω θάρρος μέσα στὴν ψυχὴ του καὶ νὰ τὸν στείλω νὰ πάῃ νὰ μάθῃ γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀγαπημένου πατέρα του ».

2. Ἡ Ἀθηνᾶ πηγαίνει στο παλάτι
τοῦ Ὀδυσσεύ.

Ἡ Ἀθηνᾶ φόρεσε τὰ ὠραῖα χρυσὰ πέδιλά
της, ποὺ τὴ σήκωναν ἀπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ
τὴ στεριά σὰν πουλί· πήρε στὸ χέρι της τὸ βαρὺ
κοντάρι μὲ τὴν ἀκονι-
σμένη λόγχη καὶ ξεκί-
νησε ἴσια γιὰ τὴν Ἰ-
θάκη.

Κατέβηκε κοντὰ στὸ
παλάτι τοῦ Ὀδυσσεύ καὶ
στάθηκε στὸ κατώφλι
τῆς αὐλόπορτας κρα-
τώντας τὸ κοντάρι.

Δὲ φαινόταν ὅμως
πιά σὰν Ἀθηνᾶ. Ὁ-
ποιος τὴν ἔβλεπε νόμιζε
πὼς ἦταν ὁ Μέντης, ὁ
βασιλεὺς ἐνὸς μικροῦ
νησιοῦ, ποὺ δὲν εἶναι
πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν
Ἰθάκη.

Ὁ Μέντης ἦταν πα-
λιὸς καὶ ἀγαπημένος φί-
λος τοῦ Ὀδυσσεύ.

Ἀπὸ τὴν πόρτα ποὺ
στάθηκε, ἄκουε τὴ με-
γάλη ταραχὴ ποὺ ἔκα-
ναν στὸ παλάτι οἱ μνη-
στήρες.

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ.

Ἄλλοι ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν, ἄλλοι γελοῦσαν δυ-
νατὰ καὶ φώναζαν, καὶ ἄλλοι τραγουδοῦσαν καὶ χό-
ρευαν.

Οἱ δοῦλοι καθάριζαν τὰ τραπέζια μὲ σφουγγά-
ρια. Ἄλλοι ἔκοβαν ψημένα κρέατα καὶ τὰ μοίρα-
ζαν στοὺς μνηστῆρες, καὶ ἄλλοι κερνοῦσαν κρασί.

Ἐκεῖ ἀνάμεσα στοὺς μνηστῆρες, σὲ μιὰ γωνιά,
καθόταν καὶ ὁ Τηλέμαχος μὲ λυπημένη καρδιά καὶ
συλλογιζόταν τὸν πατέρα του.

3. Πὼς ὁ Τηλέμαχος δέχτηκε στὸ παλάτι του
τὸ Μέντη.

Ὁ Τηλέμαχος εἶδε πρῶτος τὸν ξένο, ἔτρεξε
στὴν πόρτα, ἔπιασε τὸ δεξιὸ χέρι, τοῦ πήρε
τὸ κοντάρι καὶ τοῦ εἶπε: «Καλῶς ὤρισες, ξένε».

Κι ἐμπρὸς αὐτὸς καὶ ἀπὸ πίσω ὁ Μέντης μπῆ-
καν στὸ παλάτι.

Ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος ἔστησε τὸ κοντάρι τοῦ ξένου
σ' ἓνα στυλο, ποὺ ἦταν στημένα καὶ πολλὰ κοντά-
ρια τοῦ Ὀδυσσεύ.

Τὸν ξένο τὸν κάθισε παράμερα ἀπὸ τοὺς
ἄλλους, γιὰ νὰ μὴν τὸν πειράξῃ ὁ θόρυβος ποὺ
ἔκαναν οἱ μνηστῆρες, καὶ γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ
γιὰ τὸν πατέρα του, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσῃ κα-
νένας.

Τὸν κάθισε σ' ἓνα πολὺ ὁμορφο θρόνι καὶ
τοῦ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ἓνα σκα-
μνάκι. Ὑστερὰ πῆρε καὶ αὐτὸς κάθισμα καὶ κά-
θισε κοντὰ του.

Σὲ λίγο μιὰ δούλα ἔφερε χρυσὸ κανάτι καὶ ἄσημένια λεκάνη, καὶ ἔχυσε νερὸ στὸν ξένο γιὰ νὰ νιφτῇ.

Ὑστερα μιὰ γριὰ κελάρισσα ἔβαλε τραπέζι μὲ πολλὰ φαγητά. Κι ἄλλος δοῦλος κερνοῦσε κρασί. σὲ χρυσὰ ποτήρια.

Ἀφοῦ ἔφαγαν καὶ ἤπιαν, ὁ Τηλέμαχος εἰπώθησε τὸν ξένο :

« Ἐένε, πές μου ποιὸς εἶσαι, καὶ ποῖα εἶναι ἡ πατρίδα σου ; Μὲ ποῖο πλοῖο ἔφτασες ἐδῶ ; Γιατί βέβαια δὲν ἤρθες πεζὸς στὸ νησί μας. Πρώτη φορὰ ἔρχεσαι δῶ ἢ ξαναἤρθες κι ἄλλοτε ; »

Ὁ ξένος ἀποκρίθηκε :

« Μὲ λένε Μέντη καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Μεγα- νήσι, τὴν πατρίδα μου. Πηγαίνω μὲ τὸ πλοῖο μου σ' ἓνα μακρινὸ νησί, γιὰ νὰ δώσω σίδε- ρο καὶ νὰ πάρω χάλκωμα. Μὲ τὸν πατέρα σου εἵμαστε παλιοὶ φίλοι. Σὰ θέλεις, πηγαινὲ νὰ ρω- τήσης τὸ γερο-Δαέρτη, τὸν παππού σου.

» Ἦρθα δῶ, γιατί ἄκουσα πῶς γύρισε ἀπὸ τὰ ξένα ὁ πατέρας σου. Μὰ οἱ θεοὶ δὲν τὸν ἀφή- νουν, φαίνεται, ἀκόμη νὰ γυρίσῃ. Δὲν πέθανε ὁ πατέρας σου· εἶναι ζωντανὸς καὶ βρίσκεται θαλασ- σοδαρμένος σὲ κάποιο μακρινὸ νησί. Κάτι μοῦ λέει πῶς γρήγορα θὰ γυρίσῃ ἐδῶ, γιατί εἶναι πολὺ ἔξυπνός· καὶ μὲ σίδερα νὰ τὸν ἔχουν δεμέ- νο, αὐτὸς θὰ βρῇ τρόπο νὰ ξεφύγῃ.

» Μὰ δὲ μοῦ λές, τί διασκεδᾷ εἶναι αὐτῇ

ποῦ γίνεται στὸ παλάτι σου ; Καὶ τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί ; Γιατί κάλεσες τόσον κόσμον ; Ἐχεις καμιὰ γιορτὴ ἢ γίνεται γάμος ; Αὐτοὶ δὲ μοῦ φαίνονται ἄνθρωποι καλοὶ, γιατί τὰ φερσίματά τους εἶναι πολὺ πρόστυχα ».

— « Ἐένε μου, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, ὅσο ἦταν ἐδῶ ὁ πατέρας μου, τὸ σπῖτι μας ὅλοι τὸ τιμοῦσαν. Μὰ ἀπὸ τότε ποῦ χάθηκε καὶ κα- νεὶς δὲν ξέρει ποῦ βρίσκεται, μαζεύτηκαν ἐδῶ πολλοὶ νέοι ἀπὸ τὴν Ἰθάκη καὶ ἀπὸ τὰ γύρω νησιά, καὶ ζητοῦν τὴν μητέρα μου γιὰ γυναῖ- κα τοὺς. Αὐτὴ ὅμως δὲν τοὺς δίνει ἀπόκριση. Κι ἔτσι μ' αὐτὴ τὴν πρόφαση δὲ φεύγουν ἀπὸ τὸ παλάτι, ἀλλὰ κάθονται καὶ ρημάζουν τὴν περιου- σία μας ».

4. Ἡ συμβουλὴ τοῦ Μέντη.

Ὁ Μέντης εἶπε τότε μὲ θυμό :

« Ἄ, καὶ νὰ φανεωνόταν αὐτὴ τῇ στιγμῇ ὁ Ὀδυσσεύς στὴν πόρτα μὲ τὴν περικεφαλαία, τὴν ἄσπίδα καὶ τὰ δυὸ κοντάρια του !... Τότε θὰ ἔβλε- παν αὐτοὶ ἐδῶ τί πικροὺς γάμους θὰ ἔκαναν ! Σὺ ὅμως σκέψου πῶς νὰ διώξης τοὺς μνηστήρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου.

» Ἀκουσέ με καλὰ καὶ πρόσεξε στὰ λόγια μου. Αὔριο τὸ πρωὶ κάλεσε ὅλο τὸ λαὸ στὴν πλατεία, φανέρωσε τὴ γνώμη σου καὶ πρόσταξε τοὺς μνη- στήρες νὰ γυρίσουν στὰ σπῖτια τους.

» Ὑστερα ν' ἀρματώσης ἓνα καλὸ καράβι καὶ νὰ διαλέξης καὶ εἴκοσι καλοὺς ναῦτες.

» Πρώτῃ φορὰ πηγαινὲ στὴν Πύλο. Ἐκεῖ βα-

σιλιάς είναι ὁ γερο-Νέστορας, ἄνθρωπος πολύξερος καὶ φίλος τοῦ Ὀδυσσεύα.

» Ἀπὸ κεῖ νὰ πᾶς στὴ Σπάρτη, νὰ ρωτήσης τὸ Μενέλαο ποὺ γύρισε τελευταῖος ἀπ' ὅλους ἀπὸ τὴν Τροία μὲ τὴν Ἑλένη.

» Κι ἂν μάθης πὼς ὁ πατέρας σου εἶναι ἀκόμη στὴ ζωὴ, τότε κάμε λίγη ὑπομονή. Ὅσο κι ἂν στενοχωρεθῇς, περίμενε ἀκόμη ἓνα χρόνο.

» Ἄν ὅμως μάθης πὼς πέθανε, τότε γύρισε πίσω, κάμε του ἓνα μνημὲν καὶ προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ διώξης τοὺς μνηστήρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάνης σὰν παιδάκι. Δὲν εἶσαι πιά μικρός. Κοίταξε νὰ φερθῇς σὰν ἄντρας, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι θὰ σ' ἐπαινοῦν.

» Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσω στὸ πλοῖο μου καὶ στοὺς συντρόφους μου, ποὺ μὲ περιμένουν.

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε:

« Ἐένε, σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴ συμβουλή. Μοῦ μίλησες γνωστικά, σὰν πατέρας στὸ παιδί του. Ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπες, τίποτε δὲ θὰ ξεχάσω. Μὴ φεύγης ὅμως. Ὅση βία κι ἂν ἔχης, μείνε μιὰ στιγμή ἀκόμη νὰ σοῦ δώσω ἓνα ὠραῖο δῶρο ».

— « Τώρα βιάζομαι. Τὸ δῶρο μοῦ τὸ δίνεις ὅταν ξαναγυρίσω ». Αὐτὰ εἶπε ὁ Μέντης καὶ ἔφυγε.

Ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή ἔνιωθε μέσα του μιὰ νέα δύναμη καὶ μεγάλο θάρρος. Τώρα κατὰλαβε τίνος γιὸς ἦταν καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

Β. Ὁ Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸ λαὸ
σὲ συνέλευση.

Οἱ μνηστήρες ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ ξεφάντωναν

ὅλη τὴν ἡμέρα. Ὅταν νύχτωσε, νύσταξαν καὶ πῆγαν στὰ σπίτια τους νὰ κοιμηθοῦν.

Καὶ ὁ Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὴν κάμαρά του νὰ κοιμηθῇ. Μιὰ καλὴ καὶ πιστὴ γριὰ ποὺ τὸν εἶχε ἀναθρέψει βρέφος, ἡ Εὐρύκλεια, τὸν ἀκολούθησε μὲ ἓνα ἀναμμένο δαδὶ στὸ χέρι.

Ὁ Τηλέμαχος κάθισε στὸ κρεβάτι του, γδύθηκε καὶ ἔρριξε τὸ χιτῶνα του στὰ χέρια τῆς γερόντισσας.

Αὐτὴ τὸν ἐδίπλωσε καὶ τὸν κρέμασε σ' ἓνα ξυλόκαρφο κοντὰ στὸ κρεβάτι. Ὑστερα βγῆκε σιγὰ ἔξω καὶ τράβηξε τὴν πόρτα ἀπὸ τὸν ἀσημένιο χαλκὰ.

Ὁ Τηλέμαχος ξαπλώθηκε καὶ σκεπάστηκε μὲ μαλακὸ σκέπασμα. Μὰ δὲν τὸν ἔπαιρνε ὕπνος. Ὅλη τὴ νύχτα συλλογιζόταν τὰ λόγια τοῦ Μέντη.

Σηκώθηκε πρωὶ πρωὶ ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ντύθηκε γρήγορα καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι.

Ἀμέσως ἔδωσε διαταγὴ στοὺς κήρυκες νὰ προσκαλέσουν μὲ τὴ δυνατὴ φωνή τους τὸ λαὸ στὴν πλατεῖα.

Ὅλοι ἔτρεξαν ἐκεῖ βιαστικά, γιὰ τὴν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τοὺς καλοῦσαν σὲ συνέλευση ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγε ὁ Ὀδυσσεύας γιὰ τὴν Τροία.

« Γιατί μᾶς προσκαλοῦν; » ἔλεγε ὁ ἓνας στὸν ἄλλο. « Ποιὸς μᾶς φωνάζει; Ἦρθε καμιά εἰδηση γιὰ τὰ παιδιὰ μας, ποὺ λείπουν εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα μὲ τὸν Ὀδυσσεύα; »

Σὲ λίγο φάνηκε καὶ ὁ Τηλέμαχος. Κρατοῦσε στὸ χέρι του τὸ μεγάλο κοντάρι καὶ εἶχε κρεμασμένο ἀπὸ τὸν ὦμο του τὸ λαμπερὸ σπαθί του. Τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ δυὸ μεγάλοι γοργόποδοι σκύλοι.

6. Τί γίνεται στη συνέλευση.

Ὁ Τηλέμαχος στάθηκε στὴ μέση τῆς πλατείας καὶ μὲ δυνατὴ φωνὴ εἶπε στὸ λαό:

« Ἐγὼ σᾶς προσκάλεσα ἐδῶ, φίλοι μου, γιὰ νὰ σᾶς φανερώσω τὸν πόνο μου.

» Γιὰ τὰ παιδιά σας, ποὺ πῆγαν μὲ τὸν πατέρα μου, δὲν ἔμαθα τίποτε. Γιὰ τὸν ἑαυτό μου θέλω νὰ σᾶς μιλήσω.

» Ἐξέρετε τὴ λύπη ποὺ ἔχω γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν καλὸ βασιλιά σας, ποὺ σᾶς ἀγαποῦσε σὰν παιδιὰ του καὶ φρόντιζε ὅσο μπορούσε γιὰ τὸ καλὸ σας.

» Ἐκεῖνος πιά χάθηκε καὶ δὲν εἶναι καμιά ἐλπίδα νὰ ξαναγυρίσῃ!

» Σὰ νὰ μὴ μ' ἔφτανε ὁ καημὸς αὐτός, μαζεύτηκαν στὸ παλάτι πολλὰ ἀρχοντόπουλα ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ τὰ νησιὰ γύρω, καὶ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναῖκα τὴ μητέρα μου χωρὶς τὴ θέλησή της.

» Καὶ μ' αὐτὴ τὴν πρόφαση κάθονται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ στὸ πατρικὸ μου σπίτι καὶ σφάζουν τὰ βόδια μας, τ' ἀρνιά μας, τὰ γίδια μας καὶ τοὺς χοίρους μας καὶ πίνουν τὰ κρασιά μας. Ἄχ! ἂν ἦταν ἐδῶ κανένας ἄντρας σὰν τὸν Ὀδυσσεά, θὰ μᾶς γλίτωνε ἀπ' αὐτὸ τὸ κακό.

» Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Ἄν εἶχα τὴ δύναμη θὰ τοὺς ἔδιωχνα· γιὰτὶ τὸ κακὸ παράγινε καὶ δὲν ὑποφέρεται πιά».

Ἔστερα λέει στοὺς μνηστῆρες:

« Μόνοι σας νὰ νιώσετε τὸ ἄδικο ποὺ κάνετε

στὸ στίπι μου. Ντραπῆτε καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν γύρω στὸ νησί μας. Φοβηθῆτε καὶ τὸ θυμὸ τῶν θεῶν, γιὰτὶ οἱ θεοὶ τιμωροῦν τοὺς κακοὺς καὶ τοὺς ἀδίκους».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Τηλέμαχος καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια πῆγε καὶ κάθισε στὴ θέσῃ του.

Ὅλος ὁ λαὸς ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ συμπόνεσε τὸν καλὸ Τηλέμαχο.

Ὅλοι τὸν κοίταξαν στὰ μάτια καὶ κανεὶς δὲ μίλησε.

Μονάχα ὁ Ἀντίνοος, ὁ πιὸ ἀδιάντροπος κι ὁ πιὸ κακομαθημένος ἀπ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες, σηκώθηκε καὶ εἶπε:

« Γιατί μᾶς βρίζεις, ἄμυαλε Τηλέμαχε; Ἐμεῖς φταῖμε γι' αὐτὰ ποὺ γίνονται στὸ παλάτι σου ἢ ἡ μητέρα σου; Τρεῖς χρόνια πέρασαν μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο, χωρὶς νὰ διαλέξῃ ἕναν ἀπὸ μᾶς γι' ἄντρα της.

» Ἀρχισε νὰ ὑφαίνῃ στὸν ἀργαλειὸ ἕνα πανί καὶ μᾶς εἶπε:

« Ἀφῆστε με νὰ τελειώσω αὐτὸ τὸ σάβανο τοῦ γερο-Λαέρτη τοῦ πεθεροῦ μου».

Ἐμεῖς τὸ δεχτήκαμε, μὰ τὸ πανί αὐτὸ τελειωμὸ δὲν εἶχε, γιὰτὶ ὅ,τι ὑφαίνει τὴν ἡμέρα, τὸ ξεῦφαινε τὴ νύχτα. Καὶ μόλις τώρα μιὰ δούλα μᾶς φανέρωσε τὴν πονηριά της.

» Ἄν θέλῃς λοιπὸν νὰ φύγωμε ἀπὸ τὸ παλάτι σου, στείλε τὴ μητέρα σου στὸ πατρικὸ της σπίτι, καὶ παρακίνησέ την νὰ πάρῃ ἄντρα ἐκεῖνον ἀπὸ

μᾶς πού θὰ τῆς διαλέξῃ ὁ πατέρας της. Μόνο· ἔτσι θὰ ἡσυχάσῃς ».

— « Τί λές, Ἀντίνοε; » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος. « Τῇ μητέρα μου νὰ διώξω ἀπὸ τὸ σπίτι μου; Τῇ μητέρα μου πού μὲ γέννησε καὶ μὲ ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα της! Καὶ πάλι γιὰ ὕστερη φορὰ σᾶς παρακαλῶ, φύγετε ἀπὸ τὸ παλάτι μας, γιατί οἱ θεοὶ θὰ σᾶς τιμωρήσουν ».

Οἱ μνηστῆρες ἄρχισαν τότε νὰ βρίζουν δυνατὰ καὶ ἔγινε μεγάλος θόρυβος.

Ὁ κόσμος σκορπίστηκε καὶ οἱ μνηστῆρες πῆγαν ἴσια στὸ παλάτι.

7. Ὁ Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπὸ του στὴ γριὰ Εὐρύκλεια.

Ὁ Τηλέμαχος ἔφυγε μονάχος ἀπὸ τὴ συνέλευση καὶ πῆγε μακριὰ κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ προσευχήθηκε στὴν Ἀθηνᾶ καὶ εἶπε:

« Θεά, σὺ πού θέλεις τὸ καλὸ μου καὶ μὲ προστατεύεις, ἄκουσέ με καὶ βοήθη με· γιατί δὲν ἔχω στὸν κόσμον κανένα γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ ».

Δὲν εἶχε τελειώσει τὴν προσευχή του καὶ νὰ, φανερώνεται ἐμπρὸς του ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ὅμοια μὲ τὸ Μέντορα στὸ πρόσωπο, στὴ φωνὴ καὶ στὴν κορμοστασιά. Χτύπησε τὸν Τηλέμαχο στὸν ὤμο καὶ τοῦ εἶπε:

« Καρδιά, Τηλέμαχε. Κοίταξε, νὰ μοιάσῃς τοῦ πατέρα σου, πού ποτὲ δὲ δέιλιασε. Καὶ τώρα ἐτοι-

μάσου γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ πλοῖον καὶ γιὰ ναῦτες, καὶ θάρθω μαζί σου. Σὺ ἐτοίμασε τροφές. Γέμισε κρασί τις λαγῆνες καὶ μὲ ἀλεύρι τ' ἄσκιά ».

Ὁ Τηλέμαχος γύρισε ἀμέσως στὸ παλάτι. Βοήκῃ τὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς εἶπε κρυφὰ τὸ σκοπὸ του, καὶ τῆς παράγγειλε νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ ὅ,τι χρειαζόταν. Τὴν πρόσταξε ὅμως νὰ μὴ φανερώσῃ σὲ κανένα πῶς πῆγε ταξίδι.

Ἡ Εὐρύκλεια ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο:

« Ποιός, παιδί μου, σοῦ ἔβαλε στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ ταξίδι; Πῶς θὰ πᾶς σὲ ξένους τόπους, ἐσὺ τὸ μονάκριβο καὶ πολυαγαπημένο παιδί μας; Σὲ μέρη ἀγνωστα χάθηκε ὁ πατέρας σου, καὶ τώρα θέλεις νὰ φύγῃς καὶ σύ; Κάθισε στὸ σπίτι σου· ποιὸς ξέρει τί μπορεῖς νὰ πάθῃς στὰ ξένα! »

« Μὴ φοβᾶσαι, καλὴ κυρούλα » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος. « Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ ταξίδι. Θέλω νὰ μοῦ κάμῃς ὄρκον, πῶς δὲ θὰ μάθῃ τίποτε ἢ μητέρα μου πρὶν περάσουν δέκα δώδεκα ἡμέρες ».

Ἡ Εὐρύκλεια ὠρκίστηκε. Ὑστερὰ ἐτοίμασε ὅσα τῆς εἶχε παραγγεῖλει ὁ Τηλέμαχος.

Μόλις νύχτωσε ὁ Μέντορας πῆγε στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεᾶ μὲ δυὸ ναῦτες.

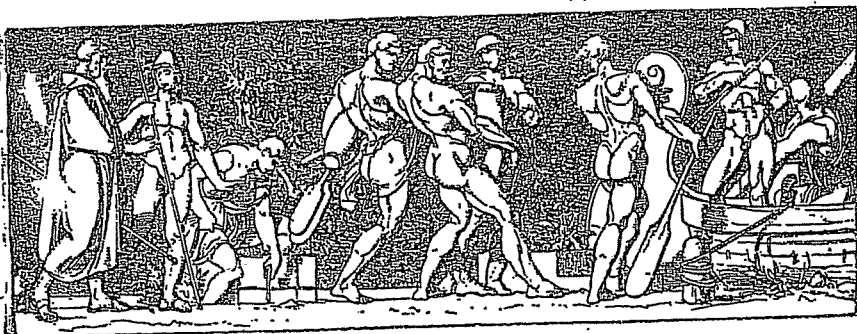
Τὸ παλάτι ἦταν κατάκλειστο. Ὅλοι κοιμόνταν καὶ μονάχα ὁ Τηλέμαχος ἔμενε ἀγρυπνος.

Ὁ Μέντορας τὸν ἐφώνασε ἔξω καὶ τοῦ εἶπε:

« Τηλέμαχε, τὸ πλοῖον εἶναι ἐτοιμὸ καὶ οἱ ναῦτες

σὲ περιμένουν. Δῶσε γρήγορα στοὺς συντρόφους μας τὰ πράματα ποὺ ἐτοίμασες γιὰ τὸ ταξίδι, καὶ πᾶμε».

Σὲ λίγο ὅλοι ἦταν μέσα στὸ πλοῖο. Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια καὶ τὸ πλοῖο ξεκίνησε.

■ Ὁ Τηλέμαχος φεύγει μετὰ τὸ Μέντορα γιὰ τὴν Πύλο.

Ἄρχισε νὰ φυσᾷ πρῶτος ἄνεμος, τὰ πανιά φούσκωσαν, καὶ μέσα στὸ σκοτάδι τὸ πλοῖο ἔσχιζε γοργὰ τὰ κύματα ποὺ ἀφρίζαν.

8. Ὁ Τηλέμαχος φτάνει μετὰ τὸ Μέντορα στὴν Πύλο.

Τὸ πλοῖο ἔφτασε στὴν Πύλο πολὺ πρωί.

Ἐκείνη τὴν ὥρα οἱ κάτοικοι μαζί μετὰ τὸ βασιλιά τους, τὸ γερο-Νέστορα, ἦταν μαζεμένοι στὴν ἀκρογιάλιὰ κι ἔκαναν θυσιά στὸν Ποσειδῶνα.

Στοὺς βωμοὺς ἔκαιαν πολλὰ μεριὰ ἀπὸ βόδια.

Τ' ἄλλα κρέατα τὰ εἶχαν μοιραστῇ ἀναμεταξύ τους.

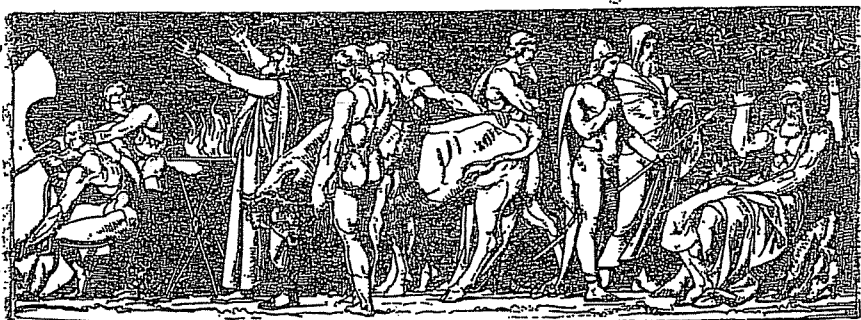
Τὸ πλοῖο μπῆκε στὸ λιμάνι. Οἱ ναῦτες μάζεψαν τὰ πανιά κι ἔδεσαν τὸ πλοῖο.

Ὁ Μέντορας κι ὁ Τηλέμαχος πήδησαν ἔξω στὴ στεριά.

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν ὁ Μέντορας ὡδηγοῦσε τὸν Τηλέμαχο πῶς νὰ μιλήσῃ καὶ πῶς νὰ φερθῇ.

Οἱ Πύλιοι, μόλις εἶδαν τοὺς ξένους, ἔτρεξαν πρὸς τὸ μέρος τους· κι ὁ πρῶτος ποὺ τοὺς πλησίασε ἦταν ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα. Τοὺς ἔσφιξε τὸ χέρι μετὰ τὸ «καλῶς ὠρίσατε» καὶ τοὺς ἔφερε στὸ τραπέζι. Τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν κοντὰ στὸν πατέρα του τὸ βασιλέα, στὸν ἄρμο τῆς ἀκρογιάλιᾳς, ἀπάνω σὲ μαλακὲς προβιές, κι ἐκεῖ τοὺς πρόσφεραν κρέας καὶ κρασί μέσα σὲ χρυσὰ ποτήρια.

Ὑστερα ὁ γερο-Νέστορας ρώτησε τοὺς ξένους:

■ Ὁ Νέστορας μιλεῖ μετὰ τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ Μέντορα.

«Ξένοι, ποιοὶ εἰστε; Ἀπὸ ποῦ ξεκινήσατε; Καὶ γιὰ ποιά δουλειὰ ταξιδεύετε στὴ θάλασσα;»

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε μετὰ θάρρους:

«Πολυφημισμένε βασιλιά, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη ἐρχόμαστε, μήπως μάθωμε ἀπὸ σένα καμιά εἰδήση γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν Ὀδυσσεύα. Τοῦ κάκου ὥς τώρα περιμέναμε τὸ γυρισμὸ του. Πές μου, σὲ παρακαλῶ, ξέρεις ἂν ζῇ ἢ ἂν πέθανε;»

Ὁ Νέστορας ἀποκρίθηκε :

« Παιδί μου, πολλά βάσανα ἔφερες στὸ νοῦ μου μὲ τὰ λόγια σου. Ἐννιά χρόνια βασανίστηκαμε μαζί μὲ τὸν πολυφημισμένο πατέρα σου, ὥσπου νὰ πάρουμε τὴν Τροία. Κανεὶς δὲν ξεπερνοῦσε τὸν Ὀδυσσεά στὴ γνώση καὶ στὴν ἐξυπνάδα. Εἴχαμε φύγει μαζί ἀπὸ τὴν Τροία· ἅμα ὁμως φτιάσαμε στὴν Τένεδο, χωριστήκαμε.

» Ἀπὸ τότε οὔτε τὸν ξαναεῖδα, οὔτε ἔμαθα τίποτε γι' αὐτόν· ἴσως ὁμως νὰ ξέρεῖ ὁ Μενέλαος. Αὐτὸς πλανήθηκε σὲ πολλὰ μέρη, καὶ λίγον καιρὸ ἔχει ποὺ γύρισε στὴ Σπάρτη.

» Πήγαινε ὡς ἐκεῖ μὲ τὸ πλοῖο σου καὶ μὲ τὴ συντροφιά σου. Μὰ ἂν προτιμᾷς νὰ πᾶς ἀπὸ τὴ στεριά, πάρε τὸ ἁμάξι μου καὶ τ' ἄλογά μου. Μαζί σου ἔρχεται κι ὁ γιός μου ὁ Πεισίστρατος ».

— « Βασιλιά, λέει ὁ Μέντορας, πολὺ γνωστικά μίλησες καὶ θὰ κάμουμε ὅσα μᾶς συμβουλεύεις. Μὰ ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ κι εἶναι ὥρα νὰ γυρίσωμε στὸ πλοῖο ».

— « Μὴν τὸ ξαναπῆς αὐτό » ἀποκρίθηκε ὁ Νέστορας. « Ποτὲ δὲ θ' ἀφήσω τὸ παιδί τοῦ καλοῦ μου φίλου νὰ πλαγιάσῃ στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου. Καὶ κρεβάτια καὶ σκεπάσματα κι ἀπ' ὅλα ἔχομε πλούσια στὸ παλάτι μου ».

Ὁ Μέντορας ἀποκρίθηκε :

« Καλὰ λές. Ὁ Τηλέμαχος ἄς μείνῃ στὸ παλάτι σου. Ἐγὼ ὁμως πρέπει νὰ πάω στὸ πλοῖο, γιατί οἱ σύντροφοί μὲ περιμένουν καὶ θ' ἀνησυχήσουν ἂν δὲν ξαναγυρίσω ».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Μέντορας γύρισε στὸ πλοῖο καὶ ὁ Νέστορας μὲ τὸν Τηλέμαχο καὶ τὰ παιδιὰ του πῆγαν ἴσια στὸ παλάτι.

9. Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ξεκινοῦν γιὰ τὴ Σπάρτη.

Τὸ πρωί, μόλις ξημέρωσε, σηκώθηκαν ὅλοι καὶ κάθισαν στὰ πέτρινα πελεκητὰ καὶ κάτασπρα πεζούλια, ποὺ ἦταν μπροστὰ στὴ μεγάλη πόρτα τοῦ παλατιοῦ.

Ἐκεῖ ὁ γερο-Νέστορας πρόσταξε νὰ φέρουν ἀπὸ τὸ λιβάδι ἓνα χροινιάρικο δαμάλι καὶ νὰ τὸ θυσιάσουν στὴν Ἀθηνᾶ.

Τὰ μεριὰ τὰ ἔβαλαν ἀπάνω στὸ βωμό. Τ' ἄλλα κομμάτια τὰ λιάνισαν, τὰ πέρασαν στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψησαν.

Τότε κάλεσαν καὶ τὸν Τηλέμαχο στὸ πλούσιο τραπέζι.

Ὑστερα ὁ Νέστορας εἶπε στοὺς γιούς του :

« Ἐμπρός, φέρτε νὰ ζέψετε τὰ πιὸ γρήγορα ἄλογα, γιὰ νὰ πᾶνε σύντομα τὸν Τηλέμαχο στὴ Σπάρτη ».

Ἡ κελάρισσα ἔβαλε μέσα στὸ ἁμάξι ὅλα ὅσα χρειάζονταν γιὰ τὸ ταξίδι.

Ὁ Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὸ ἁμάξι. Στὸ πλάγι του κάθισε καὶ ὁ Πεισίστρατος, πῆρε στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια καὶ χτύπησε τὸ καμιτσίκι στὸν ἄερα.

Τ' ἄλογα ἀμέσως ὤρμησαν ἐμπρός στὸν κάμπο. Ὅπου κι ἂν περνοῦσαν, ἔβλεπαν χωράφια σπαρμένα σιτάρι καὶ κριθάρι.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφτασαν στὴ Σπάρτη. Πῆγαν ἴσια στὸ βασιλικὸ παλάτι καὶ σταμάτησαν κοντὰ στὴ μεγάλη ἐξώπορτα.

ΙΟ. Πῶς δέχτηκε ὁ Μενέλαος τοὺς
δυὸ ξένους.

Ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἦταν μεγάλη χαρὰ στὸ παλάτι. Γινόταν διπλὸς γάμος, τῆς κόρης τοῦ Με-
νελάου καὶ τοῦ γιοῦ του. Τὴν κόρη του, τὴν Ἑρμιόνη, τὴν ἔστελνε πεντάμορφη νύφη μὲ ἄλογα καὶ μὲ ἀμάξια στὴ χώρα τῶν Μυρμιδόνων, στὸ Νεοπτόλεμο, τὸ γιό τοῦ Ἀχιλλέα.

Στὸ γιό του, τὸ Μεγαπένθη, ἔδινε γυναῖκα μιὰ εὐγενικὴ Σπαρτιατοπούλα.

Πολλοὶ ἦταν οἱ καλεσμένοι συγγενεῖς καὶ φίλοι, καὶ ξεφάντωναν στὸ μεγάλο δῶμα. Ἕνας τραγου-
διστὴς ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ τραγουδοῦσε, καὶ δυὸ νέοι χόρευαν στὴ μέση.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παλατιοῦ εἶδε τὸ ἀμάξι καὶ τοὺς ξένους, καὶ ἀμέσως ἔτρεξε καὶ ρώτησε τὸ Μενέλαο :

« Δυὸ ξένοι ἀπὸ μεγάλο γένος, καθὼς φαίνεται, ἦρθαν μὲ ἀμάξι καὶ στέκονται στὴν ἐξώπορτα τοῦ παλατιοῦ. Νὰ ξεζέψω τ' ἄλογά τους ἢ νὰ τοὺς στείλω σ' ἄλλον νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ ; »

Ὁ Μενέλαος ἀποκρίθηκε δυσαρεστημένος :

« Σὲ ἤξερα ἀνθρωπο γνωστικό, τώρα ὁμως μί-
λησες σὰν ἄμυαλο παιδί. Ἐέχασες πῶς φιλοξένησαν ἐμᾶς οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἤμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας ; Πήγαινε γρήγορα νὰ ξεζέψῃς τ' ἄλο-
γα, καὶ ὁδήγησε τοὺς ξένους ἐδῶ στὸ τραπέζι ».

Ὁ ὑπηρέτης ἔτρεξε ἀμέσως μὲ ἄλλους ὑπηρέτες, ἔλυσαν τὰ ἰδρωμένα ἄλογα, τὰ ἔδεσαν στοὺς στά-
βλους καὶ τοὺς ἔδωσαν νὰ φᾶνε σίκαλη ἀνακα-
τεμένη μὲ κριθάρι.

ΙΙ. Πῶς ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη γνώρισαν
τὸν Τηλέμαχο.

Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος μῆκαν στὸ πλούσιο παλάτι οἱ ὑπηρέτες τοὺς ὠδήγησαν ἴσια στὸ λουτρό.

Ἐκεῖ λούστηκαν καὶ φόρεσαν ὠρεῖα καὶ κα-
θαρὰ φορέματα. Ὑστερα πῆγαν στὸ μεγάλο δῶμα, πού τοὺς περίμενε ὁ Μενέλαος.

Ὁ καλὸς βασιλιάς, μόλις τοὺς εἶδε σηκώθηκε, τοὺς ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τοὺς εἶπε :

« Καλῶς ὤρίσατε, ξένοι μου. Καθίστε στὸ τρα-
πέζι ».

Καὶ τοὺς πρόσφερε ὁ ἴδιος διαλεχτὰ κομμάτια κρέας ψημένο.

Ἐνῶ ἔτρωγαν, ὁ Τηλέμαχος σκύβει καὶ λέει κρυφὰ στὸ σύντροφό του :

« Γιὰ δές, Πεισίστρατε, τί πλούτη εἶναι ἐδῶ μέσα ! Τί ἀσήμι καὶ τί μάλαμα ! »

Ὁ Μενέλαος ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἀπο-
κρίθηκε :

« Αὐτὰ τὰ πλούτη πού θαυμάζετε, παλικάρια, τὰ ἔχω συναγμένα μὲ μεγάλα βάσανα καὶ φοβεροὺς κινδύνους. Ὅχτῳ χρόνιᾳ πλανήθηκα στὰ ξένα μέρη. Ἀλλὰ τὰ πλούτη δὲ δίνουν πάντα τὴ χαρὰ. Καλύτερα νὰ εἶχα τρεῖς φορὲς λιγώτερα καὶ νὰ ζοῦσαν ἐκεῖνοι πού πέθαναν στὴν Τροία.

» Πολλές φορές κάθομαι μονάχος και συλλογίζομαι όλους. Για έναν όμως απ' αυτούς νιώθω ξεχωριστή λύπη, για τον Όδυσσέα, τον καλύτερο φίλο μου.

» Χρόνια και χρόνια λείπει, και κανένας δεν ξέρει, αν είναι στη ζωή ή αν πέθανε.

» Πόσα δάκρυα θα χύνουν ο γερο-Λαέρτης κι η φρόνιμη Πηνελόπη και το παιδί του, ο Τηλέμαχος, που τον άφησε μωρό στην κούνια ! »

Ο Τηλέμαχος ακούοντας τα λόγια αυτά δεν μπόρεσε να κρατήσει τα δάκρυα. Μά για να μην τον ιδούν, σήκωσε μπρός στα μάτια του την κόκκινη χλαμύδα του.

Ο Μενέλαος όμως τον είδε και κατάλαβε πώς ήταν ο Τηλέμαχος. Συλλογιζόταν μάλιστα, αν έπρεπε να τον ρωτήσει πρώτα αυτός για τον πατέρα του ή ν' αφήση τον Τηλέμαχο να του πρωτομιλήση.

Έκεϊ που έκανε τη σκέψη αυτή, να κι έρχεται η Έλένη μέσα. Ήταν πεντάμορφη όπως πάντοτε, ίδια η Αρτέμιδα.

Χαιρέτησε τους ξένους με πολλή ευγένεια και κάθισε κοντά στον άντρα της.

Τα μάτια της καρφώθηκαν απάνω στον Τηλέμαχο, και τον εξέταζε με μεγάλη προσοχή.

« Τα μάτια μου να με γελούν, Μενέλαε, ή είναι αλήθεια ό,τι θα πω ; » είπε η Έλένη. « Ο ένας από τους ξένους μοιάζει πολύ του Όδυσσέα. Τους ρώτησες από ποῦ έρχονται και πώς τους λένε ; »

— « Κι εγώ το παρατήρησα αυτό, Έλένη »

αποκρίθηκε ο Μενέλαος. « Η λάμψη των ματιών του, το κεφάλι, τα μαλλιά, ή κορμοστασιά του, είναι απαράλλαχτα σαν του Όδυσσέα. Και τώρα που μιλούσα για το φίλο μας, έκλαψε χωρίς να τον ιδούν οι άλλοι. Μά ακόμη δεν τον έρωτησα ποιός είναι ».

— « Καλά το καταλάβατε κι οι δύο » είπε ο Πεισίστρατος στο βασιλιά και στην Έλένη. « Παιδί αληθινά του Όδυσσέα είναι. Τον έστειλε ο πατέρας μου, ο βασιλιάς της Πύλου, να έρθη ως έδω για να του πῆς ό,τι γνωρίζεις για τον πατέρα του ».

— « Ω Θεοί ! είπε ο Μενέλαος, είναι λοιπόν αλήθεια πώς ήρθε στο παλάτι μου του Όδυσσέα το παιδί ; Του φίλου μου του αγαπημένου !... »

Δεν μπόρεσε να πῆ άλλη λέξη από την πολλή συγκίνηση. Τα μάτια του έτρεχαν βρύση.

Έκλαιγε και η Έλένη και ο Τηλέμαχος και ο Πεισίστρατος.

Τότε είπε ο γιός του Νέστορα :

« Βασιλιά Μενέλαε, δεν είναι ώρα για δάκρυα ».

— « Έχεις δίκιο » αποκρίθηκε ο Μενέλαος. « Μιλείς γνωστικά, σαν παιδί του Νέστορα. Άς φῶμε λοιπόν τώρα, ᾶς πιούμε κι ᾶς διασκεδάσωμε ».

12. Τί έμεινε ο Τηλέμαχος από το Μενέλαο για τον πατέρα του.

Το άλλο πρωί ο Μενέλαος πήρε ξεχωριστά

τὸν Τηλέμαχο, κάθισε κοντά του καὶ τὸν ἐρώ-
τησε, γιατί ἔκαμε αὐτὸ τὸ μεγάλο ταξίδι.

Ὁ Τηλέμαχος τοῦ διηγήθηκε τί βάσανα τρα-
βοῦσε στὴν Ἰθάκη ἀπὸ τοὺς μνηστήρες καὶ πὼς
ἤρθε νὰ μάθῃ τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του.

Ὁ Μενέλαος θύμωσε πολὺ γιὰ τὸ ἄπρεπο
φέρσιμο τῶν μνηστήρων. Ὑστερα τοῦ διηγήθηκε
καὶ αὐτὸς τί εἶδε καὶ τί εἶχε ὑποφέρει τόσα
χρόνια σὲ μακρινὰ ταξίδια, στοὺς ξένους τόπους.

« Γιὰ τὸν πατέρα σου ἔμαθα πὼς μόνος
κι ἔρημος χωρὶς πλοῖο καὶ χωρὶς συντρόφους,
βρίσκεται σ' ἓνα νησί μακρινό.

» Καὶ τώρα, παιδί μου, τοῦ λέει στὸ τέλος,
μείνε ἀκόμη λίγες μέρες στὸ παλάτι μου ».

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε :

« Μὲ μεγάλη μου χαρά, βασιλιά μου, θὰ ἔμενα
κι ἓνα χρόνὸ κοντά σου. Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν
τὰ φρόνιμα λόγια σου κι οἱ ἱστορίες ποὺ μοῦ λές.
Μὰ ἔχω ἀφήσει συντρόφους στὴν Πύλο μὲ τὸ
πλοῖο καὶ μὲ περιμένουν ».

13. Τί ἀποφασίζουν οἱ μνηστήρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο.

Ἐνῶ ὁ Τηλέμαχος ἦταν στὴ Σπάρτη, οἱ μνη-
στήρες στὴν Ἰθάκη διασκεδάζαν στὴν πλακό-
στρωτη αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ. Ἄλλοι ἔρριχναν τὸ
λιθίρι, ἄλλοι τὸ κοντάρι, κι ἄλλοι παρὰβγαιναν
στὸ πῆδημα.

Μονάχα δυὸ ἀπ' αὐτοὺς, ὁ Ἀντίνοος κι ὁ Εὐ-
ρύμαχος, κάθονταν σ' ἓνα πεζούλι καὶ μιλοῦσαν.
Ἐξαφνα ἔρχεται κόντὰ τους ἐκεῖνος ποὺ εἶχε

δώσει τὸ πλοῖο του στὸν Τηλέμαχο γιὰ νὰ πάῃ
στὴν Πύλο καὶ τοὺς ρωτᾷ :

« Μήπως ξέρετε πότε θὰ γυρίσῃ ὁ Τηλέμαχος
ἀπὸ τὴν Πύλο; Ἐφυγε μὲ τὸ πλοῖο μου γιὰ
λίγες μέρες. Κι ὅμως ἀκόμη δὲν ἐφάνηκε καὶ
τώρα χρειάζομαι τὸ πλοῖο νὰ πάω ταξίδι ».

Οἱ μνηστήρες δὲν ἤξεραν πὼς ὁ Τηλέμαχος εἶχε
πάει στὴν Πύλο. Νόμιζαν πὼς ἦταν στὴν ἐξοχή,
στὰ κτήματά του.

Ὅταν ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος ἔμαθαν
πὼς ὁ Τηλέμαχος δὲν ἦταν στὴν Ἰθάκη, φώναξαν
καὶ τοὺς ἄλλους. Κι ὅλοι μαζί συλλογίζονταν τί
νὰ κάμουν.

Ὁ Ἀντίνοος στάθηκε στὴ μέση καὶ εἶπε :

« Ὡς τώρα δὲ λογαριάζαμε τὸν Τηλέμαχο. Τὸν
παίρναμε γιὰ παιδί. Μὰ δέτε ! Αὐτὸς ἀρμάτωσε
πλοῖο καὶ πῆγε ταξίδι μὲ διαλεχτὰ παλικάρια.
Κακὴ ἀρχή ! Θάψωμε συμφορὲς ἀπ' αὐτόν, ἄν
μείνῃ ζωντανός. Δώστε μου γρήγορο πλοῖο κι εἴκο-
σι παλικάρια νὰ τοῦ στήσω κατῆρι στὸ στενὸ τῆς
Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας ».

14. Πῶς μαχθίνει ἡ Πηνελόπη τὸ ταξίδι καὶ τὸν κίνδυνὸ τοῦ Τηλεμάχου.

Αὐτὰ τὰ εἶπαν μυστικὰ μεταξύ τους. Τὰ πῆρε
ὅμως τὸ αὐτὶ τοῦ Μένοντα, τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτη
ποὺ βρέθηκε κοντὰ ἐκεῖ καὶ τρέχει κρυφὰ στὴ
βασίλισσα καὶ τῆς λέει :

« Οἱ μνηστήρες μελετοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν
Τηλέμαχο, ὅταν θὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸ ταξίδι ».

Τῆς Πηνελόπης τῆς κόπηκαν τὰ γόνατα, ὅταν

ἄκουσε τὴν ξαφνικὴ εἶδηση, γιατί δὲν ἤξερε πὼς ὁ Τηλέμαχος εἶχε ταξιδέψει μὲ πλοῖο. Δὲν μπορούσε νὰ μιλήσῃ· κάθισε στὸ κατώφλι τῆς θύρας κι ἔκλαιγε ἀπαρηγόρητα. Ἀργά, ἀφοῦ μπόρεσε νὰ μιλήσῃ, εἶπε :

« Ἄχ δυστυχία μου, τί ἔπαθα ! Δὲ μούφταναν τὰ ἄλλα βάσανά μου, μὰ νὰ χάσω καὶ τὸ μονάκριβό μου παιδί ; Γιατί δὲ μοῦ τὸ λέγατε πὼς θὰ φύγῃ, γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσω ; Τί νὰ κάμω τώρα ἢ δυστυχισμένη : Ἄς τρέξῃ ἕνας πιστὸς ἄνθρωπος νὰ τὸ πῇ τοῦ γερο-Λαέρτη. Ἴσως αὐτὸς βρῇ τρόπο νὰ μοῦ γλιτώσῃ τὸ παιδί μου ».

— « Ἀγαπημένη μου κυρά, τῆς εἶπε τότε ἡ γριὰ Εὐρύκλεια, ἄφησέ με νὰ σοῦ πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια καὶ σὺ κάνε με ὅ,τι θέλεις.

» Ἐγὼ τὸ ἤξερα πὼς θὰ φύγῃ ὁ Τηλέμαχος, κι ἐγὼ τοῦ ἐτοίμασα ὅλα ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ ταξίδι.

» Ἐκαμα ὅ,τι μπορούσα νὰ τὸν ἐμποδίσω, μὰ δὲ μὲ ἄκουσε. Μὲ ὥρκισε μάλιστα νὰ μὴ σοῦ τὸ φανερώσω πρὶν περάσουν δώδεκα μέρες. Γι' αὐτὸ δὲ σοῦ εἶπα τίποτα. Καὶ τώρα ἄκουσέ με :

» Νὰ πᾶς στὴν κάμαρά σου νὰ ντυθῇς καθαρὰ φορέματα, κι ὕστερα νὰ παρακαλέσῃς μ' ὅλη τὴν καρδιά σου τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ νὰ προστατέψῃ τὸν Τηλέμαχό μας. Ἡ θεὰ ἀγαπᾷ τὸ σπῆτι σας, καὶ δὲ θ' ἀφήσῃ τὴ γενιὰ τοῦ Λαέρτη νὰ ξεκληρίσῃ ».

Ἡ Πηνελόπη ἄκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τῆς Εὐρύκλειας. Κλείστηκε στὴν κάμαρά της, ντύθηκε

ὀλοκάθαρα καὶ μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια προσευχήθηκε κι εἶπε :

« Κόρη τοῦ Δία, ποὺ κανεῖς δὲ σὲ νικᾷ, γλίτωσε τὸ παιδί μου ».

Ἡ θεὰ ἄκουσε τὴν προσευχή της καὶ σὲ λίγο τῆς ἔστειλε ὕπνο γλυκὸ κι ἕνα ζωντανὸ καὶ περιέργο ὄνειρο.

Παρουσιάστηκε στὸν ὕπνο της ἡ ἀδερφή της καὶ τῆς εἶπε :

« Πηνελόπη, μὴ λυπᾶσαι πιά. Ἔχε θάρρος καὶ μὴ φοβᾶσαι γιὰ τὸ παιδί σου. Ἡ Ἀθηνᾶ μ' ἔστειλε νὰ σοῦ πῶ αὐτὰ τὰ λόγια, γιὰ νὰ μὴ λυπᾶσαι ».

Ἡ Πηνελόπη ξύπνησε σὲ λίγο χαρούμενη γιὰ τὸ καλὸ ὄνειρο ποὺ εἶχε δεῖ.

Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀντίνοος μὲ εἴκοσι διαλεχτοὺς ναῦτες μπῆκε σ' ἕνα πλοῖο καὶ ξεκίνησαν.

Ἀνάμεσα στὴν Ἰθάκη καὶ στὴν Κεφαλληνία εἶναι ἕνα μικρὸ ξερονήσι μὲ πολλοὺς βράχους καὶ μὲ δυὸ λιμανάκια. Ἐκεῖ ἔστησαν οἱ μνηστήρες τὸ καρτέρι τους.

ΜΕΡΟΣ Β'

15. Πῶς ὁ Δίας φροντίζει γὰρ νὰ γυρίσῃ
ὁ Ὀδυσσεύς.

Οἱ θεοὶ εἶχαν πάλι συμβούλιο. Στὴ μέσῃ καθόταν ὁ Δίας, ποὺ ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀστράφτῃ καὶ νὰ βροντᾷ. Κοντὰ του ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ μιλοῦσε πάλι γιὰ τὸν Ὀδυσσεύς.

«Κανένας ἀπὸ σᾶς δὲ θυμᾶται τὸν κακόμοιρο τὸν Ὀδυσσεύς, ποὺ ἦταν ἀληθινὸς πατέρας στὸ λαό του. Μόνος κι ἔρημος στεναίνει σ' ἓνα μακρινὸ νησί. Οὔτε συντρόφους ἔχει πιά, οὔτε πλοῖο νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Καὶ τώρα νά, ἄνθρωποι κακοὶ ζητοῦν νὰ σκοτώσουν τὸ παιδί του, ποὺ πῆγε στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη νὰ μάθῃ γιὰ τὸν πατέρα του».

— «Τί λόγια εἶναι αὐτὰ ποὺ λές, κόρη μου;» εἶπε ὁ Δίας. «Δὲν εἴπαμε νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του ὁ Ὀδυσσεύς καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς μνηστήρες; Ἐσὺ τώρα ὁδήγησε μὲ γνώση τὸν Τηλέμαχος νὰ γυρίσῃ στὴν Ἰθάκη χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτα, κι ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ τ' ἄλλα».

Γυρίζει τότε καὶ λέει στὸν Ἑρμῇ:

«Ἑρμῇ, ποὺ σ' ἔχω μηνυτὴ σὲ ὅλα, πέτα

γρήγορα στὸ νησί τῆς Καλυψῶς, καὶ πές της πὼς εἶναι θέλημα τῶν θεῶν ν' ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσσεύς νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του».

Ὁ Ἑρμῆς ἀμέσως φόρεσε τὰ ὀλόχρυσά πέδιλα, πῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ ραβδί του, καὶ πετοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὴ στεριά καὶ τὴ θάλασσα, σὰ θαλασσινὸ πουλί. Σὲ λίγο εἶχε φτάσει στὸ μακρινὸ νησί τῆς Καλυψῶς, στὴν Ὠγυγία.

Ὅταν ἀπὸ τὴ γαλάζια θάλασσα πάτησε στὴν ἀκρογιαλιά, ἡ θεὰ ἦταν μέσα στὴ σπηλιά της. Καθόταν στὸν ἀργαλειό της καὶ ὕφαινε πανὶ μὲ ὀλόχρυσή σαῖτα. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τραγουδοῦσε μὲ φωνὴ πολὺ γλυκιὰ.

Τριγύρω στὴ σπηλιά ἦταν πολλὰ δέντρα φουντωμένα μὲ πράσινα φύλλα, λεῦκες ψηλές καὶ μοσκοβολημένα κυπαρίσσια. Ἀπάνω στὰ δέντρα εἶχαν τίς φωλιές τους χίλια δυὸ πουλιὰ τῆς στεριάς καὶ θαλασσοπούλια, ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ πετοῦν ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα.

Ὁ Ἑρμῆς στάθηκε κι ἄκουε τὸ γλυκὸ τραγούδι τῆς θεᾶς. Ὑστερα μπῆκε στὴ μεγάλη καὶ πλουσιοστολισμένη σπηλιά.

16. Ἑρμῆς καὶ Καλυψώ.

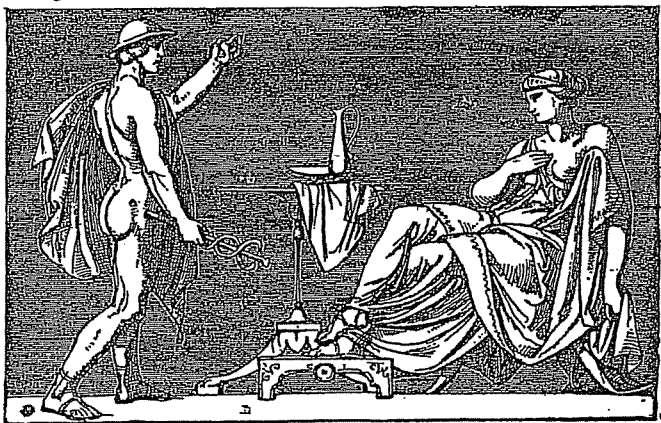
Ἡ Καλυψὼ ἀμέσως γνώρισε τὸν Ἑρμῆ. Τὸν ἐδέχτηκε μὲ πολλὴ εὐγένεια καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σὲ πολὺ ὁμορφο καὶ λαμπερὸ θρόνο.

«Πῶς ἦταν κι ἤρθες στὸ νησί μου;» ρώτησε ἡ Καλυψώ.

— «Ἡρθα, γιὰτὶ μὲ πρόσταξε ὁ Δίας» ἀποκρίθηκε ὁ Ἑρμῆς. «Ἐδῶ στὸ νησί σου βρίσκεται

ένας άνθρωπος πολυβασανισμένος, ό πιο δυστυχισμένος από κείνους που πολέμησαν στην Τροία. Τώρα ό Δίας προστάζει να τον αφήσης άμέσως να φύγη και να γυρίση στην πατρίδα του ».

Η Καλυψώ λυπήθηκε κατάκαρδα όταν άκουσε τα λόγια του Έρμη και είπε :

Έρμης και Καλυψώ.

« Έγώ τον έγλίτωσα, όταν έσφιγγε με τα πόδια του την καρίνα, όλομόναχος μέσα στο πέλαγος· γιατί το καράβι του τό είχε σκίσει ένα άστροπελέκι κι όλοι οι σύντροφοί του χάθηκαν. Έγώ τον καλοδέχτηκα κι είχα σκοπό να τον κάμω άθάνατο. Αφοϋ όμως εκείνος τό προστάζει, άς πάη πάλι ό άμοιρος μέσα στ' άγρια κύματα. Έγώ θα του πω πώς να φτάση γερός στην πατρίδα του ».

— « Ναι, άφησέ τον να γυρίση στον τόπο του ». Αϋτά είπε ό Έρμης κι έφυγε.

Η Καλυψώ έτρεξε άμέσως στο άκρογιαλί και κει βρήκε τον Όδυσσέα καθισμένο άπάνω σ' ένα

βράχο. Κοίταζε με βουρκωμένα μάτια τη θάλασσα, και άναστενάζε.

« Άμοιρε, μην κλαίς πιά. Ήρθε ή ώρα τέλος πάντων να γυρίσης στην πατρίδα σου. Σήκω. πήγαινε, κόψε μεγάλα δέντρα και συνάρμοσέ τα να γίνουν πλατιά σχεδία, για να σε φέρη στην τρικυμισμένη θάλασσα. Ψωμί, νερό και κρασί θα βάλω έγώ στη σχεδία μην πάθης από πείνα. Θα σου δώσω φορέματα και θα σου στείλω πρίμο άνεμο ».

Ό Όδυσσέας δέν πίστεψε τα λόγια της Καλυψώς και της αποκρίθηκε :

« Κάτι άλλο έχεις στο νοϋ σου, θεά, και όχι να με στείλεις στην πατρίδα μου, αφοϋ μου λες με μια σχεδία να τολμήσω τόσο μακρινό ταξίδι. Μόνο αν μου όρκιστής πώς δέν έχεις στο νοϋ σου να μου κάμης κακό, τότε θα πιστέψω τα λόγια σου ».

Η Καλυψώ είπε :

« Όρκίζομαι στους θεούς, πώς δέν έχω στο νοϋ μου να σου κάμω κακό. Κάμε ό,τι σου λέω ».

Αϋτά του είπε ή Καλυψώ και σε λίγο γύρισαν μαζί στη σπηλιά.

17. Πώς ό Όδυσσέας κατασκευάζει τη σχεδία του.

Την άλλη μέρα, μόλις ξημέρωσε, ό Όδυσσέας πήρε ένα μεγάλο τσεκούρι δίκοπο, ένα λαμπερό σκεπάρνι κοφτερό κι ένα χοντρό τρυπάνι. Ύστερα πήγε σ' ένα μέρος του νησιού, πολύ κοντά στην άκρογιαλιά, όπου ήταν πολλά μεγάλα ξερά

δέντρα, λεῦκες κι ἔλατα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀμέσως ἔπιασε τὴ δουλειὰ κι ἔκοψε τὰ δέντρα γρήγορα.

Εἴκοσι δέντρα ἔκοψε, ὕστερα τὰ πελέκησε, τὰ

« Ἀμοιρε, μὴν κλαῖς πιά ». (σελ. 31)

ἔξυσε μὲ τέχνη, τὰ ἴσιασε μὲ τὴ στάφνη, τὰ τρύπησε μὲ τὸ τρυπάνι καὶ τὰ ἔνωσε μὲ μεγάλα ξυλόκαρφα.

Ὑστερα ἔκαμε τὶς πλευρὰς τῆς σχεδίας καὶ τὶς ἔδεσε μὲ στραβόξυλα καὶ κάρφωσε μακριὰ δοκάρια.

Ἐπειτα ἔκαμε τὸ κατάρτι, τὸ ἔστησε, ἔβαλε τὴν ἀντένα καὶ στήν πρύμνη τὸ τιμόνι, γιὰ νὰ κυβερνᾷ τὴ σχεδία.

Καὶ γιὰ νὰ μὴν μπαίνουν τὰ κύματα μέσα στὴ σχεδία, τὴν ἔφραξε ὀλόγυρα μὲ κλαδιὰ ἀπὸ λυγαριές.

Ἡ Καλυψὼ τοῦ ἔφερε χοντροῦπανο, καὶ ὁ Ὀδυσσεύς μὲ πολλὴ τέχνη, ἔφτιασε πανιά. Ὑστερα πέρασε τὰ σκοινιά κι ἔρριξε μέσα στὴ σχεδία καὶ λίγη σαβούρα, γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀντιποδογυρίζη εὐκόλα ὁ ἄέρας.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔβαλε ἀπὸ κάτω φαλάγγια, καὶ μὲ ἓνα μεγάλο λοστό ἔσπρωξε τὴ σχεδία καὶ τὴν ἔρριξε στὴ θάλασσα.

18. Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς φεύγει ἀπὸ τὸ νησί.

Πέρασαν τέσσερες ἡμέρες· τὴν πέμπτη ἦταν ὅλα ἔτοιμα. Ἡ θεὰ εἶχε βάλει μέσα στὴ σχεδία διάφορα φαγητά, ἓνα ἀσκι γεμάτο μαῦρο κρασί κι ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο μὲ νερό.

Ὁ Ὀδυσσεύς λούστηκε, φόρεσε τὰ ὄμορφα φορέματα ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ Καλυψὼ, τὴν ἀποχαιρέτησε καὶ γεμάτος χαρὰ πήδησε στὴ σχεδία του. Ἀπλώσε τὰ πανιά καὶ κάθισε στὸ τιμόνι.

Τὰ πανιά φούσκωσαν καὶ ἡ σχεδία ἔτρεχε γρήγορα κι ἔσκιζε τὰ κύματα.

Ὁ Ὀδυσσεύς μὲ πολλὴ τέχνη κυβερνοῦσε τὴ σχεδία. Σὲ λίγο βασίλεψε ὁ ἥλιος.

Σιγὰ σιγὰ σκοτείνιασε. Ψηλὰ τ' ἀστέρια μὲ τὸ γλυκό τους φῶς. πρόβαλαν στὸν οὐρανό.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ὅμως δὲν ἔκλεινε μάτι. Κάθε στιγμή κοίταξε ψηλὰ τ' ἀστέρια· τὰ εἶχε ὁδηγὸ στὸ ταξίδι του.

Δεκαεφτὰ μέρες ταξίδευε ἔτσι, καὶ ἀπάνω στίς δεκαοχτὼ φάνηκαν ἀπὸ μακριὰ μέσα στὴν καταχνιὰ τὰ βουνὰ ἐνὸς μεγάλου νησιοῦ.

ΙΘ. Πῶς ὁ Ποσειδῶνας τιμωρεῖ τὸν Ὀδυσσεύα.

Ὁ Ὀδυσσεύς χάρηκε πολύ, μόλις ξεχώρισε ἀπὸ μακριὰ τὴ στεριά· μὰ ἡ χαρὰ του δὲ βάσταξε πολύ.

Τὴ στιγμή ἐκείνη τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ ὁ Ποσειδῶνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ ταξίδι του.

Κοῦνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε μὲ θυμό:

« Τί εἶναι αὐτό; Οἱ θεοὶ ἄλλαξαν, βλέπω, γνώμη γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα, ἐνῶ ἐγὼ ἔλειπα ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο. Καὶ νά, σὲ λίγο φτάνει στὸ νησι τῶν Φαιάκων· αὐτοῦ εἶναι γραφτό του νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά του. Μὰ εἶναι στὸ χέρι μου νὰ τὸν παιδέψω ἀκόμη ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ χτύπησε μὲ τὴν τρίαινά του τὴ θάλασσα. Τρομερὰ κύματα σηκώθηκαν· μαῦρα σύννεφα σκέπασαν τὸν οὐρανό· βαθὺ σκοτάδι σκέπασε στεριά καὶ θάλασσα.

Ὅλοι οἱ ἄνεμοι ὄρμησαν στὴ θάλασσα.

Κόπηκαν τὰ γόνατα τοῦ Ὀδυσσεύα καὶ βαριὰ στεναίνοντας εἶπε μέσα του:

« Ἀλίμονο σὲ μένα τὸν κακότυχο! Πόσα βά-

σανα ἔχω ἀκόμη νὰ ὑποφέρω! Τί μαῦρα σύννεφα εἶναι αὐτά, τί ἄγρια κύματα! Τρισευτυχισμένοι οἱ Ἕλληνες ποὺ σκοτώθηκαν στὴν Τροία. Μάκάρι νὰ πέθαινα κι ἐγὼ τότε πολέμωντας. Οἱ Ἀχαιοὶ θὰ μ' ἔθαβαν μὲ τιμὲς μεγάλες καὶ θὰ ἤμουν δοξασμένος. Μὰ ἡ μοῖρα θέλησε νὰ βρῶ κακὸ θάνατο! »

20. Ἡ τρικυμία.

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ μέσα του, ἓνα πολὺ μεγάλο κύμα τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν τίναξε μακριὰ μέσα στὴν ἄγριεμένη θάλασσα. Τὸ τιμόνι εἶχε ξεφύγει πιά ἀπὸ τὰ χέρια του. Ἡ σχεδία ἔμεινε μονάχη κι ἀκυβέρνητη. Τὰ κύματα τὴ δέρνουν ἀλύπητα καὶ τὴ φέρνουν πότε ἐδῶ καὶ πότε κεῖ σὰν τσόφλι ἀπὸ καρύδι.

Ὁ ἀέρας ὅσο πάει κι ἄγριεύει. Σὲ μιὰ στιγμή θαρρεῖς πὼς ἐνώθηκαν ὅλοι οἱ ἄνεμοι, καὶ μανιωμένοι τῆς ἄρπάζουν τὰ πανιά, τῆς σπάζουν τὸ κάρτι καὶ τὴν ἀντένα καὶ τὴν ἀναποδογυρίζουν.

Ἀρκετὴ ὥρα ἔμεινε ὁ Ὀδυσσεύς κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Δὲν μπορούσε νὰ βγῇ ἀπάνω νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του. Τὸν ἐβάραιναν τὰ φορέματα ποὺ τοῦ εἶχε δώσει ἡ Καλυψώ.

Τέλος βάζει τὰ δυνατά του κι ἀνεβαίνει. Φτύνει ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸ στόμα του ἄρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας, κι ὁ ἀφρὸς τρέχει ποτάμι ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

Ἀλλὰ μέσα στὴν παραζάλη του δὲν ἔχασε τὴ σχεδία του. Ὁρμησε στὰ κύματα, πιάνεται, ἀνεβαίνει καὶ κάθετα στὴ μέση.

Τ' ἀγριεμένα κύματα τὸν πετοῦσαν ἔδω καὶ κεῖ, ὅπως ὁ δυνατὸς βοριάς τὸ φθινόπωρο σκορπίζει τὰ ξερὰ φύλλα στὸν κάμπο.

Ἐνῶ ἔτσι βασανίζοταν ὁ Ὀδυσσεύς ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του.

« Ἀλίμονο ! Τί νὰ κάμω ; Νὰ μείνω στὴ σχεδία ἢ νὰ πέσω στὴ θάλασσα ; Νὰ τί μοῦ φαίνεται καλύτερο νὰ κάμω. Ὅσο εἶναι ἐνωμένα τὰ ξύλα τῆς σχεδίας, θὰ μείνω ἀπάνω καὶ θὰ ὑποφέρω σὰν ἄντρας ὅ,τι μοῦ μέλλεται νὰ πάθω. Ὅταν ὅμως τὴ σκορπίσουν τὰ κύματα, τότε θὰ κολυμπήσω θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας ».

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτά, ἓνα κῦμα μεγάλο καὶ φοβερὸ ἔρχεται μὲ ὀρμὴ καταπάνω του.

Ἡ σχεδία γίνεται κομμάτια καὶ τὰ μακριὰ ξύλα τῆς σκορπίζονται στὴ θάλασσα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀρπάζει ἓνα ξύλο, τὸ καβαλικεύει ὅπως ὁ καβαλάρης τὸ ἄλογο, πετᾷ τὰ ροῦχα του στὴ θάλασσα, πέφτει μπρούμυτα στὴ θάλασσα καὶ τεντώνει τὰ χέρια του καὶ κολυμπᾷ.

21. Ὁ Ὀδυσσεύς ὥσπου νὰ βγῇ στὴ στεριά.

Σὲ λίγο ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνεμοι ἠσύχασαν καὶ μόνο ὁ Βοριάς φύσούσε καὶ ἔσπρωχνε τὸν Ὀδυσσεύα στὸ νησὶ τῶν Φαιάκων.

Δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες θαλασσοδερόνταν στὸ πέλαγος ὁ Ὀδυσσεύς καὶ πάλευε μὲ τὸ χάρο. Τὴν τρίτη μέρα ὅμως ἔπεσε ὁ ἄέρας, καὶ σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεύς σηκώνοντας τὸ κεφάλι του εἶδε πὼς ἦταν κοντὰ στὴ στεριά. Τώρα κολυμποῦσε μὲ ὅλη

τῇ δυνάμει του, γιὰ νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του σὲ γῆ.

Ὅταν ὅμως πλησίασε τόσο ὅσο φτάνει ἀνθρώπου φωνή, ἄκουσε τὴ θάλασσα νὰ χτυπᾷ στοὺς βράχους καὶ τὰ κύματα νὰ μουγκρίζουν φοβερά. Ἡ ἀκρογιαλιὰ ἦταν ὅλο βράχοι, καὶ τὰ κύματα ἔσπαζαν ἀπάνω τους μὲ φριχτὸ κρότο καὶ τοὺς σκέπαζαν μὲ ἀφρούς. Τίποτ' ἄλλο δὲ φαινόταν, οὔτε λιμάνι, οὔτε μέρος γι' ἄραγμα, παρὰ μόνο πέτρες σκιστὲς καὶ βράχοι μυτεροὶ καὶ κοφτεροί.

« Ἀλίμονο σὲ μένα ! » εἶπε τότε ὁ Ὀδυσσεύς μὲ παράπονο. « Τοῦ κάκου πέρασα τόση θάλασσα γιὰ νὰ γλιτώσω. Τώρα πιά πάει κάθε ἐλπίδα ! Εἶμαι χαμένος, ὅ,τι καὶ ἂν κάμω !

» Ἄν πάω κοντὰ στὴ στεριά, θὰ μ' ἀρπάξουν τὰ τρομερὰ κύματα καὶ θὰ μὲ τινάξουν ἀπάνω στοὺς κοφτεροὺς βράχους. Ἄν πάλι κολυμπῶ στ' ἀνοιχτά, ὥσπου νὰ βρῶ χαμηλὸ ἀκρογιαλί, γιὰ νὰ βγῶ στὴ στεριά, φοβοῦμαι μήπως μὲ ξαναπάρξῃ ἡ τρικυμισμένη θάλασσα καὶ μὲ σύρῃ στὸ πέλαγος ἢ μὴ μὲ φάῃ κανένα ἀγριόψαρο ».

Ἐκεῖ ποὺ συλλογιζόταν αὐτά, νὰ κι ἓνα δυνατό κῦμα τὸν παίρνει καὶ τὸν ρίχνει ἀπάνω σ' ἓνα βράχο. Θὰ γδερόνταν ὅλο του τὸ κορμὶ καὶ θὰ ἔσπαζαν τὰ κόκαλά του. Μὰ ἄρπαξε μὲ τὰ δυὸ του χέρια τὸ βράχο καὶ βογκώντας βαστιόταν κολημένος, ὥσπου τὸ κῦμα πέρασε. Στὴν ἐπιστροφή του ὅμως τὸ κῦμα τὸν ξαναρπάζει καὶ τὸν τινάζει μακριὰ στὴν ἀφρισμένη θάλασσα.

Τὸν ἐσκέπασε τὸ φοβερὸ κῦμα, μὰ ὁ Ὀδυσσεύς δὲ χάνει τὸ θάρρος του· βγαίνει ἀπάνω, καὶ ἀπὸ

κεῖ βλέπει ἓνα ἀκρογιάλι χωρὶς βράχους.

Σ' αὐτὸ τὸ μέρος προχωρεῖ κολυμπώντας.

Ἐκεῖ εἶναι τὸ στόμα ἑνὸς ποταμοῦ.

Σέρνεται ἔξω στὴν ἀμμουδιά· οὔτε χέρια οὔτε πόδια μπορεῖ πιά νὰ κουνήσῃ. Τὸ κορμὶ του, ποὺ τόσες μέρες θαλασσοδερνόταν, ἦταν-πρησμένο. Ἀπὸ τὴν κούραση τὴ μεγάλη ξαπλώθηκε βαριά χωρὶς μιλιὰ καὶ λιποθύμησε.

22. ΠΟῦ κοιμήθηκε ὁ Ὀδυσσεύς,
ἄμα βγῆκε στὴ στεριά.

Ἀλλὰ σὲ λίγο ἀνάσανε, ἤρθε· στὸν ἑαυτὸ του· σηκώθηκε, ἔφυγε ἀπὸ τὸ ποτάμι, πῆγε κι ἔπεσε κάτω ἀπὸ ἓνα σκῖνο καὶ φίλησε τὴ γῆ. Ἐπειτα εἶπε μὲ τὸ νοῦ του :

« Ποῦ νὰ πάω τώρα ; Ἄν περάσω ἐδῶ στὸ ποτάμι τὴν ἄγρια νυχτιά, χωρὶς ἄλλο θὰ παγώσω ἀπὸ τὸ κρύο, ἔτσι ἀδυνατισμένος ποὺ εἶμαι. Ἄν πάλι ἀνέβω ψηλότερα καὶ πάω στὸν πυκνόδεντρο λόγχο, μπορεῖ νὰ μὲ κατασπαράξουν τὰ θηρία ἐκεῖ ποῦ θὰ κοιμοῦμαι βαθιά· μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴν πάθω καὶ τίποτε ».

Αὐτὸ τὸ δεύτερο τὸ βρῆκε λιγώτερο ἐπικίνδυνο. Κίνησε πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ μιὰ ἐλιά καὶ μιὰ ἀγριελιά εἶχαν περιπλεγμένα τὰ κλαδιά τους· οὔτε τὸ φύσημα τῶν ἀνέμων ἔφτανε ὥς ἐκεῖ οὔτε οἱ ἀκτίνες τοῦ ἥλιου.

Ἐκεῖ μέσα σύρθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Στὸ χῶμα ἦταν ἀπὸ καιρὸ στρωμένα πολλὰ ξερὰ φύλλα. Στὴ μέση τοῦ σωροῦ πλάγιασε, σκεπάστηκε μὲ πολλὰ

φύλλα, ἔκλεισε τὰ βλέφαρά του κι ἀποκοιμήθηκε βαθιά.

23. Ἡ Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμι.

Στὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ τῶν Φαιάκων ἡ Ναυσικᾶ, ἡ ὁμορφη βασιλοπούλα, ἡ κόρη τοῦ Ἀλκινόου, ξύπνησε πρῶι πρῶι, καὶ πῆγε νὰ εὔρη τὸν πατέρα της καὶ τὴ μητέρα της.

Ἡ μητέρα της ἔμενε στὴν κάμαρά της μὲ τίς ὑπηρέτριες κι ἔκλωθε μαλλὶ κόκκινο.

Τὸν πατέρα της τὸν ἀπάντησε στὴν πόρτα, ἔτοιμο νὰ βγῇ ἔξω. Εἶχε συμβούλιο μὲ τοὺς ἄρχοντες τῶν Φαιάκων.

« Πατέρα μου, εἶπε πρόσταξε τοὺς δούλους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν ἓνα ἄμάξι. Θέλω νὰ πάω στὸ ποτάμι νὰ πλύνω τὰ φορέματά μας. Εἶναι ὅλα ἄπλυτα, καὶ σὺ πρέπει νὰ φορῇς παστρικά, ὅταν κάθῃσαι σὲ συμβούλια μὲ τοὺς ἀπὸ ἐπίσημους ἄρχοντες.

» Καὶ γιὰ τῶν ἀδελφῶν μου τὰ ροῦχα πρέπει νὰ φροντίσω. Ποιά ἄλλη ἀπὸ μένα πρέπει νὰ ἔχη αὐτὴ τὴν ἔννοια ;

Ὁ Ἀλκίνοος χάρηκε πολὺ, σὰν ἄκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τοῦ κοριτσιοῦ του. Ἀμέσως προστάζει τοὺς δούλους νὰ ζέψουν ἓνα ὠραῖο ἄμάξι· καὶ ἡ ὁμορφη βασιλοπούλα εἶπε κι ἔφεραν ὅλα τ' ἄπλυτα φορέματα.

Ἡ βασίλισσα, ἡ μητέρα τῆς Ναυσικᾶς, ἔβαλε στὸ ἄμάξι ἓνα καλάθι μὲ φαγητὰ κι ἓνα μικρὸ ὄσκι μὲ γλυκὸ κόκκινο κρασί.

Ἡ Ναυσικᾶ ἀνεβαίνει στὸ ἄμάξι, παίρνει στὰ

χέρια της τὰ χαλινάρια καὶ χτυπᾷ τὰ μουλάρια μετὸ καμιτοῖκι.

Τὰ μουλάρια ἄρχισαν ἀμέσως νὰ τρέχουν, καὶ τὸ ἀμάξι σὲ λίγο βγῆκε ἔξω ἀπὸ τῆς χώρας. Ἀπὸ πίσω μετὰ τὰ πόδια ἀκολουθοῦσαν οἱ ὑπηρέτριες.

24. Ἡ Ναυσικᾶ στὸ ποτάμι. Ἐπὶ ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς.

Ὅταν τὸ ἀμάξι ἔφτασε στὸ ποτάμι, τὰ κορίτσια ξέξεψαν τὰ μουλάρια καὶ τ' ἄφησαν ἐλεύθερα γιὰ νὰ βοσκήσουν. Ὑστερα κουβάλησαν τὰ φορέματα στὸ μέρος ποὺ ἦταν οἱ γοῦρνες γεμάτες νερό. Κι ἀφοῦ τὰ ἐπλυναν, τ' ἄπλωσαν ἀπάνω στὰ καθαρὰ χαλίκια νὰ στεγνώσουν.

Στὸ μεταξὺ τὰ κορίτσια λούστηκαν στ' ὀλοκάθαρο νερὸ καὶ κάθισαν στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ νὰ φᾶνε.

Ὑστερα ἄρχισαν νὰ παίζουν τὸ τόπι.

Πρώτη ποὺ ἔκαμε ἀρχὴ τοῦ παιγνιδιοῦ ἦταν ἡ Ναυσικᾶ.

Αὕτῃ ξεχώριζε ἀνάμεσα στις ἄλλες ὅπως ἡ Ἀρτέμιδα, ἡ κόρη τοῦ Δία, ἀνάμεσα στις νύφες ποὺ τὴ συντρόφευαν.

Τὰ κορίτσια ὕστερα ἀπὸ τὸ παιγνίδι μάζεψαν τὰ φορέματα, τὰ διπλώσαν κι ἔξεψαν τὰ μουλάρια, γιατί ἦταν καιρὸς πιά νὰ γυρίσουν στὸ παλάτι.

Ἡ Ναυσικᾶ ὅμως εἶχε ὄρεξη νὰ παίξῃ ἀκόμη λίγο. Πῆρε τὸ τόπι καὶ τὸ ἔριξε μετὰ δύναμη σ' ἓνα ἀπὸ τὰ κορίτσια. Μὰ τὸ τόπι ἀστόχησε κι ἔπεσε στὸ ποτάμι.

Τὰ κορίτσια τότε φώναξαν δυνατὰ καὶ ὁ Ὀδυσ-

σεύς ξύπνησε. Ἐτριψε τὰ μάτια του μετὰ τὰ χέρια του καὶ εἶπε :

«Τὰ πόδια σου πέφτω, βασίλισσα» (Σελ. 42).

« Ἀχ! σὲ ποιὸν τόπο βρίσκομαι πάλι; Τί ἄνθρωποι νὰ κατοικοῦν ἐδῶ; Ἀγαποῦν τάχα τοὺς ξένους καὶ εἶναι θεοφοβούμενοι ἢ εἶναι ἄγριοι καὶ ἄδικοι;

» Μοῦ φάνηκε σὰ ν' ἄκουσα φωνὲς κοριτσιῶν. Ἴσως φώναξε καμιά νεράιδα, ἀπ' αὐτὲς ποὺ κατοικοῦν στὶς ψηλὲς κορφὲς τῶν βουνῶν, στὶς πηγὲς τῶν ποταμιῶν καὶ στὰ πράσινα λιβάδια. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ εἶναι καὶ φωνὴ ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν ἐδῶ κοντά. Ἄς σηκωθῶ νὰ δῶ ».

Κι ἀμέσως σηκώθηκε καὶ βγῆκε ἀπὸ τὴν κρυψῶνα του. Ἔσπασε μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια ἓνα πυκνόφυλλο κλαδί γιὰ νὰ σκεπαστῇ, γιατί ἦταν ὀλόγυμνος, καὶ προχώρησε ἴσια στὸ μέρος ποὺ ἄκουσε τὶς φωνές.

25. Ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸςκαλεῖ τὴ Ναυσικᾶ νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Τὰ κορίτσια μόλις τὸν ἀντίκρυσαν ἔξαφνα ἔτσι γυμνό, σκεπασμένο μὲ τὰ φύλλα, τρόμαξαν καὶ σκόρπισαν ἐδῶ καὶ κεῖ, στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλίας. Μονάχα ἡ Ναυσικᾶ δὲ φοβήθηκε κι ἔμεινε στὴ θέση της.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μόλις τὴν εἶδε, στάθηκε καὶ τῆς εἶπε :

« Στὰ πόδια σου πέφτω, βασίλισσα, εἴτε θεὰ εἶσαι εἴτε ἄνθρωπος. Ἄν εἶσαι θεά, θὰ εἶσαι βέβαια ἡ Ἀρτέμιδα, γιατί τῆς μοιάζεις στὸ πρόσωπο, στὴν κορμοστασιά, στὴν ὁμορφιά καὶ στὶς ἄλλες χάρες.

» Ἄν εἶσαι ὅμως ἄνθρωπος, τρισευτυχισμένος ὁ πατέρας σου καὶ ἡ μάνα ποὺ σὲ γέννησε, τρισευτυχισμένα καὶ τ' ἀδέρφια σου.

» Φαντάζομαι τὴ χαρὰ τους, ὅταν βλέπουν τέτοια κοπέλα νὰ σέρνῃ τὸ χορδόν. Ἀπὸ τότε ποὺ γεν-

νήθηκα ὡς τώρα, ἀκόμη δὲν εἶδα τέτοια ὁμορφιά καὶ θαμπώνουν τὰ μάτια μου ἅμα σὲ κοιτάζω. Σὲ θαυμάζω καὶ φοβοῦμαι νὰ ἔρθω κοντά σου καὶ νὰ πέσω στὰ πόδια σου, ἂν καὶ βρίσκομαι σὲ μεγάλη δυστυχία.

» Εἴκοσι μέρες εἶναι ποὺ ἔφυγα ἀπὸ ἓνα πολὺ μακρινὸ νησί, κι ἀδιάκοπα βασανίζομαι στὴν τρικυμία.

» Καὶ τώρα ἡ μοῖρα μ' ἔρριξε ἐδῶ, γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀκόμη, γιατί δὲν ἔχουν τελειώσει τὰ βάσανά μου. Ἀλλά, βασίλισσά μου, λυπήσου με, γιατί πρώτη ἐσένα ἀπάντησα ἐμπρός μου ὕστερα ἀπὸ τόσες δυστυχίες.

» Ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο, κανένα δὲ γνωρίζω.

» Δῶσε μου, παρακαλῶ, ἂν ἔχῃς κανένα φόρεμα νὰ σκεπαστῶ καὶ δεῖξέ μου τὴν πόλη.

» Ἄμποτε οἱ θεοὶ νὰ σοῦ δώσουν ὅσα ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου ».

26. Ἡ Ναυσικᾶ βοηθεῖ τὸν Ὀδυσσεύ.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεύα ἀποκρίθηκε ἡ Ναυσικᾶ :

« Ἐένε, δὲ μοῦ φαίνεσαι ἄνθρωπος ἄμυαλος κι ἀπὸ ταπεινὴ γενιά. Ἄν σήμερα ὑποφέρεις πολὺ, παρηγορήσου. Ὁ Δίας μοιράζει τὶς εὐτυχίες καὶ τὶς συμφορὲς στοὺς ἀνθρώπους, καὶ στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς κακοὺς, ὅπως αὐτὸς θέλει.

» Καὶ σὲ σένα ἔδωσε αὐτὰ τὰ βάσανα καὶ πρόπει νὰ τὰ ὑποφέρῃς. Καὶ τώρα ποὺ ἤρθες στὸ νησί μας, μὴ στενοχωριέσαι. Τίποτε δὲ θὰ σοῦ λεί-

ψη. Θὰ σοῦ δώσω φορέματα, θὰ σοῦ δείξω τὴν πόλιν καὶ θὰ σοῦ πῶ ποιοὶ κατοικοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο.

» Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας λέγονται Φαίαιες, κι ἐγὼ εἶμαι θυγατέρα τοῦ Ἀλκινόου, τοῦ βασιλεῖα τους καὶ τῆς Ἀρήτης τῆς βασίλισσας ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ καὶ φώναξε στ' ἄλλα κορίτσια :

« Ἐλᾶτε ἐδῶ, τοὺς εἶπε, τί φοβηθήκατε ; Ἕνας δυστυχημένος ἦρθε στὸ νησί μας καὶ πρέπει νὰ τὸν περιποιηθοῦμε. Τοὺς ξένους καὶ τοὺς φτωχοὺς τοὺς στέλνει ὁ Δίας. Δείξτε τοῦ ξένου μιὰ γωνιά τοῦ ποταμιοῦ νὰ πάη νὰ λουστῇ καὶ δώστε του ὅ,τι ἔμεινε, νὰ φάη καὶ νὰ πιῇ ».

Οἱ ὑπηρέτριες τοῦ ἔδειξαν ἓνα ἀπάνεμο μέρος καὶ ἐκεῖ κοντὰ ἔβαλαν φορέματα.

Σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεύς λούστηκε καλά, ἔβγαλε ἀπὸ πάνω του ὅλη τὴν ἄρμη τῆς θάλασσας καὶ φόρεσε τὰ φορέματα ποὺ τοῦ ἔστειλε ἡ Ναυσικᾶ. Τότε φάνηκε πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ πρῶτα.

Ὑστερα τὰ κορίτσια τοῦ ἔδωσαν ὅσα φαγητὰ εἶχαν μείνει ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Ἀχόρταγα καὶ ἀρπαχτὰ ἔτρωγε ὁ Ὀδυσσεύς. Εἶχε τόσες ἡμέρες νὰ φάη ὁ καημένος.

27. Τί λέει ἡ Ναυσικᾶ στὴν Ὀδυσσεά.

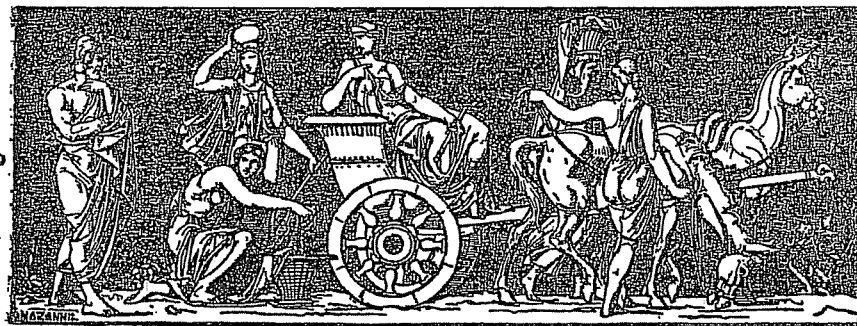
Ἡ Ναυσικᾶ εἶπε νὰ διπλώσουν τὰ ροῦχα, νὰ τὰ βάλουν στὸ ἀμάξι καὶ νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια. Τότε ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι κι εἶπε στὸν Ὀδυσσεά :

« Πάρε ἀπὸ πίσω καὶ σύ, τὸ ἀμάξι. Θὰ πᾶμε στὴν πόλιν, στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ἐκεῖ

θὰ γνωρίσης ὅλους τοὺς πρώτους τοῦ τόπου. Εἶσαι ἄνθρωπος γνωστικὸς καὶ πρόσεξε καλὰ σ' αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ πῶ.

» Ὅσο εἵμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ περνοῦμε χωράφια, δὲν πειράζει· ἀκολουθεῖτε γρήγορα μαζί μὲ τὰ κορίτσια τὸ ἀμάξι.

» Στὸ δρόμο θ' ἀπαντήσωμε τὸ δάσος τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ εἶναι ὅλο λεῦκες· ἐκεῖ θὰ βροῦμε μιὰ πηγὴ ν' ἀναβρύξῃ καὶ γύρω ἓνα λιβάδι. Αὐτοῦ πρόσμενε, ὥσπου νὰ φτάσω στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου.

» Ὅταν καταλάβῃς πῶς ἔφτασα, τότε ἔμπα στὴν πόλιν καὶ ζήτησε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Καὶ μωρὸ παιδί εἵμπορεῖ νὰ σοῦ τὸ δείξῃ, γιατί σ' ὅλη τὴ χώρα δὲν εἶναι ἄλλο σπίτι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ δικό μας.

» Καὶ ἅμα μπῆς μέσα, τρέξε ἴσια στὴ μητέρα μου καὶ παρακάλεσέ την νὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ πᾶς στὴ γλυκιὰ πατρίδα σου ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ καὶ χτύπησε μὲ τ' ὁμορφο καμιτσίκι τὰ μουλάρια. Ἀμέσως αὐτὰ ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἴσια κατὰ τὴ χώρα.

28. Ποιὸς δείχνει στὸν Ὀδυσσεύα
τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ.

Ἐγερνε ὁ ἥλιος, ὅταν τὸ ἀμάξι ἐμπρός, κι οἱ
ὑπηρέτριες καὶ ὁ Ὀδυσσεύας ἀπὸ πίσω, ἔφτασαν
στὸ δάσος τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖ στάθηκε ὁ Ὀδυσ-
σεύας, ὅπως τοῦ παραγγείλε ἡ βασιλοπούλα.

Ἡ Ναυσικᾶ προχώρησε μὲ τίς ὑπηρέτριες καὶ
ἔφτασε στὸ πλούσιο παλάτι τοῦ πατέρα της. Τότε
κίνησε καὶ ὁ Ὀδυσσεύας νὰ μπῇ στὴ χώρα.

Ἡ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε σκεπάσει μὲ καταχνιά γιὰ
νὰ μὴν τὸν ἰδῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Φαίακες πρὶν φτά-
σῃ στὸ παλάτι. Στὸ δρόμο ποὺ πήγαινε, βλέπει
μπροστά του ἓνα ὁμορφο κορίτσι μ' ἓνα σταμνὶ στὸ
κεφάλι.

« Καλὸ μου κορίτσι, λέει ὁ Ὀδυσσεύας, δὲ μοῦ
δείχνεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ;
Εἶμαι ξένος καὶ πρώτη φορὰ ἔρχομαι ἀπὸ μακρινὰ·
μέρη σὲ τοῦτο τὸν τόπο ».

Τὸ κορίτσι ἀπεκρίθηκε :

« Μετὰ χαρᾶς, ξένε μου. Ἐλα μαζί μου νὰ
σοῦ δείξω τὸ παλάτι του ».

Ὁ Ὀδυσσεύας πήγαινε κατόπι της. Πηγαίνον-
τας κοίταζε ὁλόγυρά του καὶ θαύμαζε. Ἐβλεπε
τ' ὠραῖο λιμάνι, τὰ μεγάλα πλοῖα, τὴν πλατιὰ ἀγο-
ρὰ καὶ τὸ ψηλὸ κάστρο τῆς χώρας.

Ὅταν πλησίασαν στὸ παλάτι, τὸ κορίτσι στά-
θηκε καὶ τοῦ λέει :

« Νά, ξένε, τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ. Ἐμπα
μέσα. Εἶναι ὦρα τοῦ δείπνου καὶ θὰ τοὺς βρῇς
ὅλους στὸ τραπέζι ».

29. Τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκινόου.

Αὐτὰ εἶπε τὸ κορίτσι στὸν Ὀδυσσεύα κι ἔφυγε...
Ὁ Ὀδυσσεύας σίμωσε στὸ παλάτι καὶ τὸ κοίτα-
ξε μὲ θαυμασμό. Ποτὲ δὲν εἶχαν δεῖ τὰ μάτια του
τόσο ὁμορφο παλάτι. Ἐλαμπε ὅπως λάμπει ὁ ἥλιος.

Οἱ πόρτες τοῦ ἦταν μαλαματένιες, τὸ ἀνώφλι
ἀσημένιο· ἡ χαλκὰς τῆς πόρτας ἦταν μαλαματένιος.
καὶ τὰ κατώφλια χάλκινα.

Στὸ ἓνα καὶ στὸ ἄλλο πλάγι ἦταν στημένοι μα-
λαματένιοι κι ἀσημένιοι σκύλοι.

Μέσα στὸ μεγάλο δῶμα ἀραδιασμένοι στὸν τοῖχο
ἦταν θρόνοι, καὶ ὅλοι ἦταν σκεπασμένοι μὲ χρυ-
σοῦφασμένα σκεπάσματα. Ἐκεῖ κάθονταν οἱ ἀρχον-
τες τοῦ τόπου κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν.

Ἀπάνω σὲ στυλοβάτες στέκονταν ἀγαλματάκια
καμωμένα μὲ τέχνη, νέοι μαλαματένιοι, ποὺ κρα-
τοῦσαν στὸ δεξιὸ χεῖρ τους λαμπάδα, γιὰ νὰ φέγ-
γουν τὴ νύχτα.

Πενήντα ὑπηρέτριες δούλευαν στὸ παλάτι. Ἀπ' αὐ-
τὲς ἄλλες ἄλεθαι τὸ σιτάρι στὸ χερόμυλο, ἄλλες
ὑφαίναν στὸν ἀργαλειό, ἄλλες ἔκλωθαν μαλλὶ καὶ
ἄλλες ἔκαναν τίς δουλιές τοῦ σπιτιοῦ.

Τὸ παλάτι εἶχε καὶ ἓνα μεγάλο περιβόλι πολὺ
ὁμορφο, ποὺ τὸ περὶζωνε πέτρινος φράχτης.

Μέσα στὸ περιβόλι ἦταν φυτωμένα δέντρα·
ψηλὰ καὶ φουντωμένα, ἀπιδιές καὶ ροδιές, γλυκό-
καρπες συκιές κι ἐλιές, καὶ πολλὰ ἄλλα δέντρα.
Ὅλα ἦταν φορτωμένα καρπὸ, χειμῶνα καλοκαίρι.

Σὲ ἄλλο μέρος τοῦ περιβολιοῦ ἦταν φυτεμένο
ἀμπέλι. Στὰ καταπράσινα κλήματα ἔβλεπες λογῆς.

λογῆς σταφύλια. Ἄλλα γινωμένα γιὰ τρύγημα καὶ σταφιδιασμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἄλλα ἀγουρίδες ἀκόμη καὶ ἄλλα στὸ ἀνθισμα.

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ περιβολιοῦ ἦταν ὠραῖες πρασιὲς φυτεμένες μὲ λαχανικὰ δροσερὰ καὶ καταπράσινα. Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ δυὸ βρύσες. Τῆς μιᾶς τὸ δροσερὸ καὶ καθαρὸ νερὸ πότιζε τὸ περὶβόλι, ἡ ἄλλη ἦταν γιὰ τοὺς κατοίκους.

30. Ὁ Ὀδυσσεύς ἐστὶ πηλάτε τοῦ Ἀλκινόου.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ κοίταξε ὅλα μὲ προσοχὴ καὶ τὰ θαύμαζε. Ὑστερα πέρασε τὸ κατώφλι καὶ μπῆκε στὸ δῶμα τοῦ παλατιοῦ.

Ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα κάθονταν στὴ μέση τοῦ τραπεζιοῦ καὶ γύρω τους οἱ ἄρχοντες, ὁ καθένας μὲ τὴ σειρὰ του.

Κανένας ἀπ' αὐτοὺς δὲν εἶδε τὸν Ὀδυσσεῦ πού μπῆκε καὶ πῆγαινε ἴσια στὴ βασίλισσα, γιὰτὶ ἡ Ἀθηναῖα τὸν εἶχε κρυμμένο ἀκόμη μέσα στὴν καταχνιά. Ἀμα ὅμως ἔφτασε κοντὰ στὴ βασίλισσα καὶ ἔπιασε τὰ γόνατά της μὲ τὰ χέρια του, ἡ καταχνιά σκορπίστηκε.

— Ἀφῶνοι ἔμειναν ὅλοι σὰν εἶδαν ἑξαφνα ἔμπρός τους ἕναν ξένο καὶ ἄγνωστο!

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὴ βασίλισσα:

« Ἀρήτη, καλὴ βασίλισσα, ἦρθα ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, γιὰ νὰ παρακαλέσω καὶ σένα καὶ τὸν ἀγαπημένο σου ἄντρα καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντες, νὰ μὲ βοηθήσετε νὰ γυρίσω στὸν τόπο μου ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ πῆγε καὶ κάθισε κοντὰ στὴ στάχτη τῆς ἐστίας.

Ὅλοι τὸν κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ ἀμίλητοι. Μονάχα ἕνας σοφὸς γέρος γύρισε καὶ εἶπε στὸν Ἀλκίνοο:

Ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε καὶ κάθισε κοντὰ στὴ στάχτη τῆς ἐστίας.

« Βασιλιά μου, δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀφήνης τὸν ξένο νὰ κάθεται στὴν ἐστία. Πρόσταξε νὰ τοῦ δώσουν κάθισμα. Καὶ ἡ κελάρισσα ἄς δώσῃ στὸν ξένο κάτι νὰ φάῃ ἀπ' ὅτι βρίσκεται ».

Ὁ Ἀλκίνοος ἀμέσως ἔπιασε τὸν Ὀδυσσεῦ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σ' ἕναν ὠραῖο θρόνο.

Μιὰ ὑπηρέτρια ἔφερε μαλαματένιο κουμάρι καὶ ἀσημένια λεκάνη, καὶ ἔχυσε νερὸ στὸν ξένο γιὰ νὰ νιφτῇ.

Ὑστερα ἡ κελάρισσα τοῦ ἔστησε μπρὸς τοῦ ἕνα τραπέζι μὲ πολλὰ φαγητά.

31. Ὁ Ὀδυσσεύς λέει πῶς βρέθηκε στὸ νησι τῶν Φηαίων.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς ἔτρωγε καὶ ἔπινε, ἄλλη δούλα

γέμισε τὰ ποτήρια κρασί. Καὶ ὁ Ἀλκίνοος εἶπε στοὺς ἄρχοντες:

« Ἀκοῦστε, φίλοι μου, τί θὰ σᾶς πῶ. Ἄφοῦ δειπνήσετε, νὰ πᾶτε νὰ κοιμηθῆτε. Καὶ αὐριο, ἀπὸ τὴν αὐγὴ, θὰ καλέσω ὅλους τοὺς πρῶτους νὰ φιλέψωμε ἐδῶ τὸν ξένο μας. Ὑστερα θὰ φροντίσωμε πῶς καλύτερα νὰ τὸν στείλωμε στὴν πατρίδα του ».

Ὅλοι ἔμειναν σύμφωνοι. Καὶ ἄφοῦ δείπνησαν, πῆγαν στὰ σπίτια τους νὰ πλαγιάσουν.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε στὸ παλάτι. Κρῆντά του κάθονταν ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ βασίλισσα.

Αὕτῃ πρωτομίλησε στὸν Ὀδυσσεά, γιατί γνώρισε τὰ φορέματα ποὺ φοροῦσε ὁ ξένος, καὶ τὸν ἐρώτησε:

« Ποιὸς εἶσαι, ξέने, κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Ποιὸς σοῦ ἔδωσε αὐτὰ τὰ φορέματα; Δὲ μᾶς εἶπες πῶς βγήκες στὸ νησί μας, ἄφοῦ πολὺν καιρὸ περιπλάνηθης στὴ θάλασσα; »

Ὁ Ὀδυσσεύς διηγήθηκε τότε πῶς εἶχε μείνει ἐφτά χρόνια στὸ νησί τῆς Καλυψῶς, πῶς ἔφυγε ἀπὸ κεῖ καὶ τί βάσανα εἶχε ὑποφέρει στὴ θάλασσα. Ἐπειτα εἶπε πῶς γλῆτωσε στὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ καὶ πῶς ἀπάντησε τῇ Ναυσικᾷ, ποὺ τὸν περιποιήθηκε καὶ τοῦ ἔδωσε τὰ φορέματα ποὺ φοροῦσε.

Ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς τελείωσε τὴ διήγησι, ὁ Ἀλκίνοος τοῦ ὑποσχέθηκε πῶς θὰ δώσῃ διαταγὴ νὰ ἐτοιμάσουν πλοῖο, γιὰ νὰ τὸν πάῃ στὴν πατρίδα του.

Ὁ Ὀδυσσεύς χάριξε πολὺ.

Ἐπειτα ἡ βασίλισσα πρόσταξε τὶς ὑπηρετίες νὰ στρώσουν ὠραῖο κρεβάτι γιὰ τὸν ξένο. Καὶ ὁ πολυβασανισμένος Ὀδυσσεύς ξαπλώθηκε στὸ ἀναπαυτικὸ κρεβάτι καὶ κοιμήθηκε γλυκά.

32. Τί εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στοὺς Φαίακες γιὰ τὸν Ὀδυσσεά.

Τὸ πρωὶ ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς πῆγαν στὴν πλατεῖα, ὅπου ἔκαμαν συμβούλιο ὁ βασιλεὺς, οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαός.

Ἡ πλατεῖα ἦταν κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ἦρθαν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι καὶ κοίταζαν τὸν Ὀδυσσεά με περιέργεια.

Ὅταν μαζεύτηκαν ὅλοι, τοὺς λέει ὁ Ἀλκίνοος:

« Φαίακες, ὁ ξένος αὐτὸς ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα ποὺ ἔπαθε, ἦρθε καὶ με παρεκάλεσε νὰ τὸν στείλω στὴν πατρίδα του. Ἄς ρίξωμε λοιπὸν στὴ θάλασσα γρήγορο πλοῖο καὶ ἄς διαλέξωμε πενηνταδύο καλοὺς ναῦτες. Αὐτοί, ἄφοῦ φροντίσουν γιὰ ὅλα ὅσα χρειάζονται στὸ ταξίδι, ἄς ἔρθουν στὸ παλάτι νὰ φᾶνε καὶ νὰ πιοῦνε.

» Καὶ σεῖς, ἄρχοντες, ἐλᾶτε μαζί μου στὸ παλάτι μου νὰ φιλέψωμε τὸν ξένο μας· καλέσετε καὶ τὸ Δημόδοκο, τὸν ξακουστὸ τραγουδιστὴ ἡμᾶς, γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν ξένο μας με τὴ λύρα καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια του ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος καὶ γύρισε με τὸν Ὀδυσσεά καὶ τοὺς ἄρχοντες στὸ παλάτι.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ οἱ πενηνταδύο ναῦτες ἦταν ἔτοιμοι. Ἐρριξαν τὸ πλοῖο στὸ γιὰλὸ καὶ φρόντισαν γιὰ ὅσα χρειάζονταν στὸ ταξίδι. Ὑστερα

πήγαν στὸ παλάτι, πού τοὺς εἶχε καλέσει ὁ βασιλιάς.

33. Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου.

Πλούσιο τραπέζι ἦταν ἑτοιμο γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου. Καὶ σὲ λίγο γέμισε τὸ παλάτι ἀπὸ καλεσμένους, γέροντας καὶ νέους.

Τότε ἦρθε καὶ ὁ Δημόδοκος. Ἦταν τυφλός, μὰ εἶχε τὸ χάρισμα νὰ τραγουδῇ ὥραϊα.

Κάποιος τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν κάθισε σ' ἓνα θρόνο, καὶ τῇ λύρα του τὴν κρέμασε στὸν τοῖχο ἀπὸ ἓνα καρφί, πού ἦταν λίγο πιὸ ψηλὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ τυφλοῦ τραγουδιστῆ.

Ἀφοῦ ὅλοι ἔφαγαν καλὰ καὶ ἤπιαν, ὁ Δημόδοκος πῆρε τῇ λύρα του καὶ ἄρχισε ἓνα ὥραϊο τραγούδι γιὰ δυὸ ἥρωες ξακουστούς, πού ἦ φήμη τους εἶχε φτάσει σ' ὅλο τὸν κόσμον, γιὰ τὸν Ἀχιλλέα καὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσεά.

Ὅλοι ἄκουαν μ' εὐχαρίστηση τὸ γλυκὸ αὐτὸ τραγούδι. Μονάχα ὁ Ὀδυσσεάς φαινόταν λυπημένος καὶ ἔκρυβε τὰ μάτια του, γιὰ νὰ μὴ φανοῦν δακρυσμένα.

Ὁ Ἀλκίνοος πού καθόταν κοντά του, τὸν ἄκουσε ν' ἀναστενάξῃ, καὶ πρόσταξε νὰ σταματήσῃ τὸ τραγούδι καὶ ν' ἀρχίσουν οἱ ἄγωνες, γιὰ νὰ ἰδῇ ὁ ξένος τὴν τέχνη καὶ τὴν λεβεντιά τῶν Φαιάκων.

34. Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων.

Ὅλοι σηκώθηκαν τότε καὶ κίνησαν νὰ πᾶνε στὴ μεγάλη πλατεῖα.

Ἐμπρὸς πήγαιναν ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεάς,

ἀκολουθοῦσαν οἱ ἄρχοντες καὶ πίσω ἐρχόταν πολλὸς λαός.

Σὲ λίγο ἔφτασαν στὴ μεγάλη πλατεῖα καὶ καθίσαν στὰ καθίσματα πού ἦταν ἐκεῖ.

Τότε πολλοὶ νέοι ἄρχισαν νὰ παραβγαίνουν, ἄλλοι στὸ τρέξιμο, ἄλλοι στὸ πῆδημα, ἄλλοι στὸ πάλημα καὶ ἄλλα στὸ δίσκο καὶ στὸ λιθάρι.

Στὸ μεταξὺ ὁ Λαοδάμας, ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκινόου, λέει στοὺς φίλους του :

« Ἄς παρακαλέσωμε καὶ τὸν ξένο ν' ἀγωνιστῇ καὶ αὐτός. Τὰ πόδια του, τὰ χέρια του, ὁ χοντρὸς σβέρεκος του καὶ τὸ ἀνάστημά του δείχνουν ἄντρα πολὺ γερό ».

Σὲ τοῦτον ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς :

« Λαοδάμα, πῶς νὰ ἔχω ὄρεξη γιὰ ἄγῶνες ὅτε-ρα ἀπὸ πόσα βάσανα πού δοκίμασα ; »

Τότε ὁ Εὐρύαλος τοῦ λέει γελῶντας καὶ κοροϊδευτικά :

« Δίκιο ἔχεις, ξένε. Ἀπὸ τὸ πρόσωπο φαίνεσαι πῶς δὲν εἶσαι γι' ἄγῶνες. Ἐσὺ μοιάζεις μὲ κανέναν ἔμπορο, πού ὁ νοῦς του εἶναι πάντα ἐστὶ φορτίο καὶ ἄγρυπνο ἔχει τὸ μάτι στὶς πραραματίες καὶ συλλογίζεται πῶς νὰ κερδίῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερα χρήματα ».

Ὁ Ὀδυσσεάς πειράχτηκε μ' αὐτὰ τὰ πικρὰ λόγια. Ἀγριοκοίταξε τὸν ἀδιάντροπο νέο καὶ τοῦ λέει μὲ θυμό :

« Φίλε, ἀπὸ τὰ λόγια σου δὲ φαίνεσαι ἄνθρωπος γνωστικός. Οἱ θεοί, βλέπεις, δὲ μοιράζουν στὸν καθέ-θε ἄνθρωπο ὅλα τὰ χαρίσματα. Σὲ σένα ἔδωσαν μεγάλη ὁμορφιά, ἀλλὰ δὲ σοῦ χάρισαν καὶ πολὺ μυα-

λό. Γι' αὐτὸ τὰ λόγια σου δὲν ἔχουν καμιὰ χάρη.
 »Μάθε πὼς δὲν εἶμαι ἀνήξερὸς ἀπὸ ἀγῶνες, ὅ-
 πως θαρρεῖς. Στὰ νιάτια μου ἤμουν ἓνα ἀπὸ τὰ
 πρῶτα παλικάρια στοὺς ἀγῶνες. Καὶ τώρα ὅμως, ἂν
 καὶ βασανίστηκα τόσο πολὺ στὴ θάλασσα, πάλι θὰ
 παραβγῶ, γιατί πολὺ μὲ πείραξαν τὰ πικρά σου λό-
 για ».

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ὅπως ἦταν, πῆρε στὸ χέρι του ἓνα
 λιθάρι πολὺ βαρύτερο καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ κεῖνο
 ποὺ ἔρριχναν οἱ Φαίακες.

Τὸ στριφογύρισε καὶ τὸ ἔρριξε μὲ ὅλη του τὴν
 τέχνη καὶ τὴ δύναμη.

Τὸ λιθάρι βούιξε ψηλὰ στὸν αἆρα καὶ ἔπεσε μὲ
 δυνατὸ βρόντο πολὺ μακρύτερα ἀπὸ τ' ἄλλα ση-
 μάδια.

Τότε ἡ Ἀθηναῖα μεταμορφωμένη σὲ Φαίακα, προ-
 χώρησε ἐκεῖ ὅπου ἔπεσε τὸ λιθάρι, ἔβαλε σημάδι καὶ
 εἶπε στὸν Ὀδυσσεά :

« Καὶ τυφλὸς νὰ εἶναι κανεὶς, ψάχνοντας μὲ τὰ
 χέρια μπορεῖ εὐκόλα νὰ βρῇ τὸ σημάδι σου, ξένε.
 Τόσο ξεπερνᾷς τοὺς ἄλλους ποὺ ἔρριξαν τὸ λιθάρι.
 Μένε ἡσυχὸς καὶ κανεὶς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ σὲ
 φτάσῃ ».

Ὁ Ὀδυσσεάς πῆρε θάρρος ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ
 καὶ λέγει στοὺς Φαίακες :

« Ἐμπρός, Φαίακες, βάλετε τὰ δυνατά σας νὰ
 μὲ φτάσετε στὸ λιθάρι. Κι ἂν θέλῃ κανένας ἀπὸ
 σᾶς νὰ ἀγωνιστῇ μαζί μου στὸ τρέξιμο, στὸ πάλεμα
 καὶ στὸ πήδημα, ἄς ἔρθῃ ».

Κανεὶς δὲ μίλησε.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος λέει στὸν Ὀδυσσεά :

« Ξένε μου, ὅλοι μας βλέπομε πὼς εἶσαι παλικά-
 ρι. Ἐμεῖς δὲ λέμε πὼς εἵμαστε πρῶτοι στὸ πάλεμα
 καὶ στὸ λιθάρι. Εἵμαστε ὅμως γρήγοροι στὸ τρέξιμο
 καὶ ξακουσμένοι χορευτὲς καὶ ναῦτες.

» Καὶ τώρα ἔμπρός, Φαίακες, χορέψετε, γιὰ νὰ
 σᾶς δῇ ὁ ξένος καὶ νὰ λήῃ στὴν πατρίδα του, πό-
 σο ξεπερνᾷτε τοὺς ἄλλους στὸ χορὸ καὶ στὸ τρα-
 γούδι. Ἄς τρέξῃ καὶ ἓνας ἀπὸ σᾶς στὸ παλάτι, νὰ
 φέρῃ τὴ λύρα τοῦ Δημοδόκου ».

ΒΒ. Χορὸς τῶν Φαιάκων.

Οἱ νέοι ἄρχισαν ἀμέσως τὸ χορὸ. Καὶ ὁ Δημό-
 δοκος στεκόταν στὴ μέση καὶ ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ
 τραγουδοῦσε μὲ τὴ γλυκιὰ φωνή του.

Ὅλοι χόρευαν μὲ πολλὴ χάρη. Ὁ Λαοδάμας ὅ-
 μως καὶ ὁ Ἄλιος, τὰ βασιλόπουλα, χόρευαν ἀπ' ὅ-
 λους πιὸ καλύτερα.

Ὁ πρῶτος κρατοῦσε στὸ δεξιὸ χέρι του ἓνα ὦ-
 ραῖο κόκκινο τόπι, καὶ χορεύοντας τὸ ἔρριχνε πο-
 λὺ ψηλὰ στὸν αἆρα, γέροντας πίσω τὸ κορμί του.

Ὁ ἄλλος πηδοῦσε χωρὶς νὰ χάσῃ τὰ βήματα
 τοῦ χοροῦ καὶ τ' ἄρπαζε στὸν αἆρα μὲ μεγάλη εὐ-
 κολία.

Οἱ ἄλλοι νέοι στέκονταν γύρω καὶ τοὺς καμά-
 ρωναν.

Ὅταν τελείωσε ὁ χορὸς, ὁ Ὀδυσσεάς εἶπε στὸν
 Ἀλκίνοο :

« Πολὺ δίκιο εἶχες ποὺ καυχῆθηκες γιὰ τοὺς
 Φαίακες. Ἀληθινὰ στὸ χορὸ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ
 τοὺς παραβγῇ ».

Ὁ Ἀλκίνοος χάρηκε πολὺ καὶ εἶπε στοὺς Φαίακες :

« Ἀκοῦστε, ἄρχοντες καὶ προεστοὶ τῶν Φαιάκων. Ὁ ξένος μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος πολὺ γνωστικός. Ἄς τοῦ δώσωμε λοιπὸν δῶρα ὅπως πρέπει. Σεῖς εἴστε δώδεκα καὶ ἐγὼ δεκατρεῖς.

» Ὁ καθένας μας ἄς τοῦ χαρίσῃ ἀπὸ ἑνα ὁμορφο πανωφόρι καὶ ἑνα χιτῶνα, ἄς τοῦ δώσωμε καὶ ἄρκετὸ χρυσάφι.

» Καὶ ὁ Εὐρύαλος ἄς προσπαθήσῃ μὲ δῶρα καὶ μὲ λόγια γλυκὰ νὰ ξεθυμώσῃ τὸν ξένο μας, γιατί ἄδικα τὸν πρόσβαλε »..

Ὅλοι μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση δέχτηκαν τὰ λόγια τοῦ βασιλιᾶ καὶ ὁ καθένας ἔστειλε στὸ σπίτι του ὑπηρέτῃ νὰ πάρῃ τὰ δῶρα, νὰ τὰ πάῃ στὸ παλάτι καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ στὴν ἴδια τὴ βασίλισσα.

36. Ὀδυσσεύς καὶ Εὐρύαλος.

Ὁ Εὐρύαλος κατάλαβε τὸ λάθος ποὺ εἶχε κάμει, καὶ εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

« Βασιλιά μου, θὰ καλοπιάσω τὸν ξένο ὅπως εἶναι δίκαιο καὶ ὅπως προστάξεις. Θὰ τοῦ χαρίσω τ' ὁμορφο αὐτὸ σπαθί μου, ποὺ ἔχει λαβὴ ἀσημένια καὶ θηκάρι ἀπὸ ἐλεφαντοκόκαλο ».

Καὶ πῆγε κοντὰ στὸν Ὀδυσσεά, τοῦ ἔδωσε μὲ πολλὴ εὐγένεια τὸ λαμπερὸ σπαθί καὶ τοῦ εἶπε :

« Ἐένε, ἂν μοῦ ξέφυγε ἀπὸ τὸ στόμα κανεὶς ἄπρεπος λόγος, ἄς τὸν πάρῃ ὁ ἄνεμος. Καὶ τώρα σοῦ εὐχομαι νὰ σὲ βοηθήσουν οἱ θεοὶ νὰ γυρίσῃς γρήγορα στὸ σπίτι σου καὶ νὰ βρῇς καλὰ τὴ γυ-

ναῖκα σου καὶ τὰ παιδιὰ σου, γιατί πολὺν καιρὸ ὑποφέρεις πίκρες καὶ βάσανα ».

Σ' αὐτὸν ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς :

« Σ' εὐχαριστῶ, Εὐρύαλε, γιὰ τὶς εὐχές σου καὶ πρὸ δῶρο σου. Μακάρι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ ὅλα τὰ καλὰ καὶ ποτὲ νὰ μὴ χρειαστῇς αὐτὸ τὸ σπαθί ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ κρέμασε τὸ σπαθί στὸν ὦμο του.

Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψῃ καὶ οἱ δοῦλοι εἶχαν φέρῃ τὰ δῶρα στὸ παλάτι.

Σὲ λίγο γύρισαν στὸ παλάτι ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ κάθισαν στοὺς ὁμορφους θρόνους. Ὁ Ἀλκίνοος εἶπε τότε στὴ βασίλισσα νὰ βάλῃ τὰ δῶρα μέσα σ' ἑνα ὠραῖο κιβώτιο· νὰ βάλῃ μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ ἑνα πανωφόρι καὶ ἑνα χιτῶνα ἀπὸ μέρους τους.

Ἡ βασίλισσα ἔκαμε ὅπως πρόσταξε ὁ ἄντρας της.

37. Ὁ Ἀλκίνοος προκχλεῖ τὸν Ὀδυσσεά νὰ τοῦ διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν του.

Ἀμα ἐτοιμάστηκε τὸ τραπέζι, ὅλοι κάθισαν τριγύρω. Ὁ Ὀδυσσεύς κάθισε κοντὰ στὸ βασιλιά.

Ἀρχισαν νὰ μοιράζονται τὸ φαγί. Ἐνας ὑπηρέτης ᾤδήγησε ἀπὸ τὸ χέρι τὸν τραγουδιστὴν Δημόδοκο καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ στὴ μέση τῶν καλεσμένων.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔκοψε ἑνα διαλεχτὸ κομμάτι ἀπὸ τὴ ράχη ἐνὸς καλοψημένου χοίρου, τὸ ἔδωσε στὸν ὑπηρέτῃ καὶ εἶπε :

« Τὸ κρέας αὐτὸ δῶσε το στὸ Δημόδοκο νὰ τὸ φάῃ· θέλω νὰ τὸν περιποιηθῶ, καὶ ἄς εἶμαι τώρα δυστυχισμένος καὶ λυπημένος. Τοὺς τραγουδιστὰς πρέ-

πει νὰ τοὺς τιμοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, γιατί ἔχουν τὸ θεϊκὸ χάρισμα νὰ συγκινοῦν τὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ ὠραῖα τοὺς τραγούδια ».

Ὁ ὑπηρέτης ἔβαλε τὸ κρέας στὰ χέρια τοῦ τραγουδιστῆ καὶ κεῖνος χάρηκε πολὺ.

Ὅταν ἔφαγαν, ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν τραγουδιστή :

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀκούοντας τὸ τραγούδι δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

« Δημόδοκε, πόσο ὠραῖα τραγούδησες σήμερα τὸν Τρῳικὸ πόλεμο ! Τὰ εἶπες ὅλα σὰν νὰ ἦσουν ἐκεῖ. Ἔλα τώρα, τραγούδησέ μας γιὰ τὸ ξύλινο ἄλογο, πὺ μ' αὐτὸ γέλασε τοὺς Τρῳαδίτες ὁ Ὀδυσσεύς καὶ πῆρε τὴν Τροία ».

Ὁ Δημόδοκος ἄρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τὴ γλυκιὰ φωνή του πῶς ἔγινε τὸ ξύλινο ἄλογο, ποιοὶ μπῆκαν μέσα, πῶς οἱ Ἕλληνες ἔλυσαν τὶς σκηνές καὶ ἔφυγαν τὰ πλοῖα καὶ τὰ εἶπε ὅλα ὡς τὴ στιγμή πού ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του βγήκαν ἀπὸ τ' ἄλογο, ἀνοιξαν τὶς πόρτες καὶ ἄρχισε ἡ καταστροφή.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀκούοντας τὸ τραγούδι, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Ὁ Ἀλκίνοος πὺ καθόταν κοντά του, εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ ξένου καὶ λέει :

« Ἀρχοντες, ἄς πάψῃ τὸ τραγούδι, γιατί ἀπὸ τὴν ὥρα πὺ ἄρχισε ὁ Δημόδοκος νὰ τραγουδῇ, ὁ ξένος μας κλαίει. Πρέπει ὅλοι νὰ εἴμαστε χαρούμενοι καὶ μάλιστα ὁ ξένος μας.

« Καὶ σύ, ἀγαπητέ μας ξένε, ἔλα πές μας τ' ὄνομά σου καὶ τὴν πατρίδα σου. Πές μας σὲ τί μέρη πλανήθηκες καὶ ποιοὺς τόπους εἶδες. Πές μας καὶ γιατί κλαῖς, ὅταν ὁ Δημόδοκος τραγουδῇ τὰ βάσανα, πὺ ὑπόφεραν οἱ Ἕλληνες στὴν Τροία ».

ΜΕΡΟΣ Γ'

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΛΕΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

38. Τί ἔπαθε ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα
τῶν Κικόνων.

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Ἀλκίνοο:

«Ἀλκίνοε, πάλιν γλυκὰ τραγουδεῖ ὁ τραγουδιστής σου. Καὶ γιὰ μένα τίποτε δὲν εἶναι πιὸ ὁμορφο στὸν κόσμον παρὰ νὰ βρίσκωμαι μὲ καλὴ συντροφιά, νὰ ἔχω μπροστά μου πλούσιον τραπέζιν καὶ ν' ἀκούω γλυκὸ τραγούδι σὰν τώρα.

» Ἀλλ' ἀφοῦ θέλεις νὰ μάθῃς ποιοὺς εἶμαι, ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι καὶ τί ἔπαθα, θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ ὅλα μὲ τὴ σειρά.

» Καὶ πρῶτα πρῶτα θὰ σοῦ πῶ τ' ὄνομά μου. Εἶμαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη ».

Ὅλοι ξαφνίστηκαν ὅταν ἄκουσαν αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ ὅλοι κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ τὸ δοξασμένον ἥρωα.

«Ἡ πατρίδα μου, ἐξακολούθησε ὁ Ὀδυσσεύς, εἶναι νησί μικρὸ καὶ ὅλο πέτρες, βγάζει ὅμως διαλεχτὰ παλικάρια. Ὅταν τελείωσε ὁ Τρωικὸς πόλεμος, ἔφυγα μὲ τὰ δώδεκα πλοῖα μου καὶ μὲ τοὺς συντρόφους μου γιὰ τὴν πατρίδα μου. Ἀλλ' ἀπὸ τίς πρῶτες ἡμέρες ὁ καιρὸς ἦταν ἀνάποδος καὶ ἔσπρωξε τὰ πλοῖα μου στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

«Ὅταν ἐτελείωσε ὁ πόλεμος ἔφυγα μὲ τοὺς
συντρόφους μου...» (σελ. 60).

Οἱ Κίκονες κατοικοῦσαν κοντὰ στήν ἀκρογιαλιά. Ἦταν ὁμως κι ἄλλοι, πιδ πολλοὶ καὶ πιδ ἀντρεωμένοι, πού κατοικοῦσαν πάρα μέσα στὰ μεσόγεια.

Ὅταν φτάσαμε στήν ἀκρογιαλιά καὶ δέσαμε τὰ πλοῖα μας, οἱ σύντροφοί μου βγήκαν ἔξω, πῆγαν στήν πόλη κι ἄρπαξαν, χωρὶς τὴν ἄδειά μου, ὅ,τι καλὸ βρῆκαν ἐμπρὸς τους, βόδια, πρόβατα, γίδια καὶ πολλὰ ἄλλα πολύτιμα πράματα.

Οἱ Κίκονες τῆς ἀκρογιαλιᾶς θέλησαν στήν ἀρχὴ ν' ἀντισταθοῦν, μὰ οἱ σύντροφοί μου εὐκολα τοὺς νικήσανε.

Ἐγὼ εἶχα τὴ γνώμη τότε νὰ φύγωμε ἀμέσως, μὰ οἱ σύντροφοί μου δὲν ἤκουσαν τὰ λόγια μου. Κάθισαν στήν ἀκρογιαλιά, ἔσφαξαν πολλὰ βόδια καὶ πρόβατα κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν.

Τὴ νύχτα ὅσοι Κίκονες γλίτωσαν ἀπὸ τὴν καταστροφή, ἔτρεξαν καὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους Κίκονες.

Τὸ πρωί, μόλις ξημέρωσε, ὥρμησαν ἀπάνω μας οἱ Κίκονες πού κατοικοῦσαν στὰ μεσόγεια. Ἦταν τόσοι πολλοὶ ὅσα εἶναι τὰ φύλλα τῶν δέντρων τὴν ἀνοιξη. Πολεμοῦσαν ἄγρια. Μὰ κι ἐμεῖς πολεμοῦσαμε γενναῖα, κι ἂς ἦταν αὐτοὶ πολλοὶ κι ἐμεῖς λίγοι.

Ὅσο ἦταν μέρα δὲν τοὺς ἀφήναμε νὰ ἔρθουν κοντὰ στὰ πλοῖα. Ὅταν ὁμως ὁ ἥλιος ἔγειρε, οἱ Κίκονες μᾶς νίκησαν, σκότωσαν ἀρκετοὺς καὶ μᾶς ἔσπρωξαν ὡς τὰ πλοῖα μας.

Φύγαμε κατὰλυπημένοι. Καὶ πρὶν ξεκινήσωμε, φωνάξαμε τρεῖς φορὲς τὰ ὀνόματα τῶν σκοτωμένων συντρόφων μας.

Ὅταν ἀνοιχτήκαμε στὸ πέλαγος, μᾶς βρῆκε φο-

βερὴ τρικυμία. Τὰ πᾶνιά ξεσκίστηκαν καὶ οἱ ἀντένες ἔσπασαν. Οἱ ναῦτες ἄρπαξαν τὰ κουπιὰ μὲ δύναμη καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα κατωρθώσαμε νὰ φτάσωμε σὲ μιὰ ἄγνωστη καὶ ἀκατοίκητη παραλία. Ἐκεῖ τραβήξαμε τὰ πλοῖα στὴ στεριά καὶ ξαπλωθήκαμε κατακουρασμένοι.

Δυὸ μέρες περιμέναμε ἐκεῖ νὰ περάσῃ ἡ τρικυμία. Τὴν τρίτη ἔλαμψε ὁ ἥλιος, γαλήνεψε ἡ θάλασσα, σπρώξαμε τὰ πλοῖα στὴ θάλασσα, καὶ ξεκινήσαμε.

Ταξιδεύαμε πρῶτα καὶ λίγο λίγο πλησιάζαμε τὶς ἑλληνικὲς ἀκροθαλασσιές.

39. Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

Νόμισα τότε πὼς θὰ ἔφτανα χωρὶς ἄλλο στὴ γλυκιὰ πατρίδα. Ὅταν ὁμως πέρασα ἓνα φουρτουνιασμένο κάβο, βοριὰς φοβερὸς μὲ κύματα ἄγρια μ' ἔσπρωξε μακριὰ στὸ πέλαγος. Ἐννιὰ μερόνυχτα μὲ βασάνιζαν κακοὶ ἄνεμοι μέσα στὴ θάλασσα.

Στὶς δέκα μέρες ἔφτασα στὴ γῆ τῶν Λωτοφάγων. Αὐτοῦ τοῦ τόπου οἱ ἄνθρωποι τρῶνε τὸν καρπὸ ἐνὸς λουλουδιοῦ, πού τὸ λένε λωτό, καὶ ἀπὸ κεῖ πῆραν τ' ὄνομά τους.

Βγήκαμε στὴ στεριά, πήραμε νερὸ ἀπὸ κάποια βρύση καὶ φάγαμε στήν ἀκρογιαλιά κοντὰ στὰ πλοῖα μας.

Ὑστερα ἔστειλα τρεῖς διαλεχτοὺς συντρόφους νὰ μάθουν τί λογῆς ἄνθρωποι ἦταν οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας.

Οἱ Λωτοφάγοι τοὺς δέχτηκαν καὶ τοὺς ἔδωσαν νὰ φᾶνε λωτό, χωρὶς κακὸ σκοπὸ.

Μὰ ὅποιος ἔτρωγε τὸ λωτό, ποὺ ἦταν γλυκὸς·
σὰ μέλι, ξεχνοῦσε καὶ πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ συν-
τρόφους, κι ἤθελε νὰ μένη πάντα με τοὺς Λωτο-
φάγους, γιὰ νὰ τρώῃ λωτό.

Αὐτὸ ἔπαθαν κι οἱ δικοὶ μας σύντροφοι καὶ δὲ
γύρισαν στὰ πλοῖα!

Τοῦ κάκου τοὺς περίμενα.

Τότε πῆγα μόνος μου νὰ
τοὺς φέρω πίσω. Αὐτοὶ δὲ
μὲ γνώρισαν, δὲν ἤθελαν νὰ
ἔρθουν κι ἔκλαιαν. Μὰ ἐγὼ
τοὺς ἴπῃρα μὲ τῇ βία, καὶ
τοὺς ἔφερα δεμένους στὰ
πλοῖα καὶ πρόσταξα τοὺς ναῦ-
τες νὰ καθίσουν στὰ κουπιά
καὶ νὰ φύγωμε ἀμέσως.

40. Ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Ἀπὸ τὸν τόπο τοῦτο μέρα νύχτα ταξιδεύοντας
φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Κύκλωπας θὰ πῇ στρογγυλομάτης. Καὶ ἀλήθεια,
οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχαν μονάχα ἓνα μάτι στὸ μέ-
τωπο.

Εἶναι ἄνθρωποι ἄγριοι καὶ χωρὶς νόμους.

Ὁ καθένας τους κάνει ὅ,τι θέλει.

Βόσκουν πρόβατα καὶ δὲν καλλιεργοῦν τὴ γῆ.
Οὔτε σπέρνουν, οὔτε φυτεύουν. Ὅλος ὁ τόπος μέ-
νει χέρσος. Καὶ ὅμως φυτρώνουν μονάχα τους καὶ
τὸ σιτάρι καὶ τὸ κριθάρι καὶ τ' ἀμπέλια.

Οἱ Κύκλωπες κατοικοῦν στίς ψηλὲς κορυφὲς
τῶν βουνῶν μέσα σὲ σπηλιές.

Ὁ καθένας κατοικεῖ χωριστὰ καὶ φροντίζει μόν-
ο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, χωρὶς νὰ τὸν νοιάζῃ γιὰ
τοὺς ἄλλους.

Ἐξω ἀπὸ τὸ λιμᾶνι τοῦ μεγάλου νησιοῦ εἶναι
ἓνα μικρὸ ἐρημόνησο κατάφυτο.

Ἀνθρώπου πόδι ποτὲ δὲν πάτησε σ' αὐτὸ τὸ νη-
σάκι.

Στὰ βουνά του καὶ στὰ δάση του ποτὲ δὲν κυ-
νήγησε κυνηγός.

Ποτὲ δὲ βόσκησαν ἐκεῖ τὰ πρόβατά τους βοσκοί.

Τὰ λιβάδια του καὶ τοὺς κάμπους του ποτὲ δὲν
τοὺς καλλιέργησε γεωργός.

Μόνον ἀγριόγιδα ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ κεῖ χωρὶς κα-
νένα φόβο.

41. Τὸ ἔρημο νησάκι.

Τὸ ἐρημόνησο αὐτὸ ἔχει λιμᾶνι πολὺ καλὸ. Ἐ-
κεῖ μέσα μένουν τὰ πλοῖα χωρὶς νὰ ρίχνουν ἄγκυ-
ρα καὶ νὰ δένουν σκευιὰ στὴ στεριά.

Πολὺ κοντὰ πρὸ λιμᾶνι, μέσα σὲ μιὰ μεγάλη
σπηλιά, εἶναι μιὰ βρύση μὲ νερὸ κρύο καὶ κρυσταλ-
λένιο. Ὅλογυρα στὴ σπηλιά εἶναι λεῦκες πολὺ ψη-
λές.

Σ' αὐτὸ τὸ νησὶ ὁράξαμε.

Ἦταν νύχτα σκοτεινὴ ἅμα φτάσαμε ἐκεῖ.

Μαζέψαμε τὰ πανιά, τραβήξαμε τὰ πλοῖα ἔξω
στὴ στεριά καὶ κοιμηθήκαμε στὴν ἄμμουδιὰ ὥς τὸ
πρωί.

Πρὶν καλοξημερῶση ξυπνήσαμε.

Σὲ λίγο σηκωθήκαμε, πήραμε ἀπὸ τὰ πλοῖα μας

τὰ τόξα καὶ τὰ κοντάρια μας καὶ πήγαμε νὰ κυνηγήσωμε.

Δὲν πέρασαν πολλὰς ὥρες καὶ εἴχαμε πλούσιο κυνήγι. Τὸ κάθε πλοῖο μας πῆρε μερικὸ ἀπὸ ἐννιά ἀγριόγιδα καὶ μόνο τὸ δικό μας πῆρε δέκα.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥσπου νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, καθόμαστε στὴν ἀκρογιαλιά καὶ τρώγαμε καὶ πίναμε.

Ἀντίκρυ, πολὺ κοντά, φαινόταν ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων. Ἀκούονταν οἱ φωνές τους καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια ποὺ βέλαζαν.

Ὅταν βασιλέψῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀπλώθῃ παντοῦ τὸ σκοτάδι, πέσαμε καὶ ἡμεῖς στὴν ἀκρογιαλιά καὶ κοιμηθήκαμε.

42. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ νησί τῶν Κυκλώπων.

Τὸ πρωὶ φωνάζω ὅλους τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς λέω :

« Πιστοὶ μου σύντροφοι, ἐγὼ θὰ πάω μὲ τὸ πλοῖο μου στὴν ἀντικρινὴ στεριά, γιὰ νὰ μάθω τί ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐκεῖ εἶναι ἄγριοι καὶ ἄδικοι ἢ φιλόξενοι καὶ θεοφοβούμενοι; Ἐσεῖς ἔνα μείνετε ἐδῶ, ὥσπου νὰ γυρίσω. Δὲ θ' ἀργήσω ».

Αὐτὰ τοὺς εἶπα καὶ μπῆκα στὸ πλοῖο καὶ τοὺς πρόσταξα νὰ λύσουν τὰ παλαμάρια καὶ νὰ φύγωμε. Σὲ λίγο φτάσαμε στὴν ἀντικρινὴ στεριά.

Μόλις βγήκαμε στ' ἀκρογιαλιά, βλέπομε λίγο παρὰ πέρα μιὰ πολὺ μεγάλη σπηλιά, ἀνάμεσα σὲ δάφνες, ψηλὲς καὶ φουντωτές.

Μέσα ἐκεῖ περνοῦσαν τὴ νύχτα πολλὰ πρόβατα καὶ γίδια.

Γύρω στὴ σπηλιά ἦταν μιὰ ἀπλόχωρη αὐλή.

Μεγάλες πέτρες καὶ ψηλὰ δέντρα μὲ πυκνὴ φυλλωσιά ἔκαναν γύρω γύρω ἓνα φράχτη.

Σ' αὐτὴ τὴ σπηλιά κατοικοῦσε ἓνας φοβερὸς γίγας, ὁ Πολύφημος. Αὐτὸς ἦταν ψηλότερος καὶ ἀγριώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς Κύκλωπες.

Δὲν ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο παρὰ ἦταν σωστὸς βράχος καὶ βράχος δασωμένος.

Ζοῦσε μονάχος. Καὶ μονάχος ἔβοσκε τὰ πρόβατά του. Μὲ κανένα δὲν εἶχε συντροφιά.

43. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ σπηλιά τοῦ Πολυφήμου.

Ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους τοῦ πλοίου μου διάλεξα δώδεκα παλικάρια, τὰ καλύτερα. Πῆρα μαζί μου ἓνα ἄσπρὸ ὀλόγλυκο κρασί μοσχάτο καὶ ξεκίνησα γιὰ τὴ σπηλιά.

Στὴ σπηλιά δὲ βρήκαμε κανένα. Ὁ Κύκλωπας ἔλειπε στὸ βουνὸ μαζί μὲ τὰ πρόβατά του καὶ τὶς γίδες του.

Μπήκαμε μέσα καὶ ἀρχίσαμε νὰ κοιτάζωμε μὲ περιέργεια τὸ καθετί.

Πολλὰ καλάθια ἦταν γεμάτα μὲ τυρὶ, καὶ πολλὰς καρδάρες γεμάτες μὲ τυρόγαλα καὶ γάλα. Στὴ δεξιὰ καὶ στὴν ἀριστερὴ μεριὰ τῆς σπηλιάς ἦταν πολλὰ γαλάρια καμωμένα ἀπὸ ξερὰ ξύλα. Μέσα σ' αὐτά, καὶ χωριστά, ἦταν κλεισμένα τὰ πρόωιμα ἀρνιά καὶ κατσίκια, χωριστὰ τὰ λίγο μικρότερα, καὶ χωριστὰ τὰ πολὺ μικρά.

Οἱ σύντροφοί μου τότε μὲ παρακινοῦσαν νὰ πάρωμε τὰ καλάθια μὲ τὸ τυρὶ καὶ τ' ἀρνάκια, νὰ πᾶμε στὸ πλοῖο μας καὶ νὰ φύγωμε.

Μὰ ἐγὼ ἤθελα νὰ δῶ τί ἄνθρωπος ἦταν αὐ-
τὸς ὁ Κύκλωπας καὶ δὲ λογάρισα τὸν κίνδυνο.

Ἀνάψαμε λοιπὸν φωτιά καὶ κάμαμε θυσία
στοὺς θεοὺς γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν. Ὑστερα περι-
μένοντας τὸν Κύκλωπα ἀρχίσαμε νὰ τρῶμε ἀπὸ
τὸ τυρὶ ποὺ βρήκαμε.

44. Πῶς δέχεται ὁ Πολύφημος τὸν Ὀδυσσεύα.

Κόντευε νὰ νυχτώσῃ, ὅταν ὁ Κύκλωπας γύρισε
μὲ ἓνα πολὺ μεγάλο καὶ βαρὺ φόρτωμα ξερὰ ξύλα
στὸν ὄμο του γιὰ τὴ φωτιά.

Στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς ἔρριξε τὰ ξύλα μὲ φο-
βερὸ κρότο. Ὅλη ἡ σπηλιὰ σειστήκε, καὶ ἐμεῖς ἀπὸ
τὸ φόβο μας κρυφτήκαμε σὲ μιὰ γωνιά.

Ὑστερα ἔβαλε μέσα στὴ σπηλιὰ τὶς προβατί-
νες καὶ τὶς γίδες. Τὰ κριάρια καὶ τὰ τραγιά τ' ἄ-
φησε ἔξω στὴν αὐλή.

Ἐπειτα σφάλισε τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς μ' ἓνα
θεόρατο βράχο, ποὺ δὲν μπορούσαν εἰκοσιδυὸ δυ-
νατοὶ ἄντρες νὰ τὸν κουνήσουν ἀπὸ τὴ θέσῃ του.

Ὁ Κύκλωπας, μὲ μόλις μπῆκε, κάθισε καὶ ἀρχισε νὰ
ἀρμέγῃ μὲ τὴ σειρὰ πρῶτα τὶς προβατίνες καὶ ὕστε-
ρα τὶς γίδες. Στὴν καθεμιὰ ποὺ ἄρμεγε, ἄφηνε καὶ
τὸ μικρὸ της.

Ἀπὸ τὸ γάλα ποὺ ἄρμεξε, τὸ μισὸ τὸ ἔπηξε
τυρὶ καὶ σὲ λίγῃ ὥρᾳ τὸ ἔβαλε στὰ μικρὰ καλά-
θια. Τὸ ἄλλο τὸ μισὸ τὸ φύλαξε στὶς καρδόρες
γιὰ νὰ τὸ πίνῃ στὸ δείπνο του.

Ὑστερα ἄναψε μιὰ μεγάλη φωτιά, ποὺ ἔλαμψε
ὅλη ἡ σπηλιὰ. Τότε μᾶς πῆρε τὸ μάτι του.

« Ποιοὶ εἰστε σεῖς καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεστε; » μᾶς

εἶπε μὲ τρομερὴ φωνή. « Τί θέλετε ἐδῶ; Ἔχετε
καμιὰ δουλειά, ἢ εἰστε κλέφτες καὶ γυρίζετε ἐδῶ
καὶ κεῖ γιὰ νὰ κάνετε κακὸ; »

Ὅλοι τρομάξαμε, γιὰτὶ ἡ φωνὴ του ἦταν σὰ
μούγκρισμα θηρίου· ἐγὼ ὅμως πῆρα θάρρος καὶ ἀπο-
κρίθηκα :

« Εἴμαστε Ἕλληνες καὶ ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Τροία.
Πηγαίναμε στὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ μεγάλη τρικυ-
μία μᾶς ἔρριξε ἐδῶ πέρα.

» Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς φιλοξενήσῃς καὶ νὰ
μᾶς προστατέψῃς. Οἱ θεοὶ τιμωροῦν ἐκείνους ποὺ
δὲ βοηθοῦν καὶ δὲ φιλοξενοῦν τοὺς ξένους ».

Καὶ κεῖνος ἀποκρίθηκε ἄσπλαχνα :

« Ἡ ἄμυαλος εἶσαι, ξένε, ἢ ἀπὸ πολὺ μακρινὸ
τόπο ἔρχεσαι γιὰ νὰ λὲς στὸν Πολύφημο νὰ φοβᾶ-
ται τοὺς θεοὺς. Οἱ Κύκλωπες οὔτε τὸ [Δία οὔτε
τοὺς ἄλλους θεοὺς λογαριάζουν, γιὰτὶ εἴμαστε πῶ
δυνατοὶ ἀπὸ κείνους.

» Βγάλε ἀπὸ τὸ νοῦ σου πῶς θὰ προστατέψω
ἐσένα καὶ τοὺς συντρόφους σου, γιὰτὶ θὰ φοβηθῶ
τάχα τοὺς θεοὺς. Μὰ ἔλα πῆς μου τώρα, ποῦ ἔχεις
ἀφήσει τὸ πλοῖο σου; μακριὰ ἢ ἐδῶ κοντά; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε γιὰ νὰ μὲ ξεγελάσῃ. Ἐγὼ ὅμως
ἐνίωσα τὸ σκοπὸ του καὶ τοῦ ἀποκρίθηκα :

« Τὸ πλοῖο μου τὸ ἔρριξε ἡ τρικυμία ἀπάνω
στὰ βράχια τοῦ νησιοῦ σου καὶ τὸ ἔκαμε κομμάτια.
Κι ἐμεῖς θὰ εἴμαστε πνιγμένοι τώρα, ἂν δὲν ξέ-
ραμε κολύμπι ».

Ὁ ἄγριος Κύκλωπας δὲν ἔδωσε ἀπόκριση, ἀλλὰ
τινάχτηκε ἀπάνω, ἄπλωσε τὰ δυὸ του χέρια στοὺς
συντρόφους μου, ἄρπαξε δύο, τοὺς χτύπησε κατα-

γῆς σὰ νὰ ἦταν σκυλάκια, καὶ τοὺς ἔφαγε λαίμαργα.

Πρώτη φορὰ τὰ μάτια μου ἔβλεπαν τέτοιο θέαμα φοριχτό ! Ὅλους μᾶς πῆρε ὁ φόβος. Σηκώσαμε τὰ χέρια μας ψηλά, παρακαλώντας τοὺς θεοὺς νὰ μᾶς γλιτώσουν ἀπὸ τὸ φοβερὸ αὐτὸ θηρίο.

45. Ὁ Ὀδυσσεύς συλλογίζεται πῶς νὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

Ὁ Κύκλωπας ὕστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνο του, ἀφοῦ ἤπιε κάμποσες καρδάρες γάλα, ξαπλώθηκε στὴ μέση τῆς σπηλιάς, κοιμήθηκε καὶ ἄρχισε νὰ ρουχαλίζει.

Μοῦ ἦρθε τότε στὸ νοῦ νὰ τὸν σκοτώσω μὲ τὸ σπαθί μου. Ὅταν ὅμως τὸ καλοσκέφτηκα, δὲν τὸ βρῆκα φρόνιμο. Γιατὶ ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ σπρώξῃ τὸ μεγάλο βράχο ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς ;

Ἔτσι λοιπὸν μὲ μεγάλη ἀνησυχία περίμενα νὰ ξημερώσῃ.

Τὸ φοβερὸ θηρίο ξύπνησε πολὺ πρῶι κι ἀμέσως ἀναψε φωτιά· ἄρμεξε τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του, κι ὕστερα ἄρπαξε πάλι δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε κι αὐτούς.

Ὑστερα ἔσπρωξε τὸ βράχο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς σπηλιάς, ἔβγαλε ἔξω στὴν αὐλή τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του, καὶ τὴν ἔκλεισε πάλι μὲ μεγάλη εὐκολία.

Στὸ μεταξύ, ἐνῶ ὁ Κύκλωπας ὡδηγοῦσε μὲ φωνὲς καὶ σφυρίγματα τὰ πρόβατα στὸ βουνό, ἐγὼ συλλογίζομαι πῶς νὰ γλιτώσω ἀπὸ τὸ φοβερὸ θάνατο τοὺς συντρόφους μου.

Πολλὲς ὥρες βασάνισα τὸ μυαλό μου. Ἐπιτέλους βρῆκα ἓνα μέσο, καὶ ἐμεῖς νὰ σωθοῦμε κι αὐτὸν νὰ τιμωρήσωμε.

Μέσα στὴ σπηλιά ἦταν ἓνα χλωρὸ ξύλο ἀπὸ ἀγριελιά, μακρὸ καὶ χοντρὸ ἴσαμε κατάρτι πλοίου. Ἐκοψα ἓνα κομμάτι ὥς μιὰ ὀργιὰ καὶ τὸ ἔδωσα στοὺς συντρόφους μου νὰ τὸ ξύσουν. Ὑστερα ἐγὼ μονάχος πελέκησα μιὰν ἄκρη καὶ τὴν ἔκαμα πολὺ μυτερή· τὴν ἔβαλα στὴ φωτιά, γιὰ νὰ γίνῃ σκληρὴ κι ἔκρουσα τὸ ξύλο μέσα στὴν κοπριά, ποὺ ἦταν σωριασμένη μέσα στὴ σπηλιά.

46. Ὁ Ὀδυσσεύς μεθ' αὐτὸν Κύκλωπα.

Ὁ Πολύφημος γύρισε ἀπὸ τὴ βοσκή, ὅταν ἄρχισε νὰ νυχτώνῃ. Ἐβαλε πάλι ὅλα τὰ πρόβατά του στὴ σπηλιά. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἄφησε οὔτε τὰ κριάρια οὔτε τὰ τραγιά στὴν αὐλή. Ποιὸς ξέρει γιατί !

Φαίνεται πῶς κάτι θὰ ὑποπτεύτηκε.

Ἄρμεξε σὲ λίγο τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες, σήκωσε κι ἔβαλε πάλι τὸ βράχο στὸ ἀνοιγμα τῆς σπηλιάς, καὶ ὕστερα ἄρπαξε πάλι δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε.

Τότε ἐγὼ γέμισα ἓνα ξύλινο ποτήρι ἀπὸ κεῖνο τὸ γλυκὸ κρασί ποὺ εἶχα φέρει ἀπὸ τὸ πλοῖο, πῆγα κοντά του προφυλακτικὰ καὶ τοῦ εἶπα :

« Πολύφημε, δοκίμασε αὐτὸ τὸ κρασί. Σοῦ τὸ ἔφερα δῶρο, ἴσως καὶ μὲ σπλαχνιστῆς καὶ μὲ βοήθησῃς νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου. Πιστεύω πολὺ νὰ εὐχαριστηθῇς ἀπὸ τὸ γλυκὸ αὐτὸ πιτό ».

Ὁ Κύκλωπας πῆρε τὸ ποτήρι καὶ ἤπιε τὸ κρα-

σί. Τὸ ἄσχημο πρόσωπό του ἔδειξε μεγάλη εὐχαρ-
στηση. Ὑστερα τοῦ εἶπε :

« Πολύφημε, δοίμασε αὐτὸ τὸ κρασί » (σ. 71).

« Δώσε μου κι ἄλλο καὶ πές μου πῶς σὲ λένε,
γιὰ νὰ σοῦ δώσω κι ἐγὼ ἓνα δῶρο ποὺ πολὺ θὰ

σοῦ ἀρέσῃ. Καὶ ἐδῶ ἔχομε κρασί, μὰ τὸ δικό σου
εἶναι σωστὸ νέκταρ ».

Ἐγὼ τοῦ ἔδινα ὀλοένα καὶ αὐτὸς ὁ ἀνόητος
ἀμέσως τὸ ροφοῦσε· σὲ λίγο ἄρχισε νὰ ζαλίζεται.

« Πολύφημε, τοῦ εἶπα τότε ἐγώ, θὰ σοῦ πῶ τ'
ὄνομά μου, μὰ καὶ σὺ πρέπει νὰ μοῦ δώσης τὸ
δῶρο ποὺ μοῦ ὑποσχέθηκες.

» Τ' ὄνομά μου εἶναι Κανένας. Ὁ πατέρας μου,
ἡ μάνα μου καὶ οἱ φίλοι μου ὅλοι Κανένα μὲ φω-
νάζουν ».

— « Λοιπόν, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, τὸν Κανένα
θὰ τὸν φάω τελευταῖο ἀπὸ ὅλους τοὺς συντροφούς
του. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ δῶρο σου ».

Αὐτὰ εἶπε τραυλίζοντας κι ἔπεσε ἀνάσκελα ἀπὸ
τὸ πολὺ μεθύσι.

Ἀμέσως τὸν πῆρε ὁ ὕπνος καὶ ἄρχισε νὰ ρου-
χαλίζει.

47. Ὁ Ὀδυσσεὺς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα.

Τότε ἐγὼ πῆρα τὸ μυτερὸ ξύλο ποὺ εἶχα ἐτοι-
μάσει, τὸ πύρωσα στὴ φωτιά καὶ τὸ ἔμπηξα στὸ με-
γάλο καὶ μονάκριβο μάτι τοῦ Κύκλωπα.

Μὲ φωνὲς ἄγριες τινάχτηκε ἀπάνω τότε ὁ φοβε-
ρὸς ὁ γίγας. Ἐβγαλε φριχτὸ μουγκριτό, ποὺ βούι-
ξαν γύρω οἱ βράχοι.

Σὰν τρελλὸς τράβηξε ἀπὸ τὸ μάτι του τὸ ξύλο
καὶ τὸ πέταξε μὲ δύναμη μακριά. Κι ὕστερα ἄρχι-
σε νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ζητᾷ βοήθεια.

Ἐμᾶς μᾶς πῆρε ὁ φόβος καὶ κρυφτήκαμε σὲ μιὰ
παράμερη γωνιὰ τῆς σπηλιάς.

Οἱ ἄλλοι Κύκλωπες ποὺ κατοικοῦσαν ὀλόγυρα

στὶς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ἄκουσαν τὶς φωνές του κι ἔτρεξαν νὰ δοῦν τί τρέχει. Ἦρθαν ἀπέξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ καὶ τὸν ἐρώτησαν :

« Τί ἔπαθες, Πολύφημε, καὶ σήκωσες τὸν κόσμον στὸ ποδάρι μὲ τὶς φωνές σου ; Μήπως κλέφτες σοῦ ἀρπάζουν τὰ πρόβατα ; Ἡ μήπως σὲ πείραξε κανένας ; »

— « Ἀχ ! φώναξε ὁ Πολύφημος, ὁ Κανένας, ὁ Κανένας μὲ σκοτώνει ».

— « Τότε λοιπόν, εἶπαν ἐκεῖνοι, τί φωνάζεις ἀφροῦ κανένας δὲ σὲ πειράζει ; Ἄν τρελάθηκες, παρακάλεσε τὸν πατέρα σου τὸν Ποσειδῶνα νὰ σὲ γιατρέψῃ. Ἐμεῖς δὲ μπορούμε νὰ σοῦ κάμωμε τίποτε ».

Αὐτὰ εἶπαν κι ἔφυγαν.

Ἐγὼ χάρηκα πολύ, πού τοὺς γέλασα μὲ τὴ γνώση μου.

48. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του
βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιὰ.

Ὁ Κύκλωπας παράδεχνε μέσα στὴ σπηλιὰ μὲ πόνοὺς καὶ μὲ βογκητά· καὶ μὲ τεντωμένα χέρια ἔψαχνε γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ.

Ἀμα ὅμως εἶδε πὼς τοῦ κάκου κοπίαζε, πῆγε σιγὰ σιγὰ ψάχνοντας καὶ βρῆκε τὸ ἀνοιγμα τῆς σπηλιᾶς. Ἐσπρωξε τὸ βράχο, κάθισε στὴν τρυπα καὶ ἀπλωσε τὰ χέρια του γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ, ἂν περνούσαμε μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα καὶ τὰ κριάρια.

Στὸ μεταξὺ ἐγὼ βασάνιζα τὸ μυαλό μου νὰ βρῶ τρόπο νὰ βγοῦμε ἔξω. Ἐπιτέλους νὰ τί ἔκαμα.

Στὴ σπηλιὰ μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα ἦταν καὶ πολλὰ μεγάλα κριάρια. Ἀπ' αὐτὰ ἔβαζα πλάι πλάι τρία

στὴ σειρὰ καὶ τὰ ἔδενα μαζὶ μὲ βοῦρλα, πού τὰ εἶχε γιὰ στρῶμα καὶ γιὰ σκιοινὰ ὁ Κύκλωπας. Ὑστερα ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ μεσιανοῦ κριαριοῦ ἔδενα κι ἀπὸ ἓνα σύντροφό μου.

Ἀμα ἔδεσα ὅλους τοὺς συντρόφους μου, ἀγκάλιασα κι ἐγὼ τὸ μεγαλύτερο καὶ δυνατώτερο κριάρι, καὶ χώθηκα ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ του.

Ἐκεῖ κρατιόμουν σφιχτὰ πιασμένος μὲ τὰ χέρια μου ἀπὸ τὰ μακριὰ μαλλιά του.

Μεῖναμε ἔτσι ἐκεῖ χωρὶς νὰ βγάζωμε λέξη ἀπὸ τὸ στόμα μας ὥσπου ξημέρωσε.

Τότε τὰ κριάρια ἄρχισαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιὰ γιὰ νὰ πᾶνε νὰ βοσκήσουν.

Οἱ προβατίνες βέλαζαν ὀλοένα, γιατί δὲν μπόρεσε ὁ Κύκλωπας νὰ τὶς ἀρμέξῃ καὶ τὰ μαστάρια τοὺς ἦταν γεμάτα γάλα.

Ὁ Πολύφημος ἔψαχνε μὲ τὰ χέρια του τὴ ράχη τῶν κριαριῶν, μήπως κανένας ἀπὸ μᾶς κάθεται ἀπάνω γιὰ νὰ βγῇ ἔξω.

Τὸ τελευταῖο κριάρι πού προχώρησε στὸ ἀνοιγμα τῆς σπηλιᾶς ἦταν τὸ δικό μου. Τὸ βάραιναν τὰ πολλὰ μαλλιά του κι ἐγὼ. Τὸ κριάρι αὐτὸ ἦταν τὸ πιὸ ἀγαπημένο κριάρι τοῦ Κύκλωπα.

Ὁ Πολύφημος τὸ γνώρισε, τὸ χάιδεψε καὶ τοῦ εἶπε :

« Ἀγαπημένο μου κριάρι, γιατί σήμερον βγαίνεις ἔξω τελευταῖο ; Ἐσὺ ποτὲ δὲ συνήθιζες νὰ μένης πίσω ἀπὸ τ' ἄλλα. Πάντα πρῶτο πήγαινες στὴ βοσκή καὶ στὸ νερό, καὶ πρῶτο τὸ βράδυ ἔμπαινες στὸ μαντρί.

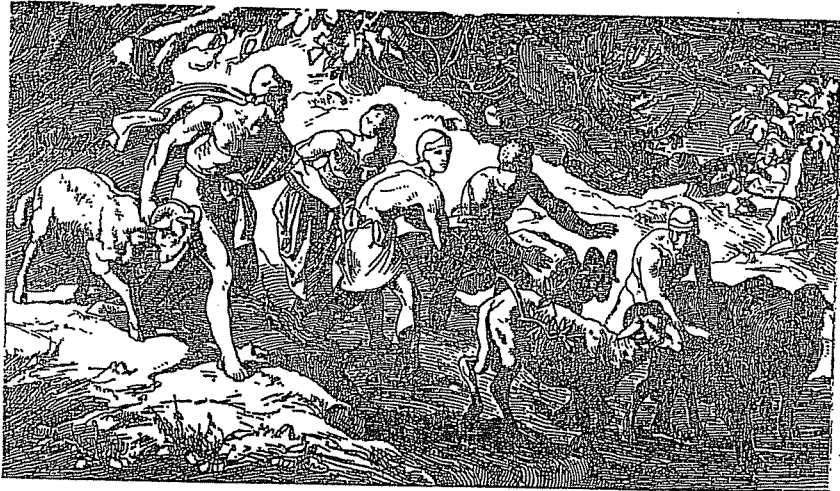
» Σήμερα ὅμως ἔρχεσαι τελευταῖο ! Θὰ εἶσαι καὶ

σύ λυπημένο, για τὸ κακὸ ποὺ ἔπαθε ὁ ἀφεντικός σου ἀπὸ τὸν κακοῦργο τὸν Κανένα. Ἀλλὰ μὴ στενοχωριέσαι, καὶ δὲ θὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια μου.. Ἄχ! ἂν μπορούσες νὰ μιλήσῃς, ἀγαπημένο μου κριάρι, ἀμέσως θὰ μοῦ ἔλεγες ποῦ κρύβεται αὐτὸς ὁ τιποτένιος. Καὶ τότε θὰ ἔβλεπες πῶς θὰ σκορπίζονταν τὰ μυαλά του!»

Αὐτὰ εἶπε ὁ Κύκλωπας κι ἄφησε τὸ κριάρι νὰ βγῇ ἔξω.

49. Ὁ Ὀδυσσεύς πειράζει τὸν Κύκλωπα.

Μόλις προχώρησαν τὰ κριάρια λίγο παραπέρα ἄπο τὴ σπηλιά, ἄφησα πρῶτος ἐγὼ τὰ μαλλιά τοῦ

Πήραμε γιὰ ἐνθύμηση τὰ παχιά κριάρια...

κριαριοῦ μου καὶ σηκώθηκα ἀπάνω. Ὑστερα ἔλυσα καὶ τοὺς συντρόφους μου. Καὶ χωρὶς νὰ χάνουμε καιρό, πήραμε γιὰ ἐνθύμηση τὰ παχιά κριάρια, ποὺ μᾶς ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ σπηλιά, καὶ τραβήξαμε γρήγορα γιὰ τὸ πλοῖο μας.

Οἱ ἀγαπημένοι σύντροφοί μας ποὺ μᾶς περίμεναν, ὅταν μᾶς εἶδαν χάρηκαν πολὺ. Ἀμα ὅμως ἔμαθαν τὸ φοβερὸ θάνατο τῶν ἑξι συντρόφων μας, ἄρχισαν νὰ κλαῖνε.

Ἐγὼ τότε, ἀφοῦ τοὺς παρηγόρησα, τοὺς πρόσταξα νὰ βάλουν τὰ κριάρια μέσα στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγωμε.

Οἱ σύντροφοί μου μὲ μεγάλη προθυμία ἔκαμαν ὅ,τι τοὺς εἶπα.

Σὲ λίγο ξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι.

Εἴχαμε προχωρήσει κάμποσο στὴ θάλασσα, ὅταν ἔξαφνα μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ νὰ πειράξω τὸν Κύκλωπα.

«Πολύφημε; Ἔ Πολύφημε!» τοῦ φωνάζω. «Βλέπεις, κακοῦργε, τί ἔπαθες; Τέτοια τιμωρία σοῦ ἔπρεπε, γιὰ τὰ κακουργήματα ποὺ κάνεις».

Ὁ Κύκλωπας ξαφνίστηκε, ἅμα ἄκουσε τίς φωνές. Ἐτριξε τὰ δόντια του ἀπὸ τὸ θυμὸ του. Πετάνηκε ἀπάνω ἀγριεμένος, ἄρπαξε ἓνα μεγάλο βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ ὅλη του τὴ δύναμη κατὰ κεῖ ποὺ ἐρχόταν ἡ φωνή μου.

Ὁ βράχος ἔπεσε στὴ θάλασσα, λίγο πιὸ μέσα ἀπὸ τὴν πλώρη τοῦ πλοίου μας καὶ τὰ κύματα ποὺ σήκωσε τὸ ἔσπρωξαν πίσω στὴ στεριά. Ἐγὼ ἀμέσως τότε ἀρπάζω ἓνα μακρὸ κοντάρι, σπρώχνω μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα, καὶ προστάζω τοὺς συντρόφους μου νὰ τραβοῦν κουπὶ ὅσο μποροῦν πιὸ δυνατά, γιὰ νὰ γλιτώσωμε ἀπὸ τὸ χαμό.

Σὲ λίγο τὸ πλοῖο μας ἀπομακρύνεται· κι ὅταν ἔφτασε σὲ διάστημα διπλὸ ἀπὸ τὸ πρῶτο, φώναξα πάλι:

«Κύκλωπα, ἂν σὲ ρωτήσουν καμιὰ φορὰ ποιὸς σὲ

τύφλωσε, νὰ τοὺς πῆς ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, πὺν κυρίεψε τὴν Τροία».

Ὁ Κύκλωπας ἀναστέναξε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ εἶπε:

« Ἄχ! καλὰ μοῦ τὸ εἶχε πεῖ ἓνας μάντις ἀπὸ πολὺν καιρὸ, πὼς θὰ τυφλωθῶ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεύα. Μὰ ἐγὼ περίμενα νὰ ἰδῶ κανένα φοβερὸ γίγα καὶ ὄχι ἓναν ἀνθρωπάκο, πὺν μὲ νίκησε μὲ τὸ κρασί κι ὕστερα μὲ τύφλωσε.

» Μὰ ἔλα, γύρισε πίσω, Ὀδυσσεύα, νὰ σοῦ δώσω κανένα καλὸ δῶρο, καὶ νὰ παρακαλέσω καὶ τὸν πατέρα μου τὸν Ποσειδῶνα, νὰ σὲ στείλῃ γερὸ στὴν πατρίδα σου. Αὐτὸς ἂν θέλῃ, θὰ μοῦ δώσῃ πάλι τὸ φῶς μου ».

Τότε ἐγὼ ἀποκρίθην:

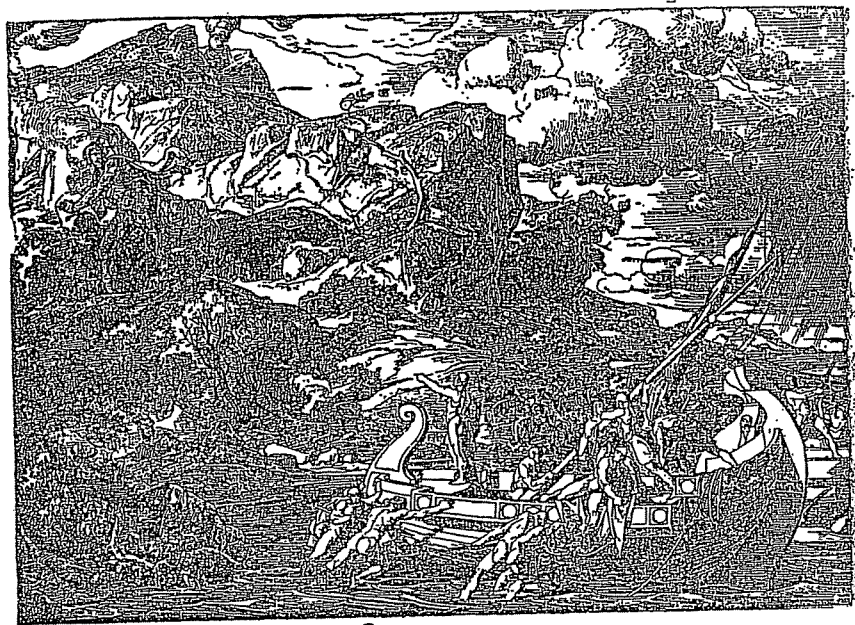
« Κακοῦργε, θαρρεῖς πὼς μ' αὐτὰ τὰ λόγια μπορεῖς νὰ μὲ καταφέρῃς νὰ γυρίσω πίσω στὴ σπηλιά σου! Τί κριμα πὺν δὲν μποροῦσα μαζί μὲ τὸ μάτι νὰ σοῦ πάρω καὶ τὴ ζωή, καὶ νὰ σὲ στείλω στὸν Ἄδη. Τότε οὔτε ὁ πατέρας σου ὁ Ποσειδῶνας θὰ μποροῦσε νὰ σὲ γιατρέψῃ ».

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κύκλωπας, σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε στὸν Ποσειδῶνα:

« Ἀκουσέ με, πατέρα μου. Ἄν εἶμαι ἀληθινὰ παιδί σου, μὴν ἀφήσῃς τὸν Ὀδυσσεύα νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἄν ὅμως εἶναι γραπτὸ του νὰ γυρίσῃ, τότε ἄς φτάσῃ ἐκεῖ μὲ ξένο πλοῖο κι ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ καὶ μὲ πολλὰ βάσανα. Καὶ στὸ σπῖτι του νὰ βρῇ μεγάλες δυστυχίες καὶ συμφορές ».

Ὑστερα ἄρπαξε ἓνα βράχο πῶς μεγάλο ἀπὸ τὸν πρῶτο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ μεγάλη δύναμη ἀπάνω μας.

Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως ὁ βράχος ἔπεσε λίγο πῶς πίσω ἀπὸ τὸ πλοῖο μας καὶ λίγο ἔλειψε νὰ χτυπήσῃ τὸ τιμόνι του. Τὰ κύματα πὺν σήκωσε μᾶς ἔσπρωξαν τώρα πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ μᾶς ἔφεραν γρη-

Ἄρπαξε ἓνα βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ μεγάλη δύναμη...

γορώτερα στὸ μικρὸ νησάκι, ὅπου μᾶς περίμεναν καταλυπημένοι οἱ σύντροφοί μας.

Καθὼς μᾶς εἶδαν ἔτρεξαν καὶ μᾶς ἀγκάλιασαν, μᾶς φιλοῦσαν κι ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρά τους. Πολὺ ὅμως λυπήθηκαν ὅταν ἔμαθαν τὸ φρικτὸ θάνατο τῶν ἑξι συντρόφων μας.

Ἐγὼ γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸ Δία πὺν μᾶς ἔσωσε, τοῦ θυσιάσα τὸ μεγαλύτερο κριάρι πὺν μὲ εἶχε βγά-

Λει ἀπὸ τῆ σπηλιά. Τοῦ κάκου ὅμως! Ὁ Δίας εἶχε ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς συντρόφους μου.

Ὅλη ἐκείνη τὴν ἡμέρα καθίσαμε στὴν ἀκρογιαλιά νὰ ξεκουραστοῦμε. Στὸ μεταξὺ διηγήθηκα στοὺς συντρόφους μου, ὅσα πάθαμε ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

§Ο. Τὸ ἀσκή τοῦ Αἰόλου.

Τὴν ἄλλη μέρα μπήκαμε στὰ πλοῖα μας πολὺ πρωὶ καὶ ξεκινήσαμε.

Σὲ λίγο φτάσαμε στὸ νησί ποὺ κατοικοῦσε ὁ Αἴολος, ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων. Πήγαμε στὸ παλάτι του καὶ μᾶς καλοδέχτηκε.

Ἐνα μῆνα περάσαμε ἐκεῖ. Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγωμε, ὁ Αἴολος μᾶς ἔδωσε ἕνα μεγάλο ἀσκή. Μέσα σ' αὐτὸ ἐκλειςε ὅλους τοὺς ἀνέμους. Μονάχα τὸ Ζέφυρο ἄφησε ἔξω ἐλεύθερο, νὰ σπρώχνῃ μὲ τὸ φύσημά του ἡσυχα τὰ πλοῖα μας γιὰ τὴν πατρίδα.

Ἐννιά μέρες κι ἐννιά νύχτες ταξιδεύαμε πρῶμα· ἀπάνω στὶς δέκα ἄρχιζαν νὰ ξεχωρίζουν τὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκης. Βλέπαμε πιά τὶς φωτιὲς ποὺ ἀναβαν τὴ νύχτα οἱ βοσκοί.

Τότε μὲ πῆρε ὕπνος γλυκός, γιατί ἤμουν κουρασμένος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὶς ἀγρύπνιες.

Τὴν ὥρα ποὺ κοιμόμουν, οἱ σύντροφοί μου, μὲ τὴν ἰδέα πὼς τὸ ἀσκή εἶναι γεμάτο ἀσήμι καὶ χρυσάφι, τὸ ἀνοιξαν. Μονομιᾶς τότε πετάχτηκαν ἔξω μὲ ὀρμὴ οἱ κλεισμένοι ἀνεμοί, ἄρχισαν νὰ φυσοῦν μὲ δύναμη κι ἔσπρωξαν τὰ πλοῖα μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας.

Οἱ σύντροφοί μου ἔκλαιαν πικρά.

Τότε ἐγὼ τινάχτηκα ἀπὸ τὸν ὕπνο, καὶ τόσο στενοχωρέθηκα, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ πέσω στὴ θάλασσα καὶ νὰ πνιγῶ. Μὰ πάλι τὸ καλοσκέφθηκα καὶ δὲν τὸ βρῆκα φρόνιμο. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισα νὰ ὑποφέρω καὶ αὐτὴ τὴ μεγάλη-συμφορά.

Ἡ τρικυμία μᾶς ἔφερε πίσω στὸ νησί τοῦ Αἰόλου. Αὐτὸς ξαφνίστηκε ὅμα μὲ εἶδε· μὲ ρώτησε γιατί γύρισα πίσω, κι ἐγὼ τοῦ διηγήθηκα ὅτι μὲ βρῆκα.

Τότε θύμωσε πολὺ καὶ μοῦ εἶπε :

« Φύγε ἀπὸ δῶ. Δὲ θέλω νὰ σὲ δῶ πιά, ἀφοῦ σὲ μισοῦν καὶ σὲ κατατρέχουν οἱ θεοί ».

Καὶ μ' ἔδιωξε σκληρά. Ἐγὼ ἔφυγα, βαριά βογκώνοντας ἀπὸ τὴ λύπη μου.

Καταλυπημένοι ξεκινήσαμε καὶ ταξιδεύαμε ἕξι μέρες. Στὶς ἑπτὰ φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων.

§Ι. Οἱ Λαιστρυγόνες.

Οἱ Λαιστρυγόνες ἦταν ἄγριοι γίγαντες κι ἀνθρωποφάγοι.

Μπήκαμε σ' ἕνα μικρὸ καὶ ἡσυχο λιμανάκι, ποὺ εἶχε στενὸ τὸ στόμα καὶ γύρω γύρω βράχους πολλὸ ψηλούς. Οἱ σύντροφοί μου ἔδεσαν τὰ πλοῖα τους μέσα στὸ βάθος τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Τὸ δικό μου τὸ κράτησα ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι κοντὰ στὴν εἴσοδο, καὶ τὸ ἔδεσα ἀπὸ τοὺς βράχους μὲ σκοινιά.

Ὅστερα μὲ πολὺν κόπο ἀνέβηκα στὸν πιὸ ψηλὸ βράχο καὶ κοίταξα ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, νὰ δῶ τί τόπος εἶναι καὶ ποῦ βρίσκομαι. Τοῦ κάκου ὅμως! Τίποτε δὲν ἔβλεπα. οὔτε ἀνθρώπο πῆρε τὸ μᾶτι μου

οὔτε κανένα ζῶο σπιτικό. Μονάχα πολὺ μακριὰ φαινόταν σ' ἓνα μέρος καπνὸς ποὺ ἀνέβαινε ψηλά. Ἔστειλα τότε πρὸς τὰ ἐκεῖ τρεῖς συντρόφους μου, τοὺς πιὸ γενναίους, γιὰ νὰ μοῦ φέρουν καμιὰ εἴδηση.

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν ἀπάντησαν μιὰ κόρη, ποὺ εἶχε πάει γιὰ νερὸ καὶ γύριζε—στὴν πόλη. Ἦταν ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀντιφάτη, τοῦ βασιλιᾶ τῶν Λαιστρυγόνων.

Ἡ βασιλοπούλα μὲ μεγάλη προθυμία τοὺς ὠδήγησε στὴ χώρα καὶ τοὺς ἐδειξε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα της.

Οἱ σύντροφοί μου μπῆκαν μέσα καὶ τοὺς καλὸς δέχτηκε ἡ βασίλισσα. Μὰ ἦταν τόσο πολὺ ψηλὴ, ποὺ οἱ σύντροφοί μου φοβήθηκαν σὰν τὴν εἶδαν. Σηκώθηκαν νὰ φύγουν, μὰ δὲν πρόλαβαν. Νὰ καὶ μπαίνει ὁ Ἀντιφάτης, ὁ ἄντρας της. Καὶ στὴ στιγμή, χωρὶς κανένα λόγο, ἀρπάζει τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν τρώῃ. Τότε οἱ δυὸ ἄλλοι τρομαγμένοι πετάχτηκαν ἀπ' τὰ παράθυρα καὶ τρέχοντας ἔφτασαν στὰ πλοῖα μας. Δὲν πρόλαβαν νὰ μᾶς ποῦν τί τρέχει καὶ νὰ ἀπὸ πίσω τους ἔρχονται τρέχοντας οἱ Λαιστρυγόνες ὀπλισμένοι.

Ὅλοι τους ἦταν γίγαντες. Ἐμπρὸς σ' αὐτοὺς ἐμεῖς φαινόμαστε σὰ μερμήγκια. Ὁρμησαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ μὲ μεγάλες πέτρες σκότωναν τοὺς συντρόφους μου καὶ ἔσπαζαν τὰ πλοῖα.

Σὲ λίγο κανένα ἀπὸ τὰ πλοῖα ποὺ ἦταν μέσα στὸ λιμάνι, δὲν ἔμεινε γερό. Ὅλα εἶχαν γίνῃ κομμάτια. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου δὲ γλίτωσε. Ὅλους τοὺς σκότωσαν. Μὲ ἄγριες καὶ φοβερὲς

φωνὲς μάζευαν τὰ σώματα τῶν σκοτωμένων καὶ τὰ φιοράζαν μεταξύ τους.

Ἐγὼ πρόφτασα νὰ κόψω μὲ τὸ σπαθί μου τὰ σκοινιά ποὺ εἶχα δεμένο τὸ πλοῖο μου καὶ νὰ φύγω σιτ' ἀνοιχτά.

Μὲ μεγάλη λύπη καὶ ἀπελπισία ἔφυγα ἀπὸ τὸν καταραμένο ἐκεῖνο τόπο. Τώρα εἶχα μόνο τοὺς ναῦτες τοῦ δικοῦ μου πλοίου.

ΣΣ. Τὸ παλάτι τῆς Κίρκης.

Ὑστερα ἀπ' ἄρκετὲς ἡμέρες φτάσαμε σ' ἓνα ὄ-

« Προχώρεσα στὸ δάσος καὶ σκότωσα ἐνὶ μεγάλῳ λάφῳ... »

μορφο δασωμένο νησί. Βγήκαμε σ' ἓνα λιμανάκι καὶ ξαπλωθήκαμε στὰ μαλακὰ χόρτα νὰ ξεκουραστοῦμε.

Ἐγὼ προχώρεσα στὸ δάσος καὶ σκότωσα ἓνα μεγάλο λάφι· τὸ πῆγα στοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς εἶπα :

« Νά, φίλοι μου, τροφή νὰ φᾶμε καὶ νὰ χορτάσωμε ».

Βγάλαμε καὶ κρασί ἀπὸ τὸ πλοῖο, φάγαμε καὶ ἤπιαμε καὶ κοιμηθήκαμε στὴν ἀκρογιαλιά.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔστειλα λίγους συντρόφους νὰ ἐξετάσουν τὸ νησί καὶ νὰ ἰδοῦν ποιοὶ τὸ κατοικοῦσαν.

Αὐτοί, ἐκεῖ πού πήγαιναν προσεκτικά, εἶδαν στὸ βάθος ἑνὸς κάμπου ἓνα παλάτι ὁμορφο. Ἦταν καλοχτισμένο, καὶ ἀπέξω τὸ τριγύριζαν ἡμεροὶ λύκοι καὶ λιοντάρια.

Ὅταν εἶδαν τοὺς συντρόφους μου, δὲν ὤρμησαν νὰ τοὺς φᾶνε. Τοὺς σίμωσαν κουνώντας τὴν οὐρὰ τους καὶ ἔγλειφαν τὰ χέρια τους, καθὼς κάνουν οἱ σκύλοι στὸν ἀφέντη τους. Τοὺς κοίταζαν μὲ μάτια λυπημένα σὰ νὰ τοὺς ἔλεγαν: « Μὴν μπῆτε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ».

Φοβήθηκαν οἱ σύντροφοί μου, γιὰτὶ ἀπὸ τὸ νοῦ τους πέρασε κάποια ὑποψία.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀκούστηκε μέσα ἀπὸ τὸ παλάτι μιὰ γλυκιά, πολὺ γλυκιά φωνὴ καὶ ὁμορφο τραγούδι.

« Χωρὶς ἄλλο θεὰ θὰ εἶναι » εἶπε ἓνας τους. « Τόσο μελωδικὰ μόνο θεὰ μπορεῖ νὰ τραγουδήσῃ ».

83. Οἱ χοῦροι τῆς Κίρκης.

Σὲ λίγη ὥρα τὸ τραγούδι ἔπαψε καὶ οἱ σύντροφοί μου χτύπησαν τοῦ παλατιοῦ τὴν πόρτα.

Ἡ θεὰ—ἦταν ἡ θεὰ Κίρκη—ἄκουσε τὸ χτύπο καὶ ἄνοιξε ἀμέσως. Τοὺς δέχτηκε μὲ χαμόγελο καὶ μὲ φιλικὰ λόγια, τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν σὲ ὁμορφα καὶ ἀναπαυτικὰ καθίσματα.

Μονάχα ἓνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ Εὐρύλοχος, ἔμεινε ἀπέξω. Κάτι τοῦ ἔλεγε μέσα του, πὼς ὅλα ἐκεῖνα τὰ γλυκόλογα δὲν ἦταν γιὰ καλὸ.

Ἡ Κίρκη πρόσταξε τὶς δοῦλες τῆς καὶ ἔφεραν πολ-

λά φαγητὰ καὶ κρασὶ μοσχάτο μέσα σὲ μιὰ στάμνα. Μέσα στὸ κρασὶ εἶχε ρίξει κρυφὰ κάποιο μαγικὸ βοτάνι.

Ἡ Κίρκη δίνει τοὺς χοῦρους τὸ μαγεμένο κρασὶ καὶ τοὺς γλύττωνει.

Οἱ σύντροφοί μου, ἅμα ἄδειασαν] τὰ ποτήρια, τὰ ἔχασαν ὅλα. Ἐχάσαν καὶ πατρίδα καὶ συντρόφους. Τότε ἡ θεὰ ἡ μάγισσα, σήκωσε τὸ μαγεμένο κρα-

βδί της και τούς χτύπησε. Κι άμέσως οί κακόμοιροι έγιναν χοίροι κι έτρεχαν έδω και κει γουρλίζοντας.

Ύστερα τούς πήγε στο σταβλο και τούς έρριξε να φάνε βελανίδια, τὸ συνηθισμένο φαγι των χοίρων.

Ο Εὐρύλοχος καθόταν απέξω και περίμενε ανήσυχος. Όταν είδε τούς χοίρους να βγαίνουν, κατάλαβε τὸ δυστύχημα. Απελπισμένος έτρεξε κι ήρθε στο πλοίο. Πολλή ώρα πέρασε, πού δέν μπορούσε να μιλήση από τὰ δάκρυα. Όταν τέλος μου διηγήθηκε τί έγινε, άρπαξα τὸ σπαθί μου κι έτρεξα στο παλάτι της Κίρκης να γλιτώσω τούς συντρόφους μου.

54. Ο Οδυσσεύς νικά την Κίρκη.

Έφτασα άφοβα στο παλάτι, και φώναξα τή μάγισσα με δυνατή φωνή. Εκείνη με δέχτηκε ευγενικά:

και μ' έβαλε να καθίσω σε άναπαυτικό θρόνο. Ύστερα μου έδωσε να πιω από τὸ μαγεμένο ποτό. Μά εγὼ, αντί να πάρω τὸ ποτό, τράβηξα τὸ σπαθί μου, χύθηκα άπάνω της και έκαμα:

πὼς θὰ τή σκοτώσω. Η Κίρκη, κατατρομαγμένη έβαλε τις φωνές και άρχισε να με παρακαλῇ και να μου λένε:

« Ποιὸς εἶσαι κι από ποῦ έρχεσαι; Εἶσαι ὁ πρῶτος πού δέν μπόρεσα να σοῦ κάμω κακό. Μὴν εἶσαι ὁ ξακουσμένος Οδυσσεύς; Μοῦ τὸ εἶπε μιὰ φορὰ:

ὁ Έρμης, πὼς θὰ έρθης έδὼ ὕστερα από πολλά βάσανα. Και τώρα βάλε τὸ σπαθί σου στη θήκη του, γιατί δέν έχω πιὰ στο νοῦ μου κακό για σένα ».

Εγὼ τότε τῆς λέω:

« Πὼς θέλεις να πιστέψω τὰ λόγια σου; Τότε μόνο θὰ σε πιστέψω, ἔμα μου κάμης μεγάλον ὄρκο, πὼς δέ συλλογίζεσαι κακό για μένα ».

Η Κίρκη ὠρκίστηκε. Ύστερα πρόσταξε τις δοῦλες της, κι ετοίμασαν δροσιτικό λουτρό και λαμπρὸ τραπέζι. Εγὼ ὅμως δέν εἶχα ὄρεξη και καθόμουν λυπημένος και συλλογισμένος.

Η Κίρκη τότε ήρθε κοντά μου και με ρωτοῦσε τί έχω και γιατί δέν τρώγω.

« Ποιὸς γνωστικός άνθρωπος, θεά, τῆς εἶπα, μπορεί να φάη και να πιῇ, όταν οί φίλοι του εἶναι τόσο δυστυχισμένοι; »

Η Κίρκη άμέσως τρέχει στο μαντρί κι αλείφει τούς χοίρους με ένα άλλο μαγεμένο γιατρικό. Και στη στιγμή πέφτουν οί τρίχες κι αὐτοί γίνονται πάλι άνθρωποι, πὸ νέοι και πὸ ὁμορφοι από πρίν.

Δέν κρατήθηκα έτρεξα να τούς ιδῶ, κι αὐτοί με γνώρισαν κι εκλαιαν από τή χαρά τους. Μ' έσφιγγαν στην άγκαλιά τους, μου φιλοῦσαν τὰ χέρια και δέν ήξεραν πὼς να μ' ευχαριστήσουν πού τούς έσωσα.

Σε λίγο εἴμαι και φώναξα και τούς άλλους συντρόφους μου, πού ήταν στο πλοίο. Όταν και κείνοι ήρθαν, ή θεά μᾶς έβαλε τραπέζι και φάγαμε και ήπιαμε.

Η Κίρκη συχνά μᾶς έλεγε:

« Να τρώτε και να πίνετε καλά για να δυναμώ-

στε· γιατί αδυνατίσατε πολύ από τις κακοπάθειες ».

Τὰ εὐγενικά λόγια τῆς Κίρκης μὲ παρηγόρησαν.
Ἐνα χρόνον ὁλόκληρον μᾶς κράτησε ἐκεῖ στὸ νηοί
της· μὰ ἡμεῖς ποτὲ δὲ βγάσαμε ἀπὸ τὸ νοῦ μας τὴ
γλυκιὰ πατρίδα μας.

§§. Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά
νὰ κατεβῇ στὸν Ἄδην.

Ἡ Κίρκη ἤθελε νὰ μᾶς κρατήσῃ γιὰ πάντα στὸ
νηοί της. Μὲ λύπη της μᾶς ἔβλεπε πὺν συλλογιζό-
μαστε ὁλοένα τὴν πατρίδα μας. Κι ὅταν ἀπελπίστη-
κε πὺς δὲν μποροῦσε νὰ μᾶς κρατήσῃ μ' εὐχαρίστη-
σή μας, μοῦ εἶπε μιὰ μέρα :

« Γιὰ τοῦ Λαέρτη, ξακουσμένε Ὀδυσσεά, δὲ θέλω
πιά νὰ σᾶς κρατῶ ἐδῶ μὲ τὴ βία. Πηγαίνετε στὸ
καλό.

» Μὰ πρὶν ξεκινήσῃς γιὰ τὴν πατρίδα σου, πρέ-
πει νὰ κάμῃς ἓνα ἄλλο ταξίδι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κα-
τεβῇς στὸν Ἄδην, στὸ σκοτεινὸ βασίλειον τοῦ Πλού-
τωνος καὶ τῆς Περσεφόνης. Ἐκεῖ εἶναι ὁ μάντις Τει-
ρεσίας. Εἶναι τυφλός, μὰ βλέπει μὲ τὸ νοῦ του καὶ
ἔξοις τί θὰ γίνῃ. Αὐτὸν πρέπει νὰ ρωτήσῃς γιὰ τὸ
ταξίδι σου καὶ νὰ ζητήσῃς τὴ συμβουλὴ του γιὰ
τοὺς κινδύνους πὺν θ' ἀπαντήσῃς ».

Τὰ λόγια τῆς θεᾶς πολὺ μὲ τάραξαν, καὶ δὲν ἤ-
ξερα τί νὰ πῶ καὶ τί ν' ἀποφασίσω.

« Καὶ ποιός, θεᾶ, τῆς εἶπα τότε, θὰ μοῦ δείξῃ
τὸ δρόμο; Ὡς τώρα κάνεις δὲν πῆγε ζωντανὸς στὸν
Ἄδην ».

Ἡ Κίρκη ἀποκρίθηκε :

« Δὲ χρειάζεσαι ὁδηγό, Ὀδυσσεά. Ἄμα μῆς

στὸ πλοῖο σου καὶ ἀνοίξῃς τὰ πανιά, κάθισε ἡσυχὸς
καὶ ὁ βοριάς θὰ τὸ πᾶν ἴσια στὴν ἄκρη τοῦ Ὠκεανοῦ.

» Ἄμα φτάσῃς στὸ στενὸ ἀκρογιάλι, πὺν εἶναι
τὸ ἱερὸ δᾶσος τῆς Περσεφόνης μὲ τις ψηλὰς λεῦκες
καὶ τις φουντωτὰς ἱτιές, θὰ δῇς ἓνα βράχο. Ἐκεῖ νὰ
βγῇς. Νὰ σκάψῃς ἓνα λάκκο καὶ νὰ χύσῃς μέσα γιὰ
τις ψυχὰς πρῶτα πρῶτα μέλι καὶ γάλα μαζὶ ἀνα-
κατωμένα. Ἐπειτα γλυκὸ κρασί καὶ ὕστερα νερὸ κα-
θαρό. Νὰ μὴν ξεχάσῃς νὰ σκορπίσῃς ἀπάνω σ' αὐτὰ
καὶ κάμποσο κάτασπρο ἀλεύρι.

» Τάξε ἔπειτα σ' ὅλες τις ψυχὰς τῶν πεθαμένων,
πὺς ἅμα φτάσῃς στὴν πατρίδα σου, θὰ τοὺς θυ-
σιάσῃς τὴν καλύτερή σου στέρφα ἀγελάδα. Καὶ
στὸν Τειρεσία χωριστὰ νὰ τάξῃς ἓνα μαῦρο κριάρι.
Ὑστερα πρόσταξε τοὺς συντρόφους σου νὰ σφάξουν
ἓνα μαῦρο κριάρι καὶ μιὰ μαύρη προβατίνα. Νὰ τὰ
γδάρουν καὶ νὰ τὰ βάλουν στὴ φωτιά νὰ καοῦν.

» Ἀμέσως τότε θὰ τρέξουν οἱ ψυχὰς τῶν πε-
θαμένων νὰ πιοῦν αἷμα. Ἐσὺ ὅμως νὰ τις ἐμποδί-
ξῃς μὲ τὸ σπάθι σου, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ
Τειρεσία, γιὰ νὰ τὴ ρωτήσῃς ».

Ἐγὼ τότε πῆρα τοὺς συντρόφους μου καὶ τρα-
βήξαμε γιὰ τὸ πλοῖο μας. Στὸ δρόμο τοὺς διηγῇ-
θηκα ὅσα μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη.

Οἱ σύντροφοί μου πολὺ στενοχωρέθηκαν καὶ τὰ
μάτια τοὺς γέμισαν δάκρυα. Ἐγὼ ὅμως τοὺς παρη-
γόρησα καὶ τοὺς ἔδωσα θάρρος.

§§. Ὁ Ὀδυσσεὺς ταξιδεύει στὸν Ἄδην.

Σὲ λίγο φτάσαμε στὸ ἀκρογιάλι καὶ ἐτοιμαστήκα-

με νὰ φύγωμε. Ἐκεῖ βρήκαμε δεμένα ἓνα μαῦρο κρι-
άρι καὶ μιὰ μαύρη προβατίνα καὶ ὅσα θὰ μᾶς χρει-
άζονταν γιὰ τοὺς νεκρούς. Τὰ εἶχε φέρει ἐκεῖ ἡ Κίρ-
κη χωρὶς νὰ τῇ δοῦμε.

Μὲ καρδιά λυπημένη κάμαμε πανιὰ γιὰ τὸ θλι-
βερὸ ταξίδι. Ὅταν φτάσαμε στὸ μέρος ποὺ μοῦ εἶ-
χε πεῖ ἡ θεά, τραβήξαμε τὸ πλοῖο ἔξω στὴ στεριά
καὶ κάμαμε ὅ,τι εἶπε.

Μόλις χύθηκε στὸ λάκκο τὸ μαῦρο αἷμα, ἀμέ-
σως χιλιάδες ψυχὲς πετάχτηκαν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν
Ἄδη τὸν κατάμαυρο, γιὰ νὰ πιοῦν. Ἐγὼ ὅμως
στεκόμουν κοντὰ στὸ λάκκο καὶ μὲ τὸ σπαθί μου
τὶς ἐμπόδιζα, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσίας.

Ἡ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τειρεσίας.

Πρώτη πρώτη ἦρθε ἡ ψυχὴ τῆς ἀγαπημένης
μου μητέρας, τῆς Ἀντίκλειας, ποὺ ζοῦσε ὅταν εἶ-
χα φύγει γιὰ τὴν Τροία. Δάκρυσα μόλις τὴν εἶδα
κι ἡ καρδιά μου σπάραξε. Κρατήθηκα ὅμως καὶ δὲν
τὴν ἄφησα νὰ πιῇ αἷμα, πρὶν ρωτήσω τὸν Τειρεσία.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νὰ, ἔρχεται ὁ μάν-
τις. Πλησίασε σιγὰ σιγὰ μὲ τὰ χιονισμένα γένια
του, ποὺ ἔφταναν ὡς κάτω ἀπὸ τὸ στήθος του,
καὶ μὲ τὸ χρυσὸ σκῆπτρο στὸ χέρι του. Μὲ προστάζει
νὰ τραβήξω τὸ σπαθί μου καὶ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ
πιῇ αἷμα.

Μόλις ἤπιε, μὲ ρώτησε:

« Γιατί, δυστυχισμένε, ἄφησες τὸ χαρούμενο φῶς
τοῦ ἡλίου κι ἦρθες ἐδῶ κάτω στὸ σκοτάδι, Ἐέρω
πὼς λαχταρᾷς νὰ γυρίσης στὸν τόπο σου. Ἐέρω

καὶ γιατί ἦρθες. Ἀκούσε λοιπὸν μὲ προσοχὴ τί θὰ
σοῦ πῶ :

» Πολλά, πάρα πολλά βάσανα, κακόμοιρε, ἔχεις
νὰ ὑποφέρης ἀκόμη. Ὁ Ποσειδῶνας εἶναι πολὺ θυ-
μωμένος μαζί σου, γιὰ τὴν τύφλωσιν τοῦ παιδὶ τοῦ
τὸν Πολύφημο. Ἐπιτέλους ὅμως θὰ νικήσης κάθε
ἐμπόδιο καὶ θὰ φτάσης στὴν Ἰθάκη, ἂν δὲν πει-
ράξης τίς ἀγελάδες καὶ τὰ παχιά πρόβατα τοῦ Ἡ-
λίου, ποὺ βόσκουν σ' ἓνα νησί ποὺ τὸ λένε Τρινά-
κρια. Ἄν τύχῃ ὅμως καὶ κάμῃς κακὸ σ' αὐτὰ τὰ
ζῶα, τότε ἔχεις νὰ πάθῃς ἀκόμη πολλά. Τὸ πλοῖο
σου θὰ χαθῇ κι οἱ σύντροφοί σου θὰ πνιγοῦν. Καί
σύ, ἂν γλιτώσης, θὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου ὁ-
στερὰ ἀπὸ πολλὴν καιρὸ, καὶ μὲ ξένο πλοῖο. Καί
στὸ σπῆτι σου θὰ βρῇς ἄλλες μεγάλες συμφορές.
Ἀνθρώποι κακοὶ καὶ ἄδικοι θὰ τρῶνε τὴν περιου-
σία σου καὶ θὰ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναῖκα τὴν ἀ-
γαπημένη σου Πηνελόπη.

» Αὐτοὺς ὅμως θὰ τοὺς τιμωρήσης στὸ τέλος,
ὅπως τοὺς πρέπει, καὶ θὰ βασιλέψῃς πάλι ἡσυχᾷ
καὶ εὐτυχισμένα πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Αὐτὰ ποὺ σοῦ
λέω θὰ γίνουν ὅλα ».

Τότε ἐγὼ τὸν ἐρώτησα:

« Τειρεσία, ὅλα αὐτὰ ποὺ μοῦ εἶπες χωρὶς ἄλ-
λο θὰ γίνουν, γιὰ τὴν εἶναι θέλημα τῶν θεῶν. Μὰ
δὲ μοῦ λὲς τοῦτο. Βλέπω τὴν ψυχὴ τῆς μάνας μου
νὰ στέκεται τόση ὥρα κοντὰ στὸ λάκκο, χωρὶς κα-
θόλου νὰ μοῦ μιλήσῃ οὔτε νὰ γυρίσῃ νὰ μὲ δῇ. Δὲ
μὲ συμβουλεύεις τί νὰ κάμω γιὰ νὰ μὲ γνωρίσῃ; »

— « Αὐτὸ εἶναι πολὺ εὐκόλο » ἀποκρίθηκε ὁ
μάντις. « Ἀφῆσέ τὴν νὰ πιῇ αἷμα κι ἀμέσως θὰ σὲ

γνωρίση και θά σοῦ μιλήσῃ. Τὸ ἴδιο νὰ κάμῃς και
γιὰ κάθε ἄλλη ψυχὴ ποὺ θέλεις νὰ τῆς μιλήσῃς».

« Πρὸς, πᾶσα πολλὰ βίαια, κακίαι, ἔχεις νὰ ἀποφύγῃς ἀκόμη » (σ. 91).

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία και γύρισε
πάλι στὸν Ἄδῃ.

88. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μετὰ τῇ μητέρᾳ του.

Ὅταν ἔφυγε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, ἦρθε πρὸς
κοντὰ στὸ λάκκο ἡ ψυχὴ τῆς μητέρας μου και ἤπιε
αἷμα.

Μὲ γνώρισε ἀμέσως τότε και με ρώτησε κλαί-
οντας :

« Παιδί μου, πῶς ἦρθες ζωντανὸς σὲ τοῦτον τὸ
σκοτεινὸ τόπο ; Μήπως γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Τροία
ἔχασες τὸ δρόμο κι ἦρθες ὡς ἐδῶ ; »

— « Ἀγαπημένη μου μητέρα, τῆς ἀποκρίθηκα,
κατέβηκα στὸν Ἄδῃ, γιατί ἦταν ἀνάγκη νὰ ρωτή-
σω τὸν Τειρεσία γιὰ τὸν γυρισμὸ μου στὴν Ἰθάκη.
Ἀκόμη δὲν πάτησε τὸ πόδι μου χῶμα ἐλληνικὸ-
δόλενα παραδέρνω στὴ μαύρη ξενιτιά και βασανί-
ζομαι. Ἐσὺ ὅμως, μάνα μου, πῶς πέθανες ; Ὑπό-
φερες ἀπὸ ἀρρώστια ἢ πέθανες ξαφνικά ;

» Τί γίνεται ὁ πατέρας μου κι ὁ γιὸς μου ; Ἡ
Πηνελόπη μὲ θυμᾶται ἀκόμη, ἢ νόμισε πὼς χάθηκα
στὰ ξένα και ξαναπαντρεύθηκε ; »

Ἡ μητέρα μου ἀποκρίθηκε :

« Παιδί μου, ἡ γυναῖκα σου μένει κλεισμένη στὸ
σπίτι της καταλυπημένη και κλαίει μέρα και νύχτα
γιὰ σένα. Τὸ βασίλειό σου εἶναι ὅπως τὸ ἄφησες.
Ὁ Τηλέμαχος, ποὺ ἦταν μικρὸ παιδάκι ὅταν ἔφυ-
γες, ἐγινε παλικᾶρι. Ὁ πατέρας σου ὅμως μένει στὴν
ἐξοχὴ και ποτὲ δὲν κατεβαίνει στὴ χώρα. Ἡ λύπη
ποὺ δὲ σὲ βλέπει νὰ γυρίσῃς, γρήγορα θὰ τὸν στείλῃ
στὸν τάφο, καθὼς ἔστειλε και μένα τῇ δυστυχι-
μένη ».

59. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μετὰ τὸν Ἀγαμέμνονα.

Ἡ καημένη ἡ μητέρα μου ἔφυγε σιγὰ σιγὰ με
δάκρυσμένα μάτια καὶ γύρισε στὸ σκοτάδι.

Τότε ἦρθε κοντὰ στὸ λάκκο ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέ-
μνονα, μὲ γνώρισε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἀπλώσε
τὰ χέρια τῆς γιὰ νὰ μ' ἀγκαλιάσῃ, μὰ δὲν μπόρεσε.

« Δοξασμένε βασιλιά, τοῦ λέω, πές μου πῶς πέ-
θανες; Μήπως ὁ Ποσειδῶνας σήκωσε φοβερὴ τρι-
κυμία καὶ σ' ἐπνίξε ἢ μήπως πέθανες πολεμώντας
στὴ στεριά; »

Ὁ Ἀγαμέμνωνας μοῦ ἀποκρίθηκε :

« Ἀγαπημένε μου Ὀδυσσεά μὴ μὲ ρωτᾷς γιὰ
τὸ θάνατό μου. Καλύτερα νὰ πνιγόμουν στὴ θά-
λασσα.

» Δὲν πρόφτασα ὁ ἄμμιρος νὰ καλοπατήσω τὸ
χῶμα τῆς πατρίδας μας καὶ νά! ἄγριος δολοφόνος,
ὁ Αἰγισθος, ὥρμησε ἔξαφνα ἐπάνω μου καὶ μὲ σκό-
τωσε, ὅπως σφάζουν τὸ βόδι μέσα στὸ ἵσταυλο. Καὶ
τὸν ἐβόηθοῦσε καὶ ἡ κακιὰ Κλυταιμῆστρα; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας κλαίοντας. Καὶ
ἐγὼ δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου.

Τότε μοῦ λέει ἐκεῖνος :

« Ἐσύ, Ὀδυσσεά, εἶσαι πολὺ εὐτυχισμένος ἄν-
θρωπος. Ἐχεις γυναῖκα νοικοκυρά, γνωστική, πιστή.
Θυμοῦμαι, ὅταν ἐτοιμαζόμαστε νὰ φύγωμε γιὰ τὴν
Τροία, ἡ Πηνελόπη ἦταν ἀκόμη νεόνυμφη καὶ βύ-
ζαινε τὸ μονάκριβό σου παιδί, τὸν Τηλέμαχο. Αὐτὸς
τώρα πιά θὰ εἶναι σωστὸ παλικάρι ».

60. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μετὰ τὸν Ἀχιλλέα.

Ἐξαφνα ἐκεῖ ποὺ μιλούσαμε μετὰ τὸν Ἀγαμέμνο-
να, ἔρχεται κοντὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα καὶ μοῦ λέει :

« Εὐγενικὲ καὶ γνωστικὲ Ὀδυσσεά, ποιοῦ ἄλλο
μεγαλύτερο κατόρθωμα θὰ συλλογιστῇς ἀκόμη νὰ
κάμῃς; Πῶς τόλμησες καὶ κατέβηκες στὸ σκοτεινὸ
καὶ φοβερὸ βασίλειο τοῦ Πλούτωνα καὶ τῆς Περ-
σεφόνης, ποὺ κατοικοῦν μονάχα οἱ ἴσκιοι τῶν πεθα-
μένων; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀχιλλέας. Κι ἐγὼ τοῦ ἀπο-
κρίθηκα :

« Ἀτρόμητε Ἀχιλλέα, τὸ καύχημα τῆς Ἑλλάδας,
ἡ μεγάλη ἀνάγκη μ' ἔφερε ἐδῶ κάτω. Κατέβηκα νὰ
ρωτήσω τὸ μάντι Τειρεσία γιὰ τὸ γυρισμό μου,
γιατὶ ἀκόμη παραδέρνω καὶ βασανίζομαι στὰ ξένα.

» Ἐσὺ ὅμως, Ἀχιλλέα, εἶσαι ὁ πιὸ εὐτυχισμένος
ἀπ' ὅλους τοὺς ἥρωες, γιατί καὶ ζωντανὸς, ὅταν ἦ-
σουν σὲ τιμούσαμε ὅλοι σὰ θεό, καὶ τώρα πάλι
στὸν Ἄδη εἶσαι βασιλιάς τῶν πεθαμένων. Γι' αὐτὸ
δὲν πρέπει νὰ λυπᾷσαι ποὺ πέθανες ».

Ὁ Ἀχιλλέας μοῦ ἀποκρίθηκε :

« Μὴ μὲ παρηγορεῖς γιὰ τὸ θάνατό μου, Ὀδυ-
σεά. Προτιμοῦσα νὰ δουλεύω σὲ φτωχὸ ἄνθρωπο
καὶ νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου παρὰ νὰ εἶμαι ἐδῶ

στον Ἴαδ βασιλιάς τῶν πεθαμένων. Ἄς ἀφήσωμε ὅμως αὐτὰ κι ἔλα πές μου, ζῇ ὁ πατέρας μου ἢ πέθανε; Καὶ γιὰ τὸ παιδί μου τί ξέρεις; ἦρθε στὸν πόλεμο; Πολέμησε σὺν ἀληθινὸ παιδί μου;»

Ἐγὼ τότε τοῦ ἀποκρίθηκα:

— « Γιὰ τὸ γεροπατέρα σου τὸν Πηλέα, δοξασμένε Ἀχιλλέα, τίποτε δὲν ξέρω. Γιὰ τὸ γιό σου ὅμως τὸ Νεοπτόλεμο ἔχω πολλὰ νὰ σοῦ πῶ. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν πῆρα ἀπὸ τῆ Σκῦρο μὲ πλοῖο καὶ τὸν πῆγα στὴν Τροία. Ἐκεῖ, ὅταν εἶχαμε συμβούλια, ἔδινε γνῶμες πολὺ γνωστικές. Ὅταν πάλι πολεμούσαμε, ἦταν πάντα ἔμπρὸς ἀπ' ὅλους. Πάντα γενναῖος, πάντα παλικάρι, πάντα φόβος στοὺς ἐχθρούς.

» Μὰ ξεχωριστὰ ἡ παλικαριά τοῦ γιουῦ σου φάνηκε ὅταν μπήκαμε στὸ ξύλινο ἄλογο. Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἔτρεμαν ἀπὸ φόβο· μονάχα ὁ γιός σου οὔτε κιτρίνισε οὔτε φοβήθηκε, μόνο ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τ' ἄλογο καὶ νὰ ὀρμήσῃ στοὺς ἐχθρούς.

» Ὅταν τέλος πῆραμε τὴν Τροία, ὁ γιός σου πῆρε πλούσιο μερδικὸ ἀπὸ τὰ λάφυρα καὶ γύρισε μὲ τὸ καλὸ στὴν πατρίδα [του].

Ὅταν ὁ Ἀχιλλέας ἄκουσε τὰ καλὰ λόγια γιὰ τὸ παιδί του, πῆγαινε κι ἐρχόταν μὲ χαρὰ καὶ περηφάνεια στὸ καταπράσινο λιβάδι, ποὺ ἦταν γεμᾶτο ἀσφοδέλους.

Ὑστερα εἶδα τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸν Θησέα, μὰ δὲν πρόφτασα νὰ τοὺς μιλήσω, γιὰτὶ ἐκείνη τῇ στιγμή χιλιάδες ψυχὲς ἔρχονταν μὲ μεγάλο θόρυβο καὶ ταραχὴ νὰ πιοῦν αἷμα.

Τότε ἐγὼ φοβήθηκα καὶ γύρισα στὸ πλοῖο μου.

Μπήκα μέσα καὶ πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ φύγωμε ἀμέσως. Ἀπλώσαμε τὰ πανιά, λύσαμε τὰ πρυμόσκοινα καὶ τραβήξαμε πίσω γιὰ τὸ νησί τῆς Κίρκης.

61. Πήγαμ στὸ νησί τῆς Κίρκης.

Ἀμὰ φτάσαμε στὸ νησί τῆς Κίρκης, σύραμε ἔξω στὸν ἄμμο τὸ πλοῖο καὶ κοιμηθήκαμε στὸ ἀκρογιάλι.

Τὴν αὐγὴ ἔμαθε ἡ θεὰ πὼς εἶχαμε φτάσει κι ἦρθε νὰ μᾶς δῇ. Στάθηκε στὴ μέση καὶ μᾶς εἶπε:

« Οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πεθαίνουν μιὰ φορὰ, σὲ σᾶς ὅμως ἦταν γραφτὸ νὰ κατεβῆτε δυὸ φορές στὸν Ἴαδ.

» Ἐμπρός, καρδιά τώρα! Εἰπα νὰ σᾶς φέρουν φαγητὸ καὶ κρασί. Φάτε καὶ πιῆτε ὥς τὴ νύχτα. Καὶ αὐτοῖς πρὸς θὰ ξεκινήσετε γιὰ τὴν πατρίδα σας ».

Ὅταν νύχτωσε, οἱ σύντροφοί μου κοιμήθηκαν κοντὰ στὸ πλοῖο. Ἐμένα μου φώναξε ἡ θεὰ στὸ παλάτι της, γιὰ νὰ μάθῃ τί εἶδα στὸν Ἴαδ. Κι ἐγὼ τῆς τὰ διηγήθηκα ὅλα ὅπως ἔγιναν.

62. Ἡ Κίρκη τυμβουλεῦει τὸν Ὀδυσσεά.

Ἡ θεὰ ἄκουσε προσεχτικὰ τὰ λόγια μου καὶ μοῦ εἶπε:

« Ὀδυσσεά, ὥς τώρα καλὰ τὰ κατάφερες. Πρόσπει ὅμως πολὺ νὰ προσέξῃς σ' αὐτὰ ποὺ τώρα θὰ σοῦ πῶ, γιὰτὶ ἂν ξεχάσῃς τίποτε χάθηκες.

» Τὰ παλιὰ βάσανα πέρασαν. Σὲ περιμένουν ἄλλα, ἀκόμη χειρότερα. Καὶ πρῶτα πρῶτα στὸ δρόμο σου θ' ἀπαντήσῃς τὶς Σειρήνες. Αὐτὲς εἶναι γυναῖ-

κες πού μαγεύουν τούς ταξιδιώτες με τὸ γλυκό τους τραγούδι. Ἀλίμονο σὲ κείνον πού θὰ γελασθῇ νὰ πάῃ ἐκεῖ με τὸ καράβι του. Αὐτὸς δὲν ζαναγουρίζει πιά στὴν πατρίδα του, οὔτε ξαναβλέπει τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του. Οἱ Σειρήνες ὁρμοῦν ἀπάνω του καὶ τὸν σκοτώνουν, γι' αὐτὸ καὶ τὸ νησί εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀνθρώπινὰ κόκαλα.

»Ἐσὺ ὅμως, ἂν θέλῃς ν' ἀκούσῃς τὸ μαγικὸ τραγούδι καὶ νὰ μὴν πάθῃς τίποτε, κόψε αὐτὸ πού θὰ σοῦ πῶ.

»Βούλωσε με κερί τ' αὐτιά τῶν συντρόφων σου καὶ πρόσταξέ τους νὰ σὲ δέσουν ὀρθιο σφιχτά στὸ κατάρτι τοῦ πλοίου. Καὶ νὰ προσέξουν καλὰ νὰ μὴ σὲ λύσουν ὅταν τούς παρακαλῇς, μὰ νὰ σὲ δένουν πὶὸ σφιχτά, ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ πλοῖο ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο.

»Ὑστερα θὰ φτάσῃς στὸ στενὸ πού κατοικοῦν ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος κι ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ στενοῦ εἶναι δυὸ βράχοι. Ὁ ἓνας φτάνει ὥς τὸν οὐρανὸ με τὴ μυτερή του κορφή, κι εἶναι σκεπασμένος με καταχνιά. Στὴ μέση τοῦ βράχου εἶναι μιὰ μεγάλη καὶ σκοτεινὴ σπηλιά. Ἐκεῖ μέσα εἶναι κρυμμένη ἡ Σκύλλα, ἓνα τρομερὸ θηρίο.

Ἐχει ἕξι μακριοὺς λαιμούς, ἕξι κεφάλια καὶ δώδεκα πόδια, με μυτερά νύχια σὰ γάντζους. Σὲ κάθε κεφάλι ἔχει τρεῖς σειρὲς σουβλερὰ καὶ δυνατὰ δόντια. Μ' αὐτὰ τρώει δελφίνια καὶ φῶκες. Ποτὲ δὲν πέρασε ἀπὸ κεῖ πλοῖο χωρὶς νὰ πάθῃ κακό.

Ἡ μισὴ εἶναι κρυμμένη στὴ σπηλιά. Ἀμα περάσῃ ἀπὸ κεῖ κανένα πλοῖο, τὸ τρομερὸ θηρίο προ-

βάλλει τὸ κεφάλι του σὰ λυσσασμένο καὶ με κάθε κε-

«Τὰ παιδιά βόσσανα πέρασαν. Σὲ περιμένουν ἄλλα ἀκόμη χειρότερα» (σ. 97).

φάλλι ἀρπάζει ἀπὸ ἓνα ναύτη.

Ὁ ἄλλος βράχος εἶναι πὶὸ χαμηλός, ἀλλὰ κα

πιό φοβερός. Ἐκεῖ κάτω ἀπὸ μιὰ πολύφυλλη ἀγριο-
συκιά, παραμονεύει ἡ Χάρυβδη. Τρεῖς φορές τὴν
ἡμέρα ρουφᾷ τὸ μαῦρο καὶ ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασ-
σας, κι ἄλλες τρεῖς τὸ βγάζει πάλι μὲ μεγάλη θα-
λασσοταραχή. Πρόσεξε καλά, κακόμοιρε, μὴ ζυγώσης
ἐκεῖ τὴ στιγμή πού ρουφᾷ τὸ νερό, γιατί τίποτε
στόν κόσμο δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ σὲ γλιτώσῃ. Καλύ-
τερα νὰ περάσῃς κοντὰ ἀπὸ τὸ βράχο τῆς Σκύλλας
καὶ νὰ κλάψῃς ἔξι συντρόφους, παρὰ νὰ χαθῇτε ὅλοι
μαζί ».

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη κι ἐγὼ τῆς ἀποκρίθηκα:

« Θεά, δὲ μὲ συμβουλεύεις πῶς θὰ μπορέσω νὰ
ξεφύγῳ τὸν κίνδυνο ἀπὸ τὴ Χάρυβδη καὶ νὰ χτυ-
πήσω καὶ τὴ Σκύλλα, τὴ στιγμή πού θὰ θελήσῃ νὰ
ἀρπάξῃ τοὺς συντρόφους μου; »

« Ἀτρόμητε Ὀδυσσεά, ἀκόμη συλλογίζεσαι πολέ-
μους καὶ παλικάριές; » εἶπε ἡ θεά. « Καὶ μὲ τοὺς
θεοὺς ἀκόμη θέλεις νὰ τὰ βάλῃς; Ἡ Σκύλλα δὲν
εἶναι ἄνθρωπος, εἶναι θεά, καὶ θεὰ ἄγρια καὶ τρο-
μερή. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τῆς κάμῃ κακό. Τὸ κα-
λύτερο πού θὰ κάμῃς, εἶναι νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸ φο-
βερὸ ἐκεῖνο μέρος ὅσο μπορεῖς πιὸ γρήγορα, γιὰ νὰ
μὴν πάθῃς μεγαλύτερο κακό ».

Ἐνῶ ἡ Κίρκη μοῦ μίλουσε, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ
γλυκοχαράζῃ. Τότε τὴν ἀποχαιρέτησα καὶ γύρισα στὸ
πλοῖο μου.

63. Οἱ Σειρήνες, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη.

Ἄμα ξημέρωσε, ἀπλώσαμε τὰ πανιά καὶ φύγαμε.
Ὅταν σιμώσαμε στὶς Σειρήνες, διηγῆθηκα στοὺς

συντρόφους μου ὅσα μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη κι ἔφραξα
τ' αὐτιά τους. Ἐκεῖνοι μ' ἔδεσαν στὸ κατάρτι ὀρθό.

Ὅταν πλησιάσαμε στὶς Σειρήνες, αὐτὲς ἄρχισαν

« Ἐλα κοντά, δοξασμένε Ὀδυσσεά » (σελ. 101).

νὰ τραγουδοῦν. Τί γλυκιὰ φωνὴ ἦταν ἐκείνη! Τί
μαγευτικὴ μελωδία! Τὸ τραγούδι τοὺς μάγευε.

« Ἐλα κοντά, δοξασμένε Ὀδυσσεά » τραγουδοῦ-

σαν. « Σταμάτησε τὸ πλοῖο σου γιὰ ν' ἀκούσης τὸ γλυκὸ μας τραγούδι. Κανείς ὡς τώρα δὲν πέρασε ἀπὸ δῶ μὲ τὸ πλοῖο του, χωρὶς νὰ σταθῇ καὶ ν' ἀκούσῃ τὴ γλυκιὰ μας φωνή. Ἔλα νὰ σοῦ τραγουδήσωμε γιὰ τὴν Τροία καὶ γιὰ τοὺς φίλους σου, γιατί ἐμεῖς ξέρομε ὅλα ὅσα γίνονται στὸν κόσμον ».

Τὸ γλυκὸ αὐτὸ τραγούδι μοῦ μάγεψε τὴν καρδιά καὶ ἤθελα νὰ βγῶ ἔξω. Μὲ κάθε τρόπο ἔκανα νοήματα στοὺς συντρόφους μου γιὰ νὰ μὲ λύσουν, αὐτοὶ ὅμως, ὅπως τοὺς εἶχα προστάξει, μ' ἔδεναν σφιχτότερα.

Ἄμα προσπεράσαμε τὸ νησί τῶν Σειρήνων, οἱ σύντροφοί μου ἔλυσαν τὰ δεσμά μου καὶ ἐγὼ ἔβγαλα ἀπὸ τ' αὐτιά τους τὸ κερί. Τότε διακρίναμε μέσα στὴν καταχνιά τοὺς τρομεροὺς βράχους, ποὺ μοῦ εἶχε πεῖ ἡ Κίρκη.

Σὲ λίγο εἶδαμε πυκνὸ καπνὸ καὶ μεγάλα κύματα, καὶ ἀκούσαμε φοβεροὺς χτύπους. Οἱ σύντροφοί μου ἐτρόμαξαν. Τὰ κουπιά ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ τὸ πλοῖο στάθηκε. Τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινά θάρρος.

« Ἀγαπημένοι μου σύντροφοι, τοὺς ἔλεγα, γιατί φοβάστε ; Ἐμεῖς, ποὺ μὲ τὴν παλικάριά μας καὶ μὲ τὴν ἔξυπνάδα μας γλιτώσαμε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Κύκλωπα, δὲ θὰ χαθοῦμε τώρα. Ἀκούστε μονάχα τί θὰ σᾶς πῶ. Σεῖς καθισμένοι στὴ θέση σας τραβᾶτε κουπὶ ὅσο μπορείτε δυνατὰ καὶ γρήγορα. Καὶ σύ, τιμονιέρη, κράτα τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸν καπνὸ. Ἔτσι δὲ θὰ πάθωμε τίποτε ».

Αὐτὰ τοὺς εἶπα καὶ κεῖνοι μ' ἀκούσαν. Γιὰ τὴ Σκύλλα ὅμως λέξη δὲν τοὺς ἀνέφερα, γιατί ἀπὸ

τὸν τρόμο τους θὰ κρύβονταν κάτω στὸ ἀμπάρι τοῦ πλοίου καὶ τότε θὰ χανόμαστε ὅλοι.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἄκουσα τὴ συμβουλὴ τῆς Κίρκης, νὰ μὴν τολμίσω ν' ἀντισταθῶ στὴ Σκύλλα. Φόρεσα τὰ δοξασμένα ὅπλα μου, πῆρα στὰ χέρια μου δύο μακριὰ κοντάρια καὶ στάθηνά στὸ κατὰστρομα τοῦ πλοίου, κοντὰ στὴν πλώρη· γιατί ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος νόμιζα πὼς θὰ πρωτοφανῇ στὸ βράχο ἡ Σκύλλα. Κοίταζα καλὰ καλὰ, μὰ τὰ μάτια μου κουράστηκαν νὰ κοιτάζουν παντοῦ τὸ φοβερὸ βράχο τὸ σκεπασμένο μὲ καταχνιά. Τίποτε δὲν μπορούσα νὰ ξεχωρίσω.

Ἔτσι λοιπὸν περνούσαμε ἀνάμεσα στοὺς δύο βράχους· ὁ ἓνας ἦταν τῆς Σκύλλας καὶ ὁ ἄλλος τῆς Χίρυβδης, ποὺ κατὰπινε μὲ φοβερὸ κρότο τὸ ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας.

Σὲ μιὰ στιγμή ποὺ γύρισα τὰ μάτια μου κατὰ τὴ Χάρυβδη, βρῆκε καιρὸ ἡ Σκύλλα καὶ ἄρπαξε ἔξαφνα ἀπὸ τὸ πλοῖο ἑξὶ συντρόφους μου.

64. Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου.

Ἄμα ξεφύγαμε ἀπὸ τὸ τρομερὸ αὐτὸ στενὸ, βάλουμε πλώρη γιὰ τὸ νησί τοῦ Ἥλιου. Ἐκεῖ ἔβοσκαν οἱ ἄμωρες ἀγελάδες καὶ τὰ παχιά πρόβατά του. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούονταν οἱ ἀγελάδες ποὺ μούγκριζαν καὶ τὰ πρόβατα ποὺ βέλαζαν. Θυμήθηκα τὰ λόγια τοῦ Τειρεσία καὶ εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ στρέψουν τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸ νησί.

Τότε μοῦ λέει ὁ Εὐρύλοχος :

« Εἶσαι σκληρός, Ὀδυσσεά. Τόσα μερόνυχνα μᾶς θέρνει ἡ θάλασσα. Γιατί δὲ μᾶς ἀφήνεις νὰ βγοῦμε

στη στεριά; "Ας βγοῦμε νὰ ἐτοιμάσωμε τὸ φαγί μας κι ἅμα ξημερώσῃ φεύγομε πάλι».

— « Μόνο ἂν μοῦ ὀρκιστῆτε πῶς δὲ θὰ πειράξετε οὔτε ἀγελάδα οὔτε πρόβατο, θὰ βγοῦμε στη στεριά »· κι αὐτοὶ μοῦ τ' ὀρκίστηκαν.

Βγήκαμε ὅλοι ἔξω στὸ νησί. Ἄνεμοι δυνατοὶ ὅμως μᾶς κράτησαν ἐκεῖ ἓνα μῆνα. Οἱ τροφές μας σῶθηκαν. Γιὰ νὰ μὴν πεθάνωμε ἀπὸ τὴν πείνα, πηγαίναμε κυνήγι, πότε ἐγὼ καὶ πότε οἱ σύντροφοί μου.

Ἡ γλυκιὰ μυρουδιά τοῦ ψητοῦ μοῦ χτύπησε στὴ μύτη (σ. 106).

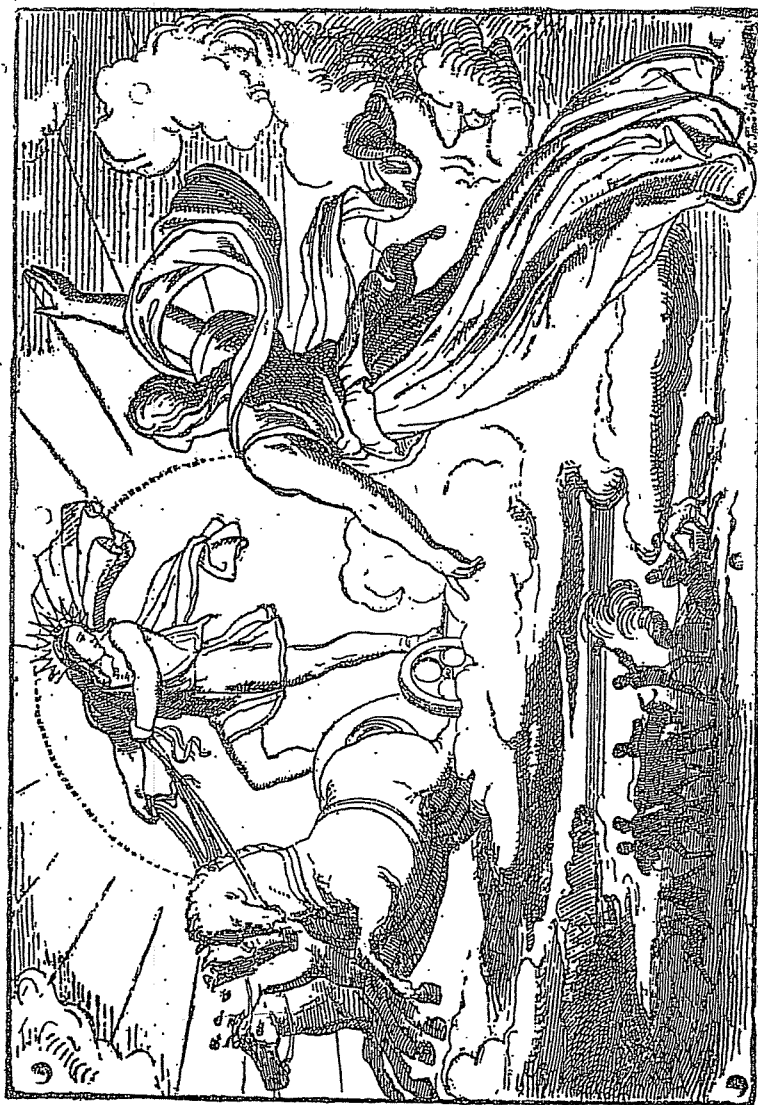
Μιά μέρα προχώρεσα μονάχος μου μακριὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο, γιὰ νὰ προσευχηθῶ. στοὺς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὲ βοηθήσουν, νὰ γυρίσω γρήγορα στὴν πατρίδα μου.

Στάθηκα στὸ ὑποσερὸ ἴσκιό ἐνὸς δέντρου καὶ προσευχήθηκα. Ὑστερα ξαπλώθηκα κάτω γιὰ νὰ ξεκουρασθῶ καὶ σὲ λίγο μὲ πῆρε ὁ ὕπνος.

65. Οἱ ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου.

Ἐνῶ ἐγὼ κοιμόμουν, ὁ Εὐρύλοχος λέει στοὺς ἄλλους συντρόφους μου:

« Φίλοι μου, κάθε θάνατος εἶναι κακός· μὰ ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν πείνα εἶναι ὁ χειρότερος.

Ἡ κόρη τοῦ Ἥλιου, ἡ Λαμπεῖα, ἐτρεξε σὺν πατέρα της (σ. 105).

» Μὴν ἀκοῦτε τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά. Ἐλάτε νὰ σφάξωμε τίς παχύτερες ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου καὶ νὰ τίς φᾶμε. Κι ὅταν γυρίσωμε στὴν πατρίδα μας,

τοῦ χτίζομε ἕναν πλούσιο ναὸ καὶ τοῦ χαρίζομε ἐκεῖ ὅσα ἀφιερώματα θέλει. Ἄν ὅμως θυμώσῃ καὶ θελήσῃ νὰ μᾶς καταστρέψῃ, καλλύτερα νὰ πνιγῶ στὰ κύματα παρὰ νὰ βασανίζωμαι ἀπὸ τὴν πεῖνα σ' αὐτὸ τὸ ἐρημόνησο ».

Ὅλοι μὲ μεγάλη προθυμία παραδέχτηκαν τὰ λόγια ποὺ εἶπε ὁ Εὐρύλοχος. Καὶ στὴ στιγμὴ ἔτρεξαν στὸν κάμπο, ἔπιασαν τὶς παχιᾶς ἀγελάδες, τὶς ἔσφαξαν καὶ τὶς ἔγδαραν. Τὰ ὀλόπαχα μεριὰ τὰ ἔβαλαν στὴ φωτιά γιὰ θυσία. Ἀπάνω σ' αὐτὰ ἔβαλαν καὶ τὰ ἐντόσθια. Τὸ ἄλλο κρέας τὸ ἔκοψαν κομμάτια καὶ τὸ πέρασαν σὲ σοῦβλες καὶ τὸ ἔψηναν.

Στὸ μεταξὺ ξύπνησα καὶ κίνησα νὰ γυρίσω στὸ πλοῖο. Ἡ γλυκιὰ μυρουδιά τοῦ ψητοῦ μου χτύπησε στὴ μύτη ἀπὸ μακριά. Ἀμέσως κατάλαβα τί ἔγινε, καὶ μ' ἐπιάσε μεγάλη ἀπελπισία. Ἐτρεξα γρήγορα στὴν ἀκρογιαλιά καὶ μάλωσα τοὺς συντρόφους μου μὲ λόγια πικρά, ἀλλὰ τί ὠφελοῦσε!

Ἡ κόρη τοῦ Ἥλιου, ἡ Λαμπετία, ἔτρεξε στὸν πατέρα της καὶ εἶπε τὸ τί ἔγινε. Ὁ Ἥλιος μὲ πολὺ θυμὸ εἶπε στοὺς ἄλλους θεοὺς:

« Ἀθάνατοι θεοί, οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεᾶ ἔσφαξαν τὶς ἀγελάδες μου, ποὺ τὶς καμάρωνα κι ὄταν ἀνέβαινα στὸν οὐρανὸ κι ὅταν κατέβαινα στὴ γῆ. Ἄν δὲν τοὺς τιμωρήσετε, ἐγὼ δὲν ἀνεβαίνω πιά στὸν οὐρανὸ νὰ φωτίζω ὅλο τὸν κόσμον· θὰ κατεβῶ στὸν Ἀδὴ νὰ φέγγω μονάχα στοὺς νεκρούς ».

Ὁ Δίας τότε ἀποκριθῆκε:

« Ἥλιε, φώτιζε σὺ καθὼς πρῶτα τοὺς ἀνθρώπους· κι ἐγὼ δὲ θ' ἀργήσω νὰ χτυπήσω μὲ ἀστρο-

πελέκι τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεᾶ καὶ νὰ τὸ κάμω κομμάτια ».

Αὐτὰ ὅλα μου τὰ εἶπε ἀργότερα ἡ Καλυψώ, ποὺ τὰ εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν Ἑρμῆ.

66. Πῶς ὁ Δίας τιμώρησε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεᾶ.

Πέρασαν ἑξὶ μέρες ἀκόμη, κι ὕστερα οἱ ναῦτες ἔσυραν τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα πηδήσαμε μέσα καὶ φύγαμε.

Εἶχαμε χάσει τὸ νησί ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ τίποτ' ἄλλο δὲ φαινόταν παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα. Σὲ μιὰ στιγμὴ τὸ καθαρὸ γαλάζιο χρῶμα χάθηκε. Ὁ οὐρανὸς σκοτείνιασε, ἡ θάλασσα ἔγινε μαύρη.

Φοβερὴ τρικυμία ξέσπασε· ἄγρια κύματα χτυποῦσαν τὸ πλοῖο. Ὁ ἀέρας στὸ τέλος ἔσπασε τὸ κατάρτι.

Τὸ κατάρτι πέφτοντας χτύπησε τὸν τιμονιέρη στὸ κεφάλι καὶ τὸν τίναξε στὴ θάλασσα νεκρό.

Ἀστραπὲς ἔσκιζαν τὸν ἀέρα καὶ βροντὲς ἀκούονταν στὸν οὐρανό. Ἐνα ἀστροπελέκι ἔπεσε στὴ μέση τοῦ πλοίου ποὺ παραῖδερνε.

Τοὺς συντρόφους μου τοὺς ἄρπαξαν τὰ κύματα καὶ τοὺς ἔπνιξαν. Μονάχα ἐγὼ ἔμεινα στὸ πλοῖο, ὥσπου ἡ τρικυμία χώρισε τὶς πλευρὲς ἀπὸ τὴν καρίνα καὶ τὶς σκόρπισε. Μ' ἓνα πέτσινο λουρί, ποὺ ἔμεινε ἀπάνω στὸ σπασμένο κατάρτι, ἔδεσα τὴν καρίνα μὲ τὸ κατάρτι, ἔκαμα κάτι σὰ σχεδία καὶ κάρθισα ἀπάνω· τ' ἄγρια κύματα μ' ἔσπρωχναν στὸ ἀφρισμένο πέλαγος.

Σε λίγο άλλαξε ο καιρός. Φύσηξε νοτιάς. Αυτός όμως μ' έσπρωχνε τώρα πρὸς τὴ Σκύλλα καὶ τὴ Χάρυβδη.

Τὴ στιγμή πού τὰ κύματα μ' ἔφεραν κοντὰ στὴ Χάρυβδη, ἐγὼ ἄρπαξα μὲ τὰ χέρια μου τὰ κλαδιά τῆς συκιᾶς καὶ κρεμάστηκα ἐκεῖ σὰ νυχτερίδα.

Ἡ Χάρυβδη ρούφηξε τὸ κατάρτι μὲ τὴν καρίνα καὶ ἀμέσως τὰ ξανάβγαλε. Ὅταν πέρασαν κοντὰ μου, πήδησα, καρβλίκεψα πάλι τὴν καρίνα καὶ ἄρχισα νὰ κουνῶ τὰ χέρια σὰ νὰ ἦταν κουπιὰ.

Ἐννιά μέρες καὶ ἑννιά νύχτες πάλευα μὲ τὰ κύματα. Κι ἀπάνω στὶς δέκα ἑφτασα στὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς. Ἐκεῖ ἡ θεὰ μὲ φιλοξένησε ἑπτὰ χρόνια, καθὼς διηγῆθηκα στὴ βασίλισσα καὶ σὲ σένα, βασιλιά. Ἀλκίνοε, χτὲς τὸ βράδυ ἐδῶ στὸ παλάτι σου.

67. Δῶρα τῶν Φαιάκων στὸν Ὀδυσσεύα.

Ὅλοι μὲ μεγάλη προσοχὴ ἄκουαν τὴν ἱστορία τοῦ Ὀδυσσεύα. Κανεὶς δὲν ἔβγαζε λέξη ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ὅλοι τὸν κοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Πρῶτος ὁ Ἀλκίνοος μίλησε καὶ εἶπε:

«Δοξασμένε Ὀδυσσεύα, τώρα πού ἤρθες στὴ χώρα μας, ἐλπίζω νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά σου. Γρήγορα θὰ δῆς τὰ βουνὰ τῆς πατρίδας σου.

» Καὶ σεῖς, ἄρχοντες, ἐλᾶτε νὰ δώσωμε στὸν ξένο μας ἀκόμη ἀπὸ ἓνα δῶρο ὁ καθένας».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὅλοι ἔμειναν σύμφωνοι. Ὑστερὰ πῆγε ὁ καθένας στὸ σπίτι του γιὰ νὰ κοιμηθῇ.

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἄρχοντες ἔστειλαν στὸ πλοῖο τὰ δῶρα. Ἦταν ὁμορφα φορέματα καὶ ἀγγεῖα χρυσὰ καὶ ἀσημένια, δουλεμένα μὲ μεγάλη τέχνη.

Ὑστερὰ οἱ ἄρχοντες πῆγαν στὸ παλάτι, ὅπου ἐτοίμαζαν πλούσιο τραπέζι.

68. Ὁ Ἀλκίνοος κάνει τραπέζι στὸν Ὀδυσσεύα.

Ἀμα ἐτοιμάστηκαν τὰ φαγητὰ καὶ μαζεύτηκαν ὅλοι, τὸ βασιλικὸ ἀντρόγυνο καὶ ὁ Ὀδυσσεύας κάθισαν στὸ ἀπάνω μέρος τοῦ τραπεζιοῦ καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά τους οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου, ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του.

Ὅλοι ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν μὲ μεγάλη ὄρεξη. Καὶ ὁ Δημόδοκος ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ τραγουδοῦσε. Μονάχα ὁ Ὀδυσσεύας δὲν πρόσεχε πολὺ στὴ διασκέδαση. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα νὰ μπῇ στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγῃ. Συχνὰ γύριζε τὸ κεφάλι του καὶ ἔβλεπε πότε θὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος. Καὶ τότε εἶπε στὸν Ἀλκίνοο:

«Βασιλιά, ὁ ἥλιος βασίλεψε καὶ ἑφτασε ἡ ὥρα πού πρέπει νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστή-

σω για την περιποίηση που μου κάματε και για τὰ δῶρα που μου δώσατε. Ποτὲ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν τόση καλοσύνη σας, οὔτε θὰ μπορέσω νὰ ξεπληρώσω ὅσα κάματε για μένα. Εὐχομαι ὅμως στοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δώσουν ὅλα τὰ καλὰ καὶ ποτὲ νὰ μὴ σᾶς βρῇ συμφορά».

Πολὺ εὐχαριστήθηκαν ὅλοι γι' αὐτὰ τὰ καλὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά. Πῆραν στὰ χέρια τους τὰ ποτήρια, ἔκαμαν εὐχὲς στὸ Δία καὶ εὐχήθηκαν στὸν ξένο καλὸ ταξίδι. Τότε σηκώθηκε καὶ ὁ Ὀδυσσεάς μετὰ τὸ ποτήρι του γεμάτο κρασί, τὸ ἔβαλε μετὰ πολλὴ εὐγένεια στὸ χέρι τῆς βασίλισσας καὶ εἶπε:

«Ποτὲ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν τόση καλοσύνη σας».

«Σοῦ εὐχομαι, καλὴ βασίλισσα, εὐτυχισμένα νὰ ζήσης σ' ὅλη σου τὴ ζωὴ. Ἡ χαρὰ ποτὲ νὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ τὸ παλάτι σου ὡς τὴν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς σου, καὶ νὰ χαίρεσαι τὸν καλὸ σου ἄντρα καὶ τὰ χαριτωμένα σου παιδιὰ καὶ τὸ λαό σου».

Αὐτὰ εἶπέ καὶ ἔσφιξε τὸ χέρι ὅλων καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι. Στὴν πόρτα τὸν περίμενε ἕνας πιστὸς ἄνθρωπος τοῦ Ἀλκινόου καὶ τὸν ἐσυνώδεψε ὡς τὸ πλοῖο. Ἀκολούθησαν καὶ τρεῖς ὑπηρέτριες, πού τις ἔστειλε ἡ Ἀρήτη. Ἡ μιὰ κρατοῦσε τὸ ὠραῖο πα-

νωφόρι καὶ τὸ χιτῶνα, ἡ ἄλλη τὸ καλοδουλεμένο κιβώτιο μετὰ τὰ ὠραῖα δῶρα καὶ ἡ ἄλλη τὶς τροφὲς καὶ τὸ κόκκινο κρασί.

69. Ὁ Ὀδυσσεάς φεύγει ἀπὸ τὸ νησεῖ τῶν Φρυγίων.

Ἄμα ἔφτασε ὁ Ὀδυσσεάς στὸ πλοῖο, οἱ ναῦτες ἔστρωσαν στὸ κατάστρωμα ἕνα ὁμορφο χαλί, γιὰ νὰ ξαπλωθῇ ὁ Ὀδυσσεάς. Τοῦ ἔβαλαν λινὰ σκεπάσματα γιὰ νὰ μὴ κρυώσῃ, ἅμα κοιμηθῇ.

Ὁ Ὀδυσσεάς πήδησε στὸ πλοῖο καὶ πλάγιασε ἡσυχά. Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια. Ὑστερα καθίσαν στὰ καθίσματά τους καὶ ἄρχισαν νὰ τραβοῦν κουπί.

Ὑπνος γλυκός, ὕπνος βαθὺς ἔκλεισε σιγὰ σιγὰ τὰ μάτια τοῦ Ὀδυσσεά. Τὸ πλοῖο ταξιδεύοντας πρῶμα ἔσκιζε γρήγορα γρήγορα τὴ θάλασσα. Καὶ πουλὶ πετάμενο δὲν μπορούσε νὰ τὸ προσπεράσῃ.

70. Ὁ Ὀδυσσεάς στήν Ἰθάκη.

Εἶχε φανῇ στήν ἀνατολὴ ὁ αὐγερινός, τὸ λαμπρὸ ἄστρο τῆς αὐγῆς, ὅταν τὸ πλοῖο ἔφτασε στήν Ἰθάκη. Ἄραξε σ' ἕνα μικρὸ λιμανάκι, πού ἦταν πρὸ πέρα ἀπὸ τὴ χώρα. Ἐκεῖ κοντὰ στὸ ἀκρογιάλι ἦταν μιὰ ψηλὴ ἐλιά καὶ δίπλα τῆς μιὰ μεγάλη σπηλιά.

Οἱ ναῦτες τράβηξαν τὸ πλοῖο τους στήν ἀμμουδιά. Ὑστερα σήκωσαν τὸν Ὀδυσσεά ἀπαλὰ μαζί μετὰ τὸ χαλί καὶ τὰ σκεπάσματά του· τὸν ἔβαλαν κάτω στὸν ἄμμο, κοντὰ στὸ στόμα τῆς σπηλιάς, χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ. Ἐπειτα ἔβγαλαν καὶ τὰ δῶρα καὶ τὰ ἔβαλαν κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς, μακριὰ

ἀπὸ τὸ δρόμο γιὰ νὰ μὴν τὰ δῇ κανεὶς διαβάτης.

Ἐβγαλαν τὰ δῶρα καὶ τὰ ἔβαλαν στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς.

Ὑστερα ξαναμπήκαν στὸ πλοῖο τους καὶ ἔφυγαν γιὰ τὴν πατρίδα τους.

Ὁ ἥλιος ἦταν πολὺ ψηλὰ στὸν οὐρανό, ὅταν ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς. Ἐαφνίστηκε ὅταν εἶδε πὼς βρισκόταν στὴ στεριά. Ἔτριψε τὰ μάτια του μὲ τὰ χέρια του καὶ κοίταξε δεξιὰ καὶ ἀριστερά, γιὰ νὰ καταλάβῃ ποῦ βρίσκεται. Τοῦ κάκου ὁμως! Δὲ γνώρισε τὴν πατρίδα του, γιατί καὶ πολλὰ χρόνια ἔλειπε στὰ ξένα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἶχε σκεπάσει μὲ καταχνιὰ ὅλο ἑκείνο τὸ μέρος.

Ἀμέσως τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ πὼς τὸν ἐγέλασαν οἱ Φαίακες καὶ τὸν ἔφεραν σ' ἄλλον τόπο. Πετάχτηκε ὀρθός, ἔβγαλε μεγάλο στεναγμὸ καὶ φώναξε μὲ δάκρυα :

« Ἀλίμονο σὲ μένα! Μὲ γέλασαν οἱ Φαίακες καὶ στὸν ὕπνο μου μὲ παράτησαν σὲ ξένον τόπο. Καὶ ὁμως μοῦ εἶχαν ὑποσχεθῇ πὼς θὰ μὲ φέρουν στὴν Ἰθάκη! »

Αὐτὰ εἶπε καὶ τριγύριζε στὴν ἀκρογιαλιά στενάζοντας. Ἐξαφνα βλέπει ἔμπρός του ἓνα νέο βοσκὸ μὲ φορέματα πολὺ ὁμορφα. Ἐμοιαζε βασιλόπουλο.

Ὁ Ὀδυσσεύς χάρηκε πολὺ πὺ τὸν εἶδε, γιατί ἀπ' αὐτὸν θὰ μάθαινε ποῦ βρισκόταν. Πῆγε κοντὰ του καὶ τοῦ εἶπε :

« Ὡρα καλὴ, καλὸ μοῦ παλικάρι. Εἶμαι ξένος καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἔρχομαι σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Πές μου τὴν ἀλήθεια τί τόπος εἶναι αὐτός καὶ τί ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐδῶ ; »

Ὁ βοσκὸς ἀποκρίθηκε :

« Ἐένε, βέβαια ἀπὸ πολὺ μακρινὸ μέρος ἔρχεσαι, ἀφοῦ δὲν ξέρεις τὴν Ἰθάκη, ποῦ ἔγινε ξακουστὴ σὲ

δλον τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ μεγάλο καὶ τρανὸ βασιλεῖα
της, τὸν Ὀδυσσεά.»

¶ 1. Ἡ Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά.

Χάρηκε ὁ Ὀδυσσεάς, ἅμα ἄκουσε πὼς βρίσκεται
στὴν πατρίδα του. Κρατήθηκε ὁμως καὶ δὲ φανε-
ρώθηκε στὸ νέο. Ἦθελε νὰ μάθῃ πρωτύτερα τί γί-
νεται στὸ σπῖτι του καὶ ὕστερα νὰ φανερωθῇ. Εἶπε
λοιπὸν πὼς ἦταν Κρητικὸς καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὴν πα-
τρίδα του, γιατί μάλωσε μὲ τοὺς πατριῶτες του, καὶ ἄλ-
λα πολλά.

Ὁ βοσκὸς χαμογέλασε, τὸν ἐχάιδεψε μὲ τὸ χέρι
του καὶ στὴ στιγμή πῆρε τὴν ἀληθινὴ του μορφή,
ἔγινε Ἀθηνᾶ.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὰ ἔχασε, ἅμα εἶδε τὴ θεὰ μὲ τὴν
περικεφαλαία της, μὲ τὸ κοντάρι στὸ δεξιὸ της χέρι
καὶ τὴ μεγάλη ἀσπίδα στὸ ἀριστερό.

« Πονηρὲ » τοῦ λέει γελώντας ἡ Ἀθηνᾶ, « σὲ
ποιὸν τὰ λὲς αὐτά; Ἀκόμη δὲ γνώρισες τὴν Ἀθηνᾶ,
ποὺ πάντα σὲ προστατεύει; Καὶ τώρα πάλι ἦρθα ἐ-
δῶ, νὰ σὲ βοηθήσω νὰ κρύψῃς τὰ πολύτιμα δῶρα
καὶ νὰ σοῦ πῶ τί γίνεται στὸ σπῖτι σου. Κοίταξε
ὁμως νὰ ἔχῃς ὑπομονὴ καὶ νὰ μὴ φανερωθῇς σὲ κα-
νένα, οὔτε σὲ ἄντρα οὔτε σὲ γυναῖκα, γιατί χάθη-
κες. Καὶ ὅ,τι καὶ ἂν πάθῃς, νὰ τὸ ὑποφέρῃς χωρὶς νὰ
βγάλῃς λέξη ».

Ὁ Ὀδυσσεάς τῆς εἶπε :

Σ' εὐχαριστῶ, θεά. Ἐσὺ πάντα μὲ προστατεύεις,
ὅταν πολεμοῦσα στὴν Τροία. Ἐσὺ μοῦ ἔδωσες θάρ-
ρος, ὅταν ἔφτασα στὸ νησι τῶν Φαιάκων, καὶ ἐσὺ

μὲ ὠδήγησες στὴ χώρα τους. Ἀλήθεια λοιπὸν, θεά,
ἦρθα στὴν πατρίδα μου; »

— « Ναί, εἶσαι στὴν Ἰθάκῃ » ἀποκρίθηκε ἡ
Ἀθηνᾶ.

» Αὐτὸ εἶναι τὸ λιμανάκι μὲ τὴ μεγάλη ἐλιά.
Νὰ καὶ ἡ σπηλιά, ποὺ συνήθιζες νὰ κάνῃς τόσες θυ-
σίεις. Νὰ καὶ τὸ δασωμένο βουνό »,

Ἡ θεὰ σκόρπισε μονομιᾶς τὴν καταχνιά καὶ
φάνηκαν ὅλα τὰ μέρη· καὶ ὁ Ὀδυσσεάς τὰ γνώρισε.

Βουβὸς καὶ μὲ τὰ μάτια βουρκωμένα ἀπ' τὴ με-
γάλη του χαρά, γονάτισε καὶ φίλησε τὸ ἀγαπημένο
χῶμα τῆς πατρίδας του.

Ὑστερα ἡ θεὰ τοῦ ἔδειξε σὲ ποιοὺ μέρος τῆς σπη-
λιάς νὰ κρύψῃ τὰ δῶρα καὶ τοῦ ἱστόρησε τὴν κα-
τάσταση τοῦ σπιτιοῦ του.

« Εἶναι τρεῖς ὁλόκληρα χρόνια τώρα, τοῦ λέει
ἡ θεά, ποὺ ἔχουν μαζευτῇ στὸ παλάτι σου οἱ πρὶν
πλούσιοι νέοι τῆς Ἰθάκῃς καὶ τῶν ἄλλων νησιῶν.
Προσπαθοῦν μὲ πλούσια δῶρα νὰ κάμουν τὴ γυναί-
κα σου νὰ σὲ λησμονήσῃ καὶ νὰ πάρῃ ἕναν ἀπ' αὐ-
τοὺς ἄντρα. Μὰ ἡ φρόνιμη καὶ γνωστὴ Πηνελόπη
κλαίει μέρᾳ νύχτα γιὰ σένα καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα
πότε νὰ γυρίσῃς ».

Ὁ Ὀδυσσεάς πολὺ ταραχτήκε ὅταν ἄκουσε τὰ
λόγια αὐτά καὶ εἶπε :

« Μεγάλη θεά! Μὲ τί τρόπο νὰ σ' εὐχαριστήσω
ὅπως σοῦ ἀξίζει; Ἄν δὲν μοῦ τὰ ἔλεγες ὅλα, ἕνα
πρὸς ἓνα, ποιοὺς ἔξερε τί μπορούσα νὰ πάθω μέσα
στὸ σπῖτι μου! »

» Καὶ τώρα ὠδήγησέ με τί νὰ κάμω. Ἄν μὲ

βοηθήσης ἐσύ, θεά, μπορῶ μονάχος μου καὶ μὲ τοιαύτους νὰ τὰ βάλω ».

Ἡ Ἀθηνᾶ ἀποκρίθηκε :

« Ἐχε θάρρος, Ὀδυσσεύς. Ἐγὼ πάντα θὰ εἶμαι κοντά σου καὶ θὰ σὲ βοηθῶ. Μὰ γιὰ νὰ πετύχῃς αὐτὸ ποὺ θέλεις, πρέπει νὰ γίνῃς ἀγνώριστος.

» Θὰ γίνῃς γέρος καὶ καμπούρης, μὲ λίγα κάτασπρα μαλλιά, μὲ πρόσωπο ζαρωμένο καὶ μὲ ροῦχα κουρελιασμένα καὶ βρώμικα. Ἔτσι κανεὶς δὲ θὰ σὲ γνωρίσῃ.

» Καὶ πρῶτα πρῶτα, νὰ πᾶς στὸν πιστό σου τὸ χοιροβοσκό, τὸν Εὐμαιο, ποὺ ἀγαπᾷ πολὺ τὸ παιδί σου καὶ ὅλο σου τὸ σπιτικό. Θὰ τὸν βρῇς νὰ βόσκει τοὺς χοίρους σου κοντὰ πρὸς τὴν πηγὴ τὴν Ἀρεθούσα. Ἀπ' αὐτὸν θὰ μάθῃς ὅλο ὅσα γίνονται στὸ σπίτι σου.

» Ἐγὼ στὸ μεταξὺ θὰ πάω στὴ Σπάρτη ν' ἀνταμώσω τὸ παιδί σου, νὰ τὸ φέρω πίσω ἐδῶ. Ταξίδεψε ὥς ἐκεῖ γιὰ νὰ ρωτήσῃ τὸ Μενέλαο γιὰ σένα, ἂν βρῖσκεσαι ἀκόμη στὴ ζωὴ ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ θεὰ καὶ ἄγγιξε τὸν Ὀδυσσεύς μὲ τὸ χρυσὸ ραβδί της. Ἀμέσως ζάρωσε τὸ ὄρατό του κορμί· ἔπεσαν τὰ μαλλιά του καὶ ἐγένετο ἕνας γέρος καμπούρης, ντυμένος μὲ παλιόρουχα. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἕνα χοντρὸ ραβδί ζητιάνου καὶ στὸν ὤμο του βρέθηκε κρεμασμένο ἕνα παλιὸ ταγάρι μὲ πολλὰ μπαλῶματα.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔκαμε ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Σπάρτη νὰ φέρῃ τὸν Τηλέμαχο.

72. Πῶς δέχτηκε ὁ χοιροβοσκὸς τὸν Ὀδυσσεύς.

Σιγὰ σιγὰ ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ ἕνα στενὸ μονοπάτι, ποὺ ἦταν ὅλο πέτρες, ἀνέβηκε στὸ δασωμένο βουνὸ καὶ ἔφτασε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ χοιροβοσκοῦ.

Τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ νὰ κάθεται ἔξω στὴν αὐλή, ποὺ ἦταν πολὺ μεγάλη.

Ὁ Εὐμαιοὺς εἶχε χτίσει μὲ μεγάλες πέτρες μιά μάντρα γιὰ τοὺς χοίρους, καὶ τὴν εἶχε φράξῃ μὲ ἀγκαθωτὰ κλαδιὰ ἀγριαπιδιάς. Γύρω ἀπὸ τὴν μάντρα εἶχε μπήξῃ στὴ σειρὰ πολλὰ χοντρά καὶ μεγάλα παλούκια ἀπὸ ξύλο βελανιδιάς.

Ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ ὁ Εὐμαιοὺς ἔκοβε πετοὶ ἀπὸ τομάρι βοδιοῦ, γιὰ νὰ κάμῃ πέδιλα.

Τέσσερα μαντρόσκυλα μεγάλα καὶ ἀγρία, μόλις εἶδαν τὸν Ὀδυσσεύς γάβγισαν δυνατὰ καὶ χύθησαν ἐπάνω του. Ὁ Ὀδυσσεύς γιὰ νὰ μὴν τ' ἀγριέψῃ κάθισε καταγῆς, καὶ ἄφησε τὸ ραβδί του νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ χέρι του.

Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν καταξέσκιζαν οἱ σκύλοι, ἂν δὲν ἔτρεχε ὁ Εὐμαιοὺς ἀμέσως νὰ τοὺς διώξῃ, μὲ φωνὲς καὶ μὲ πέτρες. Ὑστερὰ εἶπε στὸν Ὀδυσσεύς :

« Κακόμοιρε γέρο, λίγο ἔλειψε νὰ σὲ κομματιάσουν τὰ σκυλιὰ μου. Μὰ ἔλα, δώσε μου τὸ χέρι σου καὶ σήκω νὰ πᾶμε στὴν καλύβα μου, νὰ σοῦ δώσω κάτι νὰ φᾶς καὶ νὰ πιῇς ».

Ἐμπρὸς ὁ χοιροβοσκὸς καὶ πίσω ὁ γέρος κίνησαν γιὰ τὴν καλύβα.

73. Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεύς γιὰ τὸ σπῖτι του.

Στὸ δρόμο πὺ πηγαιναν, λέει ὁ χοιροβοσκὸς στὸν Ὀδυσσεύα.

« Ξένε, μοῦ φαίνεται πολὺ βασανισμένος. Μὰ καὶ ποιὸς εἶναι χωρὶς βάσανα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο! Μήπως θαρρεῖς πῶς κι ἐγὼ ἔχω λιγότερες πίκρες καὶ βάσανα; Ἀχ! νὰ ἤξερες τί ὑποφέρω κάθε μέρα γιὰ τὸν καλὸ μου τὸν ἀφέντη! Ποιὸς ξέρει, ἂν βρίσκεται στὴ ζωὴ! Καὶ ἂν εἶναι ἀκόμη ζωντανός, ποιὸς ξέρει ποῦ νὰ βρίσκεται καὶ τί βάσανα τραβᾷ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐδῶ τοῦ καταστρέφουν τὴν παρουσία του! »

Μετὴν ὁμιλία ἔφτασαν κι οἱ δυὸ στὴν καλύβα καὶ μπήκαν μέσα. Ἀμέσως ὁ Εὐμαιοὺς ἔστρωσε καταγῆς πυκνὰ κλαδιὰ κι ἀποπάνω ἔρριξε μιὰ μαλλιαρὴ καὶ μαλακιὰ προβιά. Ἐκεῖ ἔβαλε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ.

Ὁ Ὀδυσσεύς χάριξε γιὰ τὴ μεγάλη περιποίησιν πὺ τοῦ ἔκαμε ὁ Εὐμαιοὺς καὶ τοῦ εἶπε:

« Μακάρι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοί, καλέ μου ἄνθρωπε, ὅ,τι θέλει ἡ καρδιά σου ».

Ὁ Εὐμαιοὺς ἀποκριθῆκε:

« Ξένε μου, τὸ ἔχω μεγάλη ἁμαρτία νὰ ἐρῇ ξένος στὴν καλύβα μου καὶ νὰ μὴν τὸν καλοδεχτῶ. Οἱ ξένοι κι οἱ ζητιάνοι εἶναι ἄνθρωποι τῶν θεῶν. Δυποῦμαι μονάχα, πὺ δὲν μπορῶ νὰ σ' εὐχαριστήσω ὅπως θέλει ἡ ψυχὴ μου. Οἱ δοῦλοι, καθὼς ξέρεις, δὲν ἔχουν πολλὰ πράματα νὰ δίνουν, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχουν καινούρια ἀφεντικά.

» Ἀχ, ὁ κακόμοιρος δὲν εἶχα τύχη νὰ ζήσῃ ὁ ἀ-

φέντης μου! Αὐτὸς μ' ἀγαποῦσε καὶ θὰ μοῦ ἔδινε ὅ,τι δίνουν οἱ καλοὶ ἀφεντικοὶ στοὺς πιστοὺς δούλους των. Μὰ τί κάθομαι καὶ λέω; Ἐκεῖνος χάθηκε πιά, πὺ νὰ χαθῇ ὅλη ἡ γενιά τῆς Ἑλένης, πὺ ἔστειλε στὸν Ἀδὴ τόσα παλικάρια ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς καὶ πῆγε στὸ μαντρί κι ἔφερε δυὸ γουρουνάκια. Τὰ ἔσφαξε, τὰ τσουρούφλισε στὴ φωτιά, τὰ ἔκοψε κομμάτια, τὰ πέρασε στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψησε.

« Ἐλα, ξένε μου » λέει τότε στὸν Ὀδυσσεύα. « Τρῶγε ἀπ' αὐτὰ πὺ ἔχομε. Οἱ μεγάλοι χοῖροι, δὲν εἶναι γιὰ μᾶς. Τοὺς τρῶνε οἱ κακοὶ μνηστῆρες, πὺ μαζεύτηκαν στὸ σπῖτι τῆς κυρᾶς μου καὶ τοὺς ρημάζουν, χωρὶς νὰ φοβῶνται οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους.

» Αὐτοί, ξένε μου, εἶναι χειρότεροι κι ἀπὸ τοὺς κλέφτες. Οἱ κλέφτες, ἅμα ἀρπάξουν ὅ,τι βροῦν, φεύγουν βιαστικά, γιὰτὶ ἔχουν κάποιο φόβο μέσα τους. Οἱ μνηστῆρες ὁμως ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ καταστρέφουν τὴν παρουσία τοῦ ἀφέντη μου χωρὶς κανένα φόβο.

» Δὲν τρῶνε οἱ ἀθεόφοβοι ἕνα ἢ δυὸ σφαχτὰ τὴν ἡμέρᾳ τρῶνε πολὺ περισσότερα. Ἄν ρωτᾶς καὶ γιὰ ψωμὶ καὶ κρασί, δὲ βρίσκεις λογαριασμό. Οἱ δοῦλοι κι οἱ δούλες δὲν προφταίνουν νὰ κουβαλοῦν. Καὶ πάλι, μ' ὅλο αὐτὸ τὸ σκόρπισμα πὺ γίνεται, ὁ ἀφέντης μου ἔχει ἀκόμη ἀρκετά, γιὰτὶ ἦταν πολὺ πλούσιος. Ἐχει ἀκόμη πολλὰ κοπάδια χοίρους, πρόβατα καὶ γίδια. Τὰ φυλάγουν καλοὶ βοσκοί, καὶ κάθε μέρα ἔχουν διαταγὴ νὰ φέρνῃ ὁ καθένας στοὺς μνηστῆρες τὸ καλύτερο σφαχτό. Κι ἐγὼ ὁ κακόμοι-

ρος κάθε πρωί διαλέγω τὸν παχύτερο χοῖρο καὶ τὸν στέλνω στὴ χώρα. Δὲν τὸν πηγαίνω μόνος μου, γιατί ἡ καρδιά μου δὲ βαστά νὰ βλέπω μὲ τὰ μάτια μου αὐτὰ ποὺ γίνονται ».

Ἐνῶ ὁ Εὐμαιὸς μιλοῦσε, ὁ Ὀδυσσεύς ἔτρωγε καὶ ἔκανε μὲ τὸ νοῦ του σχέδια, πῶς νὰ σκοτώσῃ τοὺς μνηστήρες.

74. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὸν Εὐμαιο.

Ἀφοῦ χόρτασε ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Εὐμαιο τοῦ ἔδωσε ἓνα ξύλινο ποτήρι γεμάτο κρασί. Ὁ Ὀδυσσεύς τὸ ἤπιε μ' εὐχαρίστηση καὶ ὕστερα τὸν ἐρώτησε.

« Καλέ μου ἄνθρωπε, δὲ μοῦ λές τ' ὄνομα τοῦ ἀφέντη σου; Μπορεῖ νὰ τὸν ἐγνώρισα πουνενὰ ἢ νὰ ἔμαθα τίποτε γι' αὐτόν, καὶ νὰ σοῦ δώσω καμιά πληροφορία ».

— « Σώπα, γέρο μου, καὶ ἀπὸ τέτοια εἵμαστε χορτάτοι. Οὔτε ἡ κυρά μου, οὔτε τὸ παιδί της πιστεύουν πιά σὲ τέτοιες πληροφορίες. Ὅποιος ζητιάνος ἐρθῇ στὸ νησί μας, πάει στὴν κυρά μου καὶ τῆς λέει, πῶς εἶδε τάχα τὸν ἀφέντη μου, τὸν Ὀδυσσεά, καὶ κουβέντιασε μαζί του, καὶ πῶς σὲ λίγες ἡμέρες θὰ γυρίσῃ. Κι αὐτὴ ἡ καημένη τὸν φιλοξενεῖ καὶ τοῦ δίνει πολλὰ δῶρα.

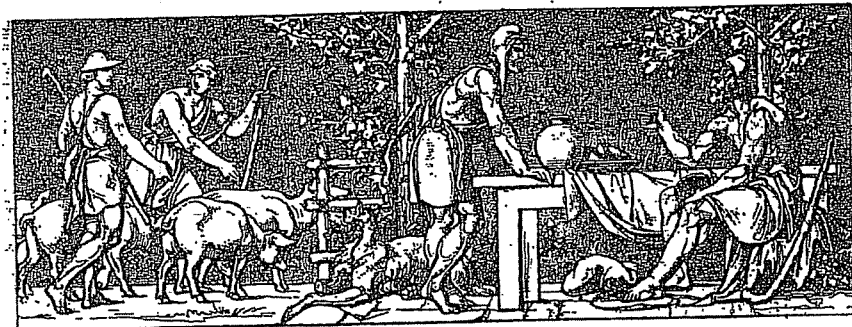
» Κι ἡ ἀφεντιά σου τώρα, γέρο μου, δὲν εἶναι παράξενο νὰ φτιάσῃς καμιά τέτοια ἱστορία γιὰ νὰ πάρῃς κανένα ποκάμισο καὶ κανένα πανωφόρι. Μὰ μὴ χάνεις τὸν κόπο σου ἄδικα. Ἐμεῖς δὲν ἔχομε πιά καμιά ἐλπίδα. Ὁ ἀφέντης μου χάθηκε. Δὲ θὰ τὸν ξαναἰδοῦμε πιά. Ποιὸς ξέρει σὲ ποιά ἀμμουδιά

σαπίζουν τὰ κόκαλά του, ἢ ποιοὶ σκύλοι ἢ ὄρνια τὸν ἔφαγαν! Ἐγώ, ὅσα χρόνια καὶ ἂν περάσουν, ποτὲ δὲ θὰ τὸν ξεχάσω, γιατί μ' ἀγαποῦσε σὰν παιδί του. Τέτοιο καλὸ ἀφέντη δὲ θὰ τὸν ξαναβρῶ ».

— « Καὶ πῶς σὲ λένε; » ρώτησε ὁ Ὀδυσσεύς τὸ χοιροβοσκό.

— « Εὐμαιο » ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

— « Ἄκουσε λοιπόν, Εὐμαιο. Ἀφοῦ δὲν πιστεύεις στὰ λόγια μου, ἔλα νὰ σοῦ κάμω ὄρκο, πῶς γνωρίζω τὸν Ὀδυσσεά καὶ πῶς γρήγορα θὰ γυρίσῃ. Μὲ ὅλη τὴ φτώχεια ποὺ μὲ δέρνει, δὲ ζη-

τῶ πληρωμὴ γιὰ τὴν καλὴ εἶδηση, προτοῦ νὰ ἐρθῇ ἐδῶ ὁ Ὀδυσσεύς. Μισῶ σὰν τὸ χάρο τὸν ψεύτη, ποὺ λέει ψέματα γιὰ νὰ πάρῃ χρήματα. Σοῦ ὀρκίζομαι λοιπόν στὸ Δία καὶ στὸ ψωμί ποὺ τρώμε τὴ στιγμή αὐτή, πῶς ὁ ἀφέντης σου αὐτόν τὸ μῆνα ἢ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄλλου θὰ εἶναι ἐδῶ ».

Ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς χαμογέλασε καὶ εἶπε:

« Ἐλα, γέρο, πίνε ἤσυχα τὸ κρασί σου καὶ ἄφησε τὰ παραμύθια σου. Ἄς ἀλλάξουμε ὁμιλία, γιατί ραγίζεται ἡ καρδιά μου, ὅταν κανεῖς μοῦ θυμίζῃ τὸν ἀφέντη μου. Ἄμποτε νὰ γυρίσῃ, ὅπως λαχτα-

ρόων ὁ γερο-Λαέρτης ὁ πατέρας του, ἡ Πηνελόπεια καὶ ὁ Τηλέμαχος.

» Καὶ τώρα, σὰ νὰ μὴ μᾶς ἔφταναν ὅσα τραβοῦμε, μᾶς ἦρθε καὶ ἄλλη συμφορὰ. Δὲν ξέρω ποῖος κακὸς δαίμονας ἔβαλε στὸ νοῦ τοῦ Τηλεμάχου νὰ πάη στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη, μήπως μάθῃ τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του. Οἱ μνηστῆρες τὸ ἔμαθαν πῶς ἔφυγε, καὶ παραφυλάγουν μὲ τὸ πλοῖο νὰ τὸν σκοτώσουν στὸ γυρισμό. Οἱ θεοὶ ἅς βάλουν πιά τὸ χέρι τους.

» Τώρα, γέρο μου, εἶναι ἡ δική σου σειρά, νὰ μοῦ πῆς ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, πὰ εἶναι ἡ πατρίδα σου καὶ τί βάσανα εἶχες ».

ΥΣ. Πῶς ὁ Εὐμαιοὺς περιποιήθηκε τὸν Ὀδυσσεύα.

Ὁ Ὀδυσσεύας θυμήθηκε τὴ συμβουλή τῆς Ἀθηναῖς καὶ δὲ φανέρωσε στὸν Εὐμαιο ποῖος εἶναι. Ἐφτιάσε μὲ τὸ νοῦ του μιὰ πλαστή ἱστορίαν καὶ εἶπε πῶς ὅταν ἦταν νέος, πολέμησε στὴν Τροία, καὶ κεῖ εἶχε γνωρίσει τὸν Ὀδυσσεύα. Πλανήθηκε σὲ πολλοὺς τόπους. Σ' ἓνα ταξίδι κακοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἄρπαξαν ὅτι εἶχε, τοῦ φόρεσαν αὐτὰ τὰ κουρέλια καὶ τὸν πέταξαν σὲ μιὰν ἄκρην τοῦ νησιοῦ.

Στὸ μεταξὺ βασίλευσε ὁ ἥλιος καὶ σὲ λίγο γύρισαν οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τῶν χοίρων καὶ τοὺς ἔκλεισαν στὰ μαντριά τους. Τότε ὁ χοίροβοσκὸς γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ξένο ἔσφαξε ἓναν παχὺ χοῖρο πέντε χρονῶν, τὸν ἔκοψε κομμάτια, τὰ πέρασε στὶς σοῦβλες καὶ τὰ ἔψησε.

Τὸ πρῶτο κομμάτι τὸ ἀφιέρωσε στοὺς θεοὺς.

Τὰ ἄλλα τὰ μοίρασε στοὺς συντρόφους του. Στὸν Ὀδυσσεύα ἔδωσε τὸ καλύτερο κομμάτι, τὴ ράχη ὀλόκληρη.

Ὁ Ὀδυσσεύας χάριξε γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ ποὺ τοῦ ἔκαμε ὁ Εὐμαιοὺς καὶ τοῦ εἶπε :

« Μακάρι νὰ σὲ ἀγαπήσουν ὅλοι οἱ θεοὶ ὅπως ἐγὼ σὲ ἀγάπησα, γιὰτὶ ἂν καὶ μὲ βλέπεις σὲ τέτοια κατὰστασι, μὲ δέχεσαι τόσο φιλόξενα ».

Ὑστερα ὁ Εὐμαιοὺς τοῦ ἔστρωσε προβίες γιὰ νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στὴ φωτιά. Ἐκεῖ ξαπλώθηκε ὁ Ὀδυσσεύας καὶ σκεπάστηκε μὲ μιὰ χοντρή καὶ μεγάλη κάπα, ποὺ τοῦ ἔδωσε γιὰ σκέπασμα ὁ χοίροβοσκός.

Ὁ Εὐμαιοὺς κρέμασε ἀπὸ τὸν ὦμο του τὸ σπαθί του καὶ τυλίχτηκε καλὰ μὲ τὸ μεγάλο πανωφόρι του. Ἐπειτα καληνύχτησε τὸν ξένο του καὶ πῆγε, ὅπως συνήθιζε, νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στοὺς χοίρους, μέσα σὲ μιὰ βαθιὰ σπηλιά ποὺ δὲν τὴν ἐπίανε ὁ βοριάς.

ΜΕΡΟΣ Δ

76. Ἡ Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο.

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ πῆγε στὴ Σπάρτη.

Ἦταν νύχτα κι ὅλοι κοιμόνταν στὸ παλάτι τοῦ Μενελάου.

Ἡ Ἀθηνᾶ μπῆκε μέσα καὶ βρῆκε τὸν Τηλέμαχο ἄγρυπνο, γιατί ἡ ἔνοια τοῦ πατέρα του δὲν τὸν ἄφηνε νὰ κλείσῃ μάτι.

« Τηλέμαχε τοῦ λέει ἡ θεὰ, δὲν εἶναι πιά καλὸ νὰ μένης μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι σου. Ἡ μητέρα σου ἔμαθε πὼς ἔφυγες μὲ πλοῖο κι ἔχει μεγάλη λύπη. Ἀκουσε καὶ ἓνα ἄλλο. Στὸ στενὸ ποῦ εἶναι ἀνάμεσα στὴν Κεφαλληνία καὶ στὴν Ἰθάκη, σοῦ ἔχουν στήσει καρότερι οἱ μνηστήρες γιὰ νὰ σὲ σκοτώσουν. Γι' αὐτό, ἅμα φτάσης κοντὰ σ' αὐτὰ τὰ νησιά, νὰ προσέξῃς νὰ περάσῃς ἀπὸ κεῖ νύχτα καὶ πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ στεριά. Κι ὅταν φτάσῃς στὸ ποῦ κοντινὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἰθάκης, στείλε τὸ πλοῖο καὶ τοὺς συντρόφους σου στὴ χώρα, καὶ σὺ πῆγαινε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ σου χοιροβοσκοῦ, στὸν Εὐρυμαῖο, νὰ περάσῃς ἐκεῖ τὴ νύχτα. Μὴ λησμονήσῃς νὰ εἰδοποιήσῃς τὴ μητέρα σου πὼς γύρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου γερός ».

77. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴν Ἰθάκη.

Ὅταν ἄρχισε νὰ γλυκοχαράζῃ, ὁ Τηλέμαχος ξύπνησε τὸν Πεισίστρατο καὶ τοῦ εἶπε:

« Σήκω, Πεισίστρατε, πρέπει νὰ φύγωμε ἀμέσως ».

— « Ἄς περιμένωμε λίγο, τοῦ λέει ὁ Πεισίστρατος, ὥσπου νὰ σηκωθοῦν ὁ Μενέλαος κι ἡ Ἑλένη ».

Ὅταν φώτισε καλὰ ἡ μέρα, σηκώθηκε καὶ ὁ Μενέλαος κι εἶδε τοὺς νέους, ποὺ ἦταν ἔτοιμοι γιὰ ταξίδι.

« Μενέλαε » τοῦ λέει τότε ὁ Τηλέμαχος, « ἄρκετὲς ἡμέρες μείναμε στὸ παλάτι σου. Εἶναι καιρὸς πιά νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου ».

Ὁ Μενέλαος ἀποκρίθηκε :

« Δὲν ἤθελα νὰ φύγῃς τόσο γρήγορα παιδί μου, μὰ ἀφοῦ ἐσὺ τὸ θέλεις, πῆγαινε στὸ καλὸ. Μείνε μόνάχα μιὰ στιγμή ἀκόμη, γιὰ νὰ ἐτοιμάσω τὰ δῶρα ποὺ θὰ σοῦ δώσω ».

Κι ἀμέσως πηγαίνει μὲ τὴν Ἑλένη στὴ μοσκομυρισμένη κάμαρα, ποὺ φύλαγαν τὰ πλούτη τους. Ὁ Μενέλαος πῆρε ἓνα χρυσὸ ποτήρι κι ἓνα μικρὸ ἀσημένιο πιθαράκι, ποὺ ἦταν τὰ χεῖλη τοῦ χρυσά. Ἡ Ἑλένη διάλεξε ἓναν πέπλο ὀλοκέντητο, πολὺ πολὺ ὠραῖο, ποὺ τὸν εἶχε κεντήσει μὲ τὰ χέρια της.

Ὁ Τηλέμαχος εὐχαρίστησε τὸ βασιλικὸ ζευγάρι γιὰ τὰ πολύτιμα δῶρα καὶ γιὰ τὴν εὐγενικὴ φιλοξενία.

Πλούσιο τραπέζι τοὺς περίμενε. Ἐφαγαν καλὰ καὶ ἤπιαν ὕστερα ἀποχαιρέτησαν τὸ Μενέλαο καὶ τὴν Ἑλένη, ἀνέβηκαν στὸ ἀμάξι καὶ ξεκίνησαν.

Τ' ἄλλα πετοῦσαν σὰν πουλιά: καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἄλλης ἡμέρας ἔφτασαν στὴν Πύλο. Ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος λέει στὸν Πεισίστρατο:

« Γλυκέ μου φίλε, θὰ κάμης αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ ζητήσω; Ἐμεῖς εἴμαστε φίλοι ἀπὸ τὰ γονικά μας, ἔχομε τὴν ἴδια ἡλικία καὶ αὐτὸ τὸ ταξίδι μᾶς ἔκαμε ν' ἀγαπήσωμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο σὰν ἀδερφό. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, μὴ μὲ πᾶς στὸ σπῖτι σας. Ὁ πατέρας σου θὰ θελήσῃ νὰ μὲ κρατήσῃ γιὰ νὰ μὲ φιλοξενήσῃ, καὶ ἐγὼ βιάζομαι πολὺ νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου ».

Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι καὶ ξεκίνησαν.

— « Γι' ἀγάπη σου θὰ κάμω αὐτὸ ποὺ μοῦ ζητᾷς » εἶπε ὁ Πεισίστρατος, καὶ ἀμέσως ἔστρεψε τ' ἄλογα γιὰ τὸ ἀκρογιάλι, ὅπου περὶμενε τὸ πλοῖο. Πῆρε τὰ δῶρα ἀπὸ τὸ ἀμάξι καὶ τὰ ἔβαλε στὴν πρὺμη. Ἀποχαιρέτησε τὸν Τηλέμαχο, τοῦ εὐχήθηκε καλὸ ταξίδι καὶ γύρισε τ' ἄλογα γιὰ τὴν Πύλο.

Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια, ἀπλώσαν τὰ πανιά καὶ ἔβαλαν πλώρη γιὰ τὴν Ἰθάκη. Ἡ Ἀθηναίους ἔστειλε πρίμο ἀεράκι καὶ τὸ πλοῖο πετοῦσε σὰ σαῖτα πάνω στὰ κύματα.

Μὲ τὴ βοήθειο τῆς θεᾶς γλίτωσε ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὸ καρτέρι ποὺ τοῦ εἶχε στήσει ὁ Ἀντίνοος στὸ στενό. Ἐφτασε σὲ μιὰ ἔρημη ἀκρογιαλιά τῆς

Ἰθάκης καὶ μόλις πήδησε ἔξω εἶπε στοὺς συντρόφους του :

« Ἐσεῖς πηγαίνετε μὲ τὸ πλοῖο στὴ χώρα. Ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἐσοχή, νὰ ἰδῶ τί γίνεται στὰ κτήματα μου ».

Καὶ κίνησε ἴσια γιὰ τὴν καλύβα τοῦ χοίροβοσκου τοῦ.

78. Ὁ Τηλέμαχος στὸν Εὐμαιο

Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Εὐμαιοὺς ξύπνησαν πολὺ πρωί.

Μόλις σηκώθηκαν, ὁ Εὐμαιοὺς ἔστειλε τοὺς ἄλλους βοσκούς, στὰ λιβάδια μὲ τοὺς χοίρους. Αὐτὸς ἔμεινε στὴν καλύβα μὲ τὸν Ὀδυσσεά.

Ἐξαφνα ἀκούστηκαν πατήματα. Οἱ σκύλοι ὄμως δὲ γάβγισαν, μόνο κουνούσαν τὴν οὐρά τους. Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὸν Εὐμαιο :

« Χωρὶς ἄλλο κάποιος φίλος σου ἔρχεται, γιὰ τὰ σκυλιὰ δὲ γαβγίζουν ».

Πρὶν τελειώσῃ τὴν ὁμιλία του, ὁ Τηλέμαχος μπῆκε στὴν αὐλή. Ὁ Εὐμαιοὺς ἔαφνίστηκε, τινάχτηκε ἀπάνω καὶ ἔτρεξε νὰ καλοδεχτῇ τὸν κύριό του. Τὸν ἀγκάλιασε, ὅπως ἀγκαλιάζει ὁ πατέρας τὸ μονάκριβό του παιδί, ποὺ γυρίζει ἀπὸ τὰ ξένα, τοῦ φίλησε τὰ χέρια καὶ τοῦ εἶπε μὲ μάτια δακρυσμένα :

« Ἦρθες, Τηλέμαχέ μου, καλέ μου ἀφέντη! Μεγάλη ἀνησυχία εἶχα μήπως δὲ σὲ ξαναἰδῶ. Ἐλα, παιδί μου, ἔλα μέσα νὰ χαρῇ ἡ καρδιά μου, ποὺ ἤρθες στὴν καλύβα μου μόλις γύρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου. Τώρα δὲν ἔρχεσαι συχνὰ ἐδῶ ἔξω. Σοῦ ἀρέσει νὰ μένης στὴ χώρα καὶ νὰ βλέπης τοὺς καταραμένους μνηστήρες ».

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε :

« Ἦρθες Τηλέμαχέ μου, καλέ μου ἀφέντη! » (σ. 127).

« Καλέ μου Εὐμαίε, ἐγὼ πάντα σὲ θυμοῦμαι. Καὶ τώρα ἐπίτηδες ἦρθα ἐδῶ, γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ καὶ γιὰ νὰ μάθῶ τί κάνει ἡ μητέρα μου ».

— « Ἡ μητέρα σου παιδί μου, εἶπε ὁ Εὐμαίος, κλαίει καὶ ἀναστενάζει νύχτα μέρα ».

Ὁ Τηλέμαχος ἔδωσε τὸ κοντάρι τοῦ στόν Εὐμαίῳ καὶ ὕστερα μπῆκε στὴν καλύβα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀμέσως σηκώθηκε καὶ προσέφερε τὴ θέση τοῦ στόν Εὐμαίῳ. Ὁ Τηλέμαχος δὲ δέχτηκε καὶ τοῦ εἶπε:

« Κάθισε ξένε, στὴ θέση σου θὰ βρεθῇ καὶ γιὰ μένα τόπος. Ὁ Εὐμαίος θὰ φροντίσῃ γι' αὐτό ».

Ὁ Ὀδυσσεύς ξανακάθισε στὴ θέση τοῦ. Στ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ Εὐμαίος ἔκοψε τρυφερὰ κλαδιὰ, τὰ ἔστρωσε καταγῆς καὶ ἄπλωσέ ἀπάνω μαλακὰς προβιές. Ἐκεῖ κάθισε τὸ μονάκριβο παιδί τοῦ Ὀδυσσεύ.

Κοιτάζοντας τὸν ξένο ὁ Τηλέμαχος ρώτησε τὸ χοιροβοσκό.

« Ἀπὸ ποῦ σοῦ ἦρθε αὐτὸς ὁ ξένος καὶ τί θέλει ; »

— « Μοῦ εἶπε, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαίος, πὼς εἶναι ἀπὸ τὴν Κρήτη, πὼς πλανήθηκε χρόνια πολλὰ στὰ ξένα, καὶ πὼς βασανίστηκε πολὺ. Μοῦ ἦρθε στὴν καλύβα μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα καὶ τὸν ἔλυπῃθηκα πολὺ. Εἶχα σκοπὸ ὕστερα ἀπὸ δύο μέρες νὰ τὸν στείλω στὸ παλάτι, γιὰτὶ ἐδῶ ὅσο καὶ ἂν θέλω, δὲν μπορῶ νὰ τὸν περιποιηθῶ ».

— « Εὐμαίε, εἶπε ὁ Τηλέμαχος, πὼς νὰ δεχθῶ τὸν ξένο στὸ παλάτι μου, ποῦ οἱ κακοὶ μνηστῆρες οὔτε στιγμή δὲ θὰ τὸν ἀφήσουν ἤσυχο; Καὶ ἐγὼ τότε θὰ λυποῦμαι, ποῦ δὲ θὰ μπορῶ νὰ τὸν βοηθῇ—

σω. Μιά φορά πού ἦρθε στήν καλύβα σου, κράτησέ τον ἐδῶ. Ἐγὼ θὰ σοῦ στείλω καὶ φαγητὰ καὶ ροῦχα. Κι ἀργότερα θὰ φροντίσω νὰ τὸν στείλω δόπου θέλει ἡ καρδιά του ».

Δειλὰ δειλὰ μίλησε κι ὁ Ὀδυσσεύς τότε καὶ εἶπε :

« Καλὸ μου βασιλόπουλο, σ' εὐχαριστῶ πολὺ πολὺ γιὰ τὰ καλὰ σου λόγια. Μὰ ὁ νοῦς μου δὲν τὸ χωρεῖ, πῶς ἓνα παλικάρι σὰν καὶ σένα ἀφήνει στὸ παλάτι του νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν οἱ μνηστήρες. Ἄν ἦμουν νέος ὅπως σύ, καὶ παιδί τέτοιου ξακουσμένου πατέρα, ἄς μοῦ ἔκοβαν ἀμέσως τὸ κεφάλι μου, ἂν δὲν τοὺς σκότωνν ὅλους. Καὶ ἂν δὲν τὸ κατῶρθωνα, γιατί θὰ ἦταν πολλοί, θὰ προτιμοῦσα νὰ πέσω νεκρὸς μέσα στὸ παλάτι μου παρὰ νὰ βλέπω κάθε μέρα τ' ἄπρεπά των καμώματα ».

— « Ἐένε, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, μὲ τὸ δίκιο σου τὰ λὲς αὐτά, γιατί δὲν ξέρεις καλὰ τί τρέχει. Οἱ μνηστήρες δὲν εἶναι πέντε ἢ δέκα. Εἶναι ὅλα τὰ καλύτερα παλικάρια ἀπὸ τὰ νησιὰ γύρω κι οἱ καλύτεροι νέοι τῆς Ἰθάκης. Χωρὶς ἄλλο θὰ μὲ θανατώναν, ἂν ἔκανα αὐτὸ πού εἶπες τώρα. Μὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι στὸ χέρι τῶν θεῶν. Καὶ τώρα, Εὐμαιε, πῆγαινε στὴ χώρα καὶ πὲς κρυφὰ στὴ μητέρα μου πὼς γύρισα καλὰ ἀπὸ τὴν Πύλο καὶ εἶμαι ἐδῶ ».

Ὁ Εὐμαιοὺς ἀμέσως φόρεσε τὰ πέδιλά του, πῆρε τὸ ραβδί του καὶ ξεκίνησε βιαστικά.

79. Ὁ Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύ.

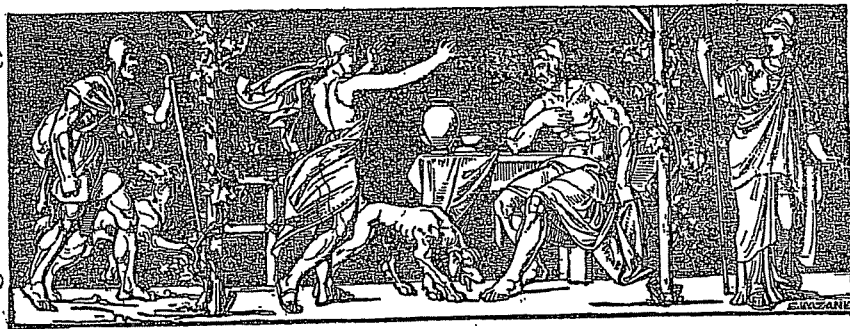
Μόλις ἔφυγε ὁ Εὐμαιοὺς καὶ νά, προβάλλει μὲ τὴ θεϊκὴ τῆς ὕψης ἡ Ἀθηναῖα ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα καὶ κάνει νόημα στὸν Ὀδυσσεύ νὰ βγῇ ἔξω.

Ὁ Τηλέμαχος δὲν τὴν εἶδε οὔτε κατάλαβε τίποτε. Μονάχα ὁ Ὀδυσσεύς τὴν εἶχε δεῖ καὶ βγῆκε.

Τότε ἡ Ἀθηναῖα τοῦ εἶπε :

« Ὀδυσσεά, καιρὸς εἶναι πιά νὰ φανερωθῇς στὸ παιδί σου. Συλλογιστῆτε τώρα μαζί, μὲ τί τρόπο θὰ τιμωρήσετε τοὺς μνηστήρες. Νὰ ἔχετε θάρρος. Ἐγὼ πάντα θὰ εἶμαι κοντά σας καὶ θὰ σᾶς βοηθήσω ».

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηναῖα καὶ τὸν ἄγγιξε μὲ τὸ χρυσὸ τῆς ραβδί. Κι ἀμέσως ὁ ἄσχημος καὶ καταρρωμένος γέρος μεταμορφώθηκε σὲ ἄντρα ὁμορφο, δυνατὸ καὶ καλοφρομένο.

Ἡ θεὰ τότε ἔγινε ἄφαντη καὶ ὁ Ὀδυσσεύς μπῆκε στήν καλύβα.

Ὁ Τηλέμαχος μόλις εἶδε τὸν ξένο τόσο ἀλλιώτικο, τινάχτηκε ἀπάνω τρομαγμένος καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν κοιτάξῃ στὸ πρόσωπο. Πέρασε ἀρκετὴ ὥρα ὥσπου νὰ συνέρθῃ. Καὶ τότε λέει μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή ἀπὸ τὴ συγκίνηση :

« Ἐένε, τώρα μοῦ φαίνεσαι πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ ὅ,τι ἦσουν πρωτότερα. Μὴν εἶσαι θεός; Γιατί μονάχα οἱ θεοὶ ἀλλάζουν μορφή ».

— « Δὲν εἶμαι θεός, παιδί μου, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Εἶμαι ὁ πατέρας σου ».

Κι ἔτρεξε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του, τὸν ἐφιλοῦσε κι ἄφηνε νὰ τρέχουν τὰ δάκρυά του, ποὺ τὰ κρατοῦσε ὡς ἐκείνη τῇ στιγμή.

Ὁ Τηλέμαχος ὁμῶς δὲν πίστευε ἀκόμη. Ἦθελε νὰ τὸν καλῶξετάση πρῶτα. Τὸν ἐρώτησε λοιπὸν γιὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ τους, ποὺ δὲν τὰ ἤξερε ἄλλος κανεὶς. Κι ὅταν πιά βεβαιώθηκε πὼς εἶχε ἐμπρὸς του τὸν πατέρα του, ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς καὶ τὸν ἐφιλοῦσε.

« Πατέρα μου, γλυκὲ μου πατέρα! » ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος.

— « Παιδί μου ἀγαπημένο! » ἀπαντοῦσε ἐκεῖνος.

Κι οἱ δύο τους ἀπὸ τὴ χαρὰ τους ἔκλαιαν πολλὴ ὥρα.

Ὁ Τηλέμαχος τέλος ρώτησε τὸν πατέρα του, πὼς ἔφτασε στὸ νησί ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια καὶ ποιοὶ τὸν ἔφεραν.

Ὁ Ὀδυσσεύς τοῦ διηγήθηκε μὲ λίγα λόγια πὼς ἦρθε ἀπὸ τὸ νησί τῶν Φαιάκων.

« Καὶ τώρα, παιδί μου, εἶπε, πρέπει νὰ συλλογιστοῦμε πὼς νὰ τιμωρήσουμε τοὺς μνηστῆρες. Πές μου λοιπὸν πόσοι καὶ ποιοὶ εἶναι, γιὰ νὰ δοῦμε ἂν εἴμαστε ἀρκετοὶ οἱ δύο μας, ἢ ἂν θὰ χρειαστοῦμε κι ἄλλους γὰ μᾶς βοηθήσουν ».

— « Πατέρα μου, συχνὰ ἄκουα νὰ λένε γιὰ τὴν ἐξυπνάδα σου καὶ τὴν παλικάριά σου. Αὐτὸ ὁμῶς ποὺ μοῦ λές τώρα, μοῦ φαίνεται σὰν ἀπίστευτο. Πὼς θὰ μπορέσωμε, δυὸ ἀνθρώποι ἐμεῖς, νὰ πολεμήσωμε μὲ τόσο πλῆθος; Οἱ μνηστῆρες οὔτε δέκα εἶναι οὔτε εἰκοσι· εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑκατό. Γι' αὐτὸ σκέψου καλύτερα ποιοὺς ἄλλους νὰ καλέσωμε γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν ».

§ 0. Ὁ Ὀδυσσεύς συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο.

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο :

« Ἐχε θάρρος, παιδί μου. Ἐχομε τοὺς θεοὺς βοηθοὺς. Καὶ τώρα ἄκουσε τί νὰ κάμης. Ἀμα χαράξῃ, νὰ πᾶς στὴ χώρα καὶ νὰ φερθῇς στοὺς μνηστῆρες ὅπως καὶ πρῶτα. Ἀργότερα θὰ μὲ φέρῃ καὶ μένα ὁ χοιροβοσκὸς μεταμορφωμένο σὲ ζητιάνο. Ἀν οἱ μνηστῆρες μὲ περιγελάσουν ἢ μὲ βρῖσουν ἢ μὲ χτυπήσουν μὲ τὰ ὅπλα τους, κάνε τὸν ἀδιάφορο καὶ μὴ θυμώνεις. Μόνο συμβούλεύέ τους μὲ τρόπο μαλακό, γὰ μὴ μὲ μεταχειρίζονται ἄπρεπα. Αὐτοὶ ὁμῶς βέβαια δὲ θὰ σ' ἀκούσουν.

» Ἄκουσε καὶ τοῦτο ἀκόμη. Κανεὶς νὰ μὴ μάθῃ πὼς γύρισα κι εἶμαι ἐδῶ· μήτε ἡ μητέρα σου, μήτε ὁ γερο-Λαέρτης, μήτε ὁ χοιροβοσκός, μήτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς σπιτικούς ».

§ 1. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴ χώρα.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς μιλοῦσε ἀκόμη μὲ τὸ παιδί του, γύρισε ὁ Εὐμαιὸς ἀπὸ τὴ χώρα. Μὰ προτοῦ φτάσῃ στὴν καλύβα, ἡ Ἀθηναῖα ξανάκαμε τὸν Ὀδυσσεά καθὼς ἦταν πρίν.

Καὶ οἱ δύο ὑποδέχτηκαν μὲ χαρὰ τὸν πιστὸ ὑπηρέτη. Ὑστερα κάθισαν καὶ οἱ τρεῖς στὸ τραπέζι κι ἔφαγαν, κι ἔπειτα πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν.

Τὸ πρωί, μόλις ξύπνησαν, ὁ Τηλέμαχος λέει τοῦ χοιροβοσκοῦ :

« Καλέ μου Εὐμαιε, ἐγὼ τώρα θὰ πάω στὴ χώρα. Σὺ ἀργότερα ὁδήγησε τὸν ξένο ὡς ἐκεῖ. Στὴ χώρα ἂς ζητιανεύῃ. Ἐκεῖ θὰ βρῇ πολλοὺς γιὰ νὰ τοῦ δώσουν ἕνα ἑσθλοκόσμητο καὶ μιὰ σταλιά κρασί ».

Ὁ Τηλέμαχος φόρεσε τὰ πέδιλά του, πήρε τὸ κοντάρι του κι ἔφυγε βιαστικὸς γιὰ τὴ χώρα.

Πρώτη πού εἶδε τὸν Τηλέμαχο, ὅταν μπῆκε στὸ παλάτι, ἦταν ἡ Εὐρύκλεια. Ἡ γριὰ ἔτρεξε καὶ τὸν καλοδέχτηκε κλαίοντας ἀπὸ τὴ χαρὰ της. Μιὰ ἄλλη δούλα, ἀπὸ τὶς πιὸ πιστές, ἔτρεξε ἀμέσως στὴν κάμαρα τῆς βασίλισσας, νὰ τῆς φέρῃ τὴν καλὴ εἶδηση.

Ἡ Πηνελόπη κατέβηκε τρεχάτη τὶς σκάλες, ἀγκάλιασε τὸ παιδί της, τὸ γλυκοφίλησε στὰ μάτια καὶ τοῦ εἶπε μὲ παράπονο :

« Ἡρθε, Τηλέμαχέ μου, γλυκό μου φῶς! Ἡρθε, χαρὰ τῆς ζωῆς μου! Ἄ! τί φόβο εἶχα μήπως δὲ σὲ ξανάβλεπα! Πές μου τώρα, παιδί μου, τί ἔμαθες καὶ τί ἄκουσες γιὰ τὸν πατέρα σου; »

Μὲ τί χαρὰ θὰ τῆς ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος πὼς ἦρθε ὁ πατέρας του! Μὰ δὲν ἦταν ὥρα ἀκόμη νὰ τῆς τὸ φανερώσῃ γι' αὐτὸ τῆς εἶπε :

« Μητέρα, μὴ μοῦ κάνεις πιὸ μεγάλη τὴ λύπη μου. Φτάνει πὺ μόλις γλίτωσα ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνο. Ἀνέβα στὸ θάλαμό σου, λούσου, φόρεσε ὁλοκάθαρα ροῦχα καὶ τάξε σὲ ὅλους τοὺς θεοὺς πλούσια δῶρα, νὰ μᾶς δώσουν αὐτὸ πὺ θέλομε ».

§ 2. Ὁ Μελάνθιος βρίζει τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν Εὐμαίον.

Στὸ μεταξὺ οἱ μνηστῆρες εἶχαν μαζευτῇ στὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ καὶ διασκέδαζαν μὲ φωνές, ρίχνοντας τὸ λιθάρι ἢ τὸ κοντάρι. Μαζί τους ἦταν κι ὁ Ἀντίνοος, πὺ μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ καρτέρι μὲ ὅλους τοὺς συντρόφους του.

Ἔτσι περνοῦσαν πάντα κάθε πρωί, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα νὰ καθίσουν στὸ τραπέζι.

Ὁ Εὐμαίος μὲ τὸ ζητιάνο εἶχαν ξεκινήσει κι ἔφτασαν κοντὰ στὴ χώρα. Ἐκεῖ ἦταν μιὰ ὥραία βρύση. Τὸ κρῦο καὶ κρυσταλλένιο τῆς νερὸ κατέβαινε ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἐκεῖ τοὺς βρῆκε ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδοβοσκὸς τοῦ Ὀδυσσεά. Εἶχε μαζί του καὶ δύο ἄλλους βοσκούς, πὺ ἔφερναν, ὅπως πάντα, στοὺς μνηστῆρες δυὸ γίδια ἀπὸ τὰ καλύτερα.

Ὁ Μελάνθιος, μόλις τοὺς εἶδε, ἄρχισε νὰ γελᾷ καὶ νὰ λέῃ :

« Τί ταιριασμένο ζευγάρι! Ὁ ἓνας κουρελιάρης ὁδηγεῖ τὸν ἄλλο. Ὅμοιος τὸν ὅμοιο!

» Καὶ δὲ μᾶς λές, καταραμένε χοιροβοσκέ, πὺ τὸν πᾶς αὐτὸν τὸν βρωμερὸ ψωμοζήτη, τὸ γεροκαμπούρη, πὺ γυρίζει ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα καὶ ξύνει τὶς πλάτες του, καὶ ψωμοζητᾷ ὁλοένα; Δὲ μοῦ τὸν δίνεις νὰ μοῦ φυλάγῃ τὴ στάνη, νὰ μοῦ σαρώνῃ τὸ μαντρί καὶ νὰ κόβῃ τρυφερὰ κλαδιὰ γιὰ τὶς γίδες μου; Κι ἐγὼ πάλι θὰ τοῦ δίνω νὰ πίνῃ τυρόγαλα γιὰ νὰ παχύνη.

» Μὰ τί κάθομαι καὶ λέω! Εἶναι αὐτὸς γιὰ δουλειά; Ἐχει πιὰ συνηθίσει νὰ γεμίζῃ τὴν ἀχόρταγὴ κοιλιά του μὲ τὴ ζητιανιά. Κακομοίρη, τί ἔχεις νὰ τραβήξῃς ἂν πατήσῃς στὸ παλάτι! Μὲ τὰ σκαμνιά θὰ σοῦ σπάσουν τὰ πλευρά σου οἱ μνηστῆρες! »

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ περνώντας ἔδωσε μιὰ κλοτσιὰ στὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκεῖνος τὸν ἀγριοκοίταξε καὶ σήκωσε τὸ χοντρὸ ραβδί του νὰ χτυπήσῃ τὸ Μελάνθιο κατακέφα-

λα· μὰ κρατήθηκε. Ὁ Εὐμαιος ὁμως θύμωσε πάρα πολὺ καὶ ἄρχισε νὰ τὸν φοβερίζῃ καὶ νὰ τοῦ λήῃ:

« Ἄ! ἐλεεινέ! Ἄμα ἔρθη ὁ Ὀδυσσεύς, τότε θὰ δῆς τί ἔχεις νὰ πάθῃς! Γυρίζεις καμαρώνοντας ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥς τὸ βράδυ στοὺς δρόμους καὶ ἀφήνεις νὰ ρημάζουν τὰ κοπάδια τοῦ ἀφεντικοῦ μας ».

— « Τί λές, ἄθλιε; ἀποκρίθηκε ὁ γιδοβοσκός. « Ἐμένα φοβερίζεις; Ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα ἀνάγκη· ἂς εἶναι καλὰ οἱ μνηστῆρες. Μόνο νὰ δώσουν οἱ θεοὶ νὰ χαθῇ γρήγορα καὶ ὁ Τηλέμαχος ὅπως χάθηκε καὶ ὁ πατέρας του· καὶ ἔτσι νὰ ξεκληρίσῃ ἡ γενιά τοῦ Λαέρτη ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του γιὰ τὸ παλάτι. Σὲ λίγο ἔφτασαν ἐκεῖ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς μετὰ τὸ χοιροβοσκό.

§ 3. Ὁ σκύλος Ἄργος γινώσκει τὸν ἀφέντη του.

Ὅταν ἔφτασαν κοντὰ στὸ παλάτι, ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Εὐμαίو:

« Χωρὶς ἄλλο αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ παλάτι τοῦ ἀφεντικοῦ σου. Εὐκόλα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, γιατί ξεχωρίζει ἀπὸ τ' ἄλλα σπίτια. Τί μεγάλο καὶ τί ὠραῖο πού εἶναι! Καὶ τί μεγάλη αὐλὴ πού ἔχει! Φαίνεται πὼς μέσα γλεντοκοποῦν, γιατί ἔρχεται μυρουδιά ἀπὸ κρέατα πού ψήνουν, καὶ ἀκούω τραγούδια καὶ μουσικὴ ».

— « Καλὰ τὸ κατάλαβες, ξέने, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαιος. Αὐτὸ εἶναι τὸ παλάτι. Μὰ δὲ μοῦ λές τί πρέπει νὰ κάμω τώρα; Θέλεις νὰ μπῆς πρῶτος ἐσὺ μέσα, καὶ ὕστερα νὰ ἔρθω ἐγώ; ἢ νὰ πάω ἐγὼ ἐμπρὸς

καὶ νάρθῃς ἐσὺ ὕστερα; Δὲν κάνει νὰ μποῦμε κι οἱ δύο μαζί ».

— « Ἐμπα σὺ πρῶτος, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ σὲ λίγο ἔρχομαι καὶ ἐγώ ».

Ἐνῶ μιλοῦσαν, ἕνα γέρικο σκυλί, πού ἦταν ξαπλωμένο ἀπάνω σ' ἕνα σωρὸ κοπριά, σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ τ' αὐτιά του. Ἦταν ὁ κακόμοιρος ὁ Ἄργος, τὸ ἀγαπημένο σκυλί τοῦ Ὀδυσσεύς. Τὸ εἶχε μεγαλώσει ὁ ἴδιος, μὰ δὲν τὸ χάρηκε, γιατί εἶχε φύγει στὰ ξένα.

Τὸ σκυλί αὐτὸ μὰ φορὰ ἦταν πολὺ ὁμορφο καὶ καλὸ λαγωνικό. Κυνηγοῦσε λάφια, ἀγριόγιδες, λαγούς, καὶ ἄλλα ἀγρίμια. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὁμως πού ἔφυγε ὁ ἀφέντης του, κανεὶς δὲ γύρισε νὰ τὸ ἰδῇ. Γι' αὐτὸ μέρα νύχτα ἦταν ξαπλωμένο ἀπάνω στὴν κοπριά γεμάτο τσιμπούρια. Ἄμα ἔνιωσε ὁμως κοντὰ τὸν Ὀδυσσεύς, προσπάθησε νὰ σηκωθῇ γιὰ νὰ τὸν καλοδεχτῇ, μὰ τοῦ κάκου! Δὲν εἶχε πιά δύναμη. Μονάχα τὴν οὐρά του κούνησε καὶ κατέβωσε τ' αὐτιά.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὸ εἶδε καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε ὁ Εὐμαιο, γύρισε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ σφούγγισε τὰ μάτια του.

Ἐνῶ δὲ Ὀδυσσεύς εἶχε τὸ νοῦ του στὸ πιστὸ σκυλί του, ὁ Εὐμαιο μπῆκε στὸ παλάτι.

§ 4. Ὁ Ὀδυσσεύς στοὺς μνηστήρες.

Πρῶτος ὁ Τηλέμαχος εἶδε τὸ χοιροβοσκὸ του καὶ τοῦ ἔκαμε νόημα νὰ πάῃ νὰ καθίσῃ κοντά του.

Σὲ λίγο μπῆκε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ κάθισε στὸ κατώφλι, ἀκουμπώντας τὴ ράχη του σ' ἓνα στυλο ἀπὸ κυπαρίσσι.

Ὁ Τηλέμαχος ἔδωσε τότε στὸν Εὐμαιο ἓνα ὀλόκληρο καρβέλι καὶ ἓνα κομμάτι κρέας, καὶ τοῦ εἶπε νὰ τὰ δώσῃ στὸ ζητιάνο. Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ πῆρε, σήκωσε τὸ βλέμμα του ψηλὰ καὶ εἶπε:

« Δία, σὲ παρακαλῶ, κάμε πολὺ εὐτυχισμένο τὸν Τηλέμαχο καὶ μακάρι νὰ γίνουν ὅλα ὅσα ἡ ψυχὴ του θέλει ».

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ, ἔστρωσε κάτω τὸ μπαλωμένο σακούλι του, τὰ ἔβαλε ἀπάνω καὶ ἔτρωγε. Ὑστερα σηκώθηκε καὶ γύριζε τὰ τραπέζια ἀπλώνοντας τὰ δύο του χέρια, γιὰ νὰ τοῦ δώσουν καὶ οἱ μνηστήρες τίποτε. Αὐτοὶ ἀπὸ λύπη τοῦ ἔδιναν ψωμί καὶ κρέας, καὶ τὸν ἐρωτοῦσαν ποῖος εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ ἦρθε.

« Ὁ χοιροβοσκὸς μᾶς τὸν κουβάλησε ἐδῶ » εἶπε ὁ Μελάνθιος. « μὰ οὔτε αὐτὸς ξέρει τὴ γενιά του ».

Τότε ὁ Ἀντίνοος εἶπε μὲ θυμὸ στὸν Εὐμαιο:

« Γιατί, ἄμυαλε χοιροβοσκέ, μᾶς ἔφερες ἐδῶ αὐτὸν τὸν ψωμοζήτη; Δὲ μᾶς φτάνουν ὅσοι ζητιάνοι

εἶναι στὸν τόπο μας; Ἐσὺ θυμώνεις πού τρῶνε τὰ πλούτη τοῦ ἀφεντικοῦ σου ξένοι, καὶ ὅμως σὰ νὰ μὴ φτάνουμε ἐμεῖς, μόνος σου φέρνεις καὶ ἄλλους ».

Ὁ χοιροβοσκὸς ἀποκρίθηκε:

« Ἀντίνοε, δὲν ταιριάζει σὲ σένα, πού εἶσαι ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια, νὰ μιλῇς ἔτσι. Ποιὸς καλεῖ μόνος του στὸ σπίτι του ξένο, ἐκτὸς ἀπὸ γιατρὸ ἢ μάντι ἢ μαραγκό, ἢ κανέναν ἄλλο τεχνίτη πού τὸν χρειαζόμαστε; Τοὺς ζητιάνους κανεῖς δὲν τοὺς καλεῖ, ἐρχονται μοναχοὶ τους. Ἐσὺ ὅμως εἶσαι πάντα ὁ πιὸ σκληρὸς μνηστήρας στοὺς πιστοὺς ὑπηρέτες τοῦ ἀφέντη μου καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. Μὰ λίγο μὲ μέλει. Ἄς εἶναι καλὰ ἢ κυρά μου καὶ ὁ Τηλέμαχος. Ὅσο ζοῦνε αὐτοὶ καμιά ἀνάγκη δὲ σ' ἔχω ».

§ 5. Ὁ Ἀντίνοος χτυπᾷ τὸν Ὀδυσσεύ.

Μόνο ὁ Ἀντίνοος δὲν εἶχε δώσει τίποτε ἀκόμη τοῦ ζητιάνου. Ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε κοντά του καὶ τοῦ ζήτησε κάτι, ὁ Ἀντίνοος τοῦ λέει μὲ ἄγρια φωνή:

« Φύγε ἀπὸ μπρὸς μου, βρωμιάρη! Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου. Πρώτη φορὰ βλέπω τόσο ἀδιάντροπο καὶ ἀχόρταγο ζητιάνο! »

Ὁ Ὀδυσσεύς τὸν κοίταξε καλὰ καὶ ὕστερα τοῦ εἶπε:

« Κεῖμα στὰ νιάτα σου καὶ στὴν ὁμορφιά σου, νὰ ἔχῃς τόσο κακιὰ ψυχὴ! Τέτοιο φιλόγυρο ἀνθρώπο δὲν εἶδαν τὰ μάτια μου ὡς τώρα. Ἐσὺ στὸ σπίτι σου οὔτε ἀλάτι δὲ θὰ δίνῃς σὲ φτωχό. Καλοκάθισες καὶ τρῶς τὴν ξένη περιουσία, καὶ λυπᾷ

σαι νὰ δώσης ἀπ' αὐτὴ ἓνα κομμάτι ψωμί σ' ἓνα δυστυχισμένο ».

Ὁ Ἀντίνοος ἄφρισε ἀπὸ τὸ θυμὸ του :

« Ἐλεεινέ, τοῦ λέει μὲ φωνὴ δυνατὴ, τολμᾷς καὶ νὰ μὲ βρίζης; Τώρα πιά δὲ θὰ βγῆς γερός ἀπὸ ἐδῶ μέσα ».

Κι ἀμέσως ἀρπάζει τὸ σκαμνὶ ποὺ εἶχε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του, τὸ τινάζει μὲ ὅλη του τὴ δύναμη καὶ τὸν χτυπᾷ στὸ δεξιὸ του ὤμο.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔμεινε ἀκίνητος σὰ βράχος. Τὸ δυνατό χτύπημα τοῦ Ἀντίνοου δὲν τὸν ἐσάλεψε ἀπὸ τὴ θέση του. Κούνησε τὸ κεφάλι του μόνο καὶ ἔρριξε μιὰ ἄγρια ματιά. Ὑστερα γύρισε στὴ θέση του, ἔβαλε καταγῆς τὸ σακούλι του καὶ εἶπε στὸν Ἀντίνοο :

« Γι' αὐτὸ ποὺ μοῦ ἔκαμες θὰ σὲ τιμωρήσουν οἱ θεοὶ καὶ θὰ σοῦ στείλουν γρήγορο καὶ κακὸ θάνατο ».

Ὁ Ἀντίνοος ἀποκρίθηκε τρέποντας ἀπὸ τὸ θυμὸ του :

« Ἡ τρῶγε αὐτοῦ ἤσυχα καὶ μὴ μιλᾷς, ἦ φεύγα, γιατί μὰ τοὺς θεοὺς θὰ προστάξω τοὺς δούλους νὰ σὲ ἀρπάξουν καὶ νὰ σὲ κάμουν κομμάτια ».

Τὸ χτύπημα ἐκεῖνο τὸ ἔνιωσε μέσα στὴν καρδιά του ὁ Τηλέμαχος, μὰ δὲν εἶπε τίποτε. Αὐτὴν τὴ συμβουλὴ τοῦ εἶχε δώσει ὁ πατέρας του.

§ 6. Τί λέει ὁ Εὐμειος στὴν Πηνελόπη γιὰ τὸ ζητιάνο.

Κι ἡ Πηνελόπη εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο τῆς κάμαράς της τὸ θόρυβο καὶ τὰ λό-

για τοῦ Ἀντίνοου καὶ θύμωσε πολὺ, γιατί λυπήθηκε τὸ ζητιάνο. Φώναξε τὸν Εὐμαιο καὶ τὸν ἐρώτησε γιὰ τὸν ξένο. Ὁ χοιροβοσκὸς τῆς εἶπε πόσο σκληρὰ τοῦ φέρθηκε ὁ Ἀντίνοος.

« Ὁ ξένος θὰ γύρισε πολλὰ μέρη· μπορεῖ νὰ ξέρη τίποτε γιὰ τὸν Ὀδυσσεῖα. Πές του νὰ ἐρθῇ ἀμέσως ἐδῶ » εἶπε ἡ Πηνελόπη.

— « Ἀχ! βασίλισσα, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμειος νὰ ἤξερες τί ὁμορφα τὰ λέει! Θὰ ἤθελες νὰ ἔχης κι ἄλλα δυὸ αὐτιά ν' ἀκοῦς! Δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες τὸν εἶχα στὴν καλύβα μου, γιατί σὲ μένα πρωτοῦρθε, ὅταν τὸν ἔβγαλαν στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ μοῦ εἶπε τὴν ἱστορία του.

» Γνωρίζει καὶ τὸν Ὀδυσσεῖα. Ἀκουσε, λέει, πὼς ἔζη καὶ πὼς θὰ ἐρθῇ στὴν πατρίδα του, φορτωμένος μὲ πολλὰ καὶ πλούσια δῶρα ».

— « Τρέξε λοιπὸν γρήγορα καὶ κράξε τον, νὰ μοῦ τὰ πῇ τῆς ἰδίας ὅλα » φώναξε ἡ Πηνελόπη.

Ὁ Εὐμειος πῆγε στὸ ζητιάνο καὶ τοῦ ψιθύρισε κρυφὰ στὸ αὐτὶ τὴν προσταγὴ τῆς βασίλισσας.

« Ὁχι ἀκόμη » ἀποκρίθηκε σιγὰ ὁ Ὀδυσσεὺς. « Ἀμα σκοτεινιάσῃ καὶ φύγουν οἱ μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι, θὰ πάω νὰ τῆς πῶ ὅτι ξέρω ».

§ 7. Ὁ Ὀδυσσεὺς μαλώνει τὶς ὑπηρέτριες.

Ὁ Ὀδυσσεὺς, ὅταν ἔφυγαν οἱ μνηστῆρες, εἶπε στὸ παιδί του :

« Τηλέμαχε, μάζεψε γρήγορα ὅλα τὰ ὅπλα ποὺ εἶναι κρεμασμένα στοὺς τοίχους καὶ κρύψε τα στὴν ἀποθήκη. Κι ὅταν τύχῃ καὶ σὲ ρωτήσουν οἱ μνηστῆ-

ρες γιατί τὰ ἔβγαλες ἀπὸ ἐδῶ, νὰ τοὺς πῆς πῶς εἶχαν γίνει ἀπὸ τὸν καπνὸν κατάρματα ».

Ὁ Τηλέμαχος ἔκαμε ὅ,τι τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του ὕστερα πῆγε νὰ κοιμηθῇ, γιατί ἦταν πολὺ κουρασμένος. Ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε ἀκόμη ἐκεῖ. Περίμενε νὰ φανῇ ἡ Πηνελόπη.

Τότε ἦρθαν πολλὰς δοῦλες καὶ σήκωσαν τὰ φαγητὰ ἀπὸ τὰ τραπέζια, ἔπαιρναν τὰ ποτήρια καὶ ἔφεραν ξύλα ν' ἀνάψουν φωτιά. Ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε κοντά τους καὶ τοὺς εἶπε μὲ γλυκὸ τρόπο :

« Κοπέλες, δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀνακατεύετε σεῖς ἐδῶ μὲ τοὺς ἄντρες. Πάρετε τὴ ρόκα σας καὶ πηγαίνετε κοντὰ στὴν κυρά σας. Γιὰ τὴ φωτιά θὰ φροντίσω ἐγώ ».

Οἱ δοῦλες ἄρχισαν νὰ γελοῦν. Μία μάλιστα ἀπ' αὐτές, ἡ Μελανθώ, εἶπε μὲ τρόπο πρόστυχο :

« Ὅριστε κατάστασις ! Νὰ τολμᾷ ἓνας κουρελιάρης καὶ βρωμερὸς ζητιάνος νὰ κἀν παρατήρησι καὶ νὰ δίνει συμβουλές. Κοίταξε καλά, κακομοίρη μου, λέει στὸν Ὀδυσσεύ, νὰ μὴ φωνάξω καὶ σοῦ σπάσουν τὰ κόκαλα ».

— « Ἀδιάντροπη ! » τῆς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς μὲ θυμό. « Ὅλα ὅσα μοῦ εἶπες θὰ τὰ πῶ στὸν Τηλέμαχο νὰ σὲ κάμῃ κομμάτια ».

Οἱ δοῦλες φοβήθηκαν ἅμα ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια. Ἐκείνη τὴ στιγμή πρόβαλε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας ἡ Πηνελόπη, ἡ ὁμορφὴ βασίλισσα. Πῆρε τὸ αὐτί της τὸ τί ἔγινε, καὶ μάλωσε πολὺ πικρὰ τὴ Μελανθώ. Ὑστερα πρόσταξε νὰ φέρουν ἓνα κάθισμα στρωμένο μὲ προβιά, γιὰ νὰ καθίσῃ ὁ ξένος, καὶ νὰ τὸ βάλουν κοντὰ στὸ δικό της.

§§. Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητιάνο.

Ἡ Πηνελόπη, ἅμα κάθισε, ρώτησε τὸν Ὀδυσσεύ ποιὸς εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ ἦρθε. Ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ τῆς λέῃ τὴν ἰδίαν ἱστορίαν πού εἶπε καὶ στὸν Εὐμαῖο.

Τότε ἡ βασίλισσα, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ὅσα τῆς εἶπε ὁ ξένος εἶναι ἀληθινά, τὸν ἐρώτησε :

« Ἀφοῦ λὲς πῶς γνώρισες τὸν Ὀδυσσεύ, πῶς πολέμησες μαζί του καὶ τὸν ἐφιλοξένησες στὸ σπίτι σου, βέβαια θὰ θυμᾶσαι καὶ τί φορέματα φοροῦσε τότε, καὶ ποιὸν εἶχε πάντα μαζί του ».

— « Φοροῦσε, βασίλισσα, μάλλινο παννὸφύρι κόκκινο, πού κούμπωνε ἔμπρὸς μὲ μιὰ μεγάλη καὶ χρυσὴ καρφίτσα. Ἀπάνω σ' αὐτὴ ἦταν σκαλισμένο ἓνα σκυλί, πού κρατοῦσε μὲ τὰ μπροστινά του πόδια ἓνα μικρὸ λαφάκι καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸ πνίξῃ.

» Ὀνομαζομαι ἀκόμη πῶς φοροῦσε χιτῶνα πού εἶχε χρῶμα κρεμμυδιοῦ. Μαζί του ἦταν πάντα καὶ ἓνας κήρυκας κυρτός, μαυριδερός καὶ μὲ κατάρματα σγουρὰ μαλλιά. Τὸν ἔλεγαν Εὐρυβάτη. Ὁ Ὀδυσσεύς πολὺ τὸν ἀγαποῦσε, γιατί ἦταν ὁ πιὸ ἔξυπνος καὶ ὁ πιὸ γνωστικός ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους συντρόφους του ».

Ἡ Πηνελόπη, μόλις ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Μὰ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς συγκινήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς Πηνελόπης, καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του ἔτρεξαν δύο μεγάλα δάκρυα. Ἀμέσως ὁμοῦ κρατήθηκε καὶ τῆς λέει :

« Βασίλισσα, μὴ στενοχωριέσαι. Ὁ ἄντρας σου ζῇ καὶ σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἐδῶ. Σοῦ ὀρκίζομαι στὸ Δία, πῶς ὅ,τι σοῦ λέω θὰ γίνῃ ».

— « Ἐννε, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, μακάρι νὰ γί-

νονταν ὅσα εἶπες, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί δῶρα θὰ σοῦ χάριζα ».

» Καὶ τώρα σεῖς, κορίτσια, λέει στίς δοῦλες, πλύνετε τὰ πόδια τοῦ ξένου καὶ ὕστερα στρώσετε ἕνα κρεβάτι μὲ μαλακὰ στρώματα καὶ μάλλινα σκεπάσματα, γιὰ νὰ ζεσταθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ ὡς τὸ πρωὶ ».

— « Καλὴ βασίλισσα, εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς, ἄφησέ με νὰ κοιμηθῶ ἐδῶ κοντὰ στὴ φωτιά, ὅπως εἶμαι συνηθισμένος. Καὶ τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν δὲ χρειάζεται καὶ τόσο. Μ' ἀφοῦ τὸ θέλεις, ἄς γίνῃ. Μόνο σὲ παρακαλῶ, νὰ προστάξης καμιά γριὰ δούλα νὰ μοῦ τὰ πλύνῃ ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

« Καλέ μου ξέने, πολὺ γνωστικὰ μιλάς. Ὡς τώρα δὲν ἦρθε στὸ παλάτι μου ἄλλος ξένος τόσο γνωστικός. Ἐχῶ μιὰ γερόντισσα πολὺ καλὴ. Ἐκείνη ποὺ βύζαξε καὶ γλυκανάστησε στὴν ἀγκαλιά της τὸν ἄμοιρο Ὀδυσσεύα. Αὐτὴ θὰ πλύνῃ τὰ πόδια σου, ἄς εἶναι καὶ ἀδύνατη ».

§ 9. Ἡ Εὐρύκλεια γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα.

Ἡ Πηνελόπη φώναξε τότε τὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς εἶπε :

« Καλὴ μου Εὐρύκλεια, πηγαινέ νὰ πλύνῃς τὰ πόδια τοῦ ξένου, ποὺ εἶναι συνομίληκος μὲ τὸν ἀφέντη σου. Καὶ τοῦ ἀντρός μου τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια δὲ θὰ εἶναι καλύτερα, γιὰ τὴν τὰ βάσανα γενοῦν γρήγορα τοὺς ἀνθρώπους ».

Ἡ Εὐρύκλεια μόλις ἄκουσε τ' ὄνομα τοῦ Ὀδυσσεύα, σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ ἔλεγε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή :

« Ἀχ, σὲ μένα τὴν κακομοῖρα, ποὺ σὲ βύζαξα καὶ σ' ἀγάπησα σὰν παιδί μου ! Ποῦ νὰ παραδέρνης καὶ ποῦ νὰ βασανίζεσαι στὰ ξένα, παιδί μου ! »

Σφούγγισε ὕστερα καλὰ τὰ μάτια της καὶ εἶπε τοῦ Ξητιάνου :

« Μ' ὅλη μου τὴν καρδιά θὰ σοῦ τὰ πλύνω, δυστυχισμένε ξέने. Δὲν ξέρω γιὰ τὴν ἡ καρδιά μου τόσο σὲ συμπόνεσε. Ἴσως γιὰ τὴν μοιάζεις τοῦ ἀφέντη μου. Πολλοὶ ξένοι ἦρθαν στὸ παλάτι ὡς τώρα, μὰ κατένε δὲν εἶδα νὰ μοιάξῃ τόσο μὲ τὸν Ὀδυσσεύα μου στὴν κορμοστασιά, στὴ φωνὴ καὶ στὴν περπατησιά ».

— « Ἀλήθεια, κυρούλα, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύας, ἔχεις δίκιο. Ὅσοι μᾶς ἔχουν δεῖ καὶ τοὺς δύο, λένε πὼς μοιάζομε πολὺ ».

Ἡ Εὐρύκλεια ἔβαλε σὲ μιὰ μεγάλη λεκάνη κροῦ νερὸ καὶ ὕστερα ξεστῶ.

Ὁ Ὀδυσσεύας ποὺ καθόταν στὴ γωνιά, κοντὰ στὴ φλόγα, τράβηξε πρὸς πίσω τὸ σκαμνί του καὶ γύρισε τὸ πρόσωπό του στὸ σκοτεινὸ μέρος· γιὰ τὴν φοβήθηκε μήπως τὸν γνωρίσῃ ἡ Εὐρύκλεια, τὴν ὥρα ποὺ θὰ τοῦ ἔπλενε τὰ πόδια. Θυμήθηκε πὼς στὸ δεξιὸ τοῦ πόδι εἶχε ἕνα βαθὺ σημάδι, ποὺ τοῦ εἶχε κάμει ἕνα ἀγριογούρουνο.

Ὅταν ἦταν πολὺ νέος, εἶχε πάει στὸν Παρνασσὸ νὰ ἰδῇ τοὺς συγγενεῖς του, τὸν παππού του τὸν Αὐτόλυκο, τὸν πατέρα τῆς μητέρας του καὶ τοὺς θεῖους του. Μιὰ μέρα εἶχαν βγῇ στὸ κυνήγι. Ἐξαφνα μέσα ἀπὸ τὸ πυκνὸ δάσος πετάχτηκε ἕνα ἀγριογούρουνο μέγαλο. Ὁ Ὀδυσσεύας ὤρμησε πρῶτος νὰ τὸ χτυπήσῃ μὲ τὸ κοντάρι του. Ἐκεῖνο πρόλαβε καὶ χύθηκε ἀπ' αὐ-

νω του και με τὰ δόντια του τὸν πλήγωσε ἅπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε τὸ κόκκαλο.

« Ἄν μ' ἀγαπᾷς, μὴ βγάλῃς λέξη ἀπὸ τὸ στόμα σου, γιατί χάθηκα » (σ, 147).

Καὶ μ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεύς τὸ σκότωσε. Τὸ πέρα-

σε μετὰ τὸ κοντάρι του πέρα πέρα καὶ τὸ ἔρριξε χάμω νεκρό. Ὁ παππούς του τότε τὸν περιποιήθηκε καὶ σὲ λίγες μέρες ἔκλεισε ἡ πληγὴ του. Ἀλλὰ τὸ βαθὺ σημάδι της ἔμεινε, καὶ αὐτὸ τὸ ἤξερε ἡ Εὐρύκλεια.

Ἡ γριὰ ἄρχισε νὰ τοῦ πλένῃ τὰ πόδια· μὰ μόλις ἔφτασαν τὰ χέρια της ἅπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο κι ἅπαντησαν τὸ σημάδι, ἀμέσως τὸν ἐγνώρισε. Ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση τῆς ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ πόδι πρὸς κρατοῦσε. Ἐπese στὴ λεκάνη, τὴν ἀναποδογύρισε κι ὅλο τὸ νερὸ χύθηκε.

Ἡ Εὐρύκλεια ἦταν ἐτοιμὴ νὰ φωνάξῃ στὴν Πηνελόπη, πὼς ἦρθε ὁ ἀγαπημένος της ἀντρας. Μὰ ἐκεῖνος πρόλαβε, τῆς ἔκλεισε τὸ στόμα μετὰ τὸ δεξιὸ του χέρι καὶ τῆς ψιθύρισε στὸ αὐτί :

« Ἄν μ' ἀγαπᾷς, μὴ βγάλῃς λέξη ἀπὸ τὸ στόμα σου, γιατί χάθηκα. Κανεῖς νὰ μὴ μάθῃ ἀκόμη πὼς εἶμαι ἐδῶ ».

Ἡ Εὐρύκλεια τοῦ ἔδωσε μετὰ νόημα νὰ καταλάβῃ πὼς δὲ θὰ βγάλῃ τσιμουδιά. Πῆγε κι ἔφερε ἄλλο νερὸ στὴ λεκάνη καὶ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια.

Ἐκεῖνος ἔσυρε πάλι τὸ κάθισμά του κοντὰ στὴ φωτιά γιὰ νὰ ζεσταθῇ.

90. Τ' ὄνειρο τῆς Πηνελόπης.

Ἡ Πηνελόπη τίποτα δὲν κατάλαβε. Καθόταν κοντὰ στὴ φωτιά πολὺ συλλογισμένη. Ὁ νοῦς της ἦταν πάντα στὸν Ὀδυσσεύα.

Ἀμα τελείωσε τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν, γύρισε στὸν ξένο καὶ τοῦ λέει :

« Ἐνέ, ἐσύ ποὺ εἶσαι κοσμογυρισμένος, θὰ ξέρῃς καὶ ἀπ' ὄνειρα. Ἀκουσε λοιπὸν ἓνα ὄνειρο ποὺ εἶδα

χτὲς τὸ βράδυ. Εἶδα πὼς εἶχα στὴν αὐλή μου εἴκοσι χῆνες καὶ ἔτρωγαν ὅλες μαζί μέσα σ' ἓνα σκαφίδι. Ἐξαφνα ἀπὸ τὰ ὕψη κατέβηκε μὲ ὀρμὴ ἓνας αἰτὸς καὶ τις ἔπνιξε ὅλες. Ὑστερα τίναξε τις φτεροῦγες του καὶ πέταξε ψηλά. Σὲ λίγο νάτος πάλι καὶ ἔρχεται. Πάει στὴν ἄκρη τῆς σκεπῆς τοῦ παλατιοῦ καὶ στέκεται, καὶ μὲ ἀνθρωπινὴ φωνὴ μοῦ λέει : « Δὲ βλέπεις ὄνειρο, βασίλισσα, βλέπεις ἀλήθεια καθαρή. Οἱ χῆνες εἶναι οἱ μνηστῆρες καὶ ὁ αἰτὸς ἐγὼ ὁ Ὀδυσσεύς ποὺ ξαναγύρισα. Ὅτι ἔπαθαν οἱ χῆνες ἀπὸ τὸν αἰτό, θὰ πάθουν καὶ οἱ μνηστῆρες ἀπὸ μένα ».

» Τότε ἀπὸ τὴν ταραχὴ μου ξύπνησα καὶ τινάχτηκα ἀπάνω. Τρέχω στὴν αὐλή καὶ βλέπω τις χῆνες μου ὅλες νὰ τρῶνε μὲ τὴν ἡσυχίαν τους σιτάρι μέσα στὸ σκαφίδι ».

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀποκρίθηκε :

« Βασίλισσα, τ' ὄνειρό σου εἶναι ὀλοφάνερο. Ἐπειτα σοῦ τὸ ἐξηγήσει καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄντρας σου. Οἱ μνηστῆρες πολὺ γρήγορα θὰ τιμωρηθοῦν γιὰ τὰ κακουργήματα ποὺ κάνουν ».

— « Ἀχ, ἂς ἦταν ἀλήθεια ! Τώρα ἤθελα καὶ κάτι ἄλλο νὰ σοῦ πῶ, ξένε, γιὰτὶ κάτι μοῦ λέει μέσα μου, πὼς μπορῶ νὰ ἔχω σὲ σένα ἐμπιστοσύνη.

» Ἀκουσε λοιπὸν τί συλλογίστηκα νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλιτώσω ἀπὸ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες. Ὁ ἀγαπημένος μου Ὀδυσσεύς συνήθιζε νὰ βάζη στὴ σειρὰ δώδεκα τσεκούρια στεκόταν ἔπειτα μακριά, τέντωνε τὸ τόξο του καὶ ἔρριχνε τὴ σαῖτα καὶ τὴν περνοῦσε μέσα ἀπὸ τις τρυπες ὅλων τῶν τσεκουριῶν. Σ' αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα θὰ βάλω αὖριο τοὺς μνηστῆρες νὰ παραβγοῦν θὰ τοὺς δώσω τὸ τόξο τοῦ ἀντρός μου καὶ τις σαῖ-

τες, καὶ θὰ τοὺς πῶ, ὅποιος μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ περάσῃ μὲ τὴ σαῖτα τὰ δώδεκα τσεκούρια αὐτὸς θὰ γίνῃ ἄντρας μου.

» Αὐτὸ συλλογίστηκα νὰ κάμω, γιὰτὶ ξέρω καλὰ πὼς κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ ρίξῃ τις σαῖτες ».

— « Πολὺ καλὰ τὸ συλλογίστηκες, βασίλισσα » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. « Αὖριο τὸ πρῶνι χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ κάμῃς ».

Ἡ Πηνελόπη εἶπε πάλι στὸν Ὀδυσσεά :

« Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ λόγια σου, ξένε, ποὺ μποροῦσα ὥς τὸ πρῶνι νὰ κάθωμαι ἐδῶ ἄγρυπνη γιὰ νὰ σὲ ἀκούω. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὕπνῳ γιὰ νὰ ξεκουράζονται ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἀνέβηκε στὴν κάμαρά της νὰ κοιμηθῇ.

Ὁ ξένος ἔστρωσε τότε καταγῆς πολλὰς προβιῆς καὶ ἐκεῖ ξαπλώθηκε. Μιὰ ἄλλη γοιὰ ὑπηρέτρια, ἡ Εὐρυνόμη, τὸν ἐσκέπασε μὲ μάλλινὸ σκέπασμα.

91. Ἡ Ἀθηναῖα δίνει ὑπόσχεσιν στὸν Ὀδυσσεά πὼς θὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ἀπὸ τὴν πολλὴ συλλογὴ ὁ Ὀδυσσεύς δὲν μποροῦσε νὰ κλείσῃ μάτι. Ὁ νοῦς του παραδέρνε καὶ συλλογιζόταν πὼς νὰ βρῇ τρόπο νὰ καταστρέψῃ τοὺς μνηστῆρες.

Ἐξαφνα προβάλλει μπροστά του ἡ Ἀθηναῖα καὶ τοῦ λέει :

— « Γιὰτὶ δὲν κοιμᾷσαι, Ὀδυσσεά ; Δὲν εἶσαι στὸ σπῖτι σου ; Δὲν εἶσαι κοντὰ στὴ γυναῖκα σου καὶ στὸ παιδί σου ; »

— « Σώστὰ εἶναι ὅσα μοῦ λές, θεά μου » ἀποκρί-

θηκε ὁ Ὀδυσσεύς· « συλλογίζομαι ὅμως πῶς θὰ μπορέσω νὰ τιμωρήσω μόνος μου τόσους μνηστήρες ».

— « Ἐχε θάρρος, Ὀδυσσεύα » εἶπε ἡ θεά. « Ἐγὼ πάλι θὰ σὲ βοηθήσω. Κοιμήσου τώρα, νὰ ξυπνήσης αὐριο μὲ νέα δύναμη ».

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ θεά, τοῦ ἄγγιξε ἀπαλὰ τὰ βλέφαρά του, καὶ στὴ στιγμή ὁ Ὀδυσσεύς κοιμήθηκε βαθιά.

92. Τί λέγει ὁ πιστὸς Φιλοίτιος στὸν Ὀδυσσεύα.

Ὅταν ξημέρωσε, σηκώθηκαν ὅλοι στὸ παλάτι. Εὐπνησε καὶ ὁ Τηλέμαχος, ντύθηκε καὶ πῆγε στὴ συνέλευση.

Ἡ Εὐρύκλεια πρόσταξε τίς δοῦλες νὰ κάμουν τίς δουλειές τους γρήγορα καὶ νὰ μὴν ἀργοποροῦν, γιατί εἶχαν ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα γιορτή.

Οἱ δοῦλοι τῶν μνηστήρων ἦρθαν πρῶι πρῶι καὶ ἄρχισαν νὰ σκίζουν ξύλα. Σὲ λίγο ἔφτασε καὶ ὁ Εὐμαιος μὲ τρεῖς καλοθρεμμένους χοίρους. Ἔπειτα ἦρθε καὶ ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδοβοσκός, καὶ ἔφερε τρία κασίκια.. Ἐβρισε ἄλλη μιὰ φορά τὸν Ὀδυσσεύα, ἐκεῖνος ὅμως δὲν τοῦ ἔδωσε ἀπόκριση. Κούνησε μονάχα τὸ κεφάλι του καὶ τὸν ἀγριοκοίταξε.

Ὑστερα ἦρθε ὁ Φιλοίτιος μ' ἓνα ὁμορφὸ δαμάλι. Κοίταξε καλὰ καλὰ τὸν Ὀδυσσεύα καὶ ρώτησε τὸν Εὐμαιο:

« Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος; Ὁ κακόμοιρος πῶς ἔχει καταντήσει! Τὸν λυποῦμαι κατάκαρδα, γιατί κάθε ἄλλο μοιάζει παρὰ ζητιάνος. Ἐχει κορμωστασιὰ καὶ ὄψη βασιλιά ».

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντηση πῆγε κοντὰ στὸν Ὀδυσσεύα, τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

« Πολὺ λυποῦμαι, ποὺ σὲ βλέπω σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Κάμε ὑπομονή, γιατί σ' αὐτὸ τὸν κόσμον πολλοὶ λίγοι εἶναι ποὺ δὲν ὑποφέρουν! Ὅταν σὲ εἶδα, θυμήθηκα τὸν καλὸ μου τὸν ἀφέντη, ποὺ τόσα χρόνια βασανίζεται σιὰ ξένα ».

— « Μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος μὲ καλὴ καρδιά » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. « Γι' αὐτὸ θὰ σοῦ πῶ κάτι, ποὺ γρήγορα θὰ γίνῃ. Ὁ Ὀδυσσεύς ζῇ καὶ σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἐδῶ. Θὰ τὸν δῆς μὲ τὰ μάτια σου νὰ τιμωρῇ τοὺς κακούργους μνηστήρες ».

— « Ἀχ, ὥς γίνονταν αὐτὰ ποὺ λές, εἶπε ὁ Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί χέρια ἔχω καὶ γιὰ ποιὸν θὰ δούλευαν ».

93. Ὁ Τηλέμαχος προσπατεῖ τὸν ξένο του.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς κουβέντιαζε μὲ τὸ Φιλοίτιο, μαζεύτηκαν στὸ παλάτι οἱ μνηστήρες καὶ ἄρχισαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν. Οἱ δοῦλες τοὺς μοίραζαν ψωμιὰ καὶ κρέατα καὶ ὁ Μελάνθιος κερνοῦσε κρασί.

Σὲ λίγο μπῆκε στὴν αἴθουσα καὶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ κάθισε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας.

Ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἔδωσε νὰ φάῃ καὶ τοῦ εἶπε:

« Κάθισε ἐδῶ, ξένε, ἄφοβα καὶ τρῶγε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Κανένα δὲ θ' ἀφήσω πὰ νὰ σὲ πειράξῃ ».

Τότε ἓνας ἀπὸ τοὺς μνηστήρες, ἄδικος καὶ κακός, ὁ Κτήσιππος, ἀπὸ τῆ Σάμης τῆς Κεφαλληνίας, εἶπε κοροϊδευτικά:

« Ὁ ξένος, φίλοι, πῆρε τὸ ἴδιο μερδικὸ μὲ μᾶς.

Οἱ ξένοι τοῦ σπιτιοῦ πρέπει νὰ καλοπερνοῦν. Γι' αὐ-
τὸ κι ἐγὼ θὰ τοῦ προσφέρω κάτι παραπάνω ».

Κι ἀμέσως ἀρπάζει ἓνα κόκαλο ἀπὸ πόδι βοδινοῦ,
καὶ τὸ τινάζει μὲ δύναμη στὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκεῖνος ὁμως πρόφτασε καὶ φυλάχτηκε. Καὶ τὸ
ποδάρι χτύπησε στὸν τοῖχο.

Ὁ Τηλέμαχος θύμωσε πολὺ καὶ εἶπε μὲ ἄγρια
φωνή :

« Εἶσαι πολὺ τυχερός, Κτήσιππε, πού δὲ χτύπη-
σες τὸ δυστυχισμένο τὸν ξένο. Ἀλλιῶς θὰ σοῦ τρυ-
ποῦσα τὸ στῆθος πέρα πέρα μὲ τὸ κοντάρι μου ».

94. Οἱ μνηστῆρες καὶ τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεά.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ μπῆκε στὸ μεγάλο δῶμα ἡ Πη-
νελόπη. Κρατοῦσε στὸ δεξιὴν χέρι τὸ μεγάλο τόξο
τοῦ ἀνδρός της, καὶ στὸ ἀριστερὸ μιὰ θήκη γεμάτη
μὲ σαῖτες. Καὶ λέει στοὺς μνηστῆρες :

« Ἐσεῖς μαζεύσατε τόσον καιρὸ στὸ σπῖτι μου καὶ
τρῶτε καὶ πίνετε ὅλη μέρα, γιὰ νὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ
πάρω ἄντρα μου ἓναν ἀπὸ σᾶς. Τὸ ξέρετε ὅλοι σας,
πὼς δὲ μ' ἀρέσει αὐτὸ πού κάνετε. Μὰ οὔτε καὶ ὁ
Τηλέμαχος θέλω νὰ ὑποφέρῃ ἐξ αἰτίας μου. Γι' αὐτὸ
τὸ πῆρα ἀπόφαση νὰ πάρω ἄντρα μου ἐκεῖνον ἀπὸ
σᾶς, πού θὰ νικήσῃ στὸ ἀγώνισμα τῶν τσεκουριῶν.
Πάρετε λοιπὸν τὸ τόξο αὐτὸ καὶ τίς σαῖτες καὶ πα-
ραβγῆτε. Κι ὅποιος ἀπὸ σᾶς τὸ τεντώσῃ καὶ περᾶ-
σῃ τὴ σαῖτα τοῦ ἀπὸ τίς τρυπες καὶ τῶν δώδεκα τσε-
κουριῶν, θὰ γίνῃ ἄντρας μου ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ βασίλισσα καὶ οἱ μνηστῆρες τὸ δέ-
χτηκαν.

Ὁ Τηλέμαχος, πού ἤξερε πῶς γίνεται τὸ ἀγώνι-

σμα αὐτό, ἔσκαψε καὶ ἔβαλε στὴ γῇ τὰ δώδεκα τσε-
κούρια στὴ σειρὰ.

Καὶ οἱ μνηστῆρες ἔπαιρναν μὲ τὴ σειρὰ στὰ χέ-
ρια τους τὸ τόξο καὶ δοκίμαζαν μ' ὅλη τους τὴ δύ-
ναμη γιὰ νὰ τὸ τεντώσουν. Μὰ τοῦ κάκου ! Τὰ χέ-
ρια τοὺς κουράζονταν χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Κα-
νεῖς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ τεντώσῃ. Ἕμειναν ὁμως δύο-
πὺ δὲν εἶχαν δοκιμάσει ἀκόμη, ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ
Εὐρύμαχος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μνηστήρων. Αὐτοὶ ἦταν
οἱ πιὸ δυνατοὶ ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ βγῆκαν ἔξω ὁ Φιλοίτιος καὶ ὁ
Εὐμαιο· σὲ λίγο βγῆκε κι ὁ Ὀδυσσεάς.

95. Ὁ Ὀδυσσεάς φανερώνεται στὸν Εὐμαιο
καὶ στὸ Φιλοίτιο.

Ὁ Ὀδυσσεάς πῆγε κοντὰ στὸν Εὐμαιο καὶ στὸ
Φιλοίτιο καὶ τοὺς ρώτησε :

« Δὲ μοῦ λέτε, τί θὰ κάνετε ἂν ἐρχόταν αὐτὴν τὴν
ᾧρα ὁ Ὀδυσσεάς ; Ἐκεῖνον θὰ βοηθοῦσατε ἢ τοὺς
μνηστῆρες ; ».

— « Ἄχ, ἂς ἐρχόταν ὁ ἀφέντης, ἀποκριθῆκε ὁ
Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί θὰ ἔκανα ».

Καὶ ὁ Εὐμαιοὶ τὰ ἴδια εἶπε.

Ὁ Ὀδυσσεάς κατάλαβε τότε καλὰ τὴ μεγάλη ἀγά-
πη πού τοῦ εἶχαν οἱ δυὸ δούλοι του, καὶ τοὺς λέει :

« Δὲ μὲ γνωρίσατε λοιπὸν ἀκόμη ; Κοιτάξετέ με
καλά. Δὲν εἶμαι ὁ ἀφέντης σας ὁ Ὀδυσσεάς ; Ὑστε-
ρα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἔφτασα τέλος στὴν πατρί-
δα μου.

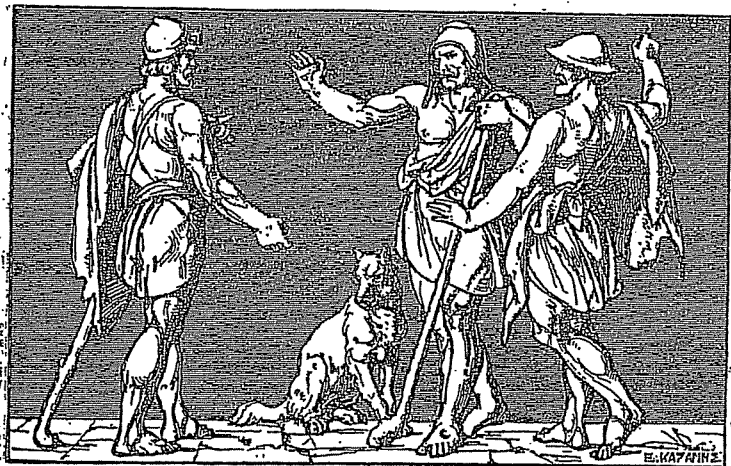
» Βλέπω πῶς ἐσεῖς οἱ δυὸ μονάχα ἀπὸ τοὺς δού-
λους μου μένате πιστοὶ σὲ μένα. Ἄς μὲ βοηθήσουν

οἱ θεοὶ νὰ τιμωρήσω τοὺς κακούργους ποὺ εἶναι μέσα στὸ παλάτι μου, καὶ τότε βλέπετε πόσο εὐτυχισμένους θὰ σᾶς κάμω ».

Αὐτὰ τοὺς εἶπε καὶ γιὰ νὰ πειστοῦν τοὺς ἔδειξε τὸ σημάδι ποὺ τοῦ εἶχε κάμει τὸ ἀγριογούρουνο.

Ὁ Εὐμαιὸς κι ὁ Φιλοτίτος γινώρισαν τότε τὸν ἀφέντη τους, καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη τους χαρὰ ἔκλαιαν καὶ τοῦ φιλοῦσαν ἀδιάκοπα τὰ χέρια.

« Μὴν κλαῖτε πιά » τοὺς λέει ὁ Ὀδυσσεύς, » γιατί μπορεῖ νὰ βγῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ σᾶς δῇ. Καὶ τότε χωρὶς ἄλλο θὰ ὑποψιαστῇ πὼς κάτι γίνεται ἐδῶ πέρα.

« Κοιτάξετέ με καλά. Δὲν εἶμαι ὁ ἀφέντης σας ὁ Ὀδυσσεύς ; » (σ. 153).

» Ἄς πᾶμε τώρα μέσα, μὰ ὄχι καὶ οἱ τρεῖς μαζί. Πρῶτα θὰ μπῶ ἐγὼ κι ὕστερα μπαίνετε καὶ σεῖς.

» Ὅταν μποῦμε μέσα καὶ καθίσουμε, θὰ ζητήσω ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες τὸ τόξο γιὰ νὰ τὸ τεντώσω καὶ ἐγὼ καὶ νὰ ρίξω τὴ σαῖτα στὸ σημάδι.

» Οἱ μνηστῆρες τότε θὰ θυμώσουν καὶ θ' ἀρχί-

σουν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρίζουν. Ἐκεῖ στὴν ταραχὴ ἀπάνω σὺ, Εὐμαιε, ἄρπαξε τὸ τόξο μὲ τρόπο καὶ δώσε μού το. Ὑστερα πήγαινε στὴν Εὐρύκλεια καὶ πές της ἀπὸ μέρος μου νὰ προστάξῃ τὶς δοῦλες νὰ κλείσουν καλὰ τὶς πόρτες καὶ νὰ μὴν τολμήσῃ καμιά νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν κάμαρά της, ὅτι κι ἂν ἀκούσῃ.

» Καὶ σὺ, Φιλοτίτε, κλείσε καλὰ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς ».

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ πῆγε καὶ κάθισε στὴ θέση του. Σὲ λίγο μπῆκαν καὶ οἱ δυὸ δοῦλοι.

96. Ὁ Ὀδυσσεύς ζητεῖ νὰ ρίξῃ κι αὐτὸς μὲ τὸ τόξο.

Οἱ μνηστῆρες ἔβαζαν ἀκόμη τὰ δυνατά τους νὰ τεντώσουν τὸ τόξο. Μὰ τοῦ κάκου. Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ κάμῃ τίποτε. Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς λέει :

« Δώστε καὶ σὲ μένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο γιὰ νὰ δοκιμάσω κι ἐγὼ τὴ δύναμή μου ».

Οἱ μνηστῆρες θυμώσαν κι ἄρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ τὸν βρίζουν :

« Ἐλεεινὲ ψωμοζήτη » τοῦ φώναξε ὁ Ἀντίνοος μὲ ἄγρια φωνή. « Ἐσὺ νὰ παραβγῇς μὲ μᾶς ! Μὴ μέθυσες καὶ θέλεις νὰ μᾶς κάρῃς τὸ παλικάρι ; »

» Κοίταξε, κακόμοιρε, μὴν τὸ ξαναπῆς, γιατί σ' ἄρπάζω ἀπὸ τὰ χέρια κι ἀπὸ τὰ πόδια καὶ σὲ πετῶ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο ! »

Ἡ Πηνελόπη λέει τότε στὸν Ἀντίνοο μὲ αὐστηρὴ φωνή :

« Ντροπὴ σου νὰ μιλῇς ἔτσι καὶ νὰ βρίζῃς τοὺς ξένους τοῦ σπιτιοῦ μου. Φοβήθηκες πὼς ἂν μπορέσῃ

αὐτὸς νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ πετύχῃ τὸ σημάδι, θὰ μὲ πάρῃ γυναῖκα του; Μήτε αὐτὸς ὁ κακόμοιρος συλλογίστηκε τέτοιο πράμα, μήτε ἐγὼ τὸ καταδέχομαι».

— « Δὲν εἴμαστε τόσο ἀνόητοι, βασίλισσα, γιὰ νὰ βάλωμε στὸ νοῦ μᾶς τέτοια ὑποψία » ἀποκρίθηκε ὁ Εὐρύμαχος. « Ἄλλο φοβούμαστε, μὴ μάθῃ ὁ κόσμος πὼς ἐμεῖς δὲν μπορέσαμε νὰ τεντώσωμε τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεά, καὶ τὸ τέντωσε ἓνας γέρος ψωμοζήτητης. Καὶ τότε ὅλοι μὲ τὸ δίκιο τους θὰ μᾶς κατηγοροῦν καὶ θὰ λένε: « Ντροπὴ τους! »

Ἡ Πηνελόπη τότε ἀποκρίθηκε:

« Καὶ δὲν εἶναι ντροπὴ, Εὐρύμαχε, αὐτὸ ποὺ κάνατε, νὰ ρημάζετε, τὸ σπίτι ἐνὸς πολυφημισμένου ἥρωα; Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται δυνατός. Δώστε του τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεά γιὰ νὰ ἰδοῦμε τί θὰ κάμῃ. Κι ἀκούστε τί ἀπόφαση ἔχω.

» Ἄν μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο θὰ τοῦ χαρίσω ὥραϊα φορέματα, θὰ τοῦ δώσω ἓνα ἀκονισμένο ἀκόντιο κι ἓνα δίκικο σπαθί, θὰ τοῦ δώσω καὶ πέδιλα καὶ θὰ τὸν στείλω ἐκεῖ ὅπου ἢ καρδιά του τοῦ λέει νὰ πάῃ ».

Τότε εἶπε καὶ ὁ Τηλέμαχος:

« Μητέρα, κανεῖς δὲν μπορεί νὰ μὲ μποδίσῃ νὰ δώσω αὐτὸ τὸ τόξο σ' ὅποιον θελήσω. Κανέννας ἀπὸ αὐτοὺς ἐδῶ δὲν μπορεί νὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ μὴ δώσω τὸ τόξο τοῦ πατέρα μου στὸν ξένον μου. Ἀλλὰ σὺ πηγαινὲς νὰ φροντίσῃς γιὰ τὸ νοικοκυριὸ τοῦ παλατιοῦ καὶ νὰ δώσῃς διαταγὰς στὶς ὑπηρέτριες πὼς νὰ κλώσουν τὸ νῆμα καὶ πὼς νὰ ὑφάνουν στὸν ἀργαλειό. Τὰ τόξα εἶναι δουλειὰ τῶν ἀντρῶν, καὶ προ

πάντων δική μου, ποὺ διατάζω μέσα σ' αὐτὸ τὸ παλάτι ».

Ἡ Πηνελόπη θαύμασε τὸ θάρρος τοῦ Τηλεμάχου καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της:

« Σωστὰ καὶ παλικάρῖσια μίλησε ὁ γιός μου! »

Καὶ ἀνέβηκε στὸν κοιτῶνα τῆς καὶ συλλογιζόταν μὲ δάκρυα πάλι τὸν πολυαγαπημένο τῆς Ὀδυσσεά, ὅσπου ἢ Ἀθηνᾶ τὴ βύθισε σὲ γλυκὸ ὕπνο.

ΘΖ. Ὁ Ὀδυσσεὺς περνᾷ τὴ νύκτα ἀπὸ τὶς τρυπὲς τῶν τσεκουριῶν.

Στὸ μεταξὺ ὁ Εὐμαιὸς πῆρε τὸ τόξο, νὰ τὸ φέρῃ στὸν Ὀδυσσεά.

Οἱ μνηστῆρες ὥρμησαν μὲ φωνὲς καὶ βρισιές.

« Ποῦ πᾶς τὸ τόξο, ἄθλιε χοιροβοσκέ; Γρήγορα, θαρρῶ, θὰ φᾶνε οἱ σκύλοι τὸ κορμί σου ».

Ὁ χοιροβοσκὸς τρόμαξε κι ἄφησε κάτω τὸ τόξο. Μὰ ὁ Τηλέμαχος τινάχτηκε ἀπάνω καὶ πρόσταξε τὸ φοβισμένο Εὐμαιο:

« Δῶσε τὸ τόξο στὸν ξένο ἀμέσως. Ἐμένα θ' ἀκούς καὶ κανέναν ἄλλο ».

Ὁ Εὐμαιὸς ἔφερε τὸ τόξο στὸ ζητιάνο. Ὑστερὰ πῆγε στὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς εἶπε ὅσα παρᾶγγειλε ὁ Ὀδυσσεάς.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔκαμε καθὼς τὴν πρόσταξε ὁ ἀφέντης τῆς. Τότε καὶ ὁ Φιλοίτιος βγήκε στὴν αὐλὴ κι ἔκλεισε καλὰ τὴν ἐξώπορτα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς κοίταξε μὲ προσοχὴ τὸ τόξο. Κι ὅταν εἶδε πὼς ἦταν σὲ καλὴ κατάσταση, δοκίμασε καὶ τὴ χορδὴ μὲ τὸ δεξιὸ του χέρι. Ὑστερὰ ἄρπαξε

τις σαΐτες, πού ἦταν ἀπάνω στο τραπέζι, καὶ τέντωσε χωρὶς δυσκολία τὴ χορδή. Τότε σημάδεψε καὶ ἔρριξε τὴ σαΐτα.

Ἡ σαΐτα πέρασε ἀπ' ὅλες τὶς τρυπες τῶν τσεκουριῶν, ἀπὸ τὴν πρώτη ὡς τὴν τελευταία.

Τότε εἶπε ἡσυχά στο παιδί του :

« Τηλέμαχε, δὲν πιστεύω νὰ σὲ ντρόπιασε ὁ ξένος σου. Καὶ τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐτοιμαστῇ ἓνα καλὸ δεῖπνο γιὰ τοὺς μνηστήρες ».

Κι ἔκαμε νόημα στὸν Τηλέμαχο.

Καὶ αὐτὸς ἀμέσως ζώστηκε τὸ ἀκονισμένο σπαθί του, πῆρε τὸ κοντάρι καὶ στάθηκε κοντὰ στὸν πατέρα του.

§§. Τιμωρία τῶν μνηστήρων.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς πέταξε τὰ κουρέλια του καὶ πῆρε τὸ τόξο καὶ τὴ θήκη μὲ τὶς σαΐτες. Πήδησε μὲ ὀρμὴ ἐπάνω στο ψηλὸ κατώφλι τῆς πόρτας καὶ σκόρπισε ἐμπρὸς του ὅλες τὶς σαΐτες καὶ τοὺς εἶπε :

« Ὁ ἀγὼν αὐτὸς τελείωσε. Τώρα θ' ἀρχίσῃ ἄλλος. Θὰ ρίξω σ' ἓνα σημάδι, πού ὡς στὴ στιγμή αὕτὴ κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πετύχῃ ».

Κι ἀμέσως ρίχνει τὴ σαΐτα του καὶ πετυχαίνει τὸν Ἀντίνοο στὴ μέση τοῦ λαιμοῦ. Αὐτὸς τὴν ὥρα ἐκείνη σήκωνε χρυσὸ ποτήρι γεμάτο μὲ κρασί, γιὰ νὰ τὸ πιῇ. Τοῦ ἔπεσε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ ποτήρι, τὸ αἷμα ἔτρεξε μὲ ὀρμὴ καὶ ὁ Ἀντίνοος ξαπλώθηκε νεκρός.

Τότε οἱ μνηστήρες σηκώθηκαν ἀπάνω ἄγριοι καὶ φώναζαν καὶ ἔβριζαν τὸν Ὀδυσσεύα.

« Τί ἔκαμες, ἄθλιε ; » τοῦ ἔλεγαν. « Γιατί δὲν πρό-

σεχες ; Σκότωσες τὸ καλύτερο παλικάρι τῆς Ἰθάκης. Τώρα, δυστυχισμένε, χάθηκες καὶ θὰ σὲ φᾶνε τὰ ὄρνια ! »

Νόμιζαν οἱ ἀνόητοι πὼς ἄθελα ὁ Ὀδυσσεύς εἶχε χτυπήσει τὸν Ἀντίνοο. Δὲν ἔβλεπαν πὼς ἔφτασε ἡ ἡμέρα τοῦ χαμοῦ τους.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς κοίταξε μὲ βλέμμα ἄγριο καὶ φώναξε :

« Νομίζατε, κακοῦργοι, πὼς δὲ θὰ ξαναγύριζα γι' αὐτὸ σκορπίζατε τὴν περιουσία μου καὶ ζητούσατε νὰ παντρευτῇτε τὴ γυναῖκα μου καὶ νὰ σκοτώσετε τὸ παιδί μου. Οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους φοβηθήκατε ».

Φόβος καὶ τρόμος ἔπιασε τότε τοὺς μνηστήρες, καὶ ὁ καθένας κοίταζε πὼς νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ θάνατο.

Μονάχα ὁ Εὐρύμαχος ἔδειξε λίγο θάρρος· προσπάθησε νὰ μαλακώσῃ τὴν καρδιά τοῦ Ὀδυσσεύα, παρακαλώντας νὰ τοὺς συγχωρήσῃ. Μὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε :

« Τὰ κακουργήματα πού ἔγιναν ἐδῶ μέσα ζητοῦν ἐκδίκηση καὶ τιμωρία. Μὴν περιμένετε συγχώρεση. Διαλέξτε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο, νὰ πολεμήσετε ἢ νὰ φύγετε, ἂν μπορέσετε ».

§§. Οἱ μνηστήρες ὀρμοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Ὀδυσσεύα.

Ὁ Εὐρύμαχος, μόλις ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ὀδυσσεύα, φώναξε :

« Μνηστήρες, γρήγορα βγάλτε τὰ σπαθιά σας καὶ ὀρμήστε ὅλοι μαζί ἀπάνω του ».

Κι ἔκαμε πρῶτος τὴν ἀρχή.

Τὴν ἴδια στιγμή ὅμως μιὰ σαῖτα τοῦ Ὀδυσσεᾶ πὸν πέτυχε κατάστηθα καὶ τὸν ἔρριξε-καταγῆς νεκρό.

Κι ἓνας ἄλλος, ὁ Ἀμφίνοος, χύθηκε μὲ τὸ σπα-
θί του· μὰ ὁ Τηλέμαχος μὲ τὸ κοντάρι του τὸν πέ-
ρασε ἀπὸ τὴν πλάτη ὡς-στὸ στῆθος πέρα πέρα καὶ
τὸν ἄφησε στὸν τόπο.

Ὁ Τηλέμαχος δὲν εἶχε καιρὸ νὰ χάνη γιὰ νὰ βγά-
λῃ τὸ κοντάρι του, καὶ λέει γρήγορα στὸν Ὀδυσσεᾶ:

« Πατέρα, τρέχω νὰ σοῦ φέρω ἀκόμη δυὸ κοντά-
ρια καὶ ἀσπίδα καὶ περικεφαλαῖα χάλκινη. Καὶ ὁ Εὐ-
μαιοὺς καὶ ὁ Φιλοίτιος καὶ ἐγὼ τὰ ἴδια θὰ φορέσωμε».

Ὁ Ὀδυσσεᾶς ἀποκρίθηκε:

Τρέχα, παιδί μου, γρήγορα, γιατί σὲ λίγο οἱ σαί-
τες θὰ σωθοῦν καὶ οἱ ἐχθροί μας εἶναι πολλοὶ ἀκόμη».

Ἔτρεξε ὁ Τηλέμαχος στὴν ἀποθήκη καὶ ἔφερε ἀ-
σπίδες καὶ κοντάρια, χάλκινες περικεφαλαῖες καὶ ἄ-
φθονες σαῖτες.

Πρῶτος ἀρματώθηκε ὁ Τηλέμαχος, καὶ ὕστερα οἱ
δύο δοῦλοι.

Ὁ Ὀδυσσεᾶς, ἀφοῦ ἔρριξε ὅλες τὶς σαῖτες του
καὶ σκότωσε πολλοὺς μνηστῆρες, φόρεσε καὶ αὐτὸς τὴν
περικεφαλαῖα. Ὑστερα πῆρε τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ δυὸ
κοντάρια ποῦ τοῦ ἔφερε ὁ Τηλέμαχος.

100. Πῶς τιμωρήθηκε ὁ Μελάνθιος.

Ὁ Μελάνθιος εἶδε τὸν Τηλέμαχο ἀπὸ ποῦ πῆρε
τὰ ὅπλα, καὶ ἀμέσως ἔτρεξε καὶ αὐτὸς καὶ ἔφερε κρυφὰ
ὅπλα στοὺς μνηστῆρες.

Ὁ Ὀδυσσεᾶς, ἅμα εἶδε τοὺς μνηστῆρες ὀπλι-

σμένους, λίγο ἔλειψε νὰ δειλιάσῃ, γιατί αὐτοὶ ἦταν
ἀκόμη εἰς πορὲς περισσότεροι· κατάλαβε τὸ τί ἔ-
γινε, καὶ ἀμέσως στέλνει τὸ Φιλοίτιο καὶ τὸν Εὐμαιο
νὰ κλείσουν καλὰ τὴν ὀπλοθήκη. Τοὺς ἔδωσε δια-
ταγή, ἂν βροῦνε μέσα κανένα νὰ παίρνῃ ὅπλα γιὰ
τοὺς μνηστῆρες, νὰ τὸν δέσουν καὶ νὰ τὸν κρεμά-
σουν.

Σὲ μιὰ στιγμή οἱ δυὸ δοῦλοι πῆγαν στὴν ἀπο-
θήκη· μέσα ἐκεῖ βρῆκαν τὸ Μελάνθιο, ποῦ μάζεψε
καὶ ἄλλα ὅπλα, νὰ τὰ πᾶν στοὺς μνηστῆρες. Ἀμέσως
τὸν ἀρπάζουν, τὸν ξαπλώνουν καταγῆς καὶ τὸν δέ-
νουν χεροπόδαρα. Ὑστερα τὸν κρεμοῦν ψηλά, ἀπὸ
ἓνα πατερό, κλείνουν καλὰ τὴν πόρτα καὶ γυρίζουν
στὸν ἀφέντη τους.

101. Ὁ Ὀδυσσεᾶς σκοτώνει ὅλους τοὺς μνηστῆρες.

Ἡ μάχη ἐξακολουθοῦσε μὲ μεγάλη λύσσα.

Τέσσερεις μνηστῆρες ἔρριξαν μὲ δύναμη τὰ κον-
τάρια τους ἀπάνω στὸν Ὀδυσσεᾶ. Μὰ κανένα δὲν
τὸν πέτυχε.

Ὁ Ὀδυσσεᾶς ὅμως, ὁ Τηλέμαχος καὶ οἱ δυὸ
βοσκοὶ σκότωσαν τότε καὶ τοὺς τέσσερεις αὐτοὺς μνη-
στῆρες.

Δεῖλιασαν τότε οἱ μνηστῆρες καὶ τραβήχτηκαν
πίσω, μὰ σὲ λίγο ὤρμησαν πάλι μὲ μανία.

Ὁ Ὀδυσσεᾶς ὅμως καὶ οἱ δικοί του δὲν ἔχασαν
τὸ θάρρος καὶ ὀλοένα ξάπλωναν νεκροὺς πολλοὺς
ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες.

Τὸν κακὸ τὸν Κτήσιππο, ποῦ εἶχε ρίξῃ τὸ βο-

δινὸ πόδι, τὸν τρύπησε στὸ στήθος ὁ Φιλοίτιος μὲ τὸ κοντάρι του καὶ τοῦ εἶπε :

« Τώρα πὰ τελειώνουν οἱ ἀδικίες σου καὶ οἱ βρισιές σου. Πάρε αὐτὸ τὸ δῶρο γιὰ τὸ βοδινὸ πόδι, ποὺ πέταξες στὸν ἀφέντη μου ».

Κι ἄλλους μνηστῆρες σκότωσαν ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ Τηλέμαχος μὲ τοὺς συντρόφους των. Καὶ τέτοιος τρόμος ἔπιασε τοὺς μνηστῆρες, ποὺ ἔτρεχαν μέσα στὸ μεγάλο δῶμα σὰ βόδια ποὺ τὰ κυνηγᾷ τὸ καλοκαίρι ἢ ἀλογόμυγα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ὥρμησε τότε μὲ τοὺς γενναίους

« Μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστῆ ».
βοηθοὺς του, καὶ ὅλοι σὲ λίγο κυλίστηκαν στὸ αἷμα τους.

Τὸ θάνατο τὸν ξέφυγε μονάχα ὁ Φῆμιος, ὁ τραγουδιστής.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴν ἄκρη ποὺ καθόταν, ἔβαλε χάμω τὴ λύρα του, ἔτρεξε κι ἔπιασε τὰ γόνατα τοῦ Ὀδυσσεύα καὶ τοῦ εἶπε :

« Λυπήσου με, Ὀδυσσεύα. Μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστῆ. Ἐμένα μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς μέσα στὴν καρδιά μου τὰ τραγούδια, καὶ τραγουδῶ ἐν κατορθώματα ποὺ κάνουν οἱ θεοὶ κι οἱ ἄνθρωποι.

ποι. Ρώτησε τὸν Τηλέμαχο γιὰ μένα. Ἄθελα ὁ ἄμοιρος καὶ μὲ τὴ βία τραγουδοῦσα σὰ τραπέζια τῶν μνηστῆρων, γιατί ἦταν πολλοὶ καὶ δυνατοί ».

Τότε ὁ Τηλέμαχος λέει στὸν πατέρα του :

« Στάσου, πατέρα, καὶ μὴ χτυπήσης μὲ τὸ σπαθί σου τὸ Φῆμιο. Δὲ φταίει ὁ κακόμοιρος. Μῆτε τὸ Μέδοντα νὰ πειράξωμε· χάρισέ του τὴ ζωή. Θυμήσου πῶς μὲ πρόσεχε καὶ τί ἀγάπη μοῦ εἶχε ὅταν ἤμουν παιδί! »

Ὁ Μέδοντας, ὁ πιστὸς δοῦλος ποὺ φανέρωσε στὴν Πηνελόπη τὸ καρτέρι τῶν μνηστῆρων, ἦταν κρυμμένος κάτω ἀπὸ ἓνα κάθισμα καὶ σκεπασμένος μ' ἓνα δέρμα βοδινό. Καθὼς ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, τινάχτηκε ἀπάνω, πέταξε τὸ σκέπασμα κι εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

« Ἐδῶ εἶμαι! »

Ὁ Ὀδυσσεύς χαμογέλασε καὶ τοῦ εἶπε :

« Μὴ φοβάσαι. Τώρα ὁ τραγουδιστὴς καὶ σὺ νὰ βγῆτε ἔξω στὴν αὐλή, ὥσπου νὰ κάμω ἐδῶ ὅ,τι χρειάζεται ἀκόμη ».

Ὁ Ὀδυσσεύς τότε κοίταξε γύρω, μήπως βρισκόταν κρυμμένος πούθενά κανεὶς ἄλλος μνηστῆρας· ὅλοι κοίτονταν σὰ χόματα αἵματοκυλισμένοι.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Τηλέμαχο νὰ φέρῃ τὴν Εὐρύκλεια.

162. Ἡ διαταγὴ δίνει ὁ Ὀδυσσεύς

στὴν Εὐρύκλεια.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔτρεξε ὅσο μπορούσε. Κι ἅμα εἶδε τὸν Ὀδυσσεύα νικητὴ καὶ σκοτωμένους ὅλους τοὺς μνηστῆρες, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ χαρά.

« Γερόντισσα, τῆς λείπει ὁ Ὀδυσσεύς, κράτα τὴ χαρὰ σου μέσα σου καὶ μὴ φρονάζεις, γιατί δὲν εἶναι σωστὸ νὰ χαίρεσαι κανεὶς γιὰ τὸ θάνατο. τῶν ἄλλων. Αὐτοῦ, ἐδῶ οἱ θεοὶ τοὺς τιμώρησαν· ἐγὼ τὸ θέλημα ἐκείνων ἔκανα.

» Καὶ τώρα, ἔλα πές μου, ποιὲς ἀπὸ τίς γυναῖκες τοῦ παλαιοῦ φάνηκαν κακὲς καὶ ποιὲς ἐμειναν πιστές ».

— « Ἀπὸ τίς πενήντα δοῦλες ποὺ ἔχομε στὸ παλάτι, ἀποκρίθηκε ἡ Εὐρύκλεια, οἱ δώδεκα ἦταν με τοὺς μνηστῆρες· ἦταν πολὺ κακὲς, καὶ δὲ σέβονταν οὔτε ἐμένα οὔτε τὴν ἰδία τὴ βασίλισσα ».

— « Νὰ μοῦ τίς φέρης ἐδῶ ἀμέσως » πρόσταξε μὲ θυμὸ ὁ Ὀδυσσεύς.

Ἡ Εὐρύκλεια πῆγε καὶ τίς ἔφερε. Καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, τίς πρόσταξε νὰ σύρουν ἔξω στὴν αὐλὴ τοὺς σκοτωμένους καὶ νὰ καθαρίσουν τὰ καθίσματα, τὰ τραπέζια καὶ τὸ πάτωμα.

Ὑστερα οἱ δύο βοσκοὶ ὠδήγησαν τίς ἀπιστες καὶ κακὲς δοῦλες σ' ἕναν παράμερο τόπο καὶ τίς κρέμασαν.

Ἐπειτα εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Εὐρύκλεια :

« Φέρε, γερόντισσα, θειάφι νὰ καπνίσωμε καὶ νὰ καθαρίσωμε τὸ παλάτι. Καὶ φώναξε καὶ τίς καλὲς δοῦλες νὰ ἔρθουν ἐμπρὸς μου ».

Ἡ Εὐρύκλεια ἔκανε ὅ,τι τῆς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς.

Οἱ πιστὲς δοῦλες περικύκλωσαν τὸν ἀγαπημένο τους ἀφέντη καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ δάκρυα τὰ χέρια του. Καὶ κείνος συγκινήθηκε καὶ δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του.

103. Ἡ Εὐρύκλεια φανερώνει στὴν Πηνελόπεια πῶς ἦρθε ὁ Ὀδυσσεύς.

Χαρούμενη ἀνέβηκε ἡ Εὐρύκλεια στὴν κάμαρα τῆς κυρᾶς τῆς, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν καλὴ εἶδηση. Ἦθελε νὰ τρέξῃ, μὰ τὰ γόνατά τῆς δὲν τὴν ἐβοηθοῦσαν. Ἄνοιξε σιγὰ σιγὰ τὴν πόρτα, καὶ μπῆκε μέσα. Ἡ Πηνελόπεια ἦταν βυθισμένη ἀκόμη στὸ γλυκὸ τῆς ὕπνου. Ἡ Εὐρύκλεια στάθηκε κοντὰ στὸ προσκέφαλό τῆς καὶ τῆς εἶπε :

« Ξύπνησε, Πηνελόπεια μου, νὰ ἰδῆς ἐκείνον ποὺ ἡ καρδιά σου περιμένε μὲ λαχτάρα τόσον καιρὸ. Ὁ Ὀδυσσεύς σου ἦρθε καὶ σκότωσε δλους τοὺς μνηστῆρες ».

Ἡ Πηνελόπεια ξαρνίστηκε μέσα στὸν ὕπνο τῆς, ἀνοιξε τὰ μάτια τῆς καὶ τῆς εἶπε :

« Καλὴ μου Εὐρύκλεια, τί ἔπαθες σήμερα ; Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λές ; Τρελάθηκες ; »

— « Παιδί μου, σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια. Ὁ ἀφέντης ἦρθε. Εἶναι κάτω. Τὸν εἶδες καὶ σὺ χτὲς τὸ βράδυ καὶ μιλήσατε μαζί. Ἦταν ὁ κουρελιάρης ζητιάνος. Ὁ Τηλέμαχος τὸ ἤξερε, μὰ τὸ φύλαγε μυστικό, ὥσπου νὰ τιμωρήσῃ τοὺς μνηστῆρες ».

Ἡ Πηνελόπεια πήδησε τότε ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς, ἀγκάλιασε σφιχτὰ τὴν καλὴ γριὰ καὶ τὴ ρώτησε :

« Πές μου, καλὴ μου Εὐρύκλεια, πές μου, ἀλήθεια εἶναι ; Καὶ πῶς μπόρεσε μονάχος νὰ σκοτώσῃ τόσοι μνηστῆρες ; »

— « Μὲ τὰ μάτια μου δὲν τὸ εἶδα, γιατί ὁ Ὀδυσσεύς μᾶς εἶχε κλείσει πρῶτύτερα σ' ἄλλη κάμαρα. Ἀκουσα ὅμως τίς φωνὲς καὶ τὰ βογκητά.

» Κι όταν ὁ Τηλέμαχος μὲ φώναξε νὰ πάω στὸ δῶμα, βρήκα ἐκεῖ τὸν Ὀδυσσεύα ἀρματωμένο καὶ ὅλους τοὺς μνηστῆρες σκοτωμένους.

» Καὶ τώρα πᾶμε κάτω, Πηνελόπη μου. Μ'ἔσται λε ὁ ἴδιος ».

Ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

« Ἀκόμη δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω αὐτὸ ποὺ λές. Δὲν τὸ χωρεῖ τὸ μυαλό μου, πῶς αὐτὸς ὁ ζητιάνος εἶναι ὁ ἄντρας μου. Ὁ Ὀδυσσεύς μου πέθανε στὰ ξένα ».

— « Μὰ γιατί, κόρη μου, δὲ μὲ πιστεύεις ; Σοῦ λέω πῶς ὁ ἄντρας σου εἶναι κάτω. Τὸν ἐγνώρισα ἀπὸ τὸ σημάδι ποὺ ἔχει ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Τὸ εἶδα, ὅταν τοῦ ἔπλενα τὰ πόδια, κι ἤθελα νὰ σοῦ τὸ πῶ, μὰ ἐκεῖνος δὲ μ' ἄφησε ».

104. Ἡ Πηνελόπη γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα.

Ἡ Πηνελόπη κατέβηκε κάτω μαζί μὲ τὴ γριὰ Εὐρύκλεια καὶ πῆγε ὅλοῖσια στὴν ἐστία.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά. Δὲν ἤξερε, ἂν ἔπρεπε νὰ ρωτήσῃ τὸν ξένο, γιὰ νὰ δῇ, ἂν εἶναι ἀληθινὰ ὁ ἄντρας της, ἢ νὰ χυθῇ καὶ νὰ τὸν σφίξῃ μέσα στὴν ἀγκαλιά της.

Ἦρθε καὶ κάθισε ἀντίκρου στὸν Ὀδυσσεύα, στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς γωνιάς, ποὺ τὴ φωτίζε ἡ φωτιά.

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶχε ξαναφορέσει τὰ κουρέλια τοῦ ζητιάνου, καθόταν κοντὰ σὲ μιὰ κολόνα καὶ κοίταζε κάτω, περιμένοντας νὰ τοῦ μιλήσῃ ἡ Πηνελόπη.

Μὰ ἐκεῖνη γιὰ πολλὴ ὥρα ἔμεινε βουβὴ καὶ ἀκίνητη.

Δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ. Ὅταν τὸν κοίταζε στὰ μάτια, ἔβρισκε πῶς δὲν ἦταν ὁ Ὀδυσσεύς της μέσα σὲ κεῖνα τὰ κουρέλια.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τῆς λέει :

... Ἐκεῖνη γιὰ πολλὴ ὥρα ἔμεινε βουβὴ καὶ ἀκίνητη. (σ. 166).

« Μητέρα μου, πῶς ἄλλαξε ἡ καρδιά σου κι ἔγινε τόσο σκληρὴ καὶ ἀπονή; Ὅποτερα ἀπὸ τέτοιον χωρισμὸ καὶ ἀπὸ τόσα βάσανα, πῶς σοῦ βαστά ἡ καρδιά νὰ μένης ἀσυγκίνητη ; »

— « Παιδί μου, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, οὔτε καὶ ἐγὼ δὲν ξέρω τί ἔπαθα, καὶ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ τὸν ρωτήσω οὔτε νὰ τὸν κοιτάξω ».

Ὁ Ὀδυσσεύς χαμογέλασε καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

« Παιδί μου, ἄφησε τὴ μητέρα σου νὰ μὲ δοκιμάσῃ. Τώρα δὲ μὲ γνωρίζει μέσα σ' αὐτὰ τὰ κουρέλια. Σὲ λίγο θὰ μὲ γνωρίσῃ.

» Τώρα πρέπει νὰ συλλογιστοῦμε, πῶς νὰ μὴ μάθουν ἀμέσως οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων ὅσα ἐγιναν ἐδῶ.

» Νὰ λοιπὸν τί νὰ κάμωμε· λουστῆτε ὅλοι, φορέσετε γιορτινὰ φορέματα καὶ προστάξετε τὸν τραγουδιστὴ νὰ τραγουδῇ καὶ νὰ παίζῃ μὲ τὴ λύρα του τραγούδια τοῦ χοροῦ. Κι οἱ διαβάτες ποὺ θ' ἀκούν, θὰ νομίζουν πὼς γίνεται γάμος στὸ παλάτι μας. Ἔτσι θὰ βροῦμε καιρὸ νὰ φύγωμε γιὰ τὴν ἐξοχή. Καὶ κεῖ πιά θὰ σκεφτοῦμε μὲ τὴν ἡσυχία μας τί θὰ κάμωμε ».

Ἐκεῖνοι ἄκουσαν πρόθυμα αὐτὰ τὰ λόγια.

Δὲν πέρασε ὥρα πολλὴ κι ὅλοι εἶχαν φορέσει ὡραῖα φορέματα. Ὑστερα ἄρχισαν τὰ τραγούδια καὶ ὁ χορὸς καὶ τὸ πάτωμα μέσα βροντοῦσε ἀπὸ τὸ χτύπημα τῶν ποδιῶν.

Οἱ διαβάτες ἔλεγαν μέσα τους :

Ἡ βασίλισσά μας παντρεύεται κάποιον ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες. Ντροπὴ της! νὰ ξεχάσῃ τὸν καλὸ καὶ ἑακουστὸ Ὀδυσσεά, καὶ νὰ μὴν τὸν περιμένη! »

Σὲ λίγο λούστηκε κι ὁ Ὀδυσσεύς καὶ φόρεσε ὡραῖα φορέματα. Τότε ἡ Ἀθηναῖα τὸν ἔκαμε πάλι ὁμορφο, πιδό νέο καὶ μὲ πιδό πολλὴ χάρη καὶ λεβεντιά. Δὲν ἦταν πιά ὁ κουρελιάρης ζητιάνος.

Ἔτσι μεταμορφωμένος γύρισε καὶ κάθισε στὸ κάθισμα ποὺ καθόταν πρῶτα, ἀντίκρου ἀπὸ τὴ γυναῖκα του.

Ἡ Πηνελόπη τὸν ἐρώτησε τότε, ἂν ἤξερε κάτι

μυστικὰ τοῦ σπιτιοῦ των, ποὺ τὰ ἤξερε μονάχα αὐτὴ καὶ ὁ ἄντρας της. Καὶ ὅταν τῆς τὰ εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς, τότε πιά βεβαιώθηκε πὼς ἦταν ὁ ἄντρας της.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατὰ, τὰ γόνατά της ἔτρεμαν καὶ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια της. Ἐτρεξε μὲ λαχτάρα, τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐφιλοῦσε.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀγκάλιασε κι αὐτὸς μὲ δάκρυα τὴν πιστὴ του γυναῖκα, τὴν καταφιλοῦσε καὶ τὴν ἔσφιγγε στὸ στήθος του.

Καὶ ἡ Πηνελόπη κρατοῦσε ἀγκυλισμένο μὲ τὰ δλόασπρα χέρια της τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν ἔσφιγγε, σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ πιά νὰ φύγῃ.

ΙΟΣ. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στὸν πατέρα του.

Τὴν αὐγὴ ὁ Ὀδυσσεύς, ἅμα σηκώθηκε, εἶπε στὴν Πηνελόπη :

« Ἐγὼ τώρα θὰ πάω στὸ δυστυχισμένο πατέρα μου στὴν ἐξοχή.

» Ἀμα σηκωθῇ λίγο ὁ ἥλιος, θὰ μάθῃ ὁ κό-

σμος πὼς ἐγὼ σκότωσα τοὺς μνηστῆρες· καὶ θὰ γίνῃ μεγάλη ταραχὴ στὴ χώρα. Γι' αὐτὸ ἀνέβα ἐσὺ μὲ τίς δοῦλες σου στὴν κάμαρά σου. Κλείσου ἐκεῖ καὶ μὴ ρωτᾷς γιὰ τίποτε ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ φόρεσε τ' ἄρματά του, ξύπνησε τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκὸ καὶ ξεκίνησαν γιὰ τοὺς ἀγρούς.

Ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς σκέπασε μὲ κατάχνηα καὶ δὲν τοὺς ἔβλεπε κανεῖς.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἔφτασαν σ' ἓνα περιβόλι, ποὺ ἦταν ἀνάμεσα σὲ δυὸ ψηλῶματα γεμάτα δέντρα.

Τὸ περιβόλι εἶχε κι ἓνα σπιτάκι. Ἐκεῖ κατοικοῦσε ὁ γερο - Λαέρτης, ὁ πατέρας τοῦ Ὀδυσσεά· καὶ γύρω εἶχε καλύβα γιὰ τοὺς δούλους.

Ἡ πόρτα τοῦ περιβολιοῦ ἦταν ἀνοιχτὴ καὶ μπῆκαν μέσα.

Τότε ὁ Ὀδυσσεάς λέει στὸν Τηλέμαχο καὶ στοὺς δυὸ δούλους:

« Ἐσεῖς πηγαίνετε στὸ σπίτι κι ἐτοιμάσετε κάτι νὰ φᾶμε. Νά, πάρετε καὶ τὰ ὅπλα μου. Ἐγὼ θὰ πάω στὸ περιβόλι, γιὰ νὰ βρῶ τὸν πατέρα μου ».

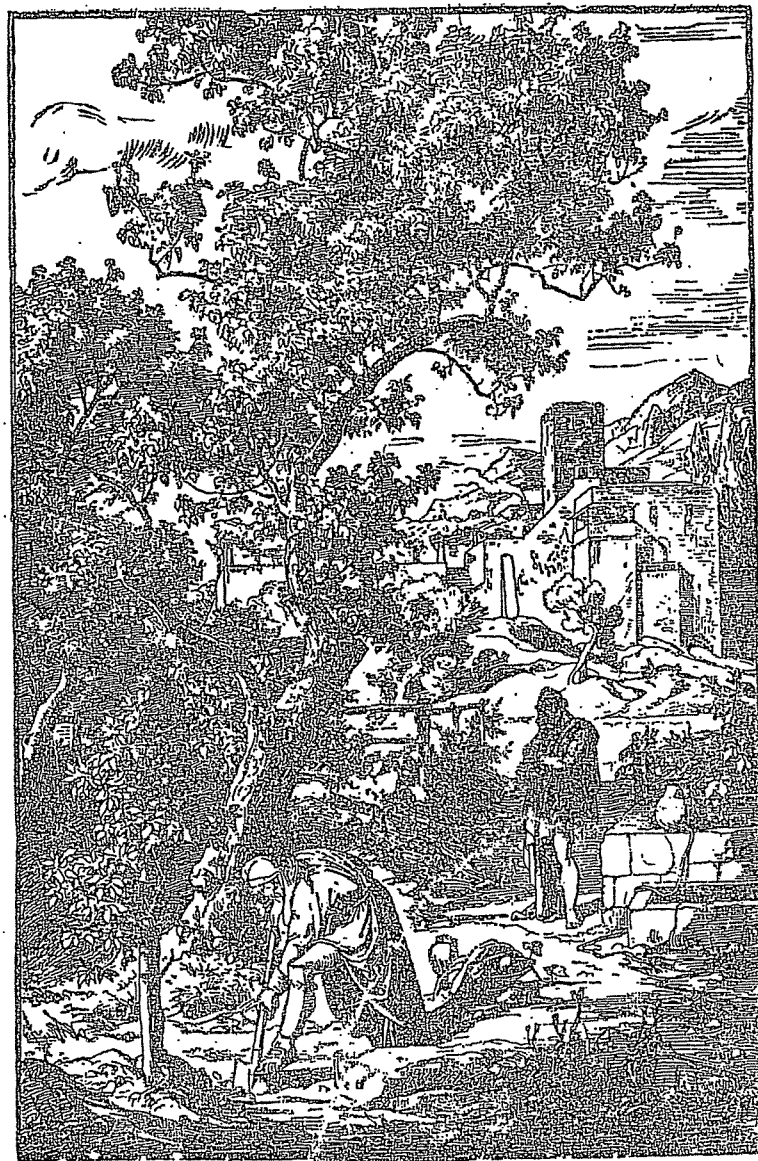
Πέρασε πρῶτα ἀπὸ τὸ λαχανόκηπο. Αὐτοῦ δὲν ἦταν κανεῖς.

Ὑστερα προχώρησε στὸν ἀνθόκηπο.

Ἐκεῖ εἶδε ἓνα γέρο, ποὺ σκάλιζε τὸ χῶμα γύρω σ' ἓνα φυτό.

Τὸ ντύσιμό του ἦταν φτωχικό. Τὰ γένια του ἦταν κάτασπρα. Καὶ στὸ πρόσωπό του φαινόταν ζωγραφισμένη ἡ λύπη.

— Ὁ Ὀδυσσεάς, ἄμα εἶδε τὸν πατέρα του σὲ τέτοια

Πῆγε σιγὰ σιγὰ κοντά του (σ. 172).

ἐλεεινὴ κατάσταση, κορύφτηκε πίσω ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀπιδιὰ καὶ δάκρυσε. Δὲν ἤθελε νὰ φανερωθῇ μονο-

μιάς, γιατί ἡ ξαφνικὴ χαρὰ μπεροῦσε νὰ φέρῃ τὸ θάνατο στὸν ἀδύνατο γέρο.

Πῆγε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ κοντά του, τὸν ἐχαιρέτησε, σὰ νὰ ἦταν ξένος, καὶ τοῦ λέει :

« Γέρο, μὲ μεγάλη τέχνη, βλέπω, καλλιεργεῖς τὸν κῆπο σου. Τίποτε δὲν ἀγῆνεις ἀπεριποίητο, οὔτε βραγιά, οὔτε κλῆμα, οὔτε δέντρο. Μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό σου δὲ φροντίζεις. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι σωστό. Ἐσύ, καθὼς μοῦ φαίνεσαι, δὲν εἶσαι δοῦλος. Στὸ πρόσωπο καὶ στὴν κορμοσιασιὰ μοιάζεις μὲ βασιλέα. Πές μου, τίνος εἶναι τὸ περιβόλι πὺν σκάβεις; Ἀλήθεια εἶναι ἐδῶ ἡ Ἰθάκη, ὅπως μοῦ εἶπαν; Ἐγὼ μὲν φορὰ φιλοξένησα στὸ σπίτι μου ἕναν ἀπὸ τὸν τόπο τοῦτο, πὺν ἔλεγε πῶς εἶναι γιὸς τοῦ Λαέρτη, καὶ τὸν ξεπροβόδησα μὲ πολλὰ δῶρα ».

— « Ἐένε, στὴν Ἰθάκη βρῖσκεσαι » τοῦ λέει ὁ γέρος. « Κι ἂν ἦταν ζωντανὸς ὁ φίλος σου, θὰ σὲ φιλοξενοῦσε κι αὐτὸς καὶ θὰ σοῦ χάριζε πολλὰ δῶρα. Ἄχ, τί ψάρια θὰ τὸ ἔφαγαν τὸ παιδί μου στὴ θάλασσα ἢ τί θηρία θὰ τὸ ξέσκισαν στὴ στεριά! »

» Μὰ πές μου ποῦ εἶσαι καὶ πῶς ἦρθες;...»

— « Ἦρθα ἀπὸ μακριά. Καιρὸς εἶναι πὺν ἀπάντησα τὸν Ὀδυσσεά. Μὰ τότε πὺν ἔφευγε κάποια σημάδια φανέρωναν πῶς θὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του. Εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν βρῶ ἐδῶ! »

Ὁ γέρο Λαέρτης ἔσκυψε καὶ πῆρε μὲ τὰ δυὸ του χέρια χῶμα ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὸ σκόρπισε ἀπάνω στὸ κάτωστρο κεφάλι του. Κι ἔκλαιε ἀπαρηγόρητα.

Ραγίζοιαν τοῦ Ὀδυσσεά ἡ καρδιά· δὲν μπόρεσε

νὰ βαστάξῃ πιά· χύθηκε, τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ εἶπε :

« Πατέρα μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ γιὸς σου, ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς σου πὺν περιμένεις. Ἄφησε πιά τὰ δάκρυα. Ἦρθα καὶ σκότωσα ὅλους τοὺς μνησιτῆρες ».

— « Ἐσύ εἶσαι τὸ παιδί μου! » φώναξε ὁ Λαέρτης τρέμοντας ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

Μὰ δὲν πίστεψε ἀκόμη. Ἦθελε σημάδι γιὰ νὰ πιστέψῃ.

« Πατέρα, σημάδι θέλεις; Νά, κοίταξε ἐδῶ τὸ σημάδι πὺν μοῦ ἔκαμε στὸν Πηνελόπιδά τὸ ἀγριογούρουνο. Θέλεις νὰ σοῦ πῶ καὶ γιὰ τὰ δέντρα τοῦ κήπου πὺν μοῦ χάρισε, ὅταν ἦμουν παιδί; »

» Μὲ ὠδηγοῦσες συχνὰ ἀπὸ τὸ χέρι στὸ περιβόλι, ἐγὼ σὲ ρωτοῦσα καὶ σὺ μοῦ ἔλεγες κάθε δέντρο μὲ τὸ ὄνομά του ».

Ὁ Λαέρτης ἀγκάλιασε τὸν Ὀδυσσεά καὶ λιγοθύμησε.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὸν πῆρε στὴν ἀγκαλιά του. Σὲ λίγο ὅμως ἦρθε στὸν ἑαυτό του, ἄνοιξε τὰ μάτια του, τὸν ἀγκάλιασε πάλι καὶ τὸν ἐφίλησε στὸ στόμα.

Πατέρας καὶ γιὸς ἀνέβηκαν στὸ σπιτάκι. Τὸ τραπέζι ἦταν ἑτοιμο.

Ὁ Λαέρτης πρῶν νὰ καθίσῃ πῆγε καὶ λούστρια καὶ φόρεσε φορέματα καινούρια.

Τώρα φαινόταν πρῶτος καὶ πρῶτος ἀπὸ πρῶτα. Θὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς ἡ χαρὰ τὸν εἶχε ξανανιώσει.

106. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστῆρων κάνουν
ἐπανάσταση.

Ἐνῶ δ' Ὀδυσσεύς κι οἱ ἄλλοι ἦταν στήν ἐξοχή,
στή χώρα ἀπό στόμα σέ στόμα μαθεύτηκε πῶς ἦρθε
ὁ Ὀδυσσεύς καί σκότωσε ὅλους τοὺς μνηστῆρες.

Οἱ συγγενεῖς καί φίλοι τους ἔτρεχαν στὸ παλάτι
μὲ δάκρυα καί μὲ θρήνους. Ὁ καθένας ἐπαιρνε τὸ
νεκρὸ τοῦ καί τὸν πῆγαινε νὰ τὸν θάψῃ.

Ὑστερα μαζεύτηκαν ὅλοι στήν πλατεῖα καί συλ-
λογίζονταν πῶς νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Ὀδυσσεύ.

Ἐκεῖ ἔτυχε νὰ εἶναι κι ἓνας γέρος πολὺ σοφός,
ὁ Ἀληθέρης, καί τοὺς λέει:

« Σᾶς συμβουλεύω, φίλοι μου, νὰ καθίστετε ἡσυ-
χα, γιατί δὲ φταίει ὁ Ὀδυσσεύς.

» Ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ εἶστε σεῖς, ποὺ ἀφήνατε
τὰ παιδιά σας νὰ κάνουν τέτοια κακουργήματα. Ἐ-
γὼ κι ὁ Μέντορας τόσες φορὲς σᾶς εἶπαμε: κρατᾶτε
τὰ παιδιά σας νὰ μὴ ρημάζουν τὸ παλάτι ἐνὸς τέ-
τοιου ξακουσμένου βασιλέα. Ἐπρεπε νὰ τὸ συλλογι-
στήτε, πῶς οἱ θεοὶ θὰ τὰ τιμωροῦσαν μιὰ μέρα ».

Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἄκουσαν τὴ συμβουλὴ τοῦ
Ἀληθέρη κι ἔφυγαν. Ἄλλοι ὅμως πῆραν τὰ ὅπλα
τούς καί κίνησαν γιὰ τὴν ἐξοχή, γιατί εἶχαν μάθει
πῶς ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε στὸ ἐξοχικὸ σπιτάκι τοῦ πα-
τέρα του.

Ἀρχηγό τούς εἶχαν τὸν πατέρα τοῦ Ἀντίνοου.

107. Ὁ Ὀδυσσεύς φιλιώνεται μὲ τὸ λαό του
καί ζῇ εὐτυχισμένος.

Ἦταν ἀκόμη στὸ τραπέζι, ὅταν ἓνας ἀπὸ τοὺς
θούλους τρέχῃ λαχανιασμένος καί λέῃ στὸν Ὀδυσσεύ:

« Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀρματωμένοι ἔρχονται ἐδῶ ».
Ἀμέσως σηκώθηκαν, ἀρματώθηκαν καί βγῆκαν
ἐξω. Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο:

« Νὰ ἡ στιγμή, παιδί μου, νὰ δείξης τὴν παλικά-
ριά σου. Πρόσεξε καλὰ νὰ μὴ ντροπιᾶσῃς τὴ γε-
νιά μας ».

— « Περίμενε, πατέρα, καί σὲ λίγο θὰ δῆς ἂν
εἶμαι ἄξιο παιδί σου » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος.

Τ' ἄκουσε αὐτὰ ὁ γερο - Λαέρτης καί χάρηκε
πολύ.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ πλησίασε τὸ πλῆθος μὲ φω-
νὲς καί ταραχή.

Τότε ὁ γερο - Λαέρτης θυμήθηκε τὰ νιάτα του.
Ἐνίωσε καινούρια δύναμη μέσα του. Σήκωσε τὸ
κοντάρι του καί τὸ ἔρριξε μὲ μεγάλη δύναμη.

Τὸ κοντάρι πέτυχε τὸν ἀρχηγὸ στὸ κεφάλι καί
τὸν ξάπλωσε καταγῆς νεκρὸ.

Ἀμέσως τότε ὁ Ὀδυσσεύς καί ὁ Τηλέμαχος ὤρ-
μησαν μὲ τὰ σπαθιά, καί θὰ γινόταν μεγάλη αἵ-
ματοχυσία. Ἐξαφνα ὅμως παρουσιάζεται στὴ μέση
ἡ Ἀθηναῖα μὲ τὴ θεϊκὴ της μορφή.

« Φτάνει πιά » φωνάζει καί στὰ δυὸ μέρη μὲ
τρομερὴ φωνή.

Νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος. Ὅσοι ἔφταιξαν τιμω-
ρήθηκαν. Οἱ κακοὶ ἀξίζουν τιμωρία, γιὰ νὰ γί-
νονται παράδειγμα στοὺς ἄλλους.

» Νὰ ξεχάσετε ὅσα ἔγιναν καί νὰ γίνετε φίλοι.
Αὐτὸ θέλω νὰ κάμετε, κι ἀλίμονο σὲ κεῖνον ποὺ δὲν
ἀκούσῃ τὴν προσταγὴ μου ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ἀθηναῖα κι ἔγινε ἀφαντῇ. Οἱ ἐπα-

νασιτάτες ἀπὸ τὸ φόβο τους πέταξαν τὰ ὅπλα καὶ γύρισαν στὴν πόλη, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους.

Ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς γύρισε στὴν πόλη, ὅλοι τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ χαρές. Ὅλα τὰ ξέχασαν καὶ φιλιώθηκαν.

Ἀπὸ τότε ἔζησαν ὅλοι ἀγαπημένοι. Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς βασίλεψε ἡσυχὰ καὶ εὐτυχισμένα πολλὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμη.

Ὡς τὰ βαθιὰ γερατειὰ ὁ λαὸς τοῦ τὸν ἀγαποῦσε σὰν πατέρα, καὶ ὅλοι τὸν τιμοῦσαν ὅπως τοῦ ἄξιζε.

Τ Ε Λ Ο Σ

Π Ο Ι Η Μ Α Τ Α

Ι. Ἀνάμνηση τῆς περὶ ὅλης.

Ἐδῶ πίσω στὴν κοιλάδα
ἓνα ποταμάκι τρέχει,
τῶν ἀγρῶν τὴν προαινάδα
τὸ νερό του δροσοβρέχει,
καὶ κατρακυλᾷ ἡσύχως
καὶ μὲ γλύκα μουρμουρίζει·
ὁ γλυκὸς του ὁμῶς ἦχος
τὴν καρδιά μου δὲ γαμίζει.

ὦ ! ποῦ εἶσαι ποταμάκι
πώτρεχες εἰς τὸ χωριό μου
ὅταν ἤμουναι παιδάκι,
ποταμάκι ἀγαπητό μου ;
Ἄχ, τὰ δέντρα ἔπεινα ποθῆναι
ποῦ σκιάζουν τὰ νερά σου ;
ποῦ τ' ἀηδόνια ποῦ λαλοῦνε
βράδυ-βράδυ στὴ δροσιά σου ;
Τέτοια δέντρα καὶ ἄλλοῦ ἔχει,
κελαηδοῦν καὶ ἄλλοῦ πουλάκιτα,
ποταμάκι καὶ ἄλλοῦ τρέχει
καὶ κυλᾷ στὰ πετραδάκια.

Πλὴν τὰ μάτια τὰ δικά μου,
ἀφοῦ εἶμαι σὲ γῆ ξένη,
τίποτε δὲν τὰ εὐφραίνει....
ἐμαρτύρησε ἡ καρδιά μου!

2. Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς.

Θὰ πάρω ἕναν ἀνήφορο νὰ βγῶ σὲ κορφοβοῦνι,
νὰ βρῶ κλαρά-α' φουντωτὸ καὶ ριζιμιὸ λιθάρι,
νὰ βρῶ καὶ μιὰ κρυόβρυση, νὰ ξαπλωθῶ στὸν
[ἴσκιό,

νὰ πιῶ νερὸ νὰ δροσιστῶ, νὰ πάρω λίγη ἀνάσα,
ν' ἀρχίσω νὰ συλλογιστῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ πάθη,
νὰ εἰπῶ τὰ μαῦρα ντέρτια μου καὶ τὰ παράπονά
[μου:

«Τὰ ξένα ἔχουνε καημοὺς καὶ καταφρόνια πλῆθος!
Στὰ ξένα δὲν ἀνθίζουने τὴν ἀνοιξὴ τὰ δέντρα,
καὶ δὲ λαλοῦνε τὰ πουλιά, ξεστὸς δὲ λάμπει ὁ
[ἥλιος

καὶ δὲ δροσίζει τὸ νερό, καὶ τὸ ψωμί πικραίνει!...
Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σὲ χαρῇ καὶ ποιὸς θὰ σοῦ
[γελάσῃ;

Ποῦναι τὰ γέλοια τ' ἀδερφοῦ κι ἡ συντροφιά τοῦ
[φίλου,

τῆς ἀδερφοῦλας ἡ ματιὰ καὶ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια;
"Αν ἀρρωστήσης ποιὸς θαρθῇ στήν ξενιτειὰ σιμά
[σου,

νὰ σ' ἐρωτᾷ τὸν πόνο σου, τὸ γιαντρικὸ νὰ δίνη;
στὸ ἔρμο σου προσκέφαλο νὰ ξενυχτᾷ μαζί σου;
Κι ἂν ἐρθῇ μέρα θλιβερὴ στὰ ξένα νὰ πεθάνῃς,

ποιὸς θὰ βρεθῇ στὸ πλάι σου τὰ μάτια νὰ σοῦ
κλείσῃ;

ποιὸς θὰ σοῦ λούσῃ τὸ κορμί, ποιὸς θὰ σὲ σαβ-
[ώσῃ;

Στὸ λείψανό σου ποιὸς θαρθῇ λουλούδια νὰ σὲ
[ρᾶνῃ;

καὶ ποιὸς μὲ πόνο θὰ ριχτῇ στὸ νεκροκρέβατό σου
γιὰ νὰ σὲ κλάψῃ; Ποιὸς θὰ πῇ γιὰ σένα μοιρο-
λόγι;

"Αχ πῶς τοὺς θάπτουν νάξερές καὶ πῶς τοὺς
πάν τοὺς ξένους

χωρὶς λιβάνι καὶ κερί, χωρὶς παπὰ καὶ ψάλτη!
"Ανάθεμά σε ξενιτειά, μὲ τὰ φαρμάκια πώχεις!

3. Τραγούδι τοῦ τρύγου.

Τὸ λέει ὁ πετροκόττυφας στὸ δροσερὸ τ' αὐλάκι.
Τὸ λέν στὰ πλάγια οἱ πέρδικες, στήν ποταμιὰ τ' ἀη-
[δόνια.

Τὸ λέν στ' ἀμπέλια οἱ λυγερές, τὸ λέν μὲ χίλια γέ-
[λια.

Τὸ λέει κι ἡ μάνα ἡ ἄμοιρη, ποὺ ἔχει τὸ γιὸ στὰ
[ξένα.

«Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμένο,
δέσε σταφύλια κόκκινα νὰ μπῶ νὰ σὲ τρυγήσω,
νὰ κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβολιὰ γιομάτο,
μέσ' τὰ κατώγια τὰ βαθιά σὰ μόσχο νὰ τὸ κρύψω
νὰ τὸ φυλάξω ὀλάκερες χρονιές, ἀκέρειους μῆνες,
ὥσπου ναρθῇ μιὰν ἀνοιξὴ, ναρθῇ ἕνα καλοκαίρι
νὰ γύρῃ ἀπ' τὴ μακρινὴ τὴν ξενιτειὰ ὁ γιός μου,
νὰ κατεβῶ μὲς τὴν αὐλή, νὰ πιᾶσω τ' ἄλογό του,

τὰ πόν φιλῆσω ἀγκαλιαστά· σὲ μάτια καὶ στό στόμα,
τὰ πόν κερᾶσω, ἀμπέλι μου, τ' ἀθάνατο κρασί σου,
τῆς γενεῖας τὰ βᾶσανα νὰ πᾶν, νὰ τὰ ξεχάσῃ.

Α. Ὁ Ἕλληνας ναύτης.

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κύμα φοβερίζουν.

Μὰ ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει :

« Ἐγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲ μὲ σκιάζει ».

Ἀγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σκίζει καὶ τ' ἀρπάζει,
σφυρίζει μέσα στὰ σκοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

Μὰ ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρὼν ὅπου τὸν κράζουν :
« Ἐγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
ἀνέμοι δὲ μὲ σκιάζουν ».

Ἡ θάλασσα λυσσομανᾷ
καὶ κυματεῖ καὶ ἀφρίζει,
τὸ πλοῖο τὸ καταπονᾷ,
τὸ σπᾷ καὶ τὸ σκορπίζει :

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει.

« Ἐγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ κύμα δὲ μὲ σκιάζει ».

Τὸ ἓνα κύμα τὸν πατᾷ,
τὸ ἄλλο τόνε χάρτει
καὶ ἡ Μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ' αὐτὸς ἀκόμη τραγουδεῖ
καὶ κολυμπᾷ καὶ πᾶσι :

« Ἐγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί
καὶ ὁ Πλάστης μὲ φυλάει ».

Β. Ὁ γλάρος.

Ἐνα πουλάκι ἐπέταξε μιὰ μέρα
στοὺς μαύρους βράχους τοῦ τὸ κύμα σπᾷ,
καὶ εἶδε ψηλὰ τὸ γλᾶρο στὸν ἄερα
τὰ κάτασπρα φτερά του νὰ χτυπᾷ.

Καὶ κάτω του τὸ πέλαγο βογγοῦσε
στὸ φύσημα τοῦ ἀκούραστου βορᾶ,
καὶ ἀπ' τὸ θυμὸ του λές πὼς ἐπετοῦσε
τὸν ἀσημένιο ἀφρό του στὴ στεριά.

Καὶ τὸ φτωχὸ πουλάκι τρομαγμένο,
εἶπε στὸ γλᾶρο μὲ γλυκιὰ φωνή :
« Πὼς ζῆς ἐδῶ, πουλί δυστυχισμένο ;
καθένας ποὺ σὲ βλέπει σὲ πονεῖ... »

Γυρίζει τὴν περήφανη ματιὰ του
ὁ γλάρος καὶ κοιτάζει τὸ πουλί,
κοντὰ σιμῶναι μ' ἓνα πέταγμά του
σὺν τῇ σάπῃ, καὶ εἶπαι τοῦ μιλᾷ :

« Μικρὸ πουλί, στὰ δέντρα τ' ἀνθισμένα
σὰν τὴν ἀχτίδα φεύγεις καὶ πηδᾷς,
ὀλημερίς μὲ ταίρια ἀγαπημένα
χαρούμενα τραγούδια τραγουδᾷς.

» Μὰ ἐγώ, βραχνὸ παιδί τῆς τρικυμίας,
στὰ κύματα αἰώνια γυρνῶ,
φωλιάζω στίς σπηλιὲς τῆς παραλίας
κι ἀνεμοζάλη πάντοτε μὴνῶ.

Εἶμαι τοῦ ναύτη ὁ σύντροφος· γνωρίζω
τῆς θάλασσας τὰ τόσα μυστικά
καὶ κεῖ πὺν μὲς στὰ σύννεφα γυρίζω
τὰ μαῦρα τῆς κοιτάζω σωθικά.

Καὶ σὺ μοῦ λὲς τὰ κύματα ν' ἀφήσω,
τίς ξέρεις, τὰ καρᾶβια, τὸ βοριά !
Μακριὰ τους δὲν μπορῶ στιγμή νὰ ζήσω.
Θαλασσινὸ πουλί, θὰ ξεψυχήσω
ἅμα κλειστῶ μιὰ μέρα στὴ στεριά.

6. Τὰ ναυτόπουλα.

Οἱ ἄνεμοι βογγοῦνε, τὰ κύματα φουσκώνουνε,
Καὶ τὰ πανιά κοντεύουν νὰ σπάσουνε τὰ ξάρτια
[μας.

Μικροὶ—μεγάλοι ναῦτες μὲ θάρρος σκαρφαλώ-
[νουνε

Κι ἀνεβοκατεβαίνουν ἀπάνω στὰ κατάρτια μας.

Ἀχόρταγη φουρτούνα, καρᾶβι μου χαθήκαμε !
Θὰ φτάσουν στὸ λιμάνι μονάχα τὰ κομμάτια
σου.

Ναυτόπουλα, τὸ νοῦ σας, στὴν ὥρα ποὺ βρεθί-
[καμε,

Θανάση, στὸ τιμόνι καὶ τέσσερα τὰ μάτια σου.

Ἔσα πανιά σχισμένα ἀμέσως νὰ τὰ ράψουμε
καὶ μὴ φοβᾶστε διόλου ἂν εἴσατε Ἑλληνόπουλα !
Ἄι - Νικόλα βόηθα, λαμπάδα νὰ σ' ἀνάψουμε
κι ὁ γέρο καπετάνιος καὶ ὅλα τὰ ναυτόπουλα » .

Σωπᾶσαν οἱ ἄνεμοι καὶ πέσανε τὰ κύματα·
ναυτόπουλα, κουράγιο, κουράγιο καὶ σωθήκαμε,
μὲ τὰ πανιά σκισμένα, μὲ τὰ κατάρτια τριμματα
σὲ ἥσυχο λιμάνι γιὰ μιὰ στιγμή βρεθήκαμε.

Ἔγια - μόλα, ἔγια - λέσα

Στὸ λιμάνι εἵμαστε μέσα.

7. Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξενιτεμένου.

Ἐρρόδισε ἡ ἀνατολὴ καὶ ξημερώνει ἡ δόση,
γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
πᾶν τὰ πουλάκια στὴ βοσκὴ κι οἱ λυγρὲς στὴ βρύση
βγαίνω κι ἐγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά
μου,

βρίσκω μιὰ κόρη πώπλενε σὲ μαρμαρένια γούρνα
Τὴ χαρετᾶω δὲ μοῦ μιᾶ, τῆς κρένω δὲ μοῦ κρένει.

«Κόρη, γὰρ βγάλε μαζ νερὸ, τὴν καλὴ μοῖρα νάχης,
νὰ μὴ καὶ ἐγὼ καὶ ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά
μου».

Χαράντα εἰκλούς ἔβγαλε στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα
καὶ ἀπάνω στοὺς σαράντα δυὸ τὴ βλέπω δακρυσμένη.

«Γιατί δακρύεις, λυγερή, καὶ βαρυνασπενάζεις;
Μήνα πεινᾷς, μήνα διψᾷς, μὴν ἔχεις κακὴ μάνα;»

— «Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα.
Ἦνε μου, καὶ ἂν ἐδάκρυσα καὶ ἂν βαρυνασπενάζω,
τὸν ἄντρα χωρὶς τὴν ξενιτειὰ καὶ λείπει δέκα χρόνους
καὶ ἀπόμει δυὸ τὸν καρτερῶ, στοὺς τρεῖς τὸν παντε-
[χαίνω]

καὶ ἂν δὲν ἐρῶ καὶ ἄδω φανῇ, καλόγρια θὲ νὰ γένω.
Θὰ πάγω ε' ἔρημα βουνὰ νὰ στήσω μοναστήρι
ἐκεῖνόν νὰ τρώγῃ ἡ ξενιτειὰ καὶ ἐμὲ τὰ μαῦρα ράσα.

— «Κυρὲ μου ὁ ἄντρας σου πέθανε, ὁ ἄντρας σου
ἔχάθη,

τὰ χέρια μου τὸν κράτησαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν,
ἤμην καὶ τοῦ μοίρασα καὶ εἶπε νὰ τὰ πλερώσω».

— «Ψομί, καὶ τοῦ μοίρασε, διπλὰ νὰ στὰ πλερώσω»

— «Κυρὲ μου, ἐγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι καὶ ὁ
καλὸς σου».

— «Ἦνε μου, ἂν εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἂν εἶσαι καὶ ὁ
καλὸς μου

δὲν σημάδια τῆς αὐλῆς καὶ τότε νὰ πιστέψω».

— «Ἦναι μὴλιά στήν πόρτα σου καὶ κλήμα στήν
αὐλή σου,

κάνει σταφύλι ραζακὶ καὶ τὸ κρασί μοσχᾶτο
καὶ ὅποιος τὸ πιῇ δροσιζεται καὶ πάλι ἀναζητᾷ το».

— «Αὐτὰ εἶν' σημάδια τῆς αὐλῆς, τὰ ξέρει ὁ κόσμος
ὅλος

διαβάτης ἤσουν, πέρασε τὰ εἶδες καὶ μοῦ τὰ λείεις.
Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω».

— «Ἀνάμεσα στὴν κάμαρα χρυσὸ καντήλι ἀνάφτει
καὶ φέγγει σου νὰ γδύνεσαι καὶ πλέκης τὰ μαλλιά
σου»...

— «Κάποιος κακὸς μου γείτονας σοῦ τᾶπε καὶ τὰ
ξέρεις.

Πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω».
Κι αὐτὸς σημάδια τοῦ κορμιοῦ τῆς λέει ἕνα πρὸς
ἕνα

«Ἦνε μου, ἐσύ εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἐσύ σαι
καὶ ὁ καλὸς μου».

Β. Ἡ φωλιά.

Στὴ μαύρη τὴ σπηλιὰ τὴ μαυρισμένη
ἀπ' τὴ φωτιά ποὺ ἀνάβουν οἱ ψαράδες,
τὰ χελιδόνια ἔχουνε χτισμένη
φωλιά μέσα στοῦ βράχου τὶς σχισμάδες.
Ὅλημερὶς φωνάζουν καὶ γυρίζουν
ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ πέταγμα ἑλαφρό,
πότε τὰ χεῖλη τῆς σπηλιᾶς ἀγγίζουν
καὶ πότε τοῦ πελάγου τὸν ἀφρό,

Ψαράδες ποὺ ψαρεύουν μὲ τὴν τράτα,
κοιτάζουνε μ' ἀγάπη τὴ φωλιά τους,
τὰ γρήγορα φτερά τους τὰ σπαθᾶτα
κι ἀκοῦνε τὸ μικρὸ τρετίσμα τους.

Παράξενα ἡ φύση ταιριασμένα
χαρίζει στὴ σπηλιὰ τρελὰ πουλιὰ
καὶ στὰ βουβὰ τὰ βράχια τ' ἀγροισμένα
ἀχιτὶδ' ἀγάπης, πρόσχαρη φωλιά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α

1	Τί ἀποφασίζουν οἱ θεοὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα . . .	Σελ. 3
2	Ἡ Ἀθηναῖα πηγαίνει στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεύα . . .	» 6
3	Πῶς ὁ Τηλέμαχος δέχτηκε στὸ παλάτι τὸ Μέντη . . .	» 7
4	Ἡ συμβουλὴ τοῦ Μέντη	» 9
5	Ὁ Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸ λαὸ σὲ συνέλευση . . .	» 10
6	Τί γίνεται στὴ συνέλευση	» 12
7	Ὁ Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπὸ τοῦ στὴ γριὰ Εὐρύκλεια	» 14
8	Ὁ Τηλέμαχος φτάνει μὲ τὸ Μέντορα στὴν Πύλο . . .	» 16
9	Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ξεκινοῦν γιὰ τὴ Σπάρτη	» 19
10	Πῶς δέχτηκε ὁ Μενέλαος τοὺς δυὸ ξένους	» 20
11	Πῶς ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη γνώρισαν τὸν Τηλέ- μαχο	» 21
12	Τί ἔμαθε ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὸ Μενέλαο γιὰ τὸν πατέρα του	» 23
13	Τί ἀποφασίζουν οἱ μνηστῆρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο . . .	» 24
14	Πῶς μαθαίνει ἡ Πηνελόπη τὸ ταξίδι καὶ τὸν κίν- δυο τοῦ Τηλέμαχο	» 25

ΜΕΡΟΣ Β

15	Πῶς ὁ Δίας φροντίζει γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ Ὀδυσσεύα . .	» 28
16	Ἑρμῆς καὶ Καλυψώ	» 29
17	Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς κατασκευάζει τὴ σχεδία του . . .	» 31

18	Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς φεύγει ἀπὸ τὸ νησί	σελ. 33
19	Πῶς ὁ Ποσειδῶνας τιμωρεῖ τὸν Ὀδυσσεά	» 34
20	Ἡ τρικυμία	» 35
21	Ὁ Ὀδυσσεύς ὥσπου νὰ βγῇ στὴ στεριά	» 36
22	Ποῦ κοιμήθηκε ὁ Ὀδυσσεύς ἅμα βγήκε στὴ στεριά »	38
23	Ἡ Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμι	» 39
24	Ἡ Ναυσικᾶ στὸ ποτάμι. Πῶς ξύπνησε ὁ Ὀ- δυσσεύς	» 40
25	Ὁ Ὀδυσσεύς παρακαλεῖ τὴ Ναυσικᾶ νὰ τὸν βο- ηθήσῃ	» 42
26	Ἡ Ναυσικᾶ βοηθεῖ τὸν Ὀδυσσεά	» 43
27	Τί λέει ἡ Ναυσικᾶ στὸν Ὀδυσσεά	» 44
28	Ποιὸς δείχνει στὸν Ὀδυσσεά τὸ παλάτι τοῦ βασιλιά. »	46
29	Τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκινόου	» 47
30	Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκινόου	» 48
31	Ὁ Ὀδυσσεύς λέει πῶς βρέθηκε στὸ νησί τῶν Φαιάκων	» 49
32	Τί εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στοὺς Φαίακες γιὰ τὸν Ὀδυσσεά »	51
33	Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου	» 52
34	Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων	» 52
35	Χορὸς τῶν Φαιάκων	» 55
36	Ὁδυσσεύς καὶ Εὐρύαλος	» 56
37	Ὁ Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν Ὀδυσσεά νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορία του	» 57

ΜΕΡΟΣ Γ

38	Τί ἔπαθε ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων	» 60
39	Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων	» 63

40	Ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων	σελ. 64
41	Τὸ ἔθνος νησάκι	» 65
42	Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ νησί τῶν Κυκλώπων	» 66
43	Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ σπηλιὰ τοῦ Πολύφημου	» 67
44	Πῶς δέχτηκε ὁ Πολύφημος τὸν Ὀδυσσεά	» 68
45	Ὁ Ὀδυσσεύς συλλογίζεται πῶς νὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα	» 70
46	Ὁ Ὀδυσσεύς μεθ' αὐτὸν τὸν Κύκλωπα	» 71
47	Ὁ Ὀδυσσεύς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα	» 73
48	Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιὰ	» 74
49	Ὁ Ὀδυσσεύς πειράζει τὸν Κύκλωπα	» 76
50	Τὸ ἄσκι τοῦ Αἰόλου	» 80
51	Οἱ Λαιστρυγόνες	» 81
52	Τὸ παλάτι τῆς Κίρκης	» 83
53	Οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης	» 84
54	Ὁ Ὀδυσσεύς νικᾷ τὴν Κίρκη	» 86
55	Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά νὰ καταβῇ στὸν Ἅδη	» 88
56	Ὁ Ὀδυσσεύς ταξιδεύει στὸν Ἅδη	» 89
57	Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Τειρεσίας	» 90
58	Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὴ μετέρα του	» 93
59	Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα	» 94
60	Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὸν Ἀχιλλέα	» 95
61	Πίσω στὸ νησί τῆς Κίρκης	» 97
62	Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά	» 97
63	Οἱ Σειρήνες, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις	» 100
64	Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου	» 103

- 65 Οἱ ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου σελ.104
- 66 Πῶς ὁ Δίας τιμώρησε τοὺς συντρόφους τοῦ
Ὀδυσσεύα » 107
- 67 Δῶρα τῶν Φαιάκων στὸν Ὀδυσσεύα » 108
- 68 Ὁ Ἀλκίνοος κάνει τραπέζι στὸν Ὀδυσσεύα . . . » 109
- 69 Ὁ Ὀδυσσεύας φεύγει ἀπὸ τὸ νησι τῶν Φαιάκων . » 111
- 70 Ὁ Ὀδυσσεύας στὴν Ἰθάκη » 111
- 71 Ἡ Ἀθηναῖα συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεύα » 114
- 72 Πῶς δέχτηκε ὁ χοιροβοσκὸς τὸν Ὀδυσσεύα . . » 117
- 73 Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεύας γιὰ τὸ σπίτι του . . » 118
- 74 Ὁ Ὀδυσσεύας μιλεῖ μὲ τὸν Εὐμαιο » 120
- 75 Πῶς ὁ Εὐμαιο περιποιήθηκε τὸν Ὀδυσσεύα . . » 122

ΜΕΡΟΣ Δ'

- 76 Ἡ Ἀθηναῖα συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο » 124
- 77 Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴν Ἰθάκη » 124
- 78 Ὁ Τηλέμαχος στὸν Εὐμαιο » 127
- 79 Ὁ Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα » 130
- 80 Ὁ Ὀδυσσεύας συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο . . . » 133
- 81 Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴ χώρα » 133
- 82 Ὁ Μελάνθιος βρίζει τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τὸν Εὐμαιο » 134
- 83 Ὁ σκύλος Ἄργος γνωρίζει τὸν ἀφέντη του . . » 136
- 84 Ὁ Ὀδυσσεύας στοὺς μνηστῆρες » 138
- 85 Ὁ Ἀντίνοος χτυπᾷ τὸν Ὀδυσσεύα » 139
- 86 Τί λέει ὁ Εὐμαιο στὴν Πηνελόπη γιὰ τὸ ζητιάνο » 140
- 87 Ὁ Ὀδυσσεύας μαλώνει τὶς ὑπηρέτριες » 141
- 88 Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητιάνο » 143

100

100

100